-50

57 kop.

F. KNEBELI JA CH. BAILEY „SEITSE PÄEVA MAIS"

oli möödunud aastakümne sensatsioonilisemaid teoseid Ameerika Ühendriikide raamatuturul.

... Ühendriikide ja Nõukogude valitsus sõlmivad tuumrelvade piiramise lepingu. See lööb Pentagoni „pistrikel" ja sõjatöösturitel pinna jalge alt. Nad astuvad otsustava sammu — organiseerivad presidendivastase vandenõu, et kukutada seaduslikku valitsust ja tühistada leping. Niisiis — sõjaväeline riigipöördekatse. On see võimalik Ameerika Ühendriikides, kes on nii uhked oma konstitutsioonile ja demokraatlikele traditsioonidele? Autorid, kaks Washingtoni ajakirjanikku, näitavad veenvalt, et see on võimalik.

Presidendi pingeline võitlus vandeseltslastega moodustab poliitiliselt aktuaalse ja detektiivromaanina põneva teose süžee, mille intriig sünnib tänapäeva poliitika põhijõudude kokkupõrkest.

F. KNEBEL
CH. BAILEY
Seitse päeva mais

Seitse päeva mais

★★★★★★★★★★

F. KNEBEL CH. BAILEY

F. Knebel, Ch. Bailey

Seitse päeva mais

«Eesti Raamat» · Tallinn 1972

T (Ameerika)
K 56

Tõlkimisel kasutatud teosed:
SEVEN DAYS IN MAY
by Fletcher Knebel and Charles Bailey
London · 1963

Ф. Нибел, Ч. Бейли
СЕМЬ ДНЕЙ В МАЕ
Военное издательство
Министерства обороны СССР
Москва — 1966

Tõlkinud A. KLEJNOT
Kaane kujundanud T. ARU

1—11—5
71—8—26

Toimetuselt

F. Knebeli ja Ch. Bailey «Seitse päeva mais» paistab silma sotsiaalpoliitilise sisuga kirjanduse hulgast, mis viimasel aastakümnel on ujutanud üle Ameerika Ühendriikide raamatuturu. See on menukamaid teoseid nüüdisaja ameerika kirjanduses.

Raamatu kirjutamise ajal olid selle autorid Fletcher Knebel ja Charles Bailey ühe kirjastuskontserni kirjasaatjateks Washingtonis. Nende esimene, 1960. aastal ilmunud teos Hirošima aatomirünnakust ei äratanud märkimisväärset tähelepanu. «Seitse päeva mais» («Seven Days in May», 1962) pälvis aga erakordse populaarsuse, ja nagu Ameerikas bestsellerite puhul kombeks, tegi tuntud režissöör John Frankenheimer selle järgi ka menuka filmi.

Millest selle raamatu populaarsus?

Frankenheimer ütles oma filmi kohta: «See pole sugugi mitte teaduslik-fantastiline film. See, millest ta räägib, võib päris kindlasti tegelikult aset leida.. Sõjaväe võim on uskumatult suur ja enamik ameeriklasi teab seda.»

Tõepoolest — ehkki autorid kinnitasid, et lugeja ei leia nende raamatust ajalooliselt tõepäraseid fakte, isikuid ja sündmusi, on see puhtformaalne väide. F. Knebel ja Ch. Bailey näitasid veenvalt, et kui Ühendriigid järgivad relvastumise võidujooksu ja riigi militariseerimise kurssi, võib sellise poliitika tagajärjeks olla sõjaväehunta võimuletulek ja sõjalis-fašistliku diktatuuri kehtestamine USA-s.

Romaanis kirjeldatud sündmused toimuvad tinglikult 1974. aasta mais. Poole aasta eest on USA president ja Nõukogude valitsuse peaminister kirjutanud Viinis alla tuumadesarmeerimise lepingule, millega liitusid teisedki tuumariigid. Leping peab jõustuma 1. juulil 1974. Sellel päeval demonteerivad mõlemad pooled erapooletute vaatlejate (Soome ja India) juuresolekul kümme neutronpommi. Kogu tuumadesarmeerimine on planeeritud kahe aasta peale.

Maailm tervitas lepingut ja rõõmustas, et hirm tuumakatastroofi pärast taganeb kaine poliitika ja mõistlikkuse ees.

Kuid mitte kõik ei rõõmustanud. Presidendi poliitika ajas marru ameerika «pöörased», ennekõike kõrgemad sõjaväelased ja sõjatööstusega seotud politikaanid. Püüdes õõnestada presidendi autoriteeti, levitavad need inimesed kuulujutte NSV Liiduga sõlmitud lepingu äärmisest hukatuslikkusest, presidendi reetlikkusest ja tema kokkuleppepoliitika ohtlikkusest. Ajakirjandus pasundab venelaste salakavalusest ja sellest, et NSV Liit ei täitvat iialgi oma rahvusvahelisi kohustusi. Nende laimujuttudega koos viidatakse USA relvajõudude vastutusele riigi saatuse eest.

Ultrate propagandakampaania mõjul kinnistub ameeriklastes veendumus, et presidendi poliitika on ekslik. Avaliku arvamuse instituudi ankeedid näitavad presidendi autoriteedi järsku langust.

Sellises olukorras valmistab Staabiülemate Komitee esimees kindral Scott ette riigipööret... Presidendi pingeline võitlus vandeseltslastega moodustabki romaani faabula.

Igaühele on selge, et teose sündmustik viitab Ameerika tegelikkusele. Pentagoni kõrgemate ametiisikute hoiak tuumarelvakatsetuste kolmes keskkonnas keelustamise Moskva lepingu suhtes oli selle ratifitseerimise eel ja ajal samasugune, nagu Scotti poolehoidjate positsioon tuumadesarmeerimise lepingu suhtes Knebeli ja Bailey romaanis. Ja kas ei eelnenud Dallase mõrvale sündmused, mis mitmeti sarnanevad romaanis kirjeldatud situatsioonile? Ka president Kennedyt süüdistasid «pöörased» reetmises ning kokkuleppes punastega. Nad lärmasid, et punaseid ei saa usaldada, et Moskva leping on lõks. (Knebeli ja Bailey raamatu elulisusest räägib seegi, et Kennedy mõrvamist käsitleva täispika dokumentaalfilmi autorid andsid sellele nimeks «Viis päeva novembris».) Ning nagu Knebeli ja Bailey romaanis, räägitakse Ühendriikides praegu palju armee vastutusest, vajadusest ajada «kõvakäelist» välispoliitikat.

Mis puutub president Lymanisse, siis pole see mingil juhul pahempoolne riigitegelane. Ehkki autorid püüavad teda kohati idealiseerida, on Lyman kujutatud Ameerika valitsevate ringkondade tüüpilise esindajana, kes kõrvalekaldumatult astub oma eelkäijate jälgedes. Erinevalt parempoolsest tiivast on aga Lyman realistlik poliitik, kes suudab kainelt hinnata maailmas väljakujunenud olukorda ja toetab seepärast USA—Nõukogude

suhete normaliseerimist. Sellest aga sünnibki sõjaväeline vandenõu valitsuse vastu.

Saanud teada vandenõust, avastab Lyman kohkumusega, et tal pole valitsuses kellelegi toetuda. On iseloomulik, et kõige rohkem kardab Lyman vandenõu avalikukstulemist rahva hulgas. Ta püüab päästa ameerika demokraatia prestiiži maailma üldsuse silmis.

President, kes igal sammul ülistab ameerika demokraatia voorusi, ei julge rahvale tõde teatada. Riigi lõhenemisohu ettekäändel viivitab ta otsustavate abinõude rakendamisega. Tema arvates täiusliku juhtimissüsteemiga riigi relvajõudude ülemjuhatajana on Lyman ise sunnitud keelitama «pöörast» kindralit alluma valitsuse otsusele.

Kogu vandenõulugu jääb isegi pärast selle likvideerimist rangesse saladusse. Kindralitele ei esitata poliitilisi süüdistusi ja neile määratakse pensionid, millele kahtlemata järgnevad kutsed suurmonopolide direktorite nõukogudesse. Kõik tehakse nii, et veenda rahvast, nagu oleks sõjaväeline vandenõu USA-s võimatu.

Meil on see võimatu — niisugune on raamatu juhtmõte. Seda räägib kogu aeg president Lyman. Seda kinnitatakse ka praegu Ühendriikides. Faktid aga räägivad fašistlike elementide aktiviseerumisest. Börtšistid ja rassistid, Walkeri ja Radfordi taolised kindralid ning admiralid, kes kutsuvad üles üritama «totaalset võitu kommunismi üle», pole üksikkujud kaasaegses Ameerikas. Nende seljataga on monopolid, kes üha rohkem kaotavad usku kodanliku demokraatia instituutide efektiivsusesse ning panevad lootuse fašistlikele valitsemismeetoditele.

«Meil on see võimatu,» kirjutas USA kodanlik ajakirjandus romaani «Seitse päeva mais» kohta. Aasta pärast tapeti aga päise päeva ajal tuhandete inimeste silme all president — tapeti samas Texases, kuhu Knebel ja Bailey paigutasid oma vandenõulaste ülisalajase garnisoni.

Autorid püüavad veenda lugejat USA riigikorra demokraatlikkuses — olgu vandenõulased nii kavalad kui tahes, varem või hiljem saavad nende plaanid teatavaks valitsusele ja presidendile. Selle teesi kinnituseks kujutavad nad lugu El Paso salabaasiga. Tarvitses selle ehitamise seaduslikkuses kahtlema hakanud presidendil vaid helistada Eelarvebüroosse, kui talle sai kohe selgeks, et baas on rajatud seadusevastaselt — ametlikest eelarveassigneeringutest mööda minnes.

On kõik aga nii lihtne? 1964. aastal USA-s ilmunud L. Farrago raamat «See on teie raha» toob arvukalt näiteid selle kohta, kuidas USA kaitseministeerium on sõjajärgsetel aastatel teinud kulukaid ehitustöid valitsus- ja finantsorganite teadmata. Näiteks Fort Dixis (New Jersey) kulutati valitsuse, Eelarvebüroo ja isegi kaitseministeeriumi rahandusorganite teadmata 12,4 miljonit dollarit. Romaanis «Seitse päeva mais» kirjeldatud situatsioonile üpris lähedane oli aga suure sõjalennuvälja ehitamine Fort Lee's. Selle ehitasid kohalikud sõjaväevõimud täieliku saladuskatte all. Lennuväli anti juba ekspluatatsiooni, Washingtonis aga ei teadnud keegi selle olemasolust.

Need pole enam väljamõeldud lood. Need on reaalsed faktid, mis näitavad, et ameerika militaristid võivad soovi korral rajada salajasi sõjaväeobjekte valitsusest mööda minnes või selle mahitusel.

Ameerika propaganda vaimule truuks jäädes ei saanud romaani autorid läbi ka mõnede Nõukogude-vastaste rünnakuteta. President Lyman saab luurelt ettekande, et venelased kavatsevad lepingut rikkuda, alustades uute rakettide Z-4 kokkupanemist nende demonteerimise asemel. Niisugused kulunud väited «punaste salakavalusest» kujutavad endast lõivu maksmist Ühendriikides laialt levinud Nõukogude-vastasele sopalainele. Maailm teab hästi, kui rangelt peab Nõukogude Liit kinni oma rahvusvahelistest kohustustest, kui aktiivselt võitleb meie valitsus rahu ja desarmeerimise eest. Erineva ühiskonnakorraga riikide rahuliku kooseksisteerimise idee pole meie jaoks vahend poliitilisteks spekulatsioonideks ning mahhinatsioonideks, vaid on Kommunistliku Partei ja Nõukogude valitsuse välispoliitilise tegevuse alus.

F. Knebeli ja Ch. Bailey romaan «Seitse päeva mais» käsitleb USA poliitilise elu üht tähtsamat probleemi — antikommunismi lipu all maailma termotuumasõtta paiskamist taotlevate militaristide ja fašistide sepitsuste tugevnemist.

Selles suhtes on romaan realistlik ja poliitiliselt aktuaalne. Seepärast pälvis ta ka nõukogude lugeja tunnustuse. Romaan aitab paremini tundma õppida Ühendriikide poliitilist elu, paremini mõista, millist ohtu kätkeb endas ameerika militaristide agressiivne poliitika. See raamat kergitab katte sellelt, mida tegelikult kujutavad endast ameerika elulaad ja nn. vaba maailm.

In the councils of government, we must guard the acquisition of unwarranted influence, whether sought or unsought, by the military-industrial complex. The potential for the disastrous rise of misplaced power exists and will persist. We must never let the weight of this combination endanger our liberties of democratic process.

President Dwight D. Eisenhower,
January 17, 1961.

(Me peame olema valvel, et valitsusasutustes ei omandaks kontrollimatut mõjujõudu — kas taotletult või mitte — sõjalis-tööstuslik kompleks. Vääralt rakendatud võimu hukatuslik oht on olemas ja jääb püsima. Me ei tohi iial lasta sel kombineeritud jõul ohustada oma demokraatliku elu vabadusi.

President Dwight D. Eisenhower,
17. jaanuar 1961.)

Pühapäev

Sel kellaajal oli parkimisplats jõest põhja pool üsna tühi. Vaid üksikud noored vahtrad varjutasid seda rusuvalt monotoonset betoneeritud väljakut. Lähedases Potomaci jões seisid maabumissildade juures peegelsiledal veepinnal väikesed jahid. Vesi virvendas vaid kergelt, temast helkis vastu Washingtoni kuplite ja katuste kohale tõusnud päike.

Kolonel Casey peatas oma auto Pentagoni jõepoolse sissekäigu juures. Võtmeid hajameelselt kõlistades silmitses ta mõnd aega oma vana «Fordi». Auto nägi tõepoolest armetu välja: kunagine tumesinine värv oli pleekinud ja kohati lahti koorunud, klaasid pragunenud, küljed mõlke ja kriimustusi täis.

Casey tõstis pilgu majamüraka poole. Tohutu Pentagon seisis ta ees mornina ja ähvardavana. Nurgast nurgani ühesuguste akende read. Ei mingit ilu, ei mingit omapära. Hoone oli niisama sünge ja kurjakuulutav kui asjadki, mida siin aastast aastasse aeti.

Pühapäevasesse valvekorrasse oli Casey harjunud suhtuma kerge irooniaga, kuid leppis sellega kui paratamatusega. Sellel hommikul oli ta aga töökohale sõites tundnud mingit ebamäärast ärevust.

Ta ei mõistnud isegi, mis teda rahutuks tegi: põhjusi võis olla palju. Kogu maal valitses rõhutud meeleolu: oldi mures tuumadesarmeerimise lepingu pärast, kardeti Moskvat, pandi pahaks pikaleveninud streiki raketitööstuses, tunti rahutust tööpuuduse ja inflatsiooniohu pärast ning, lõpuks, ei oldud päris kindlad mehes, kes Valges Majas istus. Casey't ennast ärritas kõige rohkem streik. Alles reedel oli kindral Seager, Vandenbergi raketikeskuse ülem, sarkastiliselt hoiatanud, et kui streik lähemail päevil ei lõpe, siis kahjustab see tõsiselt «Olympus»-tüüpi rakettide tootmist.

Casey tegi katset halba meeleolu maha raputada ja ületas reipal sammul eriotstarbeliste autode parkimiskoha. Sealjuures vaatas ta igal sammul oma eeskujulikult läikima hõõrutud saapaid. Einoh, mõtles ta, kui ma kakskümmend aastat merejalaväes teenides muud ei õppinud, siis saapaviksimise sain ma kindlasti selgeks.

Kolonel Martin J. Casey juhatas ühendatud staapi — kahtsada eriti selleks väljavalitud ohvitseri, kes tegelesid uurimistööga ja staabiülemate komitee jaoks plaanide koostamisega. Üks kord kuus oli Casey'l Pentagonis pühapäevane valvekord; kogu väejuhatuse süsteemi seisukohalt oli see väga tähtis ülesanne, kuid temale endale tundus see üpris igavana.

Casey jooksis üles laiast trepist hoone jõepoolsel küljel ja astus majja. Laua taga istunud valvemeeskonna sõdur pani ajalehe käest ja võttis läbipääsuloa, mille kolonel talle ulatas.

«Teil ei vea, kolonel,» ütles ta. «Tore ilm täna, — sugugi-mitte töötamise jaoks, ega ju?»

Casey läks hoone sellesse ossa, kus asus staap. Siin rippus uksel suur silt: «Sissepääs ainult lubadega.» Fotoelement signaliseeris Casey tulekust teisele valvemeeskonna liikmele, ühele mereväeseersandile, kelle ees laual oli valvekorraraamat. Casey kirjutas sinna oma nime ja pani «tuleku aja» lahtrisse: 7.55.

«Tervist, seersant! Kas kõik on korras?»

«Täielik tuulevaikus, söör,» naeratas meremees. «Oleksite täna vist parema meelega golfi mänginud?»

Casey ei suutnud kunagi mõista, kust sõdurid ohvitseride harrastusi nii täpselt teavad. Ta pilgutas meremehele silma.

«Oleksid vist sinagi mänginud,» ütles ta. «Mis teha, keegi peab valves olema.»

«Just nii, söör,» vastas mees. Ta tundis end pühapäeva puhul pisut vabamalt ja lisas: «Töö läheb ka paremini, kui ülemusi on vähem.»

Casey läbis staabi koridoride ja kabinettide labürindi. Kunagi töötas siin ligi nelisada ohvitseri kindralleitnandiga eesotsas, kuid viimaste aastate jooksul oli koosseise vähendatud poole võrra ja staap muutus sisuliselt planeerimisosakonnaks staabiülemate komitee esimehe juures. Täna oli siin niisama vähe rahvast kui all parkimisplatsil. Casey kuulis kirjutusmasina klõbinat; selle ebakindlast rütmist arvas ta, et mõni ohvitser katsub vist ise valmis toksida vastust mõnele seismajäänud dokumendile.

Jõudnud oma ruumika kabineti pleekinud roheliste seinte vahele, sukeldus kolonel lõplikult Pentagoni külma ja süngesse töömeeleollu. Ta pani vormikuue nagisse, vajus kerge ohkega toolile ja hakkas lehitsema kodust kaasavõetud ajalehti.

Ta lõi lahti «Washington Posti», heitis põgusa pilgu kahe kommentaatori artiklitele ja tutvus pesapallimatšide tulemustega; siis võttis ta kätte «New York Timesi» ja asus üksikasjaliselt, rida-realt lugema päevasündmuste ülevaadet.

Igal pool oli sekeldusi — Malaiast Milwaukee'ni. Kesk-Lääne töösturite nõupidamisel mõisteti sõlmitud leping hukka; mingisugune kodanike poolt moodustatud komitee saatis kõigile kongressiliikmeile telegrammi, nõudes raketitööstuse streikivate tööliste kutsumist sõjaväkke.

Aga ükskõik kui halvas meeleolus maailm oligi, ei olnud temal, Jiggs Casey'l, kurvastamiseks õieti mingeid isiklikke põhjusi. Ta oli terve ja puhanud. Oma vanuse kohta — ta oli nelikümmend neli aastat vana — oli tal üsna hea enesetunne, aga ta oli ka parajal määral skeptik. Pärast sõja lõppu ei saabunudki tõelist rahu; kui see aga oleks saabunud, kes oleks vajanud siis veel teda, merejalaväelast? Oma kodumaad ta armastas, kuid sellele armastusele lisanes teatud ärritustunne. Kodumaa oli õnnelikult püsinud ligi kakssada aastat. Ehk püsib ta õnnekombel veel aastat kolmkümmend, see on umbes nii palju, kui maailma sündmused veel teda, Casey't, isiklikult riivavad.

Ent sellel pühapäevahommikul ei olnud ta oma kodumaa vigade ja eksimuste suhtes nii salliv kui tavaliselt. Ta oli rahutu ja see häiris teda.

Ühendriikide merejalaväe kolonel Martin J. Casey oli — Pentagoni žargoonis — «visa elujõu» kehastus. Ta ei olnud just ilus, kuid naised olid teda varemalt pidanud vastupandamatuks, praegu aga pidasid teda

ikka veel sümpaatseks. Mehed suhtusid temasse lugupidavalt. Ta oli pisut üle kuue jala pikk ja kaalus nüüd, pärast aastast kantseleitööd, sada üheksakümmend naela. Seda oli, nagu ta arvestas, umbes kümme naela ülearu, kuid mingit rasvumist tal siiski märgata ei olnud. Püstjuuksed varjasid veel küllaltki hästi ta pealage. Rahulikud rohekad silmad ja tüse lühike kael lisasid näoilmele soliidsust. Niisama soliidsed olid ta pojadki sellel fotol, mis seisis kirjutuslaual.

Casey ei olnud mingi entusiast, tal ei olnud ka eriti hiilgavaid vaimuandeid. Kui ta alles esimest aastat Annapolise mereväekoolis õppis, oli talle juba selgunud, et neid omadusi ei ole sõjaväelase karjääri jaoks sugugi tarvis. Kuid ometi sai temast vapper ning tubli merejalaväelane ja ta lootis brigaadikindralina erru minna. Kui talt oleks küsitud, miks ta rohkemat ei püüa, siis oleks ta vastanud: «Aitab sellestki.»

«Timesi» läbilugemiseks kulus tal ligi tund aega. Keegi ei seganud teda. Ta ei oodanudki mingit segamist. Valvekord oli selleks, et sõja puhkemise või mõne kataklüsmi korral häiret anda ja vajaduse korral vastata Valge Maja või mõne kongressiliikme telefonilisele järelepärimisele. Ometi ei olnud seni midagi tõsist juhtunud. Kord helistati küll Valgest Majast, aga see oli mingi tühine küsimus, mis Casey'l isegi meelde ei jäänud. Kongressiliikmete telefonikõnesid oli sagedamalt ja Casey pidi nende sisu lihtsalt üles märkima, et mõni ohvitser esmaspäeva hommikul asja joonde ajaks. Mõnikord ütles Casey ka ise mõned sõnad, mis väljendasid huvi, muret või kaastunnet.

Kui ta parajasti sissetulnud kirju sirvis, vajus kabinetti mereväe nooremleitnant Dorsey Hough, rohmakas ja hoolimatu nagu alati. Pühapäeviti valvas Hough šifreerimistoas, millest kõik Pentagoni radiogrammid läbi käisid. Tema ülesandeks oli salajaste dokumentide šifreerimine ja dešifreerimine. Praegugi olid tal käes mõned õhukesed paberilehed — koopiad telegrammidest, mis olid tulnud staabiülemate komiteele välismaal asuvate Ameerika vägede juhtkonnalt.

«Ei midagi huvitavat, kolonel,» hüüdis Hough. «Kõige tavalisemad asjad.»

Ta viskas telegrammid lauale, seadis end istuma kõrvalolevasse tugitooli ja tukastas, kuni valvemeeskonna sõdur tõi Casey käsul kaks suurt valget fajansstassi kuuma kohviga.

Dorsey Hough'il oli lohakas kehahoid, longus õlad ja suu alati haigutamiseks valmis. Ta esindas seda tüüpi ohvitsere, kellesse Casey suhtus «liiga ükskõikselt», nagu ta naine Marge kinnitas. Teenistus mereväes huvitas Hough'i vaid pisut rohkem kui kogu muu maailm. Casey oli endamisi ammu otsusele jõudnud, et 3. järgu kapteni kuldsed tammelehed ei ehi kunagi Hough'i mütsinokka. Kuid pühapäevases valvekorras istudes ei olnud Casey'l tavaliselt kiiret tööd ja nooremleitnandiga lobisemine oli saanud talle omamoodi harjumuseks.

«Noh, Dorsey, mis uudist, kui tüdrukud kõrvale jätta?» küsis ta.

«Ühe plikaga raiskasin eile õhtul kakskümmend dollarit,» vastas Hough, koloneli viimast märkust tähele panemata. «Aga kõik läks tühja. Ei võtnud vedu... Muide, meie Džentelmen Jimil on vist Preaknessi hipodroomil hobune jooksmas. Kui ei, siis ma küll ei tea, miks ta oma sõpru totalisaatoril mängima tahab panna.»

Casey mõtles hajameelselt, et selle noore ohvitseri asemel ei oleks tema kunagi nimetanud staabiülemate komitee esimeest nii familiaarselt vanema ohvitseri juuresolekul, kes liiatigi oli esimehe otsene alluv. Džentelmen Jimiks nimetati õhujõudude kindralit James Mattoon Scotti, kes oli lahinguliste teenete risti kavaler ning omas peale selle medalit vapruse eest ja kahe tammepuuoksaga risti väljapaistvate teenete eest õhusõjas. Kõige järgi otsustades oli kindral Scott õhujõudude populaarseim ohvitser, vahest isegi populaarseim mees kogu maal. See asjaolu häiris tõsiselt presidendi sõpru. Scott, see hiilgav ohvitser, ühendas eneses kõiki neid omadusi, mida peetakse silmapaistva riigimehe voorusteks: heatahtlikkust, tugevat tahtejõudu ja isiklikku veetlust. Oma hüüdnime sai ta juba keskkoolis, sest tal oli alati laitmatu välimus ja ta oskas haruldaselt hästi omaks võtta täiskasvanute kombeid.

«Kindrali adjutant kolonel Murdock tõi mulle hommikul kell seitse kakskümmend viis, kui mul alles uni

silmas oli, ühe telegrammi šifreerida.» Casey kuulas nooremleitnandi juttu poole kõrvaga. «Telegramm tuli saata viiele adressaadile ja kogu see jutt oli mängust Preaknessi totalisaatoril. Mis oleks, kui eelarvekomisjon teada saaks, missuguseid telegramme minu kaudu saadetakse, eriti pühapäevadel!»

Casey silmitses tugitoolis mõnulevat Hough'i.

«Hobuseid kindral tunneb,» ütles ta jutujätkuks. «Mis hobuse peale ta panuse teeb?»

«Sellest ei olnud telegrammis juttu, räägiti vaid avaldustest Scotti nimele ja sellest, et need avaldused saadetaks õigel ajal.»

Hough soris oma vasttärgeldatud särgi taskus (särgid on tal vähemalt puhtad, mõtles Casey), võttis sealt telegrammiblanketi ja luges ette:

«Viimane võimalus iga-aastane võiduajamine Preaknessis. Minu kümme dollarit juba Murdocki käes. Võrdse silmade arvu puhul võidab teie hobune, kui kehapikkuse võrra ette jõuab. Sissemaksu tähtaeg reede seitseteist null-null Greenwichi järgi. Võiduajamise algus laupäeval kaheksateistkümnendal mail üheksateist null-null Greenwichi järgi. Scott.»

Casey võttis telegrammi. Et see oli kirjutatud Hough'i käega, siis otsustas ta noormehele moraali lugeda.

«Pagana pihta, Dorsey! Kas te ei tea, et salajane asjaajamine ei luba teha šifreeritud telegrammidest ärakirju?»

See oli Dorsey'le nagu hane selga vesi.

«Noh, kolonel,» ütles ta, «küll oleks lugu, kui kutsutaks kokku ohvitseride kohus minu karistamiseks selle eest, et lobisesin Džentelmen Jimi mahhinatsioonidest totalisaatoril!»

Casey ei suutnud varjata naeratust.

«Nähtavasti on Scottil kombeks kord aastas nende mahhinatsioonidega tegelda,» ütles ta. «Kes siis need teised hasartsed on?»

Hough võttis naljaks valveseisangu ja raporteeris:

«Kannan ette, söör, et šifreerisin «sinise» šifriga, see on staabiülemate komitee esimehe isikliku šifriga, telegrammid järgmistele kindralitele ja admiralidele: Vandenbergi raketikeskuse ülemale kindral George Seagerile, Kalifornia; strateegilise lennuväe ülemale kindral Theodore F. Danielile, Omaha; 6. laevastiku juhatajale aseadmiral Farley K. Barnswellile, Gibraltar; Vaikse ookeani relvastatud jõudude ülemjuhatajale admiral Topping Wilsonile, Pearl Harbor; õhudessantvägede 1. korpuse komandörile kindralleitnant Thomas P. Hastingsile, Fort Bragg.»

Casey ühmas midagi vastu — tal oli Hough'ist ja tema vadast juba villand. Ta asetas enda ette lauale telegrammide paki, mille noor ohvitser oli toonud. Iga telegramm tuli registreerida ja läbi lugeda, märkides sellele ohvitseri nime, kellele see esmaspäeva hommikul täitmiseks edasi antakse.

«Hüva, Dorsey. Võite minna,» ütles ta, «pärast räägime veel.»

Sissetulnud telegrammid puudutasid sõjaväe elu mitmesuguseid külgi. Kolonel Swain, kes oli lahkunud Buenos Airese saatkonnast ja oli sõitmas Washingtoni uusi ülesandeid saama, palus luba isiklikult kindral Scotti poole pöörduda ... Vaikse ookeani relvastatud jõudude ülemjuhatuse staabiülem aseadmiral Le Masters palus täpsustada, kas staabiülemate komitee juhend 0974/AP4 23. aprillist 1974. a. tähendab seda, et pühapäevadel ja pühadel tuleb kahekordistada patrulleerivate allveelaevade arvu ... USA õhujõudude baasi komandör Lagensis Assoori saartelt brigaadikindral Kelly palus staabiülemate komiteed nõuda kaitseministeeriumilt kitsenduste kaotamist ohvitseride klubi varustamisel alkohoolsete jookidega, sest need kitsendused kahjustavat baasi isikulise koosseisu moraali ... Fort Campbellis asuva 101. õhudessantvägede diviisi komandör palus selgitada staabiülemate komitee juhendi 15. paragrahvi punkti «c», kus kritiseeriti õhudessantvägede tegevust viimase üldhäire ajal ...

Casey'l oli kombeks saanud mõnedele valvekorra ajal saabunud järelepärimistele ise vastata. See võimaldas tal muide osaliseltki tutvuda sissetulevate dokumentidega nende algkujul. Seegi kord tõmbas ta lähemale kirjutusmasina ja tippis kolmes eksemplaris vastused mõnedele telegrammidele. Need olid tavalised kantseleiküsimused ja nendele tohtis ta staabiülemate komitee

liikmete loal ise vastata. Ülejäänud telegrammid, mis nõudsid vastavate komiteeliikmete eneste otsust, asetas Casey eraldi kausta. Igale dokumendile märkis ta sissetuleku aja, mõnele aga vastava käskkirja või juhendi numbri. Selle töö käigus pidi ta mitmel korral lehitsema suuri toimikuid, mis seisid ta isiklikus teraskapis ja sisaldasid dokumente pealkirjaga «Rangelt salajane».

Oli juba keskpäev, kui Casey lõpetas töö ja läks šifreerimisosakonda, kaasas suur ümbrik ettevalmistatud vastustega. Enne pidi ta, nagu ikka, läbi astuma staabiülemate kesksest komandopunktist. See oli hiiglasuur, mitmesuguseid maakaarte täisriputatud seintega tuba. Ohvitserid, kes siin vahetpidamata valvasid, olid relvastatud jõudude ülemjuhatuse otseses käsutuses. Mitmed sideliinid ühendasid seda tuba rohkem kui saja tähtsa komandopunktiga, kaasa arvatud strateegilise lennuväe juhatus Omaha lähedal, Põhja-Ameerika mandri õhukaitse ühendatud väejuhatus Colorado Springsis ja ka NATO relvastatud jõudude staap. Omaette laual seisid telefonid — üks punane ja üks kullakarva — lahingukäskude otseseks edasiandmiseks sõja puhkemise korral.

Casey vahetas mõned sõnad valveohvitseriga. Kaartide järgi otsustades ei olnud sel päeval mitte kusagil sõjalisi õppusi, kui mitte lugeda üht punase joonega piiratud rajooni Vaikse ookeani lõunaosas; kuus aatomiallveelaeva pidid esmaspäeval alustama seal õppelaskmist rakettidega «Polaris». Keskses komandopunktis viibis Casey kõigest mõned minutid.

Pentagoni peakoridori läbides peatus ta ühe akna juures ja vaatas päikesesäralist õue. Väänkasvudesse uppuv väike lehtla moodustas seal rabava kontrasti hoone kõrgete betoonseintega: see oli kui nurgake mõisapargist vanglaõues, kuhu vange jalutama lastakse.

«Olgu pealegi maailmas hirmus segadus,» mõtles ta, «ilm on täna ometi tore.» All pingil istus särgiväel noormees, tema kõrval noor neiu. «Ega tüdruku säärtel viga ole,» märkis Casey. «Ei tea, miks meil siin aina vanapiigad ametis on? Võib-olla oskavad nad paremini saladust hoida?»

Ta ei kiirustanud akna juurest ära. Lahke kevadpäike paitas kogu õue. Mõned pilvekesed edela pool tõstsid

vaid paremini esile erksat taevasina. Sellisel päeval hakkab inimene tahtmatult unistama linnalähedasest vaiksest nurgakesest, mõnusast puhkusest puude vilus, võib-olla ka ratsasõidust . . .

«. . . Jah, hobused,» naeratas Casey. Niisiis, Džentelmen Jim mängib Preaknessi totalisaatoril. Äiutab alluvaid komandöre juttudega hobuste võiduajamisest, mis toimub ühel ajal õppeotstarbeks korraldatava «punase üldhäirega».

Viimane selline häire leidis aset poolteist kuud tagasi; üldise hinnangu järgi ei õnnestunud see põrmugi. Kaks dessantvägede koondist jäid sadamas ootamatult vaenlase kätte; pooled dessantlaevadest ei olnud korras, kusjuures neid vigu — need polnud kuigi suured — oleks olnud kerge parandada paar nädalat varem. Strateegilise õhuväe lennukitest startis kõigest kolmandik õigel ajal. Kõige vähem kuue välisriikides asuva baasi kohta teadis ajakirjandus rääkida seal valitsenud segadusest. President päris kahel korral telefoniga järele; Scott, kes muidu oskab end hästi vaos hoida, oli täiesti kaotanud enesevalitsemise.

Siis otsustatigi teha veel üks proovihäire. Sedapuhku peeti häire aega rangelt saladuses. Alles eelmisel neljapäeval määras staabiülemate komitee täpse tähtaja. Peale komitee liikmete ja presidendi teadsid sellest ainult Casey ja Scotti isiklik adjutant Murdock. Aja valis Scott ise: proovihäire pidi toimuma laupäeval, 18. mail kell 19.00 Greenwichi aja järgi ehk 15.00 Washingtoni aja järgi.

Eelseisvast häirest ei teadnud isegi kaitseminister. Selle kohta oli Casey Scottilt spetsiaalselt selgitust küsinud; Scott vastas, et niisugune oli presidendi korraldus. Viimasel ajal olid suhted presidendi ja ministri vahel järjest pingsamaks muutunud. Näis, et Lyman tahtis ministrit üllatada.

Casey sai asjast nii aru, et laupäeval oodatava häire eesmärgiks on tõestada abinõude efektiivsust, mis pärast märtsis olnud ebaõnnestumist kiires korras tarvitusele võeti. Tähtaegki ei olnud juhuslikult valitud: see pidi aitama kontrollida, kas üksikud komandörid oskavad hoida oma väeosi lahinguvalmis. Laupäeval kell 15.00

Washingtoni aja järgi on ju Ühendriikides suuremal osal väeüksustel ja sõjaväeasutustel puhkepäev, nagu see igal rahuperioodi nädalalõpul kombeks on. Kui mõni võimalik vastane ootamatult kallale tahab tungida, siis võib kindlasti arvata, et ta teeb seda laupäeval või pühapäeval.

Nüüd püüdis Scott uinutada viie kõrge väeülema valvsust, rahustades neid telegrammiga hobuste võiduajamisest Preaknessis. See polnud muidugi juhus, et «võiduajamise» algus oli häire algusega ühel ajal. Päris hästi välja mõeldud, arvas Casey; on neidki, kes veelgi hooletumaks muutuvad, kui usuvad, et Scott hipodroomil istub.

Siseõues päikese käes istuv neiu langetas pea noormehe õlale. Casey tuli akna juurest ära ja läks edasi šifreerimisosakonda, mille uksel samuti tunnimees seisis. Siin olid peamiselt meremehed ametis. Neli meest tippis telegramme, kuuldeklapid peas. Mustaks värvitud uks, millel ilutses suurte valgete tähtedega kiri «Sissekäik keelatud», viis salakirjakeskusse, kus Hough enamasti töötas. Momendil oli ta aga kõrvaltoas ja vaatas kirjutuslaua kohale kummardudes pühapäevalehtede komikseid.

«Hallo, kolonel!» pöördus ta Casey poole. «Kas toote mu tiigritele tööd?»

Casey ulatas talle ümbriku. Sorinud telegramme, valis Hough välja need, mida ta ameti poolest ise šifreerima pidi, ülejäänud aga andis alluvaile. Casey noogutas lahkumise märgiks, kuid Hough võttis tal käsivarrest kinni.

«Vaadake korraks siia, kolonel,» ütles ta ja ulatas Casey'le õhukese paberilehe. See oli sissetulnud telegramm järgmise sisuga:

«SÜK WASHINGTON SCOTTILE EI MÄNGI KUID NAGU ALATI PARIMATE SOOVIDEGA KUUENDA LAEVASTIKU KOMANDÖR BARNSWELL»

«Sellest on näha,» jätkas Hough, «et vahel jääb admiralilgi totalisaatori jaoks kümnest dollarist puudu. Aga võib-olla ei taha ta merejalaväelastele halba eeskuju anda?»

«Kui te Scotti asjadesse segamist ei jäta, siis võite

lõpuks — teistele hoiatuseks — Aleuudi saartele sattuda,» ütles Casey.

«Minge ikka, kolonel! Ma eelistaksin Havai saari. Ega Pearl Harboril viga ole. Tänagi palusin Murdocki jätta need šefi hobused rahule ja osutada parem sellele viletsale linnale heategu: viia mind saartele üle. Siis jääb segadust siin otsekohe vähemaks, eks ju?»

«Jääb küll, Dorsey, kuid ega me Havai saartele vihased ole. Aleuutidele oleks teid hädapärast vaja!»

Casey ületas ruttamata vestibüüli ja astus vanemohvitseride einelauda. Sel päeval oli siin õige vaikne nagu kogu hooneski. Ühe laua taga istus mere- ja lennuväeohvitseridest koosnev seltskond. Saali kaugemas nurgas einetas keegi üksik armeeohvitser. Näinud Casey't, kergitas ta end toolil ja viipas käega.

«Hallo, Jiggs!»

Meeldivalt üllatunud Casey ruttas lähemale. Viimati oli ta näinud oma sõpra, sidevägede kolonelleitnanti Mutt Hendersoni paar aastat tagasi Iraani sõja ajal. Eraldusmärkide järgi otsustades oli Mutt nüüd juba kolonel. Kolonel William M. Henderson.

«Tervist, Mutt! Millal sa need linnukesed kinni püüdsid?» Casey osutas Mutti tärnidele ja patsutas sõbrale õlale. «Mul on hea meel, et sind näen. Kuidas sa siia said?»

«Keegi peab ju vahel teid, tagalamehi, taga sorkima,» vastas Henderson. Tal olid suured mustad silmad, ümaral jumekal näol mängles kaval naeratus, mida Casey nii hästi tundis.

Casey tellis võileiva ja klaasi teed. Mõlemad sõbrad istusid teineteist uudistades.

Jah, selle poolest on sõjaväeteenistus tore asi, mõtles Casey: erainimesel on kõige rohkem kolm või neli lähemat sõpra, sõjaväelasel on neid tosinate viisi. Ükskõik, kus tal teenida tulekski, igal pool leidub mõni ohvitser või seersant, kellega ta on läbi elanud ohtlikke hetki, jaganud laagrielu igavust, viskipudelit, vahest isegi tüdrukut. Sõjaväelase minevik ei lahku temast kunagi, sest igal pool on mehi, kes temast kõike teavad.

Eks jaganud nemadki, Casey ja Henderson, omal ajal nii ohte ja igavust kui ka pudelit. Esmakordselt kohtu-

sid nad ühel tormisel ööl Iraanis: välitelefoni katkist juhet järel lohistades oli Henderson laskunud blindaaži, kust Casey püüdis juhatada oma pataljoni tegevust. Hiljem asetsesid nende allüksused mitu kuud kõrvuti ja nad said headeks sõpradeks.

Casey sõi tükikese võileiba ja kummardus sõbra poole.

«Hüva, Mutt, räägi mulle enesest. Kus sa praegu teenid?»

«See on küsimus, mille peale ma juba neli kuud midagi ei vasta,» ütles Henderson tasa. «Aga sulle usaldatakse ju siin nii suuri saladusi, et sa seda isegi pead teadma. Pagan võtku, Jiggs! Minu nimetamine käis kindlasti sinu kaudu. Ma olen SIDERKO staabiülem.»

Casey naeratas mõistvalt. Ta ei olnud midagi kuulnud mingi SIDERKO olemasolust, aga kui ta pärast Annapolise sõjakooli lõpetamist saapapuhastamise oskusele lisaks midagi juurde oli õppinud, siis küll ainult seda, et ei tohi kunagi välja näidata oma teadmatust. Nüüd pidi ta ameti poolest täpselt meeles pidama iga termotuumarelvaga varustatud Ameerika väeosa asukohta ja oli üpris vähe sellist, mis talle teadmatuks oleks jäänud. Staabiülemate komitee ühendatud staabi ülem ei võiks ju edukalt oma kohuseid täita, kui ta seesuguseid üksikasju ei teaks. Casey arvas, et Henderson nimetas kohaliku nimega mõnd väeosa, mida tema, Casey, oma komitees õige nimetuse all tundis, ja ta otsustas sõpra ettevaatlikult küsitleda.

«Noh, vana, su töökoht ei näi sulle kuigi hästi meeldivat?» ütles ta. «Minul endal ei olnud sinu kohalemääramisega küll midagi pistmist. Kas sa elad baasis endas?»

«Taevas hoidku, ei! Kes võikski selles pagana urkas elada?! Aitab sellestki, et mu šeff, koerapoeg, mind seal mõnikord nädalapäevad kinni peab. Ei, minul ja Mabelil on El Pasos väike maja.»

Henderson võttis taskust märkmiku ja kirjutas.

«Siin on mu koduse telefoni number,» ütles ta lehte välja rebides. «Ehk satud kunagi sinnamaile? Sa tead ju, et baasil «Y» ei ole välismaailmaga mingit telefoniühendust, ülema isiklik liin välja arvatud.»

«Räägitakse, et maapoisi kohta oled sa oma ülesandega päris hästi toime tulnud,» jätkas Casey. Ta lootis veel midagi teada saada. «Kui palju mehi sul praegu on? Minu meelest ei ole jagu veel täis?»

«On küll: meil on sada ohvitseri ja kolm tuhat viissada sõdurit. Viimane täiendus jõudis kohale paar nädalat tagasi . . . Tead, Jiggs, meil baasis tehakse imelikke asju. Meid õpetatakse mitmesuguseid objekte tormijooksuga vallutama, aga mitte kaitsma. Kui ma ei teaks, kuidas lood tegelikult on, siis arvaksin, et mõni Scotti nõuandja on lüüasaamise maniakk. See kõik jätab niisuguse mulje, nagu oleks vastane juba midagi enda kätte saanud ja meil tuleks seda tagasi vallutada.»

Scott varjab mu ees midagi, mõtles Casey, või peab presidendi käsul rangeimas saladuses. Kuid mis see võib olla? Vahest mõni diversantide ettevalmistamise keskus?

«See on ettenägelikkus, Mutt, sula ettenägelikkus,» lisas ta kuuldavalt, püüdes varjata oma uudishimu reipa hääletooniga. «Sa võid öelda seal, oma baasis, et Washington vaatab alati ette, isegi siis, kui ta eksib. Jääd sa veel kauaks siia?»

«Ainult homseni,» ütles Henderson pahaselt. «Minu šeff on ettekandega Scotti juures, mina aga olen siin igaks juhuks: võib-olla on neil vaja midagi täpsustada. Meil on viiendal korrusel väike pugerik telefoniga.» Ta võttis särgi rinnataskust väikese pabeririba, heitis sellele pilgu ja jätkas: «Telefon seitse-kakskümmend, kaksüheksakümmend üks — juhuks, kui sa mind vajad. Me lendame ära homme õhtul.»

Casey'l oli kange tahtmine küsida Mutti ülema nime, kuid ei julgenud: Henderson arvas kindlasti, et see on tal teada. Ta tegi muud juttu ja nad vestlesid perekonnauudistest, poliitikast ja sõjast. Just nagu omal ajal Iraanis, kui nad esmakordselt said teada selle maa jagamisest; nii olid nad praegugi üksmeelsel arvamisel, et Ameerika diplomaatia ajaloos ei ole häbistavamat sündmust kui selle jagamisega nõustumine. Casey ja Henderson kuulusid nende ameeriklaste hulka, kes 1972. aasta valimistel kukutasid suure häälteenamusega läbi vabariiklaste presidendikandidaadi Edgar Frazieri, kus-

juures Iraani jagamise küsimus põhjustaski tol korral kõige ägedamat vastuseisu.

«Jordan Lyman võitis mind oma poolele juba oma esimese sõnavõtuga,» meenutas Henderson. «Ta oli esimene demokraat, kelle poolt ma hääletasin. Ma ei unusta kunagi tema sõnu: «Me hakkame lõpmatuseni vaidlema, kuid me ei loovuta siitpeale mitte kunagi, mitte kusagil ja mitte kellelegi ühtki jalatäit meie vaba maailma.»»

«Täiesti õige,» naeratas Casey. «Mis aga minusse puutub, siis olen ma ennegi hääletanud demokraatide poolt.»

«Nüüd aga hakkan ma jälle rahutust tundma,» jätkas Henderson. «Kas Lyman tahab oma avaldusest ikka edasi kinni pidada? Minu meelest ei kõlba see uus leping mitte kuhugi; pealegi ei ole rahvas Lymaniga sugugi rahul. Seda on näha kõigest, mis ma loen ja kuulen.»

«Leping on alla kirjutatud ja ratifitseeritud,» vastas Casey, «Nüüd pole enam mõtet vastu vaielda. Aga kui sa tahad teada, mida üks või teine presidendist arvab, eks sa siis räägi homme Scottiga. Saad temalt mõndagi kuulda.»

«Einoh, kindralitega ma praegu veel mõtteid ei vaheta,» naeris Henderson lauast tõustes. «Esialgu piirdun nende käskude kuulamisega.»

Nad heitsid liisku, kumb arvet tasub. Liisk langes Casey'le. Siis nad lahkusid: Henderson läks viiendale korrusele oma tuppa, kuna Casey kabinetti tagasi pöördus.

Ta ei võinud jätta mõtlemast SIDERKO-le ja otsis ligemale tund aega mingit vihjet sellele baasile, sirvides tagajärjetult staabiülemate komitee käskkirju ja korraldusi eelmisest aastast. «Olgu peale,» mõtles ta viimaks, «Scott ütleb mulle isegi, kui vaja.»

Helises telefon. Casey märkis rahuldustundega, et see oli tänase valvekorra esimene telefonikõne. Kostis kolonel Murdocki mahe hääl. Komitee esimehe adjutant kontrollis nagu igal pühapäeval valvekorras olijaid.

«Ei midagi olulist, kolonel,» ütles Casey. «Kogu päeva kohta üksainus huvitav lugu ja seegi teie enese arvel: noor Hough tunneb elavat huvi teie hobuste võiduajamise vastu.»

Neid sõnu ei võtnud Murdock sugugi naljana ja Casey ei pannud seda imeks.

«Lõhvardi suu tuleb kinni panna,» märkis adjutant vihaselt.

«Meie kõik hingaksime kergemalt, kui kindral selle noormehe Pearl Harborisse saadaks,» ütles Casey naljatoonil.

«Teil on vist õigus,» nõustus Murdock surmtõsiselt. «Tont võtku! Mis ta segab end kindrali eraasjadesse?»

«Seda minagi talle ütlesin, kolonel. Aga teil kui eeskujulikul adjutandil tuleb vist kontrollida admiral Barnswelli krediidivõimet. Näib, et tal ei ole taskus kümmet dollaritki.»

Juhtme teises otsas valitses hetkeline vaikus; kui Murdock uuesti rääkima hakkas, ei olnud ta hääl enam usaldavalt mahe, vaid kõlas külmalt:

«Ma olen õhtuni kodus seks puhuks, kui peaks juhtuma midagi erilist.» Viimast sõna rõhutas Murdock eriti tugevalt, nii et Casey võis järeldada, et adjutant ei kiida heaks ta naljatamiskatseid.

«Teie nimi, kolonel, on nende nimekirjas, kellele mul tuleb siis helistada,» vastas Casey ja katkestas kõne ilma hüvasti jätmata. George Murdockil oli — nagu harilikult — korda läinud teda pahandada. Casey'l ei olnud kunagi palju austust olnud nende vastu, kes kummardasid karjääri pärast teenistusvalmilt ülemust ja kaapasid ta kintsu; Murdock aga tegi seda ning pealegi eriti väljakutsuvalt ja silmatorkavalt.

Casey keeras teraskapi ketast, riputas nupule punase lipiku pealkirjaga «Lahti» ja võttis välja üldhäire plaaniga toimiku. Selle kaanel ilutsesid sõnad «Täiesti salajane» ja pealkiri: «Punane üldhäire 74-2». Kahtlemata ei hakka Scott sellel nädalal millegi muuga tegelema, mõtles Casey ja otsustas plaaniga veel kord põhjalikult tutvuda. Ta hakkas seda aeglaselt lugema, et kõik hästi meelde jääks.

Laupäeva hommikul kell 10 sõidab president Camp Davidisse. Seal — Marylandi mägedes — on ta ennegi veetnud nädalalõppu. Pärast lühikest puhkust lendab ta helikopteriga lõuna poole, Virginia Sinimägedesse, kus asub Mount Thunderi maa-alune komandopunkt.

Kõik staabiülemate komitee liikmed — viis ohvitseri — jõuavad sinnasamasse igaüks oma autoga hiljemalt kell 11.15, vähe aega enne presidenti. Murdock sõidab koos Scottiga, Casey sõidab üksi.

Kui president ja staabiülemad on kohal, toimub nõupidamine, kus tehakse teatavaks «luureandmed»: olevat võimalik, et Nõukogude Liit alustab vaenutegevust. Nõupidamist juhatab Scott. Ettenähtud ajal — umbes kell 14.45 — selgub, et kauglokatsioonisüsteemi andmetel tõusevad Nõukogude stardiplatsidelt õhku raketid. Sellel momendil algabki päris häire, kusjuures Scott ja staabiülemad annavad käsu tegevusse rakendada alarmiolukorras kasutatavad sidesüsteemid.

Kell 15.00 annab president Lyman «punase üldhäire» signaali. Kui kõik areneb nagu vaja, siis on raketibaasid viie minutiga lahinguvalmis. Kümne minuti jooksul tõusevad kõik strateegilise lennuväe pommitajad õhku, kõik raketitõrje raketid «Nike-Zeus» varustatakse lahinguosadega ja lendavad märgile vastu, kuna sõjalaevad on baasidest väljumas või selleks ettevalmistusi tegemas. Fort Braggi ja Fort Campbelli õhudessantvägede diviisidest pannakse igaühest üks lahingukorras rügement transpordilennukite pardale ja need võivad poole tunni jooksul õhku tõusta. Rakettidega «õhk-õhk» varustatud õhutõrje hävituslennukid peavad kümme minutit pärast stardikäsku olema juba 50 tuhande jala kõrgusel.

Plaanis nähti üksikasjaliselt ette mitmesuguste relvaliikide ülesanded. Paberil tuli välja, et kallaletungi tõrjumiseks ollakse valmis väheste minutite jooksul. Katse pidi näitama, kas see arvestus on õige.

Häire ajal taheti proovida ka põhiliste sidesüsteemide kontrolli tõhusust. Mount Thunderi juhtimislaua lüliti lubas üheainsa käeliigutusega kõik raadio- ja televisioonijaamad ülemjuhatuse kontrolli alla võtta. Et häire oli õppeiseloomuga, tähendas see kõigest 30-sekundilist vaheaega raadio- ja televisioonisaadetes. Televiisorite ekraanidele pidi ilmuma kiri: «Vaheaeg tehnilistel põhjustel», ja see ei pidanud kestma kauem, kui ülemjuhatusel on vaja keskuse juhtimise kontrollimiseks. Tegeliku kallaletungi korral aga jääksid kõik raadio- ja

televisioonijaamad ootama presidendi sõnavõttu. Viimase häire ajal funktsioneeris keskne juhtimine tõrkumatult, — see oli tol korral vist ainus kordaläinud manööver.

Plaanile juurdelisatud nimekirjas loetleti ametiisikud, kellele oli vaja häirest teatada. Nimekiri oli tavalisest lühem, ja Casey seletas erilises märkuses, miks see nii oli. Asepresident Gianelli pidi häire ajal viibima Itaalias sõprusvisiidil. Kongress aga, kes lepinguga seotud vaidluste tõttu oli töötanud kogu lihavõtteaja, pidi laiali minema kesknädalal, 15. mail ja uuesti kokku tulema alles esmaspäeval, 27. mail.

Casey uuris alles plaani, kui ilmus kohale valveohvitser, kes teda kell 16.00 välja pidi vahetama. Casey pani toimiku kiiruga teraskappi tagasi, ise teatud piinlikkust tundes, sest Frank Schneider oli ju niisama usaldusväärne mees kui temagi. Aga reeglist ei tohtinud üle astuda: üks liigne teadja võis nurja ajada kogu plaani. Miski ei levi Pentagonis nii kiirelt kui mõne eelseisva operatsiooni kumu. Schneider tegi näo, nagu poleks ta midagi tähele pannud. Ta askeldas kirjutuslaua ümber ega vaadanud teraskapi poolegi.

Autosid oli parkimisplatsil veelgi vähem kui hommikul; Casey veendus kurvastades, et tema vana «Ford» on teiste autode hulgas nagu valge vares. Ta käivitas mootori; see turtsus ja paukus auto paigast liikudes.

Susi söögu neid tsiviilisikuid valitsuses! mõtles Casey Arlingtoni bulvarile välja sõites. Sestsaadik kui ta Annapolise sõjakooli lõpetas ja värske nooremleitnandina Koreasse saadeti, valitsus muudkui kärpis sõjaväelaste palku ja kiskus alla nende prestiiži. Endistest lisatasudest ei olnud pooltki järel, põhipalka aga oli kahekümne aasta jooksul tõstetud vaid kahel korral. Kui Casey't ei oleks varakult koloneliks ülendatud, saaks ta praegu eraisikuna teenides palju suuremat palka, — just nagu mõned ta endised kaaslased, kes aastas ligi kolmkümmend tuhat dollarit kokku lõid. Tema aga tuleb hädavaevu ots otsaga kokku, maksab maja pealt hüpoteegiprotsente ja sõidab ringi selle vana loksuga, mis oleks pidanud juba kaks aastat tagasi vanarauaks minema. Kui Marge'il ei oleks ema kinnisvarast väikest sisse-

tulekut, ei saaks ta endale siin Washingtonis korralikku kleitigi selga.

Pentagonis koostati küll uus seaduseelnõu, mis nägi ette sõjaväelaste palkade tõstmist ja mõningate lisatasude taastamist. Casey teadis, et Scott oli seda eelnõu presidendile soojalt soovitanud, president aga oli seni keeldunud vastavaid samme astumast.

Seepärast ei olegi imeks panna, jätkas Casey oma mõtisklust, et sõjaväe moraal on madal, et üleajateenijaid jääb järjest vähemaks ja et relvastatud jõudude löögivõime on langenud. Muide, kui nendel erainimestel vähegi tervet mõistust oleks, ei vajakski nad sõjaväge — eriti merejalaväge mitte.

Juba sõitiski Casey oma majakese ette Arlingtonis; ta oli selle ostnud, kui ta praegusele teenistuskohale määrati.

Poisid mängisid garaažiesisel platsil korvpalli. Isapikkune kuueteistkümneaastane Don oli koolimeeskonnas üks paremaid mängijaid. Kaks aastat noorem ja kuus tolli lühem Bill — tal oli Marge'i tugev kehaehitus — ei mänginud kaugeltki nii hästi, kuid oli innukalt asja juures.

«Tere, poisid!» hüüdis Casey autost välja tulles. «Kus on ema?»

«Eks Alfredite juures,» vastas Don naabermajale osutades. «Püüa, isa,» lisas ta palli visates.

Casey püüdis võttega, mis oli olnud moes 1950. aastal; ta sihtis hoolega ja viskas peale. Pall riivas korvi ja põrkas tagasi.

«Kuule, isa,» märkis Bill, «mida vastased teevad, kuni sa sihid? Saluteerivad vist?»

«Ole vait,» segas vahele Don. «Sa enne kasva ja maksa tulumaksu, siis torise nagu täismees.»

Casey naeratas. Don viskas palli vennale ja küsis juba tõsisemalt:

«Isa, kas võib täna õhtul auto võtta? Lähen poistekambaga kinosse.»

Casey teeskles kurja onu.

«Sa enne kasva,» ütles ta, «ja osta auto, siis sõida.»

Nüüd oli Billi kord naerda.

«Ei, Don,» jätkas isa, «päris tõsiselt, ma sõidan

täna emaga külla. Las mõni teine poiss muretseb sõiduki.»

«Kahju. Peame vist sõitma Harry vana loksuga, kui sellele hääled sisse saab.»

Casey tegi veel paar pealeviset ja läks tuppa, et midagi mugavamat selga ajada. Niipea kui ta riidest lahti oli saanud, mõtles ta, et oleks hea pisut pikutada.

Kui Marge mõne aja pärast koju jõudis, magas ta tugevam pool asemel, paljad püksikesed jalas. Marge vaatas ohates kortsunud päevatekki. Kakskümmend aastat järjest oli ta palunud see tekk enne pikaliheitmist ära võtta... Ta istus peeglilaua ette ja hakkas maniküüri tegema — nad olid ju täna külla kutsutud.

Marge istus ikka veel peegli ees, kui Casey silmad avas. Ta vaatas naise paljast selga, rinnahoidja peeni õlapaelu ja mõtles, et Marge'iga on tal tõesti õnne olnud: temaga oli ta alati tundnud nii kirge kui ka armastust. Nüüd oli Marge juba neljakümne kahe aastane, aga tal oli ikka veel seda peent, puhast ilu nagu neiuna Newarkis, kuhu Casey Korea sõja lõppedes vabatahtlikke värbama oli sõitnud.

Marge silmitses end peeglist: tumedad silmad, lai silmadevahe, tedretähed väikese nina juurel. Ta nägi, et mees oli üleval, ja naeratas talle. Kaks keskmist hammast olid tal teineteisest pisut eemal. See lisas ta naeratusele midagi tütarlapselikku, mis Casey'le väga meeldis.

«Kui sa oleksid vähegi naiselikum,» ütles Casey, «ja meil oleks rohkem aega, siis oleks nüüd paras aeg sind voodisse tõmmata.»

Marge krimpsutas edevalt nina, vaatas lauakella, tõusis püsti ja sulges ukse.

«Ma mõtlen sageli,» ütles ta voodi äärele istudes, «et merejalaväelased teevad rohkem sõnu kui tegusid.»

Nad naersid mõlemad, kui Casey, mängult urisedes nagu lõvi, naist paljast käsivarrest enda poole tõmbas.

Päike oli juba loojas ja kevadõhtu tunduvalt jahenenud, kui nad Chevy Chase'i linnaossa minnes Western Avenue'st üle sõitsid. Marge vatras kogu aeg, kuid Casey ei kuulanudki teda — mitte huvipuudusest, vaid

mingist meeldivast hajameelsusest. Sellest hoolimata tuli tal äkki meelde üks ametiasi.

«Oh sa pagan,» ütles ta. «Mul jäi Scottile helistamata. Tuleta mulle palun meelde, Marge, kui me täna õhtul kodus oleme. Ta peab kellegagi kokku saama, kuid kokkusaamise aeg on meil kindlaks tegemata.»

«Kuulan käsku, söör!» ütles Marge. «Kodumaa saatus on kindlates kätes. Täbaraks võib asi minna ainult siis, kui ma unustan sulle meelde tuletamast, mis sul endal meeles peaks seisma ... Ai!» kiljatas ta äkki: Casey oli teda säärest näpistanud. «Käsi roolile, kolonel!»

Dillardite abielupaar elas Chevy Chase'is Rolling Roadi ääres suures omaette majas. Kaks kõrget tamme rõhutasid hoone vanaaegset koloniaalstiili; ometi ehitati hoone tegelikult alles neljakümnendate aastate lõpul. Maja oli nii soliidne, et silm otsis sissekäigul tahtmatult mõnd pealkirja nagu «Villa Prestiiž».

Villa vastaski täiel määral omaniku positsioonile: Dillard esindas Washingtonis *Union Instruments Corporation*'i huve ja tal olid kaitseministeeriumiga alalised ärisuhted. See fakt üksi, et Dillard elas kõige peenemas linnaosas, tagas talle reputatsiooni. Pealegi oli sealsamas lähedal «Chevy Chase'i» klubi, kus ta mõjuvõimsate inimestega kokku sai ja golfi mängis. Suures aias Dillardi maja taga toimusid aeg-ajalt vastuvõtud laiale tutvusringkonnale, kellega ärimehel oli vaja suhteid pidada.

Maja ees tänaval oligi juba hulk autosid. Ühel, kreemikat värvi «Thunderbirdil» ilutses Kalifornia numbriplaat «USS-1» [1]. «See on vist senaator Prentice,» mõtles Casey. «Küllap ta on täna Dillardi peakülaline.»

Casey parkis oma vana «Fordi» majast pisut kaugemale ja hoidis ust lahti, kuni Marge soengut korraldas ja ülearust ruuži suunurkadest pühkis.

«Oh neid korsette küll,» ütles Marge end sirgu ajades ja mehel käe alt kinni võttes. «Noh, mis järgu te sellele koosviibimisele annate, kolonel?»

See oli nende tavaline mõistumäng külla tulles. Casey vaatas hindavalt autoderida.

---

[1] USS (United States Senate) — USA Senat.

«Vist alla keskmist,» arvas ta. «Üks senaator, kui seda numbrit uskuda. Siis arvatavasti üks Valge Maja tegelasi ja üks küllaltki kõrge sõjaväelane, — see olen muidugi mina ...»

Marge krimpsutas nina, kuid Casey ei lasknud end segada:

«Kaks või kolm lehemeest, paar kongresmeni, mõni riikliku komisjoni liige ja tosina ümber neid, keda me pole varem kohanud ja kellest me kunagi midagi teada ei saa.»

«Aga ajakirjanik, kes «Staris» seltskonnaelu krooonikat toimetab?»

«Ei tule. Kuid vean kihla, et Francine ongi juba telefoni teel teatanud ajalehtedele oma külaliste nimekirja: homme loeme vastuvõtu aruannet.»

Valge kuuega filipiinlasest teener avas paraadukse ja juhatas külalised muruplatsile maja taga. Külaliste häältesumin võttis nad vastu, kui nad külguksest aeda astusid. Õhus hõljus lõhnaõli ja vastniidetud rohu aroomi. Maas vedeles juba rohkeid suitsukonisid ja kogu plats oli daamide kontsajälgi täis. Francine ruttas tervitama Marge'i ja ta meest. Rind ees ja kael õieli, puistas ta neile hammaste välkudes tervitusi ja komplimente.

«Oo, Marge, kui kaunis sa täna oled!» hüüdis ta ja sirutas külalistele vaimustatud liigutusega käed vastu.

Nüüd lähenes Stew Dillard, et neid teistele külalistele esitleda. Francine tõttas tervitama järjekordset uksele ilmunud paari.

Aias ringi vaadates nägi Casey, et oli oma prognoosiga pisut eksinud, sest ühtki kongresmeni kohal ei olnud. Üldiselt aga oli ta tabanud märki. Kohalviibiv senaator oli tõepoolest Kalifornia demokraat Frederick Prentice, relvastatud jõudude küsimustega tegeleva senatikomisjoni esimees, oma partei üks väljapaistvamaid tegelasi ja Pentagoni faktiline kontrollija. Kohal oli ka Adolf Koronski föderaalsest kaubanduskomisjonist, keda juba üks eelmisi presidente, vabariiklane Frazier, sellele kohale oli määranud. Ajakirjanikest oli Malcolm («Milky») Waters kõige soliidsem: tema ülesandeks oli hankida Associated Pressi jaoks materjale Valge Maja kohta.

Casey naeratas, kui nägi, kes presidendi kaastöölistest kohal oli: nimelt oli see Paul Girard, Lymani sekretär audientside ja vastuvõttude alal. Ta oli Casey ammune sõber — nad olid tutvunud, kui Girard oma ülikooli korvpallimeeskonnas mängis, Casey aga merejõudude meeskonnas varumeheks oli. Washingtonis puutusid nad kokku nii ametiasjus kui ka eraviisiliselt ja Casey'l oli mitmeid kordi olnud juhust veenduda, et ta võis Girardi igas asjas usaldada. Girardil oli ebatavaliselt terane mõistus. Ta teadis senaatorite ja kongressiliikmete kõiki saladusi ja tal oli presidendi absoluutne usaldus. Välimuselt oli ta lausa näotu: ebaproportsionaalselt suur pea, inetud laiad ninasõõrmed, poolsuletud ripnevad silmalaud. Uued tuttavad pidasid teda pahatihti juhmardiks, kuid veendusid peagi vastupidises.

«Tere, Jiggs!» ütles ta, viskiklaasi vasakusse kätte võttes ja paremat Casey'le ulatades.

«Sina ka siin, Paul! Nüüd olen vähemalt heas seltskonnas, kui mulle süüks pannakse hüvituste saamist sõjatellimusi täitvalt firmalt.»

«Sa tead ju reeglit, Jiggs: altkäemaksuks ei loeta seda, mis me kohapeal sööme ja joome.» Siinkohal tõstis Paul oma pooleliolevat klaasi. «Juua võin ma aga hästi palju.»

Girard kutsus käeviipega lähemale teenri, kes džinniga kokteili laiali kandis. Casey võttis kandikult klaasi ja vaatas ringi. Ta otsis külalistesummast Marge'i, kes oli vooluga edasi läinud ja seisis nüüd teiste daamide hulgas muru alumisel serval, asaleapõõsaste ees. Jutt oli juba söökide-jookide mõjul märksa elavamaks läinud. Casey ja Girard sattusid kuidagi ühe vestlejategrupi keskele, kus olid ka Waters ja Prentice. Lehemees usutles tasahilju senaatorit.

«Te teate, et homme avaldatakse Gallupi instituudi järjekordse ankeedi tulemused?» küsis Waters ükskõiksel ilmel.

«Ma pole sellest kuulnud,» vastas senaator, «kuid minu arvamist mööda ei ole Lymani populaarsus enam endine. Ta peab olema õnnelik, kui 40 protsenti küsitletuist tema poolt on.»

Prentice oli enesekindel nagu aastaid võimul olnud

senatikomisjoni esimees kunagi. See ametikoht ei ole ju seotud mingi vastutusega: Prentice võis julgelt kritiseerida, igasuguseid oletusi teha, uurida ja pilgata ega kartnud võimalike vigade pärast, sest see polnud ju tema, vaid teised, kes poliitika joont välja töötasid ja ellu viisid.

Esimesel pilgul ei jätnud Kalifornia vanem senaator kuigi silmapaistva tegelase muljet. Sellest hoolimata oskas ta teistele sisendada, et ta peab olema seltskonna tähelepanu keskpunktiks, ja oligi. Mis sellest, et ta keskelt liiga jäme oli? See andis talle kõhnematega võrreldes teatud eelised. Mis sellestki, et ta žestid olid liiga laiad ja hääl tavalise vestluse kohta liiga vali? Keegi ei kahelnud, et see on üpris kohane inimesele, kes on harjunud rääkima, aga mitte kuulama.

Nüüd ootas ta Watersilt oma sõnade kinnitust; silmadest ja kogu ta ilmest oli näha, et ta ei kannataks ühtki vastuväidet. Kuid ajakirjanik ei mõelnudki vastu väita.

«Teil on õigus, senaator, aga te hindasite liig kõrgelt. Homme avaldatavas tulemuses on kõigest 29 protsenti Lymani poliitika pooldajaid. Kui uskuda Gallupi instituudi töötajaid, on see presidendi populaarsuse madalaim hinne ankeetide ajaloos.»

Prentice noogutas ja tõstis tähtsalt nimetissõrme.

«Seda on lihtne seletada,» ütles ta õpetliku tooniga. «President usub Venemaad, meie ei usu. Meile see leping ei meeldi. Meie ei usu, et venelased hävitavad esimeseks juuliks kokkulepitud hulgal rakette ja pommide lahinguosi.»

Leping, leping, leping . . . Casey ja teised Washingtoni elanikud ei kuulnudki enam muud sest ajast saadik, kui Kongress jaanuaris istungjärguks kokku tuli ja Lymanil suurivaevu korda läks lepingu ratifitseerimiseks vajalikud kaks kolmandikku hääli kokku saada. Näis, et pealinna elanikud olid jagunenud kaheks leeriks. Samasugune pilt oli mujalgi osariikides, seda oli näha ajalehtedeveergudel ilmuvaist lugejate kirjadest . . . Casey vaatas vargsi ringi: ta oleks tahtnud märkamatult eemale minna, kuid külalised piirasid teda igast küljest.

Ta teadis juba kõike vajalikku selle tuumarelvade vähendamise lepingu kohta, mis pidi jõustuma 1. juulil.

Vastavalt kokkuleppele — see saavutati eelmise aasta sügisel Viinis USA presidendi ja Nõukogude peaministri nõupidamisel — pidi kumbki pool 1. juulil India ja Soome vaatlejate juuresolekul kahjutuks tegema kümme neutronpommi. Järgnevalt pidid mitte ainult Venemaa ja Ühendriigid, vaid ka teised tuumarelva omavad lääneriigid ja kommunistlikud riigid iga kuu demonteerima veel mitu pommi. See protsess pidi kestma maksimaalselt kaks aastat ratifitseerimise momendist lugedes — kuni kõik Lääne ja Ida tuumarelvade tagavarad on otsas.

«Kas te ei arva, senaator,» jätkas Waters, «et ankeedi tulemused peegeldavad teisigi tegureid: tööpuudust, inflatsiooni ja raketitööstuse streike?»

«Ei, noormees,» vastas Prentice, «taolisi sekeldusi on olnud igal presidendil. Lyman aga pidas lepingu asjas läbirääkimisi, tegelikku olukorda arvestamata. Te teate, et ma astusin otsustavalt üles ratifitseerimise vastu. Ma olen selle üle uhke.»

«Ojaa,» ütles Girard, kibedus hääles, «meie, demokraadid, toetame üksteist alati.»

Prentice pöördus järsult Girardi poole. Tema näost võis lugeda ärritust, nimetissõrm tõusis manitsevalt.

«Just nimelt president oli see, kes Demokraatliku Partei ideaalidest kõrvale kaldus,» ütles ta. «Seda kinnitan mina, — kuigi ma valimiskampaania ajal presidenti igaviisi toetasin.»

«Kas presidendi seisukoht on tõesti nii väär?» segas vahele üks heleda spordipintsakuga mees, kelle nimi Casey'le kuidagi meelde ei tahtnud tulla. «Ma arvan, et kui Venemaa keeldub täitmast oma kohustusi või petab meid, siis saame sellest ju kohe teada ja tühistame lepingu.»

«Seda sorti vastuväiteid olen ma juba ligi kolmkümmend aastat kuulnud,» vastas Prentice, «ja me kaotame iga kord midagi, kui neid väiteid meie poliitika õigustuseks tuuakse. Viimati juhtus see siis, kui me katsusime kõige kõrgemal tasemel reguleerida Iraani küsimust. Pool aastat hiljem oli Iraan partisane täis, ja meil on nüüd kaks Iraani, kusjuures üks on kommunistide valitsuse all.»

«Ei tea, senaator. Ma ei tahaks kuidagi päri olla sellega, kuidas te presidendi teguviisi hindate,» arvas spordipintsakuga mees kindlalt sadulas püsides. «Väga võimalik, et president arvestab teatud riisikot, aga me oleme vist üllatuste vastu hästi ette valmistatud. Kui aga president paneb maailma päästmiseks kaalule osa oma populaarsust, siis jääb vaid soovida, et tal rohkem võimu oleks.»

Mehel on vist õigus, mõtles Casey. Mõned külalised noogutasid pead. Prentice aga ei andnud alla. Ta seisis sõjakas poosis presidendi kaitsja vastas.

«Ärge rääkige presidendi populaarsusest, noormees,» ütles ta. «Populaarsust tal pole, nii et seda ta kaotada ei saa. Ta ei väärigi muide populaarsust.»

Vaidlus muutus seda ägedamaks, mida rohkem kokteile joodi. Dillard ruttas peoperemehena täitma lepitaja funktsiooni: ta viis jutuajamise üsna osavalt üldpoliitilistele teemadele.

«Jättes kõrvale küsimuse lepingu kasulikkusest,» ütles ta, «olen ma valmis mõistlikel tingimustel kihla vedama, et vabariiklased esitavad seitsmekümne kuuendal aastal kindral Scotti kandidatuuri. See on üsna loomulik. Scottil on kõik selleks vajalikud omadused. Kui lepingust asja ei saa, siis tuleb kõigil meelde, et Scott on alati olnud lepingu vastu. Kui aga leping osutub reaalseks, siis tuntakse ikkagi rahutust Venemaa harilike relvaliikide pärast, ja Scotti-taoline tugev isiksus meeldib kõigile.»

«Taevane jumal!» hüüdis Girard. «Ma näen juba vaimusilmaga loosungit: Scott on 1976. aasta lipp!»

«Teie, Valge Maja poisid, ei tohiks selle üle nalja heita,» märkis Prentice. «Olen teiega päri, Stew. Ei ole mingit kahtlust, et vabariiklased esitavad Scotti kandidatuuri. Kui valimine oleks täna, tuleks ta Lymani üle võitjaks sõrmegi liigutamata.»

«Senaator, kas ma tohin anda teie vagad soovid edasi teie partei liidrile?» küsis Girard pisut tugevama rõhuga.

«Ma räägin faktidest, pojuke,» pareeris Prentice. «Meil poleks mingit võimalust Scotti võita.»

Suured lambid verandal lõid õhtusöögi märgiks vil-

kuma. Francine juhatas külalised aia kaugemasse nurka, kus kõrge valge mütsiga kokk oli ametis biifsteekide praadimisega. Iga biifsteegi juurde kuulus üks küpsetatud kartul. Võeti istet verandal väikeste laudade ümber; iga külalise ees oli pudel õlut ja taldrik rohelise salatiga.

Casey lauanaabriks oli Sarah Prentice, elurõõmus täidlane daam. Washingtonis tegeles ta peamiselt sellega, et katsus ravitseda haavu nendel, kellele tema mees liiga tegi.

«Fred võtab hirmsasti südamesse seda lepingu lugu,» ütles missis Prentice, «aga ma usun, et ta oleks niigi teie kindral Scotti suur austaja.»

«Noh, ega ta päriselt minu kindral ei ole,» vastas Casey sõjameheliku objektiivsusega. «Ma ainult töötan tema juhatuse all.»

«Kas te ei leia, et ta on kullatükk?»

«Ma leian, et ta on väga arukas kindral.»

«Oi neid merejalaväelasi küll!» naeris missis Prentice otsekui midagi meelde tuletades. «Kas nad võivadki kiita üht lendurit!»

Pärast õhtusööki valgusid külalised jälle aeda laiali. Casey loobus temale pakutud viskist, eelistades sellele veel üht pudelit peremehe suurepärast heledat õlut. Aga ta oli jõudnud teha vaid ühe lonksu, kui senaator Prentice äkki ta kõrvale kerkis ja teda küünarnukist kinni hoides suuremast summast välja viis.

«Teate, kolonel, mul oli tõsi taga, kui me siin ennist jutlesime. Te olete õnnega koos, et töötate mehega, kel on kogu maa usaldus ja kes võiks meid sellest kaosest välja viia.»

«Senaator, ma olen ohvitser, teie aga tahate meelitada mind poliitika voogudesse.» Casey toon oli lõbusalt sundimatu, ta tahtis seda juttu naljaks pöörata.

«Olgem tõsised, kolonel,» käis Prentice peale. «Meil on praegu raske aeg, väga raske. Te võite ohvitser olla või mitte olla, eelkõige aga olete kodanik ja iga kodaniku kohus on tegelda poliitikaga.»

Casey naeris, kuigi ta rahutus paisus.

«Teate, senaator,» vastas ta, «Annapolises ei oleks teist kunagi professorit saanud. Ma olen praegu erariides, kuid vormiriided on mul kodus nagis ja ma ajan nad selga homme kell seitse null-null.»

Prentice tõstis manitseva sõrme. Aia hämaruses vaatas ta Casey't tähelepanelikult.

«Kuulge, kolonel. Rääkige tingimata läbi kindral Scottiga, kui saate. Tõsiselt! Kahtlemata hindab kindral praegust olukorda nagu teie ja nagu suurem osa tõelisi ameeriklasi.»

Casey'l ei olnud aimugi, kuhu pealetükkiv poliitikategelane tüüris. Aga ta ei tahtnud lasta end järel vedada ja katsus muuta jututeemat:

«Ma loodan, et teie ja missis Prentice saate sellel töövaheajal hästi puhata? Mul läks meelest küsida teie abikaasalt, kuhu te kavatsete sõita.»

«Mitte kuhugi. Ma jään siia. Mul on palju tööd.» Prentice vaatas ringi. «Senatist peab ju ka keegi kohal olema ... mõne häire korraks ... eriti mõnel laupäeval. Eks ju, kolonel?»

Sõna «häire» avaldas Casey'le otse rabavat mõju.

«Jah, söör, muidugi. Me peame alati olema valmis,» pomises ta. Prentice patsutas talle õlale ja eemaldus.

Oleng oli juba lõpukorral. Casey otsis üles Marge'i ja heitis talle küsiva pilgu. Marge noogutas jaatavalt, nad ütlesid pererahvale head aega ja läksid vana teed, läbi maja ja paraadukse, oma auto juurde ...

Tagasi sõites oli Casey kogu aeg mõtlik. Ta jälgis automaatselt tänavaliiklust. Kuidas oli Prentice ometi häirest teada saanud? Asjasse oli pühendatud kõigest kaheksa inimest, Prentice nende hulka ei kuulunud. Ta oli küll relvastatud jõududega tegeleva senatikomisjoni esimees ja tema eest ei varjatud mõndagi asja, kuid Scott oli ju seekord tahtnud eriti rangelt saladust hoida. Kui aga teab Prentice, teavad ehk teisedki? Kindel on igatahes, et see lugu tuleb homme hommikul Scottile ette kanda.

Marge vatras kogu aeg külaskäigust.

«Kes oli sul lauanaabriks, Jiggs?»

«Missis Prentice, senaatori abikaasa. Sümpaatne naine. Tema mehest ei või seda öelda ...»

«Ma nägin, et senaator sinuga lõpu poole elavalt vestles. Mis ta tahtis?»

Casey pidas paremaks üksikasjadesse mitte laskuda. «Tavaline Senati keelepeks,» vastas ta.

«Ta on seal vist relvastatud jõudude komisjoni esimees? . . . Ahjaa, Jiggs, ma pidin sulle meelde tuletama üht telefonikõnet.»

Casey vaatas käekella, kui nad parajasti lambi alt läbi sõitsid.

«Pagana pihta,» ütles ta, «liig hilja on. Pean helistama homme hommikul vara.»

Bill magas juba, kui nad koju jõudsid; Don oli kinost tagasi tulemata. Casey läks viivuks võõrastetuppa, kuni Marge vannituba kasutas. Nii oli see neil kombeks; hommikul seevastu oli mehel vannitoas eesõigus.

Ülevalt kostis alles veesulinat, kui äkki helises telefon.

«Isa, sina?» See oli Doni hääl. «Isa, kuule, me oleme praegu siin kino ees, aga Harry autol on kumm lõhki. On juba hilja, pühapäeva õhtu pealegi. Ei tea, mis teha? Et me kõige lähemal elame, siis . . .»

«Mis siis ikka, võtke vahetage ratas.»

«Isa!» hüüdis Don ja ta häälest kõlas kaastunnet täiskasvanute vastu, kes ei taipa lihtsaidki asju. «Harryl polegi teist ratast varuks!»

Mina aidaku neid jälle, mõtles Casey.

«Hüva, kus te olete?»

Saanud Doniit kino aadressi, sõitis Casey Arlingtoni bulvarile välja. Ta otsustas enne Fort Myerist läbi sõita. Kui Scott veel ei maga, siis annab ta temale edasi Briti armeestaabi ülema palve: viia määratud kokkusaamine kella üheksalt üle kella poole üheksale.

Fort Myeri vana sõjaväeasula laiad, jalakatest piiratud tänavad olid sünged ja tühjad. Scott elas kuueteistkümne toaga majas, mis traditsiooni kohaselt oli staabiülemate komitee esimehele eluasemeks. See punasest telliskivist hoone, ehitatud ligi seitsekümmend aastat tagasi tolle aja ohvitserielamute rohmakas, peaaegu inetus stiilis, tuletas varemalt meelde mingit vaestemaja; pärast kapitaalremonti oli see saanud elamisköblikuks ja mugavakski, kuigi seda nägusaks ei võinud nimetada. See maja — ohvitserielamu nr. 6 — asus

künka tipus, kust avanes suurepärane vaade Potomaci jõele ja kogu Washingtonile. Teise korruse akendest võis Scott näha all orus Kapitooliumi, Lincolni mälestussammast ja Valget Maja — oma ülemjuhataja residentsi.

Casey keeras põiktänavasse ja — jõudnud maja ette — vähendas järsku kiirust. Autotulede valgusvihus läigatas kõnniteel edasi-tagasi kõndiva vahisõduri vintpüss. Siis tabas valgusvihk kreemikat värvi autot, mis seisis maja ees. Helendavalt Kalifornia numbriplaadilt luges Casey: «USS-1».

Vaata aga vaata, see on ju Prentice'i auto, mõtles Casey ja tõstis pilgu maja akendele. Need olid pimedad, välja arvatud üks aken, nimelt kindrali kabineti oma.

Casey andis gaasi ja sõitis edasi, senaatori autost mööda. Kui Scottil on senatikomisjoni esimehega nõupidamine, siis kiidab ta Casey sissetungi vaevalt heaks. Kindlam on helistada talle hommikul vara.

Aidanud hädast välja Doni ja tema kaks sõpra, kes ootasid teda kino parkimisplatsil, mõtles Casey koju tagasi sõites ikka veel kreemikarva autole Scotti maja ees. Nii sõbralikud suhted Scotti ja Prentice'i vahel olid talle uudiseks, kuigi ta teadis, et kindral oli küllaltki sageli esinenud senaatori komisjonis ettekannetega ja võis olla sõlminud seal mõnegi eluaegse sõprusvahekorra. Võimalik, et Prentice oli sõitnud kindralit informeerima Gallupi instituudi ringküsitluse tulemustest. Scott ei olnud kunagi varjanud oma rahulolematust Lymaniga ja ka Prentice oli täna õhtul väga selgesti võtnud seisukoha presidendi vastu, kuigi ta ise oli presidendi partei üks liidreid. Aga milleks kohtuda öösi? Casey vaatas kellaaega: viis minutit kaksteist läbi. Poliitiliseks keelepeksuks pisut hilja.

. . . Siis veel see fakt, et Prentice teadis «punasest üldhäirest» . . . Mida see kõik tähendas?

Koju tulnud, seadis Casey igaks juhuks äratuskella poole seitsmele, sest enne seitset oli tingimata vaja helistada Scottile selle inglasega kokkusaamise asjus. Casey mõtles tusaselt, et selle telefonikõne pärast ta kaotab vähemalt pool tundi uneaega.

Kui ta voodisse heitis, keeras Marge teist külge, kuid ei ärganud. Casey otsis rahutult sobivat asendit, vähkres voodis ja heitis kord selili, kord kõhuli, kuid und ei tulnud ega tulnud. Ebamäärane rahutus, mis teda hommikul valdas, tuli sel hilisel öötunnil tagasi ja muutus piinavaks hirmutundeks.

«Kas juhtus midagi halba, Jiggs?» küsis Marge poolunes.

«Ei tea, kallis, ei tea . . .»

Esmaspäev

Juba äratuskella kinni pannes tundis Casey, et tal seisab ees raske päev. Tuim valu kuklas andis tunnistust sellest, et ta ei olnud välja maganud, mõru maitse suus aga tuletas meelde, et bankettidel suitsetab ta ikka kolm korda rohkem kui tavaliselt.

Dušš tõi mõningat kergendust. Casey mässis end supellinasse, väljus vannitoast ja läks alla, Scottile helistama. Pärast teist signaali võttis kindral kuuldetoru.

«Siin kolonel Casey. Loodan, et ma ei äratanud teid, kindral?»

«Sugugi mitte, Jiggs.» Scott tundus olevat koguni reibas. «Milles on asi?»

«Söör Harry Lancaster palus kohtumise üle viia kella poole üheksale, söör. Ma olin nõus, arvates, et teil ei ole midagi selle vastu. Kõik vajalikud paberid on käepärast kell kaheksa null-null.»

«Väga hea, Jiggs.»

«Ma tahtsin helistada eile, söör, aga kui see mulle meelde tuli, oli juba hilja; ma arvasin, et te magate, ja mõtlesin . . .»

«Jaa, teil oli õigus,» katkestas teda Scott. «Läksin vara sängi ja jäin silmapilk magama. Kell oli vist pool üksteist. Tükil ajal ei ole nii head und olnud. Aitäh, et helistasite, kolonel.»

«Ootan teid tööl, söör,» vastas Casey ja pani toru käest.

Kui mä seda kõike unes ei näinud, kulla kindral, mõtles kolonel trepist üles minnes, siis te ajate mulle lihtsalt kärbseid pähe, ja kuidas veel!

Miks Scott küll valetas? Casey ei mäletanud ainsatki korda, mil kindral oleks talle ebatõtt rääkinud või koguni püüdnud seda teha. Tõsi küll, Scott kavaldas

mõnikord või oli pigemini ettevaatlik oma suhetes Kongressi ja Valge Majaga, aga ta rõhutas seejuures, et alluvate ees ei ole tal mitte mingisuguseid saladusi.

Mis mõte oli tal varjata eilset kohtumist Prentice'iga? Tõenäoliselt teadis senaator eelseisvast häirest. Äkki mõtlesid kõrgemad võimud veel midagi välja?

Kui imelik! Temal, Casey'l, ühendatud staabi ülemal, pidi ju ometi kõik teada olema, mis sõjaväe asjadesse puutus. Pidi olema tingimata!

Marge vaatas vannitoast välja, veepiisad näol.

«Luba mulle kuiv lina, Jiggs, kallis! Ehk saad sinagi kord kuulsaks ja rikkaks, nii et meil kolm koitu enne vareseid tõusta ei tule.»

Casey einetas vaikides. Ta mõtted uitasid Scotti sõnades, nii et valu kuklas, tänu kohvile veidi tuimem, end uuesti tunda andis. Hommikulehe esikülg ei pakkunud huvi, isegi mitte teoreetiline artikkel sõjapoliitika «uuest suunast», milles oli tunda uue lepingu vaimu. Marge torises tasa.

«Sul jäi täna unest puudu, Jiggs,» arvas ta.

«Jah, napiks jäi vist. Kõik Doni pärast. See neetud aastokumm pani nahka terve tunni!»

Viis päeva nädalas tuli Casey'le järele teenistusauto Pentagoni garaažist. See nukrailmeline oliivikarva sõiduk oli üks ühendatud staabi ülema privileege. Nii võis Marge argipäevadel juhtida nende oma sõidukit, Casey aga sai hommikul tööle sõites lehte lugeda. Täna vedeles kokkumurtud ajaleht autoistmel. Casey sättis näo hommikutuulde, mis avatud külgaknast sisse voolas. Kui ta lõpuks lehe võttis, jäi ta pilk peatuma tagasihoidlikul pealkirjal:

«Asepresident külastab oma esivanemate koduküla.» Sõnum teatas:

«Asepresident Vincent Gianelli, kes lendab kolmapäeval hea tahte visiidile Itaaliasse, veedab nädalalõpu kauges mägikülas, kus tema vanaisa ilmale tuli.»

Edasi kirjeldati Corniglio küla kõrgel Apenniinides, Parmast lõuna pool. Küla, kus on kõigest mõnisada elanikku, peitub mägedes, katteta tee lõpus. Gianelli kavatseb veeta reede ja laupäeva oma vanaisa hütis ja pöörduda pühapäeval tagasi Rooma.

Casey mõtles uuesti, kui sobiv see nädalalõpp häire läbiviimiseks oli: Kongress oli laiali, asepresident Itaalias. Kellelgi komandöridest ei tule mõttesse, et võiks toimuda mingi valmisolekukontroll. Pole ime, et staabiülemate komitee just selle aja valis.

Casey jõudis ametisse kell seitse nelikümmend viis. Heitnud tualettruumis harjumusliku pilgu peeglisse, otsis ta välja informatsioonimaterjalid, millega Scott pidi tutvuma enne söör Harry Lancasteri kohalejõudmist. Mööda E-koridori läks kolonel staabiülemate komitee esimehe kabinetti. Oodata ei tulnud kaua: mõne minuti pärast ilmus Scott vastuvõturuumi lävele.

«Tere hommikust, Jiggs,» ütles ta. «Astuge sisse.»

Casey imetles tahtmatult oma šeffi, kuna viimane hommikuse sigariportsjoni karbist võttis ja korralikult rohelise kirjapressi kõrvale pani. Hoolimata oma viiekümne kaheksast eluaastast oli Scott jäänud sõjaväelaseks pealaest jalatallani. Kergelt päevitunud nägu, peaaegu ilma kortsudeta, kui mitte lugeda peeni kortse silmanurkades. Kasvu üle kuue jala, kaalu ligi kakssada naela. Keegi ei oleks söandanud nimetada teda hellitatud inimeseks. Tihedad hallisegused juuksed olid hoolikalt lahku kammitud. Energiline lõug ja tugevad põsesarnad tegid ta näo tahtejõuliseks ja meeldejäävaks.

Casey jagas nende arvamust, kes pidasid Scotti kõige populaarsemaks väejuhiks pärast Dwight D. Eisenhowerit. Juba kolmkümmend aastat ülistasid teda ajakirjanikud — kui Teise maailmasõja hävituslendurit, kes tulistas ühe päevaga alla seitse «Messerschmidti», kui reaktiivlennuväe esimesi ässasid Korea sõjas, kui hiilgavat lennuväekomandöri Iraanis, kes rakendas leidlikult maavägede toetamist õhust ja tegi sellega mõnel määral tasa nende puuduliku võitlusvõime.

Ajakirjanduses kinnitati sageli, et Scott ühendab eneses Eisenhoweri ja MacArthuri paremaid omadusi: esimese soojust ja heasüdamlikkust ning teise karmi patriotismi, sädelevat mõistust ja kerget kalduvust poseerimisele. Aga Casey teadis veel midagi, mida enamik ajakirjanikke ei teadnud: Scottil oli poliitilist intuitsiooni, tal oli lai silmaring. Ta ei olnud siiani teinud ainsatki nimetamisväärset sõjalist ega poliitilist viga.

Arvustades valitsuse suhtumist Koreasse, eriti loobumist pommitusretkedest Jalu-Tsiangi taha, oskas ta väljendada oma protesti niisugusel kujul, et ta pääses ebameeldivustest, mis olid lõpu teinud MacArthuri karjäärile. Scotti sellekohased soovitused ei saanud avalikult teatavaks enne, kui keegi — Casey arvates Murdock — lobises nad mõni kuu tagasi välja ajalehekontserni *Scripps-Howard* ajakirjanikele. Scott oli olnud kategooriliselt president Frazieri otsuse vastu sõlmida rahu Iraanis ja mitte riskeerida aatomisõja ohuga, kuid ka siin oli Scott säilitanud vajaliku ettevaatlikkuse. Mitte kunagi ei ületanud ta lubatud piiri, ka mitte desarmeerimislepingusse puutuvais asjus, kuigi ta oleks võinud staabiülemate komitee esimehena avalikult tegutseda.

Scott süvenes töösse, vaadates kiiresti läbi teatmematerjalid. Pabereid lehitsedes kastis ta aeg-ajalt näpu märjaks.

«Seekord inglased pakuvad rohkem, kui nad paluvad,» tähendas ta lõpuks. «Mis te arvate nende ettepanekust paisata Okinavale meie käsutusse õhudessantväe rügement?»

«Mulle see ettepanek meeldib, söör. Šotlased on esmaklassilised sõdurid, nende komandör on kindral Faraday sõber. Nad mõistavad teineteist hästi.»

«Selle peale ma ei tulnudki. Minu arvates on see asjalik ettepanek. Tänan, Jiggs. Näib, et olen nüüd kõigega kursis.»

Casey oli juba uksel, kui Scott lisas: «Muide, öelge ohvitseridele, kes koostasid need dokumendid, et minu arvates on nad oma ülesandega suurepäraselt toime tulnud.»

Võimatu on uskuda, et nii otsekohene inimene võis mulle mõni tund tagasi valetada, mõtles Casey, ust enda järel ettevaatlikult sulgedes. Scott oli juba sukeldunud tema jaoks valmispandud paberitesse. Staabiülemate komitee esimehe tööpäev oli alanud.

Valges Majas teisel pool jõge oli töö samuti täies hoos. President Jordan Lyman oli — nagu tema peamine sõjaline nõuandja — alustanud hästi vara ja jõudnud kella poole üheksaks lõpetada esimese töötunni.

Erinevus seisnes selles, et Lyman ei olnud veel voodist tõusnud. Tema ümber vedelesid ajalehed. Lyman vaatas läbi pühapäevaseid lehti, sest pühapäeviti ilmus palju lugejate kirju ja ka juhtkirjad olid tavalisest põhjalikumad. Loetud lehtedest järeldas ta, et maal valitsevat meeleolu ei saanud kuidagi nimetada roosiliseks. Näiteks pajatati Atlanta ajalehe «Constitution» juhtkirjas:

«... Mida lähemale jõuab desarmeerimise esimene etapp, seda skeptilisemalt me suhtume Venemaasse... Me loodame muidugi, et president Lymani usaldus Moskva vastu end õigustab, kuid ...»

«New York Times» kuulutas esiküljel oma tavalises matusetoonis: «... tuumarelvade desarmeerimise riskantset avantüüri me toetasime väga oluliste reservatsioonidega. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ametliku häälekandja «Pravda» viimased teated tõestavad, et need reservatsioonid ei olnud sugugi ülearused ...»

Jumal hoidku, mõtles Lyman, võiks arvata, et kogu Ameerikas on üksnes juhtkirjade autoreil tõsiseid reservatsioone olnud! Ta tõusis sängist, läks suurde ovaalsesse kabinetti ja valas endale äsja toodud kohvikannust tassi kohvi.

Kõrgetest akendest, mis avanesid lõunasse, võis ta näha hommikust katkematut autodevoolu Constitution Avenue'l. Huvitav, mõtles ta: inimesed, kes sõidavad neis autodes, töötavad riigiasutustes nagu minagi. Ma võin neile anda mistahes ülesande, mõelda nende jaoks välja ametikohti või likvideerida need. Kuid siiski võivad nad hävitada seda, mis ma teen — hävitada kogemata, hoolimatusest või koguni meelega.

Ta oli president, kuulus mees, nemad olid väikesed tundmatud ametnikud. Kuid just sellepärast olid nad ohtude eest varjul ja neil oli palju sõpru, kuna tema, kuulus mees, oli kergesti haavatav ja elas üksilduses.

Lyman oli enam kui küll uurinud Ühendriikide ajalugu, et teada: kui ta on andnud ametivande ja kolinud Valgesse Majja, ootab teda üksildus. Kuni presidendi ametikohale asumiseni olid need kartused olnud abstraktsed, toetunud ainult memuaaridele ja legendidele. Ei raamatud ega eelkäijate nõuanded olnud suutnud

teda ränga presidendiameti vastu ette valmistada. Jordan Lyman ei saanud siiani unustada, kui masendatud ta oli olnud, kui talle tutvustati üksikasjaliselt mehhanismi, mille abil ta võis saatuslikul hetkel avada tuumasõja lüüsid.

«Küllalt, Lyman!» ütles ta kuuldavalt ja rüüpas lonksu kuuma kohvi. «Aitab virinast!»

Ta võttis kandikult hommikuse ajalehe — teener jättis selle igal hommikul kohvikannu kõrvale. Heitnud pilgu esiküljele, märkas ta kohe pealkirja, mis, nagu ta oli arvanudki, pidi varem või hiljem ilmuma: «Lymani populaarsus langes kõige madalama tasemeni ankeetide ajaloos.»

Selles ei olnud temale midagi ootamatut. Lepingu ratifitseerimise ümber Senatis toimunud vaidluste ägedust oli ajalehtedes korduvalt rõhutatud ja see pidi ühiskondlikku arvamust presidendi suhtes muidugi kahjustama. Kuid arvud, mis ta eile õhtul sekretärilt sai, rabasid teda siiski. Jah, seekord saime põhjaliku keretäie, mõtles ta. Kas ikka meie? Ei: sa ära pane pead tiiva alla, Lyman! See olid sina, kes kere peale sai. Jah, sina!

Ta läks tagasi magamistuppa, võttis seljast ja heitis põrandale pidžaama ning suundus vannituppa kümblema ja habet ajama. See neetud ankeet oli tal ikka mõttes ja ta väljendas taas oma irooniat kuuldavalt: «Ära nukrutse, kuulus liider! Ära unusta, et omaaegse «Literary Digesti» küsitluse põhjal oleks Alf Landon pidanud presidendiks saama. Aga ometi kukkus ta läbi, ja kuidas veel!

Umbes kümne minuti pärast läks Lyman einetama. Suurt eesruumi läbides noogutas ta jalaväe *warrant officer*'ile [1], kes tema kabineti ukse ees istus.

«Tere hommikust.»

«Tere hommikust, härra president.»

Kindlakskujunenud päevakorras ei masendanud miski Lymanit rohkem kui see hommikune tervitustevahetus nende sõjaväelastega. Neid oli viis, ja igal ööl, kui Lyman magas, valvas üks neist tema ukse juures, põl-

[1] Nooremohvitser Ühendriikide sõjaväes; auastmelt on *warrant officer*'id seersantide ja ohvitseride vahepealne aste.

vedel portfell ja selle sees must laegas keerulise salakirjaga, mida president võis vajada tuumasõja väljakuulutamiseks.

Hommikuti, heitnud pilgu oma «aatomivarjule», nagu Lyman neid vaikivaid, tagasihoidlikke *warrant officer*'e nimetas, tundis ta end otsekohe sukelduvat presidendiameti argipäevasse, ja see mõjus nagu ihualasti jäävette sattumine. Aja jooksul harjus ta siiski aatomikošmaari alatise meeldetuletamisega ega pööranud sellele rohkem tähelepanu kui oma kabineti kuulikindlatele, kolme tolli paksustele aknaklaasidele, mis pidid teda päästma mõne snaiperipüssiga hullumeelse eest.

Lyman sõi hommikust väikeses koduses söögitoas, mille seinad olid kaetud valgete plaatidega. Nüüd mõtles ta vaid sellele, kuidas õpetada neid tolvaneid köögis tegema tõelist greipfruudimahla.

Keegi koputas uksele.

«Ma töötan Gallupi instituudis,» ütles külastaja, reetes oma lõuna häälduse järgi, et on pärit Georgiast. «Tulin, et küsida, mida te arvate Jordan Lymanist. Kellelegi peab ta ju ometi meeldima . . . Tervist, härra president!»

Raymond Clarki naeratus oli niisama lai kui ta nägu; näis, et voldidki tema lõua all naeravad. Lyman puhkes valjusti naerma.

Noorem senaator Georgia osariigist külastas teda sageli hommikueine ajal. Juba tema ilmumine tõstis presidendi tuju tunduvalt.

«Pange kirja, et ma olen veel kahevahel,» vastas Lyman samas toonis. «Aga mida te ise arvate?»

«Mina? Minu arvates on ta tark vanamees, kes kahjuks on oma ajast veidi ees. Muud midagi.» Ning lisas samas tavalisel häälel, ilma aktsendita: «Hüva, Jordie, kõik läheb hästi.»

Teener serveeris munarooga peekoniga, röstitud saia ja värsket kohvi ning nad asusid sööma. Lyman küsis endalt mõttes, kas Clark üldse taipab, mida nende sõprus temale, Lymanile, tähendab. Lymanil polnud Washingtonis paremat sõpra kui Clark. Nende hea läbisaamine oli esmajoones isiklik ja alles seejärel — sõltuvalt asjaoludest — poliitilise iseloomuga.

Avalikkus tundis Clarki kui Jordan Lymani poliitilist impressaariot — inimest, kes oli osanud sõlmida kokkuleppe New Yorgi osariigi kuberneri Vincent Gianelliga. Mõistnud, et tal presidendikohale väljavaateid ei ole, soovitas Gianelli oma poolehoidjail toetada Lymanit. Ja tõepoolest, Chicagos läks Lymani kandidatuur juba pärast kolmandat balloteerimist läbi.

Kuid keegi ei teadnud, et paarkümmend aastat varem oli Clark osutanud Jordan Lymanile palju suurema teene.

See juhtus Koreas, kus nad, 1951. aastal reservist tegevteenistusse kutsutud ohvitserid, juhatasid kõrvutiasuvaid jalaväe allüksusi. Ühel udusel hommikul, kui nad olid saanud rünnakukäsu, kaotas Lyman äkki enesevalitsemise. Hambad lõgisesid tal hirmsast vappekülmast, silmis seisid ahastusepisarad. See oli täielik füüsiline ja moraalne kokkuvarisemine.

Clark sundis teda kergelt tagant: «Võta end kokku, jänkipoju.» Ta nimetas oma sõpra Ohiost nii, nagu see lõunaosariikides põhjapoolsete osariikide elanike kohta kombeks oli. «Läki sõdima!»

Lyman ei liikunud paigast.

«Kurat võtku, Jordie, aitab naljast!» ütles Clark otsustavalt, kuid vaikselt, et sõdurid ei kuuleks.

Ei mingit mõju.

Clark tõusis, varjates Lymanit sõdurite eest, lükkas ta blindaaži ja virutas talle seal mitu vägevat kõrvakiilu. Mõned hetked seisid nad liikumatult, teineteist metsikute pilkudega mõõtes.

«On nüüd korras, Jordie?»

«Jah, Ray. Mingem nüüd.»

Samal päeval sai Clark miinikillust haavata. See sündis varsti pärast seda, kui Lyman oli isiklikult sundinud granaatidega vaikima kaks vastase kuulipildujat ja kindlustanud sellega mõlemale allüksusele edu. Esimesel võimalusel otsis Lyman üles välihospidali, kuhu Clark oli evakueeritud.

«Ray,» alustas ta, «tahan sind tänada selle eest, mis sa eile hommikul minu heaks tegid. Sa andsid mulle tuupi ja päästsid sellega mitte üksnes mu elu, vaid ka midagi tähtsamat.»

«Tead, Jordie,» vastas Clark häält alandades, sest haiglatelk oli täis kiilutud, «mis puutub minusse, siis ei ole ma midagi näinud ega kuulnud. Sinuga juhtus see, mis juhtub miljonite teistega, ja kui sa oled tõepoolest arukas, milles ma ei kahtle, siis unusta see kõik. Ma ei tee sellest kunagi enam juttu — ei sinu ega teistega.»

Clark pidas sõna. Veelgi enam — iga kord, kui Lyman püüdis seda juhtumit meenutada, viis Clark jutu mujale. Millest ka ei räägitud, ikka püüdis ta vältida vihjeid tollele hommikule ega nimetanud Lymanit kunagi enam jänkipojuks.

Lyman aga ei suutnud seda lugu unustada, nagu Clark talle oli soovitanud: see kummitas teda kaua unenägudes. Praegugi veel nägi ta seda igal aastal paar korda unes. Möödunut ei aidanud unustada ei tihedad poliitilised sidemed Clarkiga ega nende sõprus. Clark oli kõige teravamatel poliitilistel momentidel käepärast. Ta oli kohal, kui hääletamine pidi näitama, kas Lyman saab Ohio osariigi kuberneriks, ja oli vaja pidada otsustav kõne; ta oli kohal ka siis, kui Lyman esitati presidendikandidaadiks, ja siis, kui ta möödunud aastal ühel talveõhtul otsustas sundida senaatoreid kinnitama desarmeerimislepingut. Lyman ei andnud endale ise aru, kui vajalik Clark talle oli. Iga kord, kui ta abisaamiseks oma sõbra poole pöördus, leidis ta selleks järjest uusi põhjusi: näiteks Clarki võime teha õigeid otsuseid, tema nakatav huumor, tema terve mõistus, tema oskus kohelda inimesi. Oli kuidas oli, kuid vajalikul hetkel oli Clark alati kohal.

President pühkis sõrmedelt röstitud saia puru ja jätkas poolelijäänud vestlust:

«Ma valetaksin, kui ütleksin, et olen ankeedi tulemuste suhtes ükskõikne. See pole nii. Kuid ma olen veendunud, et lepingu sõlmimine oli arukas tegu. Eks näe, mis ankeet sügisel näitab.»

«Ma ei vaidle vastu, härra president... Jordie... söör. Kui meid püütakse petta, siis me hakkame uuesti pomme tegema. Igal juhul teie positsioon sügiseks tugevneb,» vastas Clark, hääldades üksikuid sõnu meelega lõunapäraselt.

«Tead, Ray, kui ma sind nii hästi ei tunneks, siis arvaksin, et oma Eliza Doolittle'it kirjeldades George Bernard Shaw võttis eeskujuks sind. Mille järgi sa otsustad, millal kasutada seda hulkurite žargooni ja millal mitte?»

«Inimene peab oma kunsti vahetpidamata edasi arendama, härra president,» venitas Clark laisalt naeratades. «Oma kodus Georgias olen ma lihtne maapoiss, kes visalt püüab ära hoida Shermani tagasitulekut. Aga Washingtonis olen ma Harvardi ülikooli õigusteaduskonna kasvandik, kes praktiseerib riigijuhtimise kunsti.»

«Hästi, hästi, professor. Ehk pead sa mulle nüüd väikese loengu Senatis valitsevatest meeleoludest — minu programmi suhtes nimelt?»

«Ma ei ole selles veel päriselt kindel, härra president, kuid mulle näib, et olukord on võrdlemisi hell. Oleks vist otstarbekas lükata suured sisepoliitilised seadus-eelnõud järgmisse aastasse. Ma saan aru, et lähenevad valimised, kuid meie, Ühendriikide senaatorid, oleme veidi solvunud sellest, et meid koheldi nii hoolimatult, kui lepingu sõlmimise ümber tekkis konflikt.»

«See jutt oli ehtsa senaatori vääriline, Ray. Aga kas sinul endal ei lasugi vastutust selle hoolimatu kohtlemise pärast?»

«Ei mäleta, härra president. Vahest ehk selgitasin asja mõnele oma kolleegile, kuid mitte rohkem. Igal juhul on algamas kahenädalane vaheaeg ja Kapitooliumil ei ole ette näha mitte mingisugust erilist tööd. Ka mina olen homsest vaba — pärast seda, kui lõpeb relvastatud jõududega tegeleva komisjoni koosolek. Seal selgub, kas meie kaitsest midagi veel alles jääb, kui te meid aatomipommidest ilma jätate.»

«Scott on ka seal?»

«Just nii, söör. Dzentelmen Jim teeb üldettekande, seejärel kõneleb mereväe esindaja.»

«Nõndaks: kui Prentice Scottile põhjust annab lepingut uuesti kritiseerida, siis kuula teda tähelepanelikult. Kui ta ütleb midagi huvitavat, helista mulle.»

«Helistan muidugi,» lubas Clark laua tagant tõustes. «Muide, mida kuulukse Dorise ja Elsie pool?»

«Doris helistas eile õhtul Louisville'ist,» vastas Lyman. «Elsie ootab mõne päeva pärast last, igal juhul sel nädalal. Tulevased vanavanemad närveerivad juba, Ray.» Elizabeth, Lymanite ainuke tütar, oli abiellunud nädal aega enne isa presidendiks saamist.

«Järeltulija ilmub parajal ajal,» tähendas Clark. «See annab meile hea võimaluse tõsta teie populaarsust.»

«Elsie on suurepärane väike poliitik,» ütles Lyman heldinult. «Ta oskas lapse ilmaletoomiseks valida õige aja.»

«Andke Dorisele ja Elizabethile edasi mu tervitused.»

Sõbrad suundusid hoone läänetiiba. Lyman läks oma kabinetti, Clark läbis aeglaselt võõrastetoa. Sel varasel tunnil olid siin üksnes kaks reporterit; nad tahtsid teada presidendi arvamist Gallupi instituudi ankeedi kohta.

«Ma ei tea, mida arvab president,» vastas Clark laialt naeratades, «kuid minu arvamise võite küll kirja panna, kui teil teisi arvajaid käepärast ei ole. Kakskümmend üheksa protsenti küsitletuist arvab ikka veel, et neljakümne kaheksandal aastal Dewey võitis Trumani.»

Lyman istus oma kabinetis tohutu suure kirjutuslaua taga. Peagi vaatas ukse vahelt sisse Paul Girard. Teda nähes vangutas Lyman laitvalt pead.

«Teie silmade järgi otsustades heitsite eile hilja magama. Kus te õhtul käisite?»

«Vaenlase leeris,» vastas Girard, vangutades süngelt oma inetut pead. «Ma einetasin või õigemini jõin *Union Instruments*'i lobbisti Stewart Dillardi juures.»

«Olge ettevaatlik,» lausus Lyman teeseldud tõsidusega. «Ärge unustage, mis juhtus Sherman Adamsi ja Matt Connollyga.»

«Kui ma eile õhtul andsingi kellelegi lubadusi, siis ei mäleta ma seda enam. Pealegi pidin suurema osa ajast kuulama selle värdja Prentice'i kinnitusi tema igavesest andumusest teile.»

«Kujutan ette! Igal juhul võime rahustada end sellega, et ka teised teda ei salli.»

«Selle järgi otsustades, kuidas Prentice eile kindral Scottist rääkis, nad lausa jumaldavad teineteist,» torises Girard.

Ta võttis taskust valge kaardi suurusega viis korda seitse tolli ja pani selle Lymani laual olevasse kausta.

«Tänaste kohtumiste nimekiri, härra president. Järjekorras esimene on Cliff Lindsay. Ta pidi tulema kell kaheksa nelikümmend — ta ootab juba poolteist minutit.»

«Pidage teda veel paar minutit kinni, Paul. Ma tahan kuhugi helistada.»

Girard lahkus. Lyman võttis sisetelefoni.

«Esther? Palun ühendage mind asepresidendiga. Ta on vist veel kodus.»

Telefoni kõrval süttis punane tuluke ja Lyman vajutas vajalikule nupule.

«Vince? Jah, tean. Nägin ise ka. Kas ma võin teid lantšile kutsuda? Tahaksin, et te mind julgustaksite. Muuseas räägiksime ka teie sõidust. Kas kell kaksteist kolmkümmend sobib teile? Oleme rääkinud. Tänan, Vince.»

Ametiühingupresident Cliff Lindsay kummardus kergelt Lymanile, kui Girard teda kabinetti juhatas. Ta surus vaikides Lymani kätt ja istus pakutud tugitooli.

«Te palusite mind tulla, härra president?» lausus Lindsay mittemidagiütleva tooniga.

«Jaa, Cliff, palusin. Streik raketivabrikutes näib mulle olevat täiesti mõttetu. Töölised saavad head palka ja ma ei näe erilisi põhjusi rahulolematuseks. Vahest on mingeid põhjusi, mida ma ei tea? Ma arvasin, et võite mind selles asjas informeerida.»

«Te teate sündmustest ainult tööministri sõnade kaudu,» vastas Lindsay kuivalt. «Meie aga ei pea tema arvamust objektiivseks.»

«Tahate öelda, et ta toetab liigselt tööliste huve?» muigas Lyman.

«Kui teie, härra president, tahate pöörata kõike naljaks, siis võin teile kinnitada, et meie organisatsiooni täidesaatev nõukogu vaatab kogu loole sootuks teisiti.»

«Mina aga võin teile kinnitada, et meil ei ole naljategemiseks aega,» vastas Lyman järsult. «Ma tahan teada, miks töölised streigivad.»

«See pole saladus, härra president. Jutt on erinevate ametiühingute funktsioonide piiramisest. Metallivaltsijad läksid tülli alumiiniumitehaste töölistega, autojõhid

asusid valtsijate poolele, ja selle tagajärjel ilmusid ettevõtete ette piketid. See kõik ei ole muidugi kiita, kuid teie tööminister ei oleks tohtinud süüdistada töölisi vastutustundetuses. Ta teab väga hästi, et sellega ta neid tööle ei sunni.»

«Minister tegi selle avalduse minu nõusolekul. Cliff, mind on tüüdanud teie organisatsiooni positsioon — kas kõik või mitte midagi.»

Lindsay nägu jäi rahulikuks, kuid tema sinistes silmades oli vihatuluke.

«Teate mis,» lausus ta aeglaselt, «kui möödunud presidendivalimistel oli meie positsioon teie suhtes «kõik», siis järgmine kord võib see olla «mitte midagi».»

«Kui see on ähvardus, siis valisite selleks halva aja. Seoses lepinguga peavad venelased meid hoolega silmas ja meil tuleb üles näidata suuremat ühtsust.»

«Mul läheb tarvis aega, et seda kõike lahendada,» vastas Lindsay enam mitte nii agressiivselt, kuid siiski jäigalt.

«Annan teile aega tuleva esmaspäevani. Kui te selleks ajaks olukorda ei reguleeri, teen kohtuministrile korralduse algatada kohtuasi.»

Lyman saatis Lindsay ukseni. Ametiühingutegelane surus ta kätt jällegi vaikides, kuid Lyman tegi näo, nagu ei märkaks ta seda. Cliff ei olnud halb inimene, kuid temalgi oli raskusi.

Lyman kutsus sisetelefoni teel välja Girardi:

«Paul, öelge neile Lääne-Virginia meestele, et lilledepäeva pidustustest võtab minu asemel osa siseminister. Selgitage neile, et mul on tähtis Rahvusliku Julgeolekunõukogu istung või midagi selletaolist.»

«Kuid tegelikult, härra president?»

«Kurat võtaks! Ma pean otsustama, kuidas tegutseda edasi, kuid selleks tuleb mul mõtelda — kas või erandi korras.»

Girard muigas ja kummardus kergelt. Ühelgi teisel ei olnud nii küünilist ja ühtlasi sooja naeratust.

«Arusaadav, boss,» vastas ta. «Aeg-ajalt on see meile kõigile vajalik.»

Jordan Lyman ei kahelnud, et tal oli olnud õigus kõneluses Lindsayga ja et nende vestlus toob positiivseid

tagajärgi; aga ta tundis ikkagi ärritust ja rahuldamatust. Kui ma presidendiks sain, mõtles ta, olid Ühendriigid jämedate vigade tõttu Iraanis kaotanud peaaegu kogu oma prestiiži. Tuli midagi ette võtta. Ma alustasin läbirääkimisi tuumarelvade desarmeerimise üle ja viisin need eduga lõpule. See ei olnud seni õnnestunud ühelgi USA presidendil. Ja kuidas mind tänati? Ametiühingud ei ole minuga rahul. Ärimehed on alati suhtunud minusse vaenulikult; nüüd, kus on kadumas vajadus toota tuumarelvade seadmeid, ja kus tuleb otsida muud tegevust, on nad lausa raevunud. Kui aga uskuda Gallupi küsitlust, siis on ka muu publik rahulolematu.

Lyman ei suutnud mõista vaenulikkust, millega kogu maa näis suhtuvat saavutatud kokkuleppesse. Ei tema ise ega ta valitsuse liikmed suutnud unustada kergendustunnet, mis haaras kõiki ameeriklasi ja ka teisi rahvaid lepingu allakirjutamise päeval. Keegi fotograaf oli pildistanud Nõukogude peaministri lahkumist Ameerika saatkonnast Viinis pärast õist istungit. Lyman ja venelane, mõlemad väsinud ja habemes, surusid trepiastmeil seistes teineteise kätt, kuna hommikuse päikese kiired valgustasid kogu stseeni, tõotades uue päeva saabumist. See foto käis läbi kõigist maailma ajalehtedest. Seda vaadates tundsid inimesed, et neid lakkab rõhumast raske koorem — hirm tuumakatastroofi ees.

Paraku hakkasid peagi levima teised meeleolud. Alles nüüd mõistis Lyman, kuidas Wilson end pärast Versailles'd pidi tundma. Ükskõik kui palju sa tribüünilt või ka eraviisiliselt ei selgitaks, et lepingus on ette nähtud kindlad tagatised, leidus ikkagi inimesi, kes segasid ühiskondlikku arvamust oma kisaga «leplusest» ja «müüdavusest». Lepingu ratifitseerimisega seotud senativaidlused andsid «meeletute» hulka kuuluvaile senaatoreile piiramatud võimalused demagoogiaks. Inimesed muutusid rahutuks, just nagu ei võiks Ühendriigid üldse eksisteerida, kui nad neid pomme ei valmista.

Lyman võis tunda kibedust avaliku arvamuse ebakindluse üle, mis oli ilmnenud tänagi hommikul, aga ta uskus endist viisi, et lõppude lõpuks saab rahvas temast aru. Oma karjääri vältel — ringkonnaprokurörina, osariigi senaatorina, osariigi prokurörina, osariigi kubernerina, presidendina — oli ta sellele sageli mõelnud. Küsimus: millele toetub teie veendumus, et valijad kasutavad arukalt võimu, mis neil USA-s on? Vastus: ma ei tea, kuid lõppkokkuvõttes on see alati nii olnud. Seda probleemi uuris Lyman juba kümmekond aastat. Sageli põles tuli tema kabinetis hilise öötunnini — seadnud end mugavamini pehmesse tugitooli, luges ta kõike, mida oli kirjutatud Ameerika valitsuste kohta alates Jeffersoni kirjadest ja lõpetades Eisenhoweri pressikonverentside aruannetega. Harva lahkus ta õhtul kabinetist, ilma et oleks raamatukapist kaasa võtnud mõnd presidentide poolt kirjutatud köidet.

Sünnipärane teadmistejanu, mis sundis Lymanit neid probleeme nii järjekindlalt uurima, ja omandatud teadmised aitasid tal muutuda tasakaalukaks ja enesekindlaks, mida ta praegu nii vajas. Ta võis küll ägedaks minna, kuid ei teinud ägeduses ühtki tähtsat otsust. Ta ajas meeleheitele oma abilisi, kaaludes kaua poolt ja vastu argumente; aga kui otsus oli tehtud, ei taganenud ta sellest enam. Ta järgis rangelt seda hoolikalt läbimõeldud joont ja oskas seejuures hinnata ka oma vastaseid — mitte liigsest tagasihoidlikkusest, vaid tänu laiale silmaringile, ehkki teised seda mõnikord ei mõistnud. Näiteks võis ta avameelselt tunnistada, et mõnes olukorras oleksid kindral Scott või tema kabineti aju — rahandusminister Christopher Todd — presidenditoolil märksa sobivamad mehed olnud kui tema. Ja kuigi ta sellistel puhkudel kuuldavalt juurde ei lisanud, et tegelikult olemasolevates tingimustes peab ta ennast siiski kõige sobivamaks presidendiks, arvas ta endamisi just nimelt nii. Ja ometi kahtlesid tema sõnavõttude kuulajad mõnikord, kas ta vahest oma võimeid ei alahinda. Lyman oli seda ka ise mõnikord mõelnud, kuid otsekohene küsija ei oleks temalt saanud oma kahtlustele kinnitust. Keegi ei küsinudki talt seda, sest neil, kes Ameerika Ühendriikide presidendiga vahetult suhtlevad, ei sobi niisuguseid küsimusi esitada.

Kahtlemata oli Lyman keerulisem inimene, kui võis arvata põgusal tutvumisel tema elukäiguga. See rääkis pidevatest poliitilistest võitudest kõigil valimistel, kus ta oli esitanud oma kandidatuuri, ja tema ületamatust

meisterlikkusest kulissidetaguses poliitikas. Presidendikandidaadiks ta sai tänu kokkuleppele inimesega, kes ilmus Chicago parteikongressile kindla häälteenamusega esimesel balloteerimisel. Lyman sõitis Clarki saatel kaubaliftis Vince Gianelli tuppa ja ütles talle, et tal ei ole valimistel võiduväljavaateid. Gianelli sai pahaseks ja hakkas vastu, kuid Lyman, kes muidugi oli kõik hoolikalt läbi mõelnud, selgitas talle olukorda sedavõrd põhjalikult, et jäi veel ainult lahtiseks, kas New Yorgi kuberner nõustub kandideerima asepresidendi kohale. Möödus tund aega, ja Gianelli nõustus.

Lymani valimiseelset võitlust samal aastal president Edgar Frazieri vastu ei saanudki õieti nimetada võitluseks. Lyman võitis otsekohe tänu üheleainsale lausele tema kõnes valimiskampaania alguses: «Me hakkame lõpmatuseni vaidlema, kuid nüüdsest peale ei loovuta me mitte kunagi, mitte kuskil ja mitte kellelegi ühtki jalatäit meie vabast maailmast.»

Vabariiklastel ei õnnestunud vaigistada rahva üldist rahulolematust Iraani sõja üle. Vabariiklased mõnitasid eraviisiliselt Lymanit ja Gianellit, nimetades esimest nühiks ja teist makaroniõgijaks: nad katsusid demokraatide vastu ära kasutada Lymani tegevust Ohio prokuratuuris ja Gianelli rahvuslikku päritolu.

Spetsialistide arvamus aga oli, et nende solvamistega valimiseelse kampaania ajal vabariiklased kaotasid rohkem hääli, kui võitsid. Demokraatide kandidaadid läksid rõhuva häälteenamusega läbi kõigis osariikides, välja arvatud seitse. Pärast Eisenhowerit oli see presidendivalimistel kõige suurem võit.

Jaa, arutles Lyman, poolteist aastat tagasi saavutasin ma võidu neljakümne kolmes osariigis. Täna ei suudaks ma võita kümneski, kuigi olen püüdnud mõndagi kodumaa heaks teha.

Ta läks tualettruumi ja värskendas nägu külma veega.

«Kuule, Lyman,» ütles ta kuuldavalt, «sa oled ju veel elus, vana krõbi. Sa saavutad veel edu. Pead saavutama!»

Jälle vana laul, jätkas ta endamisi, püüdes iseend mõtetes veenda. Jäta, Jordie. Ära ole narr.

Ta tuli tagasi kirjutuslaua juurde ja süvenes adjutandi poolt jäetud luureandmetesse. Kõrvaltvaataja oleks võinud pidada teda nüüd mõneks ülikooliprofessoriks. Ta oli viiekümne kahe aastane. Pikergusel, peaaegu siledal näol olid vaid mõned üksikud kortsud. Käharais, meelekohtadel hõrenevais juustes helkisid hallid salgud. Ta laskis juukseid iga nädal uuesti lõigata ja kammis neid sageli, kuid sellest hoolimata olid nad alati sassis. Suurele ninale toetusid läbipaistva raamiga prillid. Mitte väga pikk — viis jalga ja üksteist tolli —, näis ta kohmakana, sest üldisele kõhetusele vaatamata olid tal väga suured käed ja jalad. Ilus ta ei olnud, kuid äratas juba esimesel pilgul usaldust; ükski poliitik ei oleks võinud soovida endale paremat välimust.

President luges läbi ja kirjutas alla sekretäri poolt jäetud kirjadele. Mitu kirja ta pani kõrvale, kavatsedes neid uuesti dikteerida. Ta tegeles juba teise kirjadepakiga, kui kabinetti astus Esther Townsend, tema sekretär, kes oli hakanud ta juures tööle juba siis, kui ta oli Ohio osariigi prokurör. Hiljem läks Esther koos temaga üle kubernerimajja ja seejärel Valgesse Majja. Kogu aparaadist ei tundnud keegi Jordan Lymanit nii hästi kui see helepruunide silmadega ja laubale langeva tukaga sihvakas blondiin. Ta tundis Lymanit sedavõrd hästi, et viimasel tuli talle vaid haruharva seletusi anda. Lyman omakorda usaldas teda nii, et ei kahelnud kunagi tema otsuste õigsuses.

«Saabus asepresident,» teatas Esther. «Kas tahate veel olla üksi?»

«Ei, Esther, tänan. Olen juba küllalt pead vaevanud. Laske eine siiasamasse tuua.»

Einetades arutasid president ja tema asemik valitsuse populaarsuse ilmset langust.

«Ma ei ole veel veennud meie kaasmaalasi lepingu vajalikkuses, Vince,» tähendas Lyman. «Liiga kaua tuli mul manitseda Senatit. Selleks ajaks, kui te Itaaliast tagasi jõuate, koostan ma plaani. Olge rahulik, me pääseme sellest olukorrast välja. Me võime ja peame sellest välja pääsema, sest tõde on meie poolel.»

«Ma ei süüdista teid mitte milleski, härra president. Gallupi instituudi ankeet on seekord ebasoodne. Aga

mis sellest? Elus juhtub mõndagi. Paari kuu pärast olete kangelane.»

«Aga teie, Vince, saate kangelaseks juba käesoleval nädalal. Mõelda vaid! Meie kaasmaalane, kes on teinud karjääri!» Lyman saatis lendu õhusuudluse. «Kuidas teil õnnestus välja mõelda see nädalalõpp vanaisa külas? Hiilgav idee!»

Vince naeratas laialt, pilgutas silma ja vehkis kätega, unustamata sealjuures suhu torgata lihatükke. Lyman ei suutnud kuidagi harjuda Gianelli täitmatu söögiisuga ja rutakusega, millega ta seda isu rahuldas. Muide, Vince oli kunagi öelnud Lymanile: «Kui teil oleks olnud vaja aristokraatlike maneeridega inimest, siis oleksite pidanud balloteerima kellegagi Princetonist, ja . . . oleksite vist lüüa saanud.»

«Jah, vilju lõikama hakkan mina, aga kes andis idee?» jätkas Gianelli. «Idee on Prentice'i oma. Ma kavatsesin veeta laupäeva Corniglios ja pidada seal väikese kõne. Mööda reedel kohtasin Prentice'i garderoobis. Ta küsis, mida ma kavatsen oma esivanemate maal teha. Jutustasin lühidalt. Äkki torkab ta mulle näpuga silma, nagu tal moeks on, ja hakkab mulle laulma igasugust jama traditsioonidest, tunnetest, itaalia päritoluga ameeriklaste häältest. Mõelge ainult, räägib mulle säherdusi asju! Pärast arvab, et võiks tugevdada kära minu kodumaa-visiidi ümber ja et võiksin veeta mõned päevad seal. Ükskõik, kellelt see idee tuligi, mulle hakkas see meeldima. Jäin sellega kohe nõusse, eile aga lobisesid minu poisid sellest «kogemata» lehemeestele.»

«Prentice on muidugi nupukas mees,» nõustus Lyman kuivalt. «Lepinguga seoses on ta meile palju tüli teinud.»

«Tühja ka, küll ta võtab õige positsiooni, kui asi hakkab lahenema. Küllap ma seda juba tean. Minagi ei usalda seda lurjust, kuid hea mõte jääb heaks mõtteks, ükskõik kellelt ta tuleb. Kas pole tõsi?»

«Õige, Vince. Teie sõit sinna külasse — kuidas ta nimi nüüd oligi — on lihtsalt suurepärane.»

«Mis ta nüüd suurepärane! Paljas kõmu,» vaidles Gianelli.

«Kui kõmu, siis kõmu,» nõustus Lyman naeratades. «Kõmu ongi meile praegu vaja.»

Nad vahetasid veel mõtteid mitmesuguste poliitiliste kuulujuttude üle. Viibides sageli Senati kuluaarides ja saadikutekoja esimehe juures, varustas Gianelli Lymanit regulaarselt kasuliku, ehkki mitte väga soliidse informatsiooniga.

Asepresident sai jagu jäätisest, patsutas end kõhule ja tõusis lauast.

«Ärge nukrutsege, šeff. Nüüd peavad asjad hästi minema.» Ta viipas lävelt: «*Arrivederci*, härra president.»

Tulnud kindral Scotti juurest, tegeles Casey teenistusasjadega samas ranges korras nagu iga päev. Kuni staabiülemate komitee esimees söör Harry Lancasteriga juttu ajas, luges Casey mitmesuguseid teadaandeid, järelepärimisi, kinnitusi käskkirjade saamise kohta — kogu posti, mis oli saabunud pärast tema eilset valvesolekut. Valinud välja selle, millest tuli ette kanda Scottile isiklikult, ja lisanud juurde pühapäeval saabunud kirjad, läks Casey varsti pärast Briti armee staabiülema lahkumist taas kabinetti E-koridoris.

Heas meeleolus Scott pahvis oma esimest sigarit sel päeval. Casey arvas otse füüsiliselt tundvat kindralist kiirgavat head tuju, otsekui seisaks ta soojal suvehommikul mere ääres. Vähe oli neid inimesi, kes Scotti seltskonnas suutsid vastu panna tema võlule.

«Teid vaadates, Jiggs, võiks arvata, et olete pohmeluses, kuigi olite eile valves.»

«Eile õhtul käisime tõepoolest külas. Dillardite juures oli päris paras vastuvõtt. Te ju tunnete Dillardit? Ta esindab *Union Instruments*'i huve.»

«Oli seal veel kedagi, keda ma tunnen?»

«Jah, söör. Peakülalisteks olid Paul Girard Valgest Majast ja senaator Prentice.»

Scott vaatas naeratades sigarisuitsu, mis lookles siiasinna konditsioneeritud õhu kapriissetes vooludes.

«Ei kahtle,» ütles ta, «et nad organiseerisid seal terve diskussiooni selle lepingu üle. Prentice kaitses muidugi meie seisukohta?»

«Ta oli üpris avameelne ja rääkis teist väga kiitvalt, söör.»

Milleks ta küsitleb mind selle kohta? mõtles Casey hämmeldunult. Ei ole kahtlust, et Scott rääkis sellest Prentice'iga juba eilė õhtul oma korteris.

Teadmata, kuidas edasi käituda, asus Casey asja juurde.

«Siin on mul kaust teadaannetega, kindral... Muide, söör, kas te ei pea vajalikuks kutsuda mõni kongresmen jälgima «Üldise punase» läbiviimist? Meie prestiiž Kapitooliumis ei kannata mitte üks raas, kui Kongressi juhtkond näeb, kui täpselt me võime vajaduse korral tegutseda.»

Scott surus peopesad vastu lauda, nii et sõrmeküüned valgeks läksid. Casey oli tal juba ammu märganud seda ebateadlikku maneeri treenida käelihaseid: ta kas surus rusikaid kokku, rõhus peopesadega mingit eset või vajutas jõuga üht kätt vastu teist. Nüüd silmitses ta Casey't tähelepanelikult.

«Ei, Jiggs,» vastas ta. «Ma tahan kontrollida nii meie valmisolekut kui ka seda, kas me oskame saladust hoida. Praegu ei ole Kongressis kellelgi midagi teada; pidagem ka edaspidi kõige rangemat saladust.»

Casey tahtis öelda, et senaator Prentice ongi juba eelseisvast häirest teadlik, aga tal tuli meelde ta eilne käik Fort Myerisse ja ta otsustas vaikida.

«Paras aeg tsisterni minna,» tähendas Scott kella vaadates. «Lähme koos, ootate seal veidi. Äkki tekib meil mingeid küsimusi ja me vajame teie abi.»

Tsisterniks nimetati staabiülemate komitee suurt konverentsisaali. Juba saali nimetusest sai aru, kui rõhuvalt ta kõigile mõjus. Pidevalt allalastud ribikardinad, masendavalt tume mööbel, hooletult ülevärvitud seinad andsid saalile sünge ilme. Ruumi elustasid ainult mõned eredad lipukesed akende vahel. Lippe oli üheksa: staabiülemate isiklikud lipud, kõikide väeliikide standardid ja staabiülemate komitee esimehe lipuke — mööda diagonaali osadeks jaotatud sini-valge ristkülik, kaks tähte kummalgi pool, ja keskel Ameerika kotkas, kes kannab kilpi ja kolme kuldset välku.

Casey istus juba saaliukse lähedal toolil, kui staabiülemad üksteise järel kohale tulid.

Esimesena saabus armeestaabi ülem kindral Edward Dieffenbach — rässakas langevarjur, must side silmal. Ta käis nii, nagu oleks tal ikka veel langevarjuri kõrged saapad jalas: ilmselt tahtis ta näidata, et on endiselt tubli õhudessantlane.

Õhujõudude staabi ülem kindral Parker Hardesty seda laadi atribuute ei vajanud, neid asendasid edukalt tema käharad kastanjuuksed ja pikk sigar.

Järgmisena ilmus merejalaväe ülem kindral William (Billy) Riley, kel olid kõige süütumad helesinised silmad ja kõige vägevam lõualuu Ameerika relvajõududes. Erinevalt oma kolleegidest noogutas Riley kergelt Casey'le, pilgutas talle silma ja jäi hetkeks seisma. «Lähen jälle tsisterni merejalaväe eest hea seisma, Jiggs,» tähendas ta. «Ja nagu alati olen vähemuses.»

Scott vaatas ukse vahelt välja, kuid üksnes selleks, et ust sulgeda. Üks hetk, kindral, mõtles Casey, te peaksite veel ootama mereväge. Kuid istung algas; merejõudude staabiülem admiral Lawrence Palmer ei olnud kohale ilmunud. Küllap Scott teadis, et admiral ei tule.

Istung nelja kindrali osavõtul kestis paarkümmend minutit. Otsekohe pärast kindralite lahkumist kutsus Scott sisse Casey ja pakkus talle käeviipega istet. Casey istus «õhujõudude tooli», milles äsja oli istunud kindral Hardesty. Käsi kõvasti kokku surudes astus Scott akna juurde, et rulood üles tõsta. Casey trummeldas sõrmedega vastu suurt halli tuhatoosi, mis seisis otse Hardesty tooli vastas. Mingi kägardatud paberileht jäi talle pihku ja ta keerutas seda hajameelselt, kuni Scott laua juurde tagasi tuli ja uue sigari läitis.

«Jiggs,» alustas kindral. «Murdock ütles, et te kuulsite meie mängust Preaknessi totalisaatoril. Oleksin teile tõsiselt tänulik, kui te sellest kellelegi ei räägiks.»

Casey ei suutnud varjata imestust.

«Olge mureta, söör,» vastas ta. «Loodan, et te ei eksi hobuste valikul... Nali naljaks, aga ma pole vist kunagi puutunud teie isiklikku kirjavahetusse, kindral.»

«Loodan, et hoiate saladuses ka admiral Barnswelli vastuse.»

«Kahtlemata, söör.»

Scott pilgutas silma.

«Kõrge auaste annab teatavaid privileege, kolonel. Te taipate seda, kui saate ise kindraliks.» Siinkohal ta naeratas Casey'le ja lisas: «Loodan, et teie edutamine ei ole enam mägede taga.»

Need sõnad erutasid Casey't.

«Üldiselt öeldes, kindral, pühapäevaste valvete ajal püüan ma piirduda ametliku kirjavahetusega. Komitee esimehe isiklikud kirjad minusse ei puutu, kuid seekord ... ühesõnaga, söör, üks noor ohvitserike šifreerimisosakonnast on suur lobamokk.»

«Olen kuulnud. Tema nimi on vist Hough?»

«Just nii, söör.»

Jõudnud tagasi oma kabinetti, märkas Casey, et hoiab ikka veel peos kägardatud paberitükki, mille ta oli võtnud konverentsisaali laualt. Mõeldes Scotti viimaste sõnade üle, millest võis järeldada, et talle tahetakse anda järgmist auastet, hakkas Casey sedelit masinlikult siluma. Määrustiku järgi peaks ta ju veel kolm aastat olema kolonel, enne kui võib hakata unistama kindrali aukraadist. Ja tänu desarmeerimislepingule ei ole kolme aasta pärast vakantseid kindralikohti kindlasti mitte jalaga segada. Igal juhul aga oli siin hulk teisigi kolonele, kes samuti kindralitähtede järele janunesid. Kas tasus raisata aega säherdustele mõtetele?

Milleks äkki niisugune rahutus traavivõistluste pärast Preaknessis? Sellest rääkides ei olnud Scott ilmselt oma sõiduvees. Kõige järgi otsustades püüdis ta end kaitsta või õigustada. Koloneli mäletamist mööda ei olnud seda temaga nende ühise teenistusaja vältel kunagi juhtunud.

Casey silutud paberitükk osutus ühe konverentsisaali laual olnud märkmikuleheks. Kindral Hardesty oli sellele midagi pliiatsiga kritseldanud ja Casey pingutas silmi, et sõnadest aru saada. Niipalju, kui ta taipas, kõlas ülestähendus järgmiselt:

«Õhusild SIDERKO 40 K-212 baasi Y laup. k. 7.00 Chi, NY, LA, Utah?»

K-212 oli õhuväe uusim reaktiiv-transpordilennuk, mis võis korraga peale võtta kuni sada täies lahinguvarustuses meest koos kergete suurtükkidega. Jälle see veider SIDERKO. Tont võtku, mis siin õieti sünnib? imestas Casey. Sedel oli tõepoolest Hardesty käega kirjutatud. Milleks läheb laupäeval häire ajal tarvis nii palju transpordilennukeid? Peitnud paberi taskusse, tundis Casey, et hakkab vähehaaval tigedaks minema. Miks hoitakse üht operatsiooni saladuses ühendatud staabi ülema eest, kes peaks ometi olema informeeritud?

Paari tunni pärast sööklasse minnes kohtas Casey koridoris Dorsey Hough'i. Leitnandi kahvatul näol ei olnud endist igavlevat ilmet, vaid oli koguni triumfeeriv naeratus.

«Tervist, kolonel! Mäletate, ma rääkisin teile üleviimisest? Mõni kuulas vist pealt. Paari minuti eest otsustati saata mind tagasi mu armsasse Pearl Harborisse.»

Ta püüdis — pisut kohmakalt — imiteerida hula-hula tantsu ja pilgutas Casey'le silma:

«Muide, ainult Barnswell üksi keeldus esimehega totalisaatoril mängimast. Kõik ülejäänud olid nõus.»

Vastust ootamata lonkis ta piki koridori edasi, ümisedes «Kallikest Leilanit».

Jumala eest, mõtles Casey, jutuajamiseks idiootidega, keda siin on rohkem kui tarvis, minu neljast unetunnist küll ei piisa. See poiss on ju püstihull! Kuidas niisuguseid šifreerimistööle lastakse? Jumala õnn, et jaapanlased praegu Pearl Harborit ei ohusta!

Pärast lõunat viis Casey esimehe sekretärile veel ühe mapi dokumentidega. Uksel pidi ta äärepealt kokku põrkama ühe tuttava sidevägede koloneliga, kes parajasti kindrali juurest tuli.

«Keda ma näen nii paljude aastate järel! See on ju mu kallis kuivamaa meremees!» hüüdis ohvitser. Ta tõmbas Casey koridori ja uuris teda pealaest jalatallani.

«Tere, Broderick,» vastas Casey, katsudes mitte välja teha ohvitseri familiaarsusest ja ta väljendusest «kuivamaa meremees», mis oli igale merejalaväelasele solvav. «Ma arvasin, et oled kuskil Okinaval või mujal pärapõrgus,» lisas Casey.

Broderick patsutas raske käega Casey seljale: «Mitte mina, vennas, mitte mina!»

Casey's võttis võimust vana vimm selle inimese vastu. Kolonel John R. Broderick oli erakordselt ebameeldiva välimusega. Kulmud sulasid tal kokku üheks mustaks triibuks, paremal põsel oli inetu arm, kätel lokkasid tihedad mustad karvad. Juba esimesel tutvusel tema põlgusegrimassist moonutatud nägu vaadates oli Casey jõudnud otsusele, et see on kõigist seninähtuist kõige jõhkram tüüp.

Nad ei meeldinud teineteisele algusest peale. Palju aastaid tagasi olid nad esimest korda kohtunud Norfolki mereväebaasi ohvitseride klubis. Norfolkis võtsid nad osa dessantvägede õppustest: Casey kui Quantico ohvitseridekooli stažöör, Broderick kui verivärske jalaväe nooremleitnant. Baaris ütles Broderick merejalaväelaste kohta midagi solvavat. Casey andis talle võimaluse sõnad tagasi võtta, kuid Broderick kordas öeldut. Nüüd kutsus Casey teda värske õhu kätte arveid klaarima, kuid Broderick lõi Casey't sealsamas baaris ja Casey ei jäänud võlgu. Hea, et sõbrad nad lahutasid ja et baaris ei olnud vanemaid ohvitsere.

Edaspidi kohtusid nad harva. Viimati olid nad kokku saanud Iraanis. Broderick oli siis juba sidepataljoni komandör. Casey mäletamist mööda kurtis Broderick siis pidevalt, et Ühendriigid ei saavutavat kuraditki, kuni riigi eesotsas ei ole küllalt kindlameelset ja võimukat presidenti, kes oleks suuteline seda neetud Kongressi paariks aastaks laiali saatma. Vastu kõiki ootusi said mõlema ohvitseri naised omavahel hästi läbi ja Casey'l tuli mitmeidki pikki õhtuid kuulata Brodericki raevukat sõimu presidendi, demokraatide, vabariiklaste ja üldse kõigi poliitikute aadressil. Mõni kuu tagasi kadusid Broderick ja tema naine Washingtonist jäljetult ja Casey ei tundnud neist vähimatki puudust.

Juba nende tutvuse algul uuris Broderick kuidagi välja, et võib Casey't millal tahes vihastada, kui kutsub teda ta keskmise nimega.

«Jerome, mu poiss,» jätkas Broderick, «räägitakse, et sul olevat vä-ägade vastutusrikas töö — ühendatud staabi ülem... vä-ägade vastutusrikas töö...»

Casey oleks heameelega andnud talle tubli kõrvakiilu: Brodericki üks vastikumaid kombeid oli öeldut

korrata, otsekui oleks vestluskaaslane kurt või nõder või mõlemad korraga.

«Kus sina nüüd teenid, Broderick?»

«Hee, sõbrake... Olen nüüd salajane mees peast kandadeni, peast kandadeni... Tulin paariks päevaks linna, esimehele aru andma.»

Ta osutas Scotti kabinetile ja naeratas soosivalt.

«Täitsa sinu moodi, Broderick. Sa saad ikka oma tahtmise.»

«Sul on õigus, Jerome, sul on õigus. Noh, nägemiseni!»

Casey oli ikka veel pahane, kui Marge talle mõne aja pärast helistas. Marge oli parajasti lõpetanud golfipartii mereväeohvitseride klubis ja kavatses koduteel koolist läbi sõita, et lapsed peale võtta.

«Jiggs, mis sa arvad, keda ma klubis nägin?»

«Vanasarvikut.»

«Tead, kallis, esmaspäeval ei kuku su naljad millegipärast hästi välja... Nägin Helen Brodericki! Salapärane nagu Mata Hari: ei taha isegi öelda, mida tema John praegu teeb. John olevat mingil väga salajasel objektil Fort Blissi lähedal. Sa oled ju kursis kõigi nende salajaste asjadega, eks, kallis?»

«Eks ikka,» vastas Casey ja lisas endamisi: või vähemalt olin — kuni viimase ajani.

«Ma lausa põlen uudishimust,» jätkas Marge. «See on nii põnev, nii mõistatuslik... Millal sa koju jõuad?»

«Vist nagu alati. Kella kuue paiku.»

Casey sõrmitses hajameelselt pliiatsit oma kirjutuslaual. Niisiis juhatab Broderick salajast väeosa Fort Blissi lähedal. See langeb kokku Mutt Hendersoni jutuga. Poolenisti alateadlikult otsis Casey taskust sedeli Mutti telefoninumbriga ja võttis ühenduse. Henderson vastas kohe.

«Tere, Mutt. Jiggs räägib. Oled veel siin? Millal sa ära sõidad?»

«Paari tunni pärast, niipea, kui ülemus lõpetab oma ettekande Scottile.»

«Loodetavasti saad Johnny Brodericki kaasa paremini läbi kui mina?» lausus Casey ükskõiksel toonil. «See tüüp käib mul hirmsasti närvidele.»

«Mnjaa, temaga peab harjuma, kuid komandörina on ta põrgulikult hea. Meie väeosa on kogu aeg valvel. Sõdurid ei salli teda, kuid poevad siiski nahast välja. Oskab teine hoida distsipliini.»

«Mis siis ikka, kõige paremat sulle, Mutt. Anna endast märku, kui siia peaksid tulema.»

Taevane jumal, mõtles Casey, telefonitoru käest pannes. Scott valis oma salapärase SIDERKO komandöriks pesuehtsa fašisti.

Casey soris sissetulnud posti ja püüdis tööd teha, kuid ei suutnud. Peas keerlesid tal kahe viimase päeva sündmused. Lõpuks lükkas ta kirjad kõrvale ja istus mõnd aega vaikselt. Ta ei mõistnud, mis teda õieti nii rahutuks tegi. Siis tõusis ta otsustavalt, korjas paberid laualt seifi, keeras selle lukku ja pani mütsi pähe.

«Miss Hart,» ütles ta sekretärile, «kutsuge, palun, auto. Ma sõidan koju. Kui on midagi tähtsat, helistage sinna.»

Casey oma sõiduk seisis maja ees, kui ta teenistusautol koju jõudis. Poisse polnud näha, Marge askeldas köögis.

«Jiggs, kell on ju alles neli!» imestas ta. «Kas sa jäid haigeks?»

Casey embas naist nii energiliselt, et hajutas kõik kahtlused enda tervise suhtes. Kui Marge oli suurivaevu tema käte vahelt välja rabelnud, vastas mees naeratades:

«Olen täiesti terve. Mul on asja pärast autot vaja. Tulen varsti tagasi.»

Casey pani selga spordisärgi ja vastavad püksid, istus autosse ja sõitis välja Potomaci kaldapealsele. George Washingtoni autotee viis kõrgendikul asuvate luksusmajade eest mööda, otse suurte koskede juurde.

Siin jättis ta auto tee kõrvale seisma ja tõusis mööda jalgrada kaljunukile, kust avanes koskedele ilus vaade. Ta istus ühele kaljuastmele ja jäi vaatama, kuidas Potomaci pulbitsev vesi langes mööda kiviastanguid, moodustades tumedaid, põhjani ulatuvaid keeriseid. Ta vaatas, kuid ei näinud, sest oli süvenenud mõtteisse.

Prentice teadis häirest... Admiral Barnswell keeldus mängimast totalisaatoril, keeldus 10-dollarisest panusest... See värdjas Broderick... SIDERKO... Kindral Hardesty kägardatud märkmikuleht, mis kõneles vägede toomisest õhu kaudu New Yorki, Chicagosse, Los Angelesse, võib-olla ka Utah'sse. Miks Utah'sse? Milleks üldse see vägede liikumine? Mis baas see «Y» on? Miks pidi Scott Casey eest midagi varjama?

Kahe viimase päeva sündmused keerlesid Casey teadvuses nagu vesi all jões. Ta püüdis leida nende sündmuste vastastikust seost. Millegipärast — ta ei teadnud, miks — tükkis pähe mõte asepresidendi eelseisvast reisist. Casey't valdas niisamasugune muretunne nagu pühapäeva hommikul ja õhtulgi, kui ta ei suutnud jääda magama. Vaadates mässavaid veevoogusid, pidi ta endalt ikka ja jälle küsima, mida see kõik tähendas...

Nii istus ta ligi tund aega, märkamata jalutavaid paarikesi ja hullavaid lapsi. Lõpuks ta tõusis, sirutas end ja läks sama teed mööda tagasi. Ikka veel raskesti mõttes, juhtis ta autot piki jõge linna suunas. Alles Langleys, kus bensiinijaama kõrval oli automaattelefon, sai Casey tasakaalu tagasi.

Ta pööras auto teelt kõrvale, tuli välja, laskis mündi automaati ja valis numbri.

«Valge Maja,» ütles telefonineiu ükskõikselt.

Casey tõmbas sügavasti hinge, tahtis midagi öelda, kuid jäi kõhklema.

«Valge Maja,» kordas telefonineiu nüüd juba tungivalt.

«Ma palun Paul Girardi,» lausus hääle tagasi saanud Casey.

«Kes talle helistab?»

«Kolonel Martin Casey.»

«Üks hetk, kolonel.»

Möödus siiski rohkem kui üks minut, enne kui Girard vastas.

«Tead, Jiggs, kui sa mõtled kutsuda mind jooma, teen ma sulle küll tuupi.»

«Paul,» ütles Casey, leidmata jõudu naljale naljaga vastamiseks, «ma tahan presidendiga kokku saada.»

«Kõigest? Mis sa eile pärast kojujõudmist tegid?

Alustasid otsast peale? Siis sellepärast sa ei olegi täie mõistuse juures.»

«Paul, ma tahan presidendiga kokku saada,» kordas Casey . . . «Ma ei tee sugugi nalja.»

«See on üpris lihtne, Jiggs. Sa katsu teha nii, et ööpäevas oleks nelikümmend tundi. Siis oleks presidendil aega nii sinu kui ka paljude teiste jaoks.»

«Paul, ma räägin tõsiselt. Ma pean teda ilmtingimata nägema.»

«Hästi, kullake,» jätkas Girard soosivalt naerdes. «Kuidas sa vaatad sellele, kui ma reserveerin sulle mõned minutid pärast sinu bossi järgmist visiiti. Siis on sinu kohalolek rohkem õigustatud . . . Küllap ma su õigel ajal ette kutsun . . .»

«Ei . . . Ma pean presidenti võimalikult pea nägema. Juba täna.»

«Juba täna?» kordas Girard, ja tema hääles kõlasid esimest korda professionaalse valvsuse noodid. «Mis sul seal's on, Jiggs? Mõni pakiline Pentagoni asi?»

«Paul, ma ei saa praegu laskuda üksikasjadesse.»

«Jiggs, onu Paulile võid sa rääkida kõik. See liin on pealtkuulamise eest kaitstud.»

«Asi ei ole selles, Paul.» Telefonikapis oli lämbe, Casey'l läks nahk märjaks. «Paul, ma ei või sulle midagi öelda . . . Jutt on . . . riigi julgeolekust.»

Casey teadis, et Girardi ei pühendatud paljudesse riigikaitse küsimustesse, sest seda ei peetud lihtsalt vajalikuks. Seepärast ta lootis, et vihje riigi julgeolekule avaldab soovitud mõju. Aga ta eksis.

«Pagana pihta, Jiggs, sa sihid vist liiga kõrgele! Miks ei pöördu sa Scotti või kaitseministri poole?»

«Paul, ma ei või.»

«Hakkan vist asjast aru saama,» ütles Girard irooniliselt, püüdes nähtavasti jälle kõike naljaks pöörata. «Tahad paluda ametikõrgendust ülemusest mööda minnes? Või saada staabiülemate komitee esimeheks?»

Casey sõrmed otse klammerdusid telefonitoru külge.

«Paul, kuula mind. Sa tead ju, et ma räägiksin sulle kõik, kui võiksin. Ma isegi tahaksin rääkida. Võib-olla teeb seda president — see on tema otsustada. Saa ometi

aru, et jutt on asjadest, millest sa midagi ei tea ja millest ma sulle rääkida ei tohi.»

Casey vaikis.

«Jätka, Jiggs.» Girardi hääl kõlas nüüd tõsiselt ja Casey taipas, et tal on lõpuks õnnestunud teda veenda.

«Ma juba ütlesin, et asi puutub riigi julgeolekusse. Täpsemalt . . . valitsuse julgeolekusse. President peab kõik teada saama, ja võimalikult kiiresti.»

Girard vaikis veidi aega, kuid Casey'le näis, et möödub terve igavik. Lõpuks jätkas Girard sootuks asjalikumal toonil:

«Kuidas oleks homme hommikuga? Võin korraldada kokkusaamise kell kaheksa kolmkümmend.»

«See tähendab, et läheb kaduma tervelt kaksteist tundi. Pealegi ei saa mina tulla enne õhtut.»

«Ah nii?» Pärast lühikest pausi ütles Girard: «Oota telefoni juures. Ma räägin vana endaga, kuulan järele, mis teha saab.»

Casey tegi särgikaeluse lahti, avas kabiiniukse ja pani suitsu ette. Ta jõudis ära tõmmata pool sigaretti, enne kui kuulis jälle Girardi häält:

«Kõik on korras, Jiggs. Tule täna õhtul täpselt kell kaheksa kolmkümmend idasissekäigu juurde. Ma ootan sind seal. Loodan, et sul on tõepoolest tähtis asi, sest president ei salli neid öiseid kõnelusi.»

«Aitäh, Paul. Asi on tõesti väga tähtis. Muide, räägi presidendile kõik, mis sa minust tead. Ta peab mind kuulama tähelepanelikult.»

Esmaspäeva õhtul

Pannud sõiduki F tänava garaaži, läks Casey ümber renteihoone. Videvik summutas juba päevavalgust ja langes kogu linnale kerge loorina. Selles hämaruses näis Albert Gallatini mälestussammas renteihoone ees elavana ja sõbralikuna. Pennsylvania Avenue oli peaaegu inimtühi. Erinevalt Pariisist ja Londonist tühjenesid Washingtoni tänavad pärast päikeseloojangut kiiresti. Euroopalased ironiseerivad Washingtoni selle omapära pärast, kuid ameeriklaste arvates annab see nende pealinnale erilise, suursuguse ning väärika koloriidi. Casey'le olid tühjad tänavad meeltmööda: ta ei tahtnud ju kellelegi silma puutuda.

Palju kordi oli Casey näinud seda pilti: suured jalakad moodustavad Valgesse Majja viiva trotuaari kohal rohelise tunneli; üksik valges mütsis giid ootab tänavanurgal, lootes kohata veel mõnd hilinenud turisti; Lafayette'i pargi pinkidel tukuvad üksikud inimesed; suur ripplamp valgustab Valge Maja galeriid. Nüüd näis see kõik kuidagi ebareaalsena ja Casey tänasest ülesandest veidralt kaugena.

Casey pööras ümber East Executive Avenue nurga ja läks kiirel sammul idavärava poole, kus seisis Valge Maja politseivalve putka. Girard ootas teisel pool väravat juurdesõiduteel. Ta seisis, silmalaud nagu tavaliselt poolsuletud, käed hooletult püksitaskus.

«See on tema,» ütles Girard politseinikule. «Kõik on korras.»

Nad läksid mööda idatiiva pikka koridori hoone keskossa. Girard ei varjanud oma uudishimu:

«Noh, mis sul juhtus, Jiggs?»

«Paul, ma ju ütlesin, et ei saa sulle midagi öelda. Las

president ise otsustab. Oled sa minust talle lähemalt rääkinud?»

«Muidugi.» Nad seisatasid lifti juures.

«Kuule, Jiggs,» ütles Girard pärast hetkelist vaikust, «ma loodan, et sinu tulek ei tähenda uusi ebameeldivusi. Vanal on neid niigi küll.»

Liftiuksed läksid lahti ja nad astusid kabiini, mis oma kahe ovaalse ukseaknaga oli nagu väike tuba: seintel pähklipuust paneelid, põrandal kallis vaip. Teisel korrusel astusid nad liftist välja ning Girard juhatas Casey mööda tohutu suurt võlvitud halli Lymani juurde.

Presidendi ovaalne kabinet asus — nagu Casey oligi arvanud — alumise korruse uhke Sinise saali kohal. Tänu vaipadele ja mahedat värvi kollase riidega kaetud mööblile jätsid teise korruse toad küll soojema mulje, kuid kabinet oli Casey meelest siiski ebamugavalt suur. Kõrge lagi, pilastrid seintel, kõrged raamaturiiulid ümberringi, ülisuur marmorist kamin — see kõik rõhus Casey't ja ta tundis end siin kuidagi väga väiksena.

President Lyman luges parajasti, kui Casey ja Girard kabinetti astusid. Näis, et jalapingike presidendi tugitooli ees oli ta suurte jalgade jaoks liig väike. Tooli kõrval lamas kerratõmbunult punakaspruun, siidise karva ja kurbade silmadega iiri setter. Lyman tõusis, pani prillid kõrvale ja astus mõned sammud tulijate poole, Casey'le kätt sirutades. Setter tõusis samuti, jäi Casey ette seisma ja nuusutas asjalikult ta püksimansette.

«Tervist, kolonel. Rõõm teid näha isegi nii hilisel tunnil.»

«Kui ta tuli tühja-tähja pärast, siis võtan tal kaela pihku,» kuulutas Girard. Ta liikus ukse poole: «Jätan teid nüüd kahekesi.»

«Kolonel,» alustas Lyman, kui Girard oli ukse kinni pannud, «saage Trimmeriga tuttavaks. See on poliitiline koer. Tal ei ole absoluutselt mitte mingisuguseid veendumusi, see-eest on ta oma sõpradele ustav.»

«Ma olen temast lugenud, söör,» vastas Casey. «Tere, Trimmer.»

«Kas olete siin kunagi varem käinud, kolonel?»

«Ei, söör. Ainult all vastuvõttudel. Kohutavalt suured toad, söör.»

«Elamiseks liiga suured, konverentside pidamiseks liiga väikesed,» naeris Lyman. «Ma ei süüdista Harry Trumanit ja teisi selle eest, et nad on alati püüdnud siit pageda ja kasutanud selleks mitmesuguseid ettekäändeid. Ka minul jooksevad siin mõnikord judinad üle selja.»

Mansetist väljaulatuva kondise käega tegi ta laia viipe toa seinte suunas. «Ballide jaoks sobib see tuba igati, paremat ei oska soovidagi. Räägitakse, et enne kui missis Kennedy selle toa kollaseks käskis värvida, näinud see üsna kroonulik välja. Ka selle jalapingikese otsis ta kuskilt välja. Frazierid ei puudutanud siin midagi; Doris ja mina loobusime samuti ümberkorralduste tegemisest.»

Casey'l oli äärmiselt ebameeldiv tunne. Ta oli palju kordi kohtunud kõrgemalseisvate isikutega, president Kaasa arvatud. Kuid täna, kuulates presidendi süütut jutuvada, mis oli ilmselt mõeldud sundimatu õhkkonna loomiseks, näisid teda siia toonud põhjused äkki tühistena. See, mis koskede müras oli tundunud kohutavana ja nõudnud kiiret tegutsemist, muutus ähmaseks ja ebareaalseks. Casey seisis nõutuna ega teadnud, mida öelda.

«Kas tahate midagi juua, kolonel?»

«Kuidas . . . Jaa, jaa! Kui võib, siis viskit, söör. Mitte väga kanget, kui lubate, söör.»

«Suurepärane. Teen nagu teiegi.»

Nad istusid, klaasid käes, kollase katteriidega tugitoolidesse kahel pool madalat lauda. Trimmer, kes ei lasknud Casey't silmist, seadis end jälle vaibale. Kamina kohal seinal rippuvalt Healy maalitud portreelt vaatas nende peale kõrk ja hukkamõistev Euphemia Van Rensselaer. Casey istus näoga kõrgete akende poole, kust läbi tüllkardinate avanes vaade hämarusse kaduvale Ellipsile. [1]

Purskkaevu veejuga lähedasel muruplatsil ulatus peaaegu teise korruse palkonini. Kaugemal basseini

[1] Ellips — ellipsikujulise teega ümbritsetud skväär Valge Maja taga.

taga kerkis Jeffersoni memoriaalansambel, mille keskne kuju oli pehme valgusega üle ujutatud. Märksa lähemal ja rohkem vasakul pool tõusis kõrgusesse Washingtoni monumendi hall teravik, mille tipus põlesid punased signaaltuled lennukite jaoks.

«Asugem nüüd riigi julgeolekut puudutava asja juurde, kolonel,» lausus Lyman Casey'le otsa vaadates.

Casey niisutas huuli ja vaikis kõheldes. Kui ta lõpuks rääkima hakkas, tulid keelele väljendid, mida ta siia sõites oli harjutanud.

«Härra president, kas te olete kunagi kuulnud väeosast nimetusega SIDERKO?»

«Ei mäleta. Mis see niisugune on?»

«Täpselt ma ei tea, kuid armees kasutatavaid lühendeid silmas pidades võiks see tähendada midagi Sidesüsteemide Erikontrolli taolist.»

«Ei ole kunagi kuulnud.»

Casey kogus julgust järgmiseks sammuks.

«Ma tean, et minusugusel kolonelil ei ole õigust esitada küsimusi kõrgemale ülemjuhatajale, kuid öelge siiski: kas olete kunagi andnud nõusoleku salajase väeosa loomiseks, kes on seotud telefonside, televisiooni ja raadio kaitsega, ükskõik, kuidas seda väeosa ka ei nimetataks?»

«Ei ole andnud,» vastas Lyman imestades.

«Söör, ma pean uuesti vabandama, kuid mul on veel üks küsimus. Kas te teate midagi sõjalisest objektist, mis rajati hiljuti kuskile El Paso lähedale?»

«Ma vastan uuesti: ei, kolonel. Milles on asi?»

«Ka mina ei olnud sellest eilse päevani midagi kuulnud. Aga ühendatud staabi ülemana olen ma pühendatud kõigisse saladustesse ja peaksin teadma kõike, mis sõjaväes sünnib. Seda enam peaksite asjaga kursis olema teie, kõrgem ülemjuhataja.»

Lyman jõi lonksu. Ka Casey võttis oma klaasi ja kastis suud.

Ta jätkas: «Härra president, pärast teie eitavaid vastuseid hakkas mul kuidagi kergem, kuigi üldiselt rõõmustamiseks põhjust ei ole. Tahan öelda, et kui te oleksite SIDERKO olemasolust teadlik olnud, oleks mul üle jäänud vaid vabandada tülitamise pärast ja teie loal

koju minna. See oleks mulle olnud väga piinlik. Kuid, nagu näib, on lood halvad. Mul on tõsiseid kartusi, söör.»

«Meid pole kerge hirmutada, kolonel. Loodan, et räägite mulle kõik otsast peale.»

«Lugu on järgmine, söör: eile ma kuulsin oma vanalt sõbralt, kelleltki kolonel Hendersonilt, et ta on SIDERKO staabiülem. Täna sain teada, et sama väeosa komandöriks on teine minu tuttav, kolonel John Broderick. Nad mõlemad on sidevägedes, järelikult on kõnesolev väeosa mingil viisil seotud sidesüsteemiga. Väeosas on sada ohvitseri ja kolm tuhat viissada sõdurit. Juba kuus nädalat saavad nad kuskil El Paso lähedal kõrbes asuval objektil salajast väljaõpet.

Hendersoniga kohtusin ma juhuslikult. Ta arvab muidugi, et minu positsiooni tõttu on mul kõik teada. Ta ütles imeliku fraasi, mis mind mõtlema pani. Ta ütles nimelt, et nad õpivad mitmesuguseid objekte ründama, mitte kaitsma. Ta lisas, et ülemuste hulgas näib olevat lüüasaamise maniakke, mistõttu lahinguline ettevalmistus ehitatakse üles nii, nagu oleks vaenlane juba midagi enda kätte saanud, nemad aga püüavad kaotatut tagasi võtta...»

«Mida tagasi võtta?» katkestas teda Lyman.

«Ta ei öelnud, mida.»

«Kelle käsul formeeriti see allüksus?»

«Ma oletan, söör, et kindral Scotti käsul. Igal juhul tegid Broderick ja Henderson täna ettekande staabiülemate komitee esimehele endale... Kui ma seda kuulsin, tegin sellest järelduse, et minu eest varjatakse midagi saladuse hoidmise eesmärgil. Mul ei tulnud siis veel mõttessegi, et see võib teilgi teadmata olla. Aga see kõik näis mulle väga imelik. Täna hommikul oli jälle midagi arusaamatut. Vaadake, söör.»

Casey võttis rahataskust märkmikulehe ja ulatas lahtiselt presidendile. Prillid ette pannud, süvenes Lyman mõneks ajaks lugemisse.

«Kolonel, ma ei taipa, mis nende varesejalgade tähendus on.»

«See on kindral Hardesty käekiri, söör, ma tunnen seda hästi. Leht on pärit ühest kirjaplokist staabiüle-

mate komitee konverentsisaali laual; see vedeles kokkukägardatult tuhatoosi kõrval ja puutus mulle näppu.»

«Hästi, aga millest siin jutt on? Ma ei mõista sedagi, mis on loetav, muust rääkimata.»

Lyman ulatas paberi Casey'le.

«Õhusild SIDERKO. 40 K-212 baasi Y laup. k. 7.00 Chi, NY, LA, Utah?» luges Casey valjusti. «Mulle näib, söör, et õhujõudude reaktiiv-transpordilennukid K-212 peavad laupäeval enne häire algust maanduma «Y» baasis — nii nimetas Henderson salajast baasi El Paso lähedal — ja toimetama vägesid Chicagosse, New Yorki, Los Angelesse ja võib-olla ka Utah'sse. Te teate ju, söör, et kaugsideliinide telefonikompanii peamine releejaam on just nimelt Utah's.»

Lyman vaatas Casey't tähelepanelikult, kulmud kortsus, ja kolonel küsis endalt, kas on see lihtsalt keskendumine või üleskerkinud kahtluste tundemärk?

«Hüva, kolonel, mille poole te tüürite?» küsis Lyman.

«Nagu ma juba ütlesin, härra president, ei ole asi mulle endalegi veel selge. Lubage ette kanda kahe viimase päeva muud faktid. Ma ei oska nendegi suhtes kindlat seisukohta võtta.»

Lyman noogutas ja Casey luges hoolikalt ning üksikasjaliselt üles kõik pisiasjad, mida ta oli meelde jätnud pühapäeva hommikust saadik. Ta alustas viiele kõrgele komandörile saadetud kutsest võtta osa Preaknessi võiduajamisest, meenutas admiral Barnswelli keeldumist ja seda erilist rõhku, millega Scott teda palus kõike ranges saladuses hoida. Ta jutustas oma kohtumisest senaator Prentice'iga Dillardite vastuvõtul, Prentice'i teravast hinnangust Lymani kohta ja kiitusest Scotti aadressil, samuti sellest, et senaator on eelseisva häirega ilmselt kursis. Edasi rääkis Casey, kuidas ta keskööl Prentice'i autot Scotti maja ees nägi ja kuidas Scott seda külastust tema eest varjas ning koguni valetas, et olevat õhtul kell pool üksteist magama heitnud. Casey meenutas ka Scotti teist valet — väidet, nagu ei teaks Kapitooliumis kavatsetud häirest mitte keegi. Ta juhtis presidendi tähelepanu Dorsey Hough'i ootamatule ärasaatmisele. Seejärel rääkis ta Brodericki tavalistest repliikidest — igatsusest valitsuse järele, kes ei oleks

Kongressiga seotud, ja põlgusest tsiviilliidrite vastu. Ja kas ei ole kummaline seegi fakt, jätkas Casey, et staabiülemate komitee määras häire just selleks ajaks, mil Kongressil on töövaheaeg, asepresident viibib välismaal, president aga istub ülemjuhatuse varjendis Mount Thunderis? Casey jutustas, missuguse huviga oli ta ajalehest lugenud, et asepresident veetvat laupäeva õhtu mingis kauges mägikülas.

Kui Casey oma jutuga lõpule jõudis, valitses Valge Maja kohal sügav öö. Akendest võis näha üksnes tänavalaternaid ja nende peegeldust purskkaevuvees. Casey vaatas kella. Ta oli rääkinud ühe joonega ligi tund aega.

Lyman sirutas end ja libistas laia käe üle karmide sassis juuste. Ta võttis lauakeselt piibu ja jändas sellega mõnda aega, enne kui hambusse pistis. Vaikus tegi Casey jälle rahutuks ja ta jõi põhjani järelejäänud joogitilga.

«Aga nüüd, kolonel,» hakkas Lyman lõpuks rääkima, «tahan ma teile omakorda esitada mõned küsimused. Kas te töötate juba ammu kindral Scottiga?»

«Ligi aasta, söör.»

Lyman võttis tiku ja pani piibu põlema.

«Olete sellest loost kellelegi rääkinud?»

«Ei, söör. Paul päris küll, kuid ma arvasin, et antud olukorras tuleb kõigepealt rääkida teile. Rohkem ei ole ma sellest kellelegi rääkinud.»

Lyman istus uuesti tugitooli, pani jalad pingikesele risti ja püüdis asjatult puhuda mõned suitsurõngad. Aknad seisid lahti ja ruumis oli liig palju tõmbetuult.

«Kuidas Scott tegelikult lepingusse suhtub?» küsis president. «Tema sõnavõttudest Kapitooliumis ma tean, et ta on lepingu vastu. Tean ka seda, et mõnikord on ta inspireerinud vastavate seisukohtade avaldamist ajakirjanduses. Kui tõsised on need seisukohad tal tegelikult?»

«Söör, ta peab lepingut hirmsaks, koguni traagiliseks veaks. Tema arvates venelased petavad meid ja seavad meid rumalasse olukorda või siis — mis veelgi hullem — kasutavad lepingut kui sirmi ootamatu kallaletungi otstarbel.»

«Kuid teie enda arvamus, kolonel?»

Casey raputas pead: «Ma ei oska veel lõplikult otsustada. Mõnikord näib mulle, et leping on mõlemale poolele ainus pääsetee. Mõnikord arvan, et oleme tohmanid. Aga ma arvan üldiselt, et leping on ainult teie ja Senati asi. Teie sõlmisite lepingu, Senat kiitis selle heaks ja ma ei taipa, mis õigusega meie, sõjaväelased, lepingus kahtleme. Ma tahan öelda, et kahelda meie ju võime, kuid võidelda lepingu vastu meie ei tohi.»

Lyman naeratas.

«Teid kutsutakse vist Jiggsiks?»

«Täiesti õige, söör.» Casey tundis, et muutub taas rahulikuks.

«Olete konstitutsiooni poolt, Jiggs?»

«Teate, härra president... Ma ei ole kunagi endale niisugust küsimust esitanud. Minu arvates ei ole meie konstitutsioon sugugi halb. Ja ma ei kuulu nende hulka, kes arvavad, et seda tuleks muuta.»

«Ka mina ei tahaks seda muuta, ehkki olen konstitutsiooni üle rohkesti mõtisklenud. Eriti viimasel ajal, tänu kisale selle lepingu ümber. Ent kuidas suhtuvad lepingusse teised staabiülemate komitee liikmed?»

«Täpselt niisamuti nagu kindral Scott, söör. Kõik on vastu. Kui mereväe staabiülem admiral Palmer midagi lepingust kuuleb, siis satub ta lausa marru.»

Vaevalt oli Casey need sõnad öelnud, kui ta tundis, et need oleksid võinud ütlemata jääda. Üks asi on kritiseerida kõrgemat ohvitseri omasuguste sõjaväelaste keskel, teine asi — tsiviilinimeste kuuldes.

«Söör, ma ei kavatsenud admirali eraldi välja tõsta. Nad on kõik võrdselt lepingu vastu. Admiral on ainult...»

«Selge, kolonel,» katkestas teda Lyman. «Muide, kas tänasel nõupidamisel, kus te selle märkmikulehe leidsite, — kas sellel nõupidamisel olid kõik viis staabiülemate komitee liiget kohal?»

«Ei, söör. Tegelikult... puudus küll admiral Palmer.» Casey sattus pisut segadusse.

«On selles midagi ebatavalist?»

«Ei ole... või vahest on siiski: mul tuleb meelde, et puudus ka tema esindaja. Ma tahtsin öelda, et ei ole midagi iseäralikku selles, kui mõni komitee liige puu-

dub, kuid niisugusel juhul saadab ta kohale oma asetäitja. Peale selle ei tea ma ainsatki teist juhtumit, kus mõni väeliik ei oleks nõupidamisel üldse esindatud olnud.»

Lyman mõtles veidi ja otsustas nähtavasti teise küsimuse juurde siirduda.

«Muuhulgas, kolonel,» ütles ta, «kas Scottil on eriti lähedasi inimesi ajakirjanduses või televisioonis? On teil selle kohta midagi teada?»

Presidendi küsimus üllatas Casey't. Ta katsus näha Lymani ilmest, kuhu see sihib, kuid president oli süvenenud piibu vaatlemisse.

«Ma ei tea, söör,» ütles Casey kõheldes. «Scott on tuttav paljude tähtsate kommentaatoritega, mõnikord sööb ta lõunat või õhtust Washingtoni ajalehtede ja ajakirjade toimetajatega, kuid ma ei tea, kes neist on talle eriti lähedane. Paar korda on teda külastanud «Life'i» kirjastaja, muidugi ka «Suni» ja «Stari» sõjalised vaatlejad. Rohkem ei tule mul kedagi meelde... Või vahest siiski: Scott on suur sõber televisioonikommentaatori Harold MacPhersoniga. Viimane töötab vist RBC heaks. MacPherson on helistanud mõnelgi korral, kui ma parajasti kindrali kabinetis olen olnud. Nad näivad olevat sõbrad ja saavad küllaltki sageli kokku.»

«Aga see panuste lugu?» President soris nähtavasti mälus läbi kõik, mis ta oli Casey'lt kuulnud. «Ma ei taibanud hästi, mida te sellega öelda tahtsite.»

«Ka mina ei oleks pööranud sellele tähelepanu, kui poleks olnud muid asjaolusid. Usun, et Scotti telegrammid võivad olla šifreeritud direktiivid mingite... sündmuste kohta eeloleval laupäeval, ja et neil pole võiduajamisega midagi tegemist. Barnswell, näete, andiski teada, et teda ärgu arvestatagu.»

Jälle tekkis paus.

«Mida te sellest kõigest järeldate, Jiggs?»

«Ma ei tea öelda päris kindlasti, söör...» Casey otsis kogeldes õigeid sõnu. «Nähtavasti on tegemist sellega, mille kohta meil luures öeldakse, et «vaenlane viib läbi mobilisatsiooni», kui te mind õigesti mõistate. See kõik tundub olevat lausa fantastiline, kuid ma pidasin õma kohuseks rääkida sellest teile.»

«Kolonel, kas te kardate nimetada asju õigete nimedega?» kostis Lyman ootamatult järsu hääletooniga.

«Ei, söör, kuid asi on selles, et...»

«Te tahate öelda, et teie arvates on võimalik sõjaväeline vandenõu võimuhaaramise eesmärgil?» katkestas president teda süngelt.

Lymani sõnad vapustasid Casey't. Ta oli kogu aeg vältinud seda mõtet, kuid nüüd oli see võikalt-kuuldavalt kajanud siin toas.

«Vist küll, söör,» vastas ta vaikselt, «vist on see võimalik.»

«Kas te annate endale aru, et teid võidakse tänase sammu eest degradeerida ja armeest välja kihutada?»

Nüüd muutus Casey omakorda jäigaks. Soonedki ta tugeval kaelal tõmbusid pingule.

«Annan aru, söör. Enne siia tulekut mõtlesin kõik hoolikalt läbi.» Ta lisas väga vaikselt: «Loomulikult mõtlesin ma tagajärgedele. Olen ju armees teeninud üle kahekümne aasta.»

Lymani näoilme pehmenes. Ta astus väikese baari juurde, segas viskit ja küsis, kas Casey ei sooviks juua. Casey noogutas. Millal siis veel juua, kui mitte täna, mõtles ta.

«Ma hindan kaadriohvitsere väga kõrgelt,» ütles Lyman. «Kodumaa on tänulik meie ohvitseridele, professionaalsetele sõjameestele, sest nad teenivad meid ausalt. Vaadake, kui palju autasusid nad on saanud!»

Lyman tuletas justkui endamisi meelde tuttavaid kindraleid ja admirale. Ta loetles lugupidamisega Scotti, Riley, Dieffenbachi sõjalisi teeneid ja tunnistas, et Scott on tema tõenäoline järglane presidenditoolil.

Casey kuulas teda aupaklikult, aeg-ajalt klaasist rüübates. Ta ei olnud teadnud, et president sõjaväelasi nii kõrgelt hindab. Näis, et ta tundis neid tõepoolest põhjalikult ega jaganud odavat kiitust. Riley kohta teadis Lyman isegi üht anekdooti, kus tema, president, esines kaunis naljakas valguses, ja Casey naeris koos temaga. Ühtlasi mõistis Casey, et president on läbinägelikum ja teadlikum, kui algul võis oletada.

«Selles ehk ongi meie süsteemi jõud,» ütles president, «et Scotti ja Riley taolised andekad mehed on tipus ning

võivad oma andeid rakendada, ise siiski eraisikute kontrolli alla jäädes. Mulle tulevad hirmujudinad peale, kui mõtlen, et mõni kergemeelne ja hiljem kibedasti kahetsetud tegu võiks seda tasakaalu rikkuda.»

«Ka mina arvan nii, söör.»

«Jiggs, mis tuleks nüüd teha? Kas oskate mulle nõu anda?»

«Ei, söör.» Casey tundis end ebamugavalt, otsekui oleks ta Lymanit kuidagi alt vedanud. «Ma ei tea siin midagi otsustada ega ette panna.»

President võttis jalad pingikeselt ja tõusis oma kohmakal, nurgelisel viisil püsti. Ta surus tugevasti Casey kätt. Millestki ei olnud otseselt näha, et vestlus on lõppenud, kuid kohe pärast käesurumist leidis Casey end astuvat ukse poole.

«Tänan teid siiralt visiidi eest, kolonel. Mul peaks nüüd olema iga hetk teada, kust võin teid vajaduse korral leida. Ehk helistate hommikul minu sekretärile miss Townsendile ja informeerite teda, kus te päeval olete? Ma ütlen talle, et te helistate. Tänan teid siia tulemast. Palju tänu!»

«Kuulen, söör. Head ööd, söör.» Lymani saatel astus Casey suurde halli ja läks lifti poole.

«Üks hetk, kolonel. Nüüd, kus te pühendasite mind oma kahtlustesse, oleme meie kahekesi neist teadlikud. Vist on parem, kui mina otsustan, kas ja kui palju teisi teadjaid on vaja. Erandiks ei tohiks olla ka teie abikaasa.»

«Ma ei pühenda teda kunagi salajastesse teenistusasjadesse, söör.»

«Sel juhul arvestage, et teie kõrgem ülemjuhataja tegi just praegu meie jutuajamise salajaseks,» naeris Lyman. «Head ööd, Jiggs.»

Girard ootas Casey't all. Ta saatis koloneli välja ja läks siis Lymani kabinetti. President käis kärsitult edasi-tagasi.

«Võta kõigepealt klaas viskit, Paul. See kulub sulle ära. Sinu sõber Casey oletab, et avastas sõjaväelaste vandenõu, mille eesmärgiks on kukutada president ja haarata võim riigis.»

Girard jäi keeletuks.

«Nii ta arvab,» jätkas president. «Tegemist olevat lausa huntaga nagu mõnes Ladina-Ameerika riigis.»

«Jumal hoidku!» oigas Girard. «Ainult mitte nüüd, kus meil on niigi pahandusi kuhjaga.»

Lyman jättis Girardi iroonia tähele panemata.

«Paul, kuula nüüd, mis ta rääkis. Kõigepealt üks asi, mida sa pead teadma. Minu nõusolekul on laupäeval kell viisteist null-null määratud veel üks «üldise punase» proov — kõigi väeliikide sõjalise valmisoleku kontroll. Plaanis on ette nähtud, et ma juhatan seda Mount Thunderi varjendist. Saladuse hoidmise eesmärgil ei tohi sina ega keegi teine eelolevast häirest midagi teada — välja arvatud staabiülemate komitee liikmed, Casey ja Scotti adjutant kolonel Murdock. Niisiis, pea seda meeles ja kuula mind.»

Lyman jutustas Girardile kõik, mis ta Casey'lt kuulnud oli. Ta näitas kindral Hardesty kägardatud sedelit, Scotti telegrammide koopiaid ja Barnswelli vastust. Presidenti kuulates vajus Girard sügavale tugitooli. Ta istus, pea käte najal ja unised silmad poolsuletud.

«Nüüd aga,» ütles lõpuks Lyman, «tahan öeldut täiendada mõne detailiga, mida tean üksnes mina. Casey'le ma nendest ei rääkinud. Mõni kuu tagasi helistas mulle õhukaitse ülem kindral Barney Rutkowski. Olen temaga ammust ajast tuttav ja ta otsustas minuga avameelselt rääkida. Niisiis, Barney teatas, et strateegilise lennuväe juhataja kindral Daniel küsinud temalt, kas ta ei taha sõita Washingtoni, et arutada kindral Scottiga «poliitilist segadust kogu maal ja sõjaväelaste vastutust» või midagi muud selletaolist. Barney küsis minult, mida ta peaks tegema. Ütlesin, et mul endalgi ei oleks midagi Scotti nõuande vastu. Scotti kutsele Barney ei vastanud ja rohkem ei ole ma sellest midagi kuulnud.»

Girard vaatas üles: «Te tahate öelda, et Daniel on teie arvates üks nendest, kes mängivad Scotti totalisaatoril?»

«Jah. Peale selle mõtlesin Barney'le edasiantud kutse formuleeringut. Edasi. Vince Gianelli ütles mulle lantši ajal, et Prentice oli see, kes talle nõu andis reede ja laupäeva esivanemate mägikülas veeta ja seal ööbida.

Fred andnud selle idee juba möödunud reedel; Vince jäänud nõusse ja muutnud reisiplaani. Propaganda seisukohast on see suurepärane trikk — seda ei saa salata. Veider on üksnes see, et Prentice süttis äkki soovist aidata valitsust ja et ta valis just päeva, millele staabiülemate komitee oli määranud häire. Kui uskuda Casey't, siis Prentice teab, et häire on tulemas.»

«Boss, Casey's ei maksa kahelda. Ta on tasakaalukas, täiesti positiivne inimene, kes ei leiuta midagi oma peast. Sellele lisaks on tal suurepärane mälu.»

«Veel üks asjaolu,» jätkas Lyman. «Möödunud pühapäeval nägin ma Harold MacPhersoni esinemist televisioonis. Kakskümmend viis minutit kritiseeris ta mind ja lepingut, nii et suu vahutas, ülejäänud viis minutit tõstis Scotti taevasse. Ma ei olnud MacPhersoni ammu näinud. Ausalt öeldes otsustasin teda vaadata üksnes tänu Dorisele, kelle arvates MacPherson olevat otse vaimustav. Ei võinud ju siis seda donžuaani vaatamata jätta! Tuleb tõele au anda: tüüpiline demagoog, kes ilma erilise vaevata suudab köita auditooriumi. Võta või jäta — piiskop Sheeni või näiteks Billy Grahami tänapäeva mudel. Pärast tuli meelde, et ma ei tea temast peaaegu mitte midagi ning ma palusin Art Corwinit koguda tema kohta vaikselt andmeid.»

«Selle oleksite võinud minulegi usaldada,» solvus Girard. Tavaliselt täitis salajase iseloomuga ülesandeid tema, mitte Valge Maja valve ülem.

«Nii ma kavatsesingi teha, kuid, ausalt öelda, unustasin. Mõne aja pärast teatas Corwin minu üllatuseks, et Föderaalsel Juurdlusbürool on MacPhersoni kohta küllaltki soliidne toimik. Tema näikse olevat ühel meelel mitmete äärmiselt parempoolsete ekstremistide gruppidega, kelle liikmeskonnas on palju eruohvitsere. Sa ju tead, mida nad jutlustavad?»

«Tean. Üleüldist hävitamist. Paljud neist lähevad marru paljast sõnast «sotsialism» või sellest, mida nad sotsialismi all mõtlevad. Kui võtta neid tõsiselt, siis peame süüdistama riigireetmises iseend ... ja muidugi ka neid.»

«Nõndaks,» jätkas Lyman. «Igal juhul üllatab mind Casey väide, et Scott ja MacPherson olevat head sõbrad. Kui Casey'l on õigus, siis mehkeldab Scott «pöörastega».

Neljas asjaolu: täna helistas mulle Scott eelseisva häire asjus. Ta tahab, et ma saadaksin ajakirjanikud juba Camp Davidis minema ja lendaksin üksi helikopteril Mount Thunderisse. Vastasin, et ma ei tahaks lehemehi solvata ja kavatsen vähemalt ühe nendest endaga kaasa võtta. Kuid Scott ajas vastu: häire pidavat toimuma nii, nagu sünniks kõik tegelikult. Lõpuks andsin alla. Näed, milleks see kõik võib pöörata. Ma lähen varjendisse üksnes Corwini ja heal juhul paari ihukaitsja saatel.»

«Te räägite nii, nagu peaksite kaasa võtma kaks või kolm diviisi ihukaitseväge, rääkimata Föderaalse Juurdlusbüroo agentidest ja teistest, kes oskavad tulitukka käes hoida.»

«Sinu naljast võiks arvata, et sa Casey juttu ei usu.»

«Ega ma öelnud, et ta luiskab. Hoopiski mitte: olen veendunud, et ta räägib tõtt. Kuid ma ei usu neid järeldusi, ei usu sõjaväelaste vandenõu võimalikkust. See on absurd.»

«Absurd muidugi. Aga kas ei ole siin liiga palju imelikke kokkusattumusi?»

«Sootuks fantastiline tundub olevat lugu selle salajase väeosaga — kuidas Casey seda nüüd nimetaski? Kuidas suutis küll Scott luua nii suure baasi nii paljude inimestega ja varustada neid kõige vajalikuga — seda kõike ilma teie teadmata? Oletagem, et objekt eksisteerib kõigest kuus nädalat. Kuid millal alustati selle ehitamist? Tuleb välja, et kohe pärast lepingu allakirjutamist, möödunud sügisel.»

«Seda on kerge kontrollida.»

Girard tõusis ja astus aknaavas sõõrja kušeti kõrval asuva telefoni juurde.

«Kui helistaks õige Bill Fullertonile? Tema on elukutseline ametnik, objektiivne inimene ja teab üksikasjaliselt kõiki Pentagoni väljaminekuid.»

«Helista. Muide, selle väeosa nimi on SIDERKO.»

Girard helistas Fullertonile, Eelarvebüroo sõjaväeosakonna juhatajale.

«Kuule, Bill, mul on sulle salajane ülesanne vanalt

endalt. Te vist kulutate teatavaid summasid mingi SIDERKO peale? See on üks sõjaväeosa, umbes kolm ja pool tuhat meest... Täpselt... Ei kuluta?»

Lyman kirjutas paberitükile: «Vahest on staabiülemate komiteel erifonde?» ja näitas kirjutatut Girardile.

«On sul üldse mingeid andmeid SIDERKO kohta?»

Girard kattis käega mikrofoni.

«Ta ei olevat sellist nime kuulnudki,» ütles ta presidendile.

«Kuid eks staabiülemate komiteel ole mõni erifond?» jätkas Girard Fullertoni küsitlemist. «Ah nii? Mis parata, Bill, ole tänatud. Loodan, et sa ei olnud veel voodis. Ja palun sind: ära sellest kellelegi hinga. Nägemiseni.»

Girard pani toru käest ja pöördus Lymani poole.

«Fullertonil pole aimu. Aga ta ütleb, et õigupoolest peaks ta sellest teadma, sest just tema on see, kes teeb ettekandeid mis tahes uue objekti vajalikkusest, ükskõik kui salajane objekt on. Ettenägemata kulutuste jaoks olevat staabiülemate komiteel ligi sada miljonit dollarit seismas, kuid Fullertoni teada ei ole seda raha veel keegi puutunud. Ilma teie kirjaliku loata ei tohtivatki puutuda... Tuhat ja tuline! Kui baasis on kuni kolm ja pool tuhat meest, siis kulub ju paarkümmend miljonit aastas, et neid toita, riidesse panna ja ülal pidada!»

Girard valas endale teise klaasi viskit. Lyman toksis hajameelselt sõrmega klaasi, mis oli olnud tühi juba enne Casey äraminekut, ja raputas eitavalt pead, kui Girard talle pudelit pakkus. Mõne minuti istusid nad vaikides.

«Minu väike õepoeg ütleks, et kõik on nagu muinasjutus,» lausus poissmees Girard. «Ma ei suuda end uskuma panna, et see kõik on tõsi.»

«Ka mina kipun seda mõtlema, kuigi on vist targem uskuda, et kõik on võimalik.»

«Just nimelt,» noogutas Girard.

«Muide, asjad võivad võtta halva pöörde, väga halva,» ütles Lyman üksikuid sõnu rõhutades.

«Jah, boss, võivad küll.»

«Mul on hea meel, et me ühel nõul oleme ja mul ei pruugi sind veenda.»

Lyman astus lõunapoolse akna juurde, kust paistis tiik, lükkas palkoniukse lahti ja astus välja. Õine õhk oli imeliselt värske. Lyman vaatas Washingtoni tohutu suurt obeliski — suure kindrali obeliski, kellest oli saanud hea president. Ta teadis, et paremal, magnooliate taga kõrgub Lincolni mälestussammas. Hea presidendi sammas, kel oli olnud ebameeldivusi (jumal hoidku, kel neid ei olnud!) halbade kindralitega. Kuskil vasakul, Mallist kaugemal seisis pimeduses Granti sammas, kes oli olnud väga hea kindral ja kellest sai väga halb president...

Lyman tuli Girardi juurde kabinetti tagasi ja jätkas, nagu poleks vahepeal pausi olnudki: «Ongi parem, kui me teineteist veenma ei hakka. Muidu võib juhtuda, et eksime ja siis on juba kerge sattuda täbarasse olukorda.»

«Hüva. Olen nõus. Mis nüüd edasi saab?»

«Kui kõik Casey poolt räägitu vastab tõele, siis jääb meil laupäevani kõigest neli tervet päeva. Täna on juba liig hilja midagi ette võtta. Alustagem hommikul. Kui kõik kinnitust leiab ja me suudame lööki ennetada... mis siis?»

«Väga lihtne. Te vallandate kogu bande ja annate nad reetmise eest kohtusse.»

Lyman raputas pead: «Ei, seda ma ei tee. Minu presidendiks olemise ajal seda ei juhtu... ja ka hiljem mitte. Niisugune protsess lõhestaks meie maa. Kuid aitab tänaseks. Mõelgem nüüd hästi. Hommikul saame kokku.»

«Head ööd, härra president. Magage rahulikult. Ehk laheneb kõik üsna lihtsalt ja me naerame südamest kogu seda lugu.»

«Võib-olla,» vastas Lyman õlgu kohitades. «Head ööd, Paul.»

President jäi Trimmeriga kahekesi. Ta laskis lipsusõlme lõdvemaks, tegi toas mõned sammud ja astus uuesti palkonile. Trumani palkonile. Selles majas meenutas ju kõik möödunut. Kabineti nurgas seisis üks John Kennedy kiiktoole, mille õlgedest punutud põhi ja puust seljatugi olid kaetud kollase purjeriidega. Inkrustatsioonidega ilustatud, allapoole kitsenevate jalgadega

suur lakitud kirjutuslaud kuulus omal ajal Monroele. Magamistoa ukse kõrval seisid kaks lippu — rahvuslipp ja presidendi isiklik standart. Sellest saadik, kui Eisenhoweri ajal Havai saartest sai viiekümnes osariik, rahvuslipule tähekesi enam juurde ei tulnud.

Kui kõle maja, mõtles Lyman: liiga suur ja liiga tühi. Siin ei saa inimene end lahti kiskuda minevikust ja häirimatult mõtelda. Kõigele lisaks ei ole see minu maja.

Rõdult nägi Lyman kustuvate ja samas jälle süttivate autolaternate valgust. Autod sõitsid ümber raudtara — see piiras muruplatsi, mille keskel Valge Maja seisis. Nagu alati, aeglustasid autojuhid mööda sõites käiku, lootes hilisele tunnile vaatamata kas või vilksamisi näha kedagi maja elanikest.

Fantastiline! Ainult nii võis nimetada Casey juttu. Girardi kinnitustele vaatamata kahtles Lyman, kas kolonel on ikka täie aruga. Aga ta oli ju käitunud normaalse inimesena. Tema hämmeldus ja katkendlik jutt? Esimesel külastusel käituvad siin kõik nii... Pigem näis ta liigagi tavalise külastajana. Vahest on see Scotti kahekordne trikk, et püüda teda lõksu, seejärel aga teha rahva naeruks ja ühtlasi panna leping kahtluse alla. Ei, niisugune seletus on liiga vähe usutav.

Nähtavasti on edasilükkamatu salajane kontroll see ainus õige tee. Vahest laheneb kõik väga lihtsalt. Äkki on siin tegemist seostamatute asjaolude kokkulangemisega, mis võib juhtuda üks kord miljoni hulgast. Räägitakse ju, et kui näiteks kuus ahvi toksivad vahetpidamata kirjutusmasinaid, siis võivat neil lõppude lõpuks välja tulla «Briti Entsüklopeedia».

Lyman istus pehmesse tugitooli ja pani piibu ette. Oli vaja kõik läbi mõelda ja loosse rohkem selgust saada. Kõigepealt on tarvis, nagu Girard soovitas, lähemaid andmeid hankida SIDERKO kohta. Selleks kulub ära ustav inimene. Nähtavasti on õige aeg meeskonna värbamiseks.

Ta hakkas mõttes sirvima ametnike nimekirja, peatudes neil, keda ta ise oma presidendiksoleku kuueteistkümne kuu jooksul oli tähtsatele ametikohtadele edutanud. Mõne aja pärast avastas ta, et tõrjub nende inimeste kandidatuurid üksteise järel kõrvale. Ta ei saa

nende peale loota, sest ühtedel ei ole küllaldaselt otsustusvõimet, teised ei väärі erilist usaldust, kolmandad ei ole küllalt lähedased, neljandad võivad loo välja lobiseda, kui presidendi oletused kinnitust ei leia.

Võivad välja lobiseda... Asi ei ole sugugi selles, nagu kardaks president naerualuseks sattuda, vaid selles, et presidendi vastu sepitsetud sõjaväelaste vandenõust ei tohi poolt sõnagi pudeneda välismaale, sest see kompromiteeriks riigi.

Jah, riigi ja ka presidendi enese, mõtles Lyman. Aga see on ju totrus: muret tunda omaenda reputatsiooni pärast, kui mängus on kogu maa julgeolek! Ja siiski on vaja otsida neid, kes ei lobise välja, kui kõik osutub fantaasiaks, ja kes aitavad lõpuni, kui kõik osutub tõeks.

Girard ja Ray Clark, arutles Lyman, naeravad mind muidugi, kui ma räägin neile avameelselt oma kõhklustest ja kahtlustest. Aga rääkima peab. See on otsustatud. Ilma Girardi ja Clarkita ei tule ma toime.

Kes veel? Muidugi Casey. Kolonel ei ole presidendi tuttavaist ohvitseridest küll kõige silmapaistvam, kuid ilmselt õige vaistuga. Loodetavasti on faktidki tal õiged. Ei, pagan! Parem oleks muidugi, kui need faktid õiged ei oleks... Olgu, kuidas on, aga ilma Casey'ta läbi ei saa.

Valitsus? Lyman vaatas mõttes läbi ministrite nimekirja. Pedantsest ja igavast riigisekretärist ei ole asja. Kaitseminister vatrab liiga palju, ta on nagu tatraveski. Kui tal tekikski mõni asjalik mõte, ei saaks keegi seda teada, sest ei jõuaks teda lõpuni ära kuulata. Tervishoiu, hariduse ja sotsiaalkindlustuse minister Tom Burton meeldis Lymanile. Kui peaks puhkema võitlus võimu pärast, võib ta osutuda kasulikuks. Burton on arukas. Kuid see sihvakas neeger ei saaks Valgest Majast sisse ega välja liigset tähelepanu äratamata. Reporterid külvaksid ta iga kord küsimustega üle. Nahavärvi pärast tuleb tast loobuda.

Üht või teist kandidaati kõrvale jättes küsis Lyman endalt, miks ta need inimesed ühele või teisele töökohale määras. Ta teadis, et jätab kõige lõpuks sünge ja erudeeritud rahandusministri Christopher Toddi, kõige

targema kõigist ministritest. Todd oli juba tõestanud, et oskab suud pidada, kui mängus on presidendi plaanid. Tal oli teinegi suur väärtus: ta armastas konspiratsiooni. Oli kindel, et ta ei küsi leibagi, kui võib tegelda põnevate konspiratiivluguḍega. Kõigele lisaks oskas ta eht jänkiadvokaadi kombel tühiste asjaolude hulgast välja noppida kõigutamatuid fakte. Chris tuli asjasse pühendada, selles ei olnud kahtlust.

Mõttes sirvides Valge Maja ametnike nimekirja, pani Lyman imeks, kui paljud langesid ära iseendast nagu kuivad lehed puust. Olid ju need inimesed valimiskampaania ajal olnud temaga koos ja aidanud moodustada valitsust. Kuid kellele neist võis ta praegu toetuda? Igal juhul mitte Frank Simonile, sekretärile ajakirjanduse alal. Simon oskab ilusasti laveerida pealispinnal, kuid tõsised asjad nagu see praegune talle ei sobi. Ta on liiga kerge kõrvalmõjudele järele andma. On parem, kui teda üldse ei informeerita.

Presidendi õigusnõuandja eriti tähtsates asjades? Liiga range seadusemees selle loo jaoks, kus ükski seadus ei aita. Tema peamine vahetalitaja suhetes senaatorite ja kongresmenidega? Liiga auahne mees: ta hakkaks kohe tahtma mängida kõige tulusamat rolli.

Jäi veel Art Corwin. Laiaõlgne rahulik härra Tegutseja, nagu teda nimetasid agendid Valge Maja kaitsest, teeb presidendi heaks kõik võimaliku, kes see president ka ei oleks. Lyman ei olnud Corwini meelsust spetsiaalselt uurinud, aga ta teadis, et Corwin on truu presidentluse ideele endale, mitte isikule, kes seda ametit parajasti peab. Tegelikult ei võinud Lyman ilma Corwinita sammugi astuda. Selge, et Corwin tuleb samuti liitlaseks võtta.

Kes veel? Ehk Föderaalse Juurdlusbüroo direktor? Kindel ja võimukas mees, keda oleks kasulik värvata omade hulka. Kuid Lyman peaaegu ei tundnud teda. Nad olid kõigest paar korda kiirustades ametiasjade üle juttu ajanud.

President võttis riiulilt teatmiku, milles olid Kongressi ja valitsuse liikmete nimed. Ta muigas, mõeldes, et peab raamatust vaatama, kelle ta oli määranud ja kuhu. Ministrite asetäitjad ja abid, mitmesuguste komisjonide

ja kohtute liikmed... Nende nimed ei öelnud talle midagi. Ta tundis neid liiga vähe, et neid täiesti usaldada. Saata kedagi saadikuks välismaale, määrata kohtunikuks — seda ta võis. Aga ta ei võinud toetuda neile võitluses võimu pärast.

Nii jäigi Lyman peatuma kuuel inimesel: tema ise, Clark, Girard, Casey, Chris Todd, Art Corwin ja Esther. Muidugi ka Esther! Tema osavõtuta ei saaks president kellelegi isegi helistada. Esther täidab ikka endise lojaalsusega kiirelt ja täpselt kõiki ülesandeid, olgugi mitte ainult armastusest valitsuse vastu.

«Igal juhul on meid seitse staabiülemate komitee viie liikme vastu,» märkis Lyman. «Meil ei ole diviise ega rakette, kuid meie poolt on kakssada aastat ajalugu... ja neli päeva. Neli päeva! Kõik, mida Casey oli siin jutustanud, ei ole isegi unenägu, vaid kohutav košmaar, milles ei ole terve mõistuse raasu.»

Lyman läks magamistuppa ja hakkas riidest lahti võtma. Tema üksi peab muretsema terve maailma pärast, mõtlema mingile arust ära merejalaväe ohvitserile, mõtlema staabiülemate komitee esimehe sepitsustele... Lyman, jäta juba poseerimine ja mine õige magama, mõtles ta. «Tudile, Trimmer,» pöördus ta setteri poole. «Mine oma kohale!»

Koer ootas kannatlikult ukse juures, kuni Lyman selle lahti tegi, ja läks aeglaselt läbi halli ning trepist alla oma kohale köögi kõrval puhvetiruumis.

Pidžaamat selga ajades vaatas Lyman, kuidas üksteise järel süttisid Ellipsi ümber seisvate autode tuled. Etendus lõppes vist, mõtles ta, jälgides inimestegruppe, kes tulid tänavalaternate kirkas valguses Rahvusteatri poolt.

See oli tavaline Washingtoni õhtu. Inimesed heidavad siin magama varem kui üheski teises pealinnas. Staadionil lõppes õhtune korvpallimatš ja viimased spordihuvilised kiirustasid otse üle muruplatsi väljapääsu poole. Arlingtoni kalmistul Tundmatu Sõduri haua juures toimus vahtkonnavahetus ja sõdurid puhastasid enne magamaminekut oma paraadvintpüsse.

Ajakirjanike rahvusklubis viskasid kõige visamad alalised kunded kaardid lauale, jõid klaasid tühjaks ja

läksid laiali. Nende hulgas oli ka Malcolm Waters Associated Pressist, kes võis täna õhtul lubada endale nii pokkerit kui ka viskit, sest šeffi päevakava järgi ei olnud tal homme enne kella ühtteist midagi teha.

Senati kantseleis kurtsid kaks väsinud ametnikku teineteisele, et enne vaheaega saabuvat pööraselt palju kirju ja see sundivat neid liig kaua tööl olema.

Oma tagasihoidlikus Arlingtoni majakeses pühkis Jiggs Casey käega üle silmade, pani käest «Ülemaailmse almanahhi» ja kustutas tule. Almanahh oli majas ainuke raamat, kust võis lugeda Ühendriikide konstitutsiooni teksti.

Vahiputkades ümber Valge Maja vahetus politseivalve, kelle ülesandeks oli igati kaitsta presidendi julgeolekut. Nad kaitsesid presidenti ennast, mitte ta ametikohta; viimast ei olnud peaaegu kakssada aastat miski ähvardanud.

Teisipäeva hommikul

Jordan Lyman tegi lahti ühe silma ja pani jälle kinni. Ähmases koiduvalguses akna taga ladistas sadada. Lyman oli juba ärkamas, kuid vihmapiiskade tasane krõbin uinutas ta jälle. Poolunes oli tal tunne, nagu lamaks ta väikese poisina külmal hallil hommikul oma lapsepõlvekodu mugavas voodis, ootamas isa tavalist hõiget: «Jordie, aeg on tõusta. Maailm ootab sind.»

Ka siin Valges Majas ootas maailm teda, kuid keegi ei söandanud teda ilma vastava käsuta äratada. Selleks hommikuks ei olnud Lyman aga mingit käsku andnud. Ta ringutas ja sügas kukalt. Küll on alles ilm! Miks ei olnud küll keegi otsuseks võtnud pealinna Arizonasse üle viia? Valges Majas elatud kuud kinnitasid Lymani armastatud väidet, et «Ameerika diplomaatia kannatab initsiatiivipuuduse all eelkõige Washingtoni kliima tõttu». Kas tihe vihm, lämmatav palavus või vastik niiskus paksude pilvede all — teistsugust ilma selles linnas ei tuntud. Selgeid, jahedaid ja kargeid ilmu ei ole siin rohkem kui üks kuu aasta kohta.

Lyman oli juba ärkvel, kuid tal oli kahju mugavast sängist lahkuda. Ta mõtles oma tütrele Elsiele Louisville'is. Loodetavasti on vaesel tüdrukul päikesepaistet. Praegu on ta vist juba sünnitusmajas. Niisugustel vanematel nagu Elsie ja ta mees sünnib kindlasti tubli poeg. Kas ikka poeg? Aga muidugi. Kindlasti saab Elsie kõigega hästi hakkama. Tuleks kohe hommikul helistada Dorisele, et teada saada, kuidas lood on.

Lyman oli juba istukile tõusnud ja jalad maha pannud, kui tal äkki eilsed sündmused meelde tulid: merejalaväe kolonel ja kogu see uskumatu lugu . . . Scott . . . MacPherson . . . SIDERKO . . .

Ta istus mõne minuti voodiserval ja võttis siis öökapilt telefonitoru.

«Grace,» ütles ta telefonineiule, «tere hommikust. Mis kole ilm täna! Helistage palun Estherile koju ja paluge teda hästi kiiresti siia sõita. Öelge talle, et olen siis arvatavasti söögitoas. Palju tänu.»

Pesemiseks, habemeajamiseks ja riidepanekuks kulus viisteist minutit. Magamistoast väljudes sundis ta end naeratama *warrant officer*'ile, kes istus hallis nagu tavaliselt, tuumasõja šifreeritud kirjadega portfell käes. Sellest siis algab presidendi tööpäev, vihmane veel pealegi, mõtles Lyman.

Kui ta söögitoas einetades greipfruudimahla maa põhja kirus, tuli Esther Townsend, korrektne daam nagu alati — huultel hele pumat, seljas väikese kõrge kraega pluus, juuksekihar laubal... Miks ta küll mehele ei lähe, mõtles president, kuid teised mõtted surusid selle kohe kõrvale.

«Ehk joote minuga kohvi, Esther? Tänased uudised on niisama vastikud kui ilm. Keegi sihib mu ametikohta.»

Esther vaatas teda üle kohvitassi.

«Teate, kuberner,» — Esther oli Lymanit juba siis kuberneriks kutsuma hakanud, kui ta polnudki veel kuberner, vaid Ohio osariigi peaprokurör — «kas te ei hakka liiga vara muretsema selle pärast, mis võib tulla 1976. aastal?»

«Kellelgi on minu ametikohta juba täna vaja. Nii mind informeeriti.» Viie minutiga rääkis Lyman Estherile kõik, mis ta oli kuulnud Casey'lt ja mida teadis ise.

«Võib-olla on see kõik lihtsalt arusaamatus, kuid selgitada tuleb see võimalikult kiiresti. Esialgu teavad sellest — peale teie ja minu — Paul Girard ja Casey. Räägin veel Ray Clarkile, Art Corwinile ja Chris Toddile. Kui keegi neist nädala jooksul helistab, siis kuulake ta ilmtingimata ära, ükskõik mis kellaajal.»

«Kas te ei leia, et mul oleks õigem siin ööbidagi?» küsis Esther. Ta hääl oli täiesti rahulik ja Lyman ei võinud öelda, mida ta loost arvas. Mis seal imelikku, mõtles Lyman, ma ei suuda ju sedagi öelda, mida ma sel-

lest ise arvan. Kui praegu paistaks päike, mõtleksin vist, et nägin hirmsat und.

«Täiesti õige,» vastas ta, «minu arvates võiksite nädala lõpuni kasutada arstitoa kušetti. Aga kuidas jääb telefonineidudega? Tundugu see naljakas, kuid praeguses olukorras ei tahaks ma jääda lootma inimestele, keda ei usalda.»

«Siin ei ole midagi keerulist. Helen Chervasi on minu hea sõbratar. Ma palun tal korraldada päevane valve kahes vahetuses, kusjuures nende viie kõned lülitatakse minu telefonile. Öine kommutaatorivalve jääb minule endale.»

«Mis te nüüd, Esther! Kahe päeva pärast varisete kokku.»

«Ei, mispärast? Ma võin ju ka päeval tukastada, pärast kesköödaga on kõnesid üsna vähe.»

«Kuid mida te sellest loost ise arvate?» küsis president, sest Esther ei olnud veel välja näidanud oma suhtumist Lymani valitsuse ees äkki üleskerkinud raskustesse.

Esther tõstis nimetissõrme oimu kohale. See märk, tuttav ainult neile kahele, tähendas: «Vaikust! Sekretär mõtleb.» Nad naeratasid teineteisele.

«Ausalt öeldes, kuberner, olen rabatud nagu teiegi. Naisena ütleksin, et peaksin kindral Scotti paremini tundma. Ma ei tea ju temast midagi. Teie asemel püüaksin tema armukesest rohkem teada saada.»

«Kas tal on armuke?»

«Teie ei teadnudki?» Esther naeratas veidi üleolevalt ja vangutas pead, otsekui haletseks ta mehi nende lühinägelikkuse pärast. «See kõmu liigub juba paar aastat. Aeg-ajalt sõidab kindral New Yorki, et kohtuda kena daamikesega, kelle nimi on Millicent Segnier. Ta on ajakirja «Chérie» moeosakonna toimetaja. See olevat suur armastus.»

«Nonoh! Mõelda vaid, kui suuri saladusi võib inimene teada saada, kui ilmneb, et keegi tahab tema kohale asuda. Loomulikult on see huvitav, kuid vaevalt aitab päästa vabariiki. Me raiskame asjatult aega. Kutsuge Ray Clark minu juurde.»

Lyman isegi ei võtnud kätte hommikusi ajalehti.

Need seisid veel korralikus virnas lauakesel, kui kabinetti astus Ray Clark.

«Kelle kuradi pärast, härra president, mind nii vara voodist välja tiriti?» alustas ta tugeva lõuna hääldusega. Nägu oli tal vihmast märg. «Te isegi ei raatsinud mulle järele saata üht Valge Maja priisõidu-katafalkidest, mis maksavad kümme tuhat dollarit tükk. Vana Ray pidi ise autot juhtima.»

«Jäta narrused, Ray,» ütles Lyman kergelt naeratades. «Me peame millegi üle aru pidama.»

Ta helistas Estherile ja käskis Ray jaoks hommikusöögi tellida.

«Kas sa tunned merejalaväe koloneli Casey't, Martin Casey't?»

«Kui te mõtlete ühendatud staabi ülemat, siis tunnen muidugi. Ta on mitu korda olnud meie komisjoni istungil. Kord tegi ta mulle teene, nimelt siis, kui ühe minu Atlantast pärit sõbra poeg käis merejalaväe õppelaagrist Parrise saarel hüppes. Poiss sai muidugi karistada, kuid Casey varjas seda lugu lehemeeste eest.»

«Ray, mis sa temast arvad?»

«Niipalju, kui mina tean, on ta korralik inimene.» Clark märkas Lymani näol nõutust ja täpsustas:

«Võiksin öelda rohkemgi. Ta on neid inimesi, kes kohe usaldust äratavad. See pole muud kui intuitsioon, kuid ma arvan, et Casey on soliidne, kindel ja aus mees. Aga miks te küsite? Tahate kontrollida, kas ta on usaldatav?»

«Jah, pagan võtku! Eile õhtul käis Casey siin. Ta arvab, et grupp sõjaväelasi tahab laupäeval võimu haarata.»

Lyman arvas, et Clark puhkeb naerma, kuid senaator jäi talle vaid tähelepanelikult otsa vaatama.

«Sa ei imestagi? Või arvad, et ma ei ole täie mõistuse juures?»

«Ma ei imesta, Jordie.»

«Miks, jumal hoidku?»

«Kõigepealt rääkige teie. Siis ma ütlen, miks ma ei imesta.»

Nagu õhtul Girardiga, kulus Lymanil nüüdki jutustamisele terve tund. Ta rääkis ka seda, mida ise teadis,

andis edasi Girardi telefonikõne Fullertoniga Eelarvebüroost ja isegi Estherilt kuuldud Scotti armuloo. Lymani jutustuse ajal jõudis Clark rahulikult einetada.

«Nüüd ma tahan sinultki vastuseid saada,» ütles lõpuks Lyman. «Mida tead sina, Senati relvastatud jõudude komisjoni üks juhtivaid tegelasi, SIDERKO-st? Ja veel: miks sa ennist ei imestanud?»

«Vastan esimesele küsimusele: SIDERKO-st ei tea ma absoluutselt midagi. Nüüd, härra president, vastan ka teisele küsimusele. Kurat võtaks, ma olen teile vähemalt kolm korda rääkinud, et meie vägede moraalne tase on väga madalale langenud. Kui võrrelda nende palku eraisikute omadega, siis peab ütlema, et sõjaväelased ei ole kunagi nii vähe teeninud. Te keeldusite taastamast ohvitseride lisatasusid ning isegi seersandid ja reamehed vaatavad sellele otsekui isiklikule solvamisele.»

«Aga ma lubasin ju anda Senatisse vastava seaduseelnõu. Selles pidi reguleeritama sõjaväelaste palku ja ohvitseride lisatasusid. Ma kavatsen sobival hetkel selle plaani ellu viia. Vahest ei ole ma siiani olnud küllalt järjekindel, kuid seaduseelnõu on peaaegu valmis.» Lyman sikutas end kõrvast. «Ega sa ometi arva, et sõjaväelased tahavad ainult sellepärast võimu haarata, et nende palgad on madalad?»

«Muidugi mitte. Seda tingib üldine olukord. See üldine olukord aga, Jordie, on meie maal praegu hullemast hullem. Asi ei ole desarmeerimislepingus, raketitehaste tööliste streigis või milleski muus sellesarnases. Inimesed on kõiges pettunud ja see pettumus kasvab järjest. Nad arvavad igast uuest presidendist, et ta on võlur, kes sunnib kommuniste taganema. Midagi säärast ei juhtu mitte kunagi. Pinge tõuseb päevast päeva. Pärast selle hullu MacPhersoni iga esinemist saan ma oma valijatelt vähemalt viissada kirja. Mõni senaator saab neid veelgi rohkem.»

«Olgu, aga mis on sel ühist Pentagoni vandenõuga?»

«Ma räägin maa üldisest olukorrast, Jordie. Sellest olukorrast selgub, et mis tahes ringkonnad võivad

astuda äärmuslikke samme. Võin kihla vedada, et kui sel pagana Prentice'il on sendi eestki julgust, ei jäta temagi võimalust kasutamata ja paneb käed külge. Nüüd, kus küsitluse põhjal väidetakse teie populaarsuse olevat langenud 29 .protsendini, ootavad temasugused ainult parajat hetke, et teile kõrisse karata. Praegu võib kõike oodata.»

«Kuid eile hindasid sa Gallupi instituudi küsitluse tagajärgi pisut teisiti.»

«Eile ma veel ei teadnud, et Scott võtab mängust osa.»

«Tähendab, sa usud seda lugu?»

«Ma ühinen teie ja Casey arvamusega: kõike tuleb viibimata kontrollida.»

«Ma teadsin, et sinule võib loota,» ütles Lyman ilmse kergendusega. «Raske oleks mul olnud ilma sinuta toime tulla.»

«Härra president, teie olete mu parim sõber,» vastas Clark Lymanile otse silma vaadates. «Ma teen teie heaks kõik, mida suudan. Kuid ärge pange pahaks, kui ma ütlen, et ma sean endale tähtsamad eesmärgid, kui üksnes Jordan Lymani abistamine.»

Lyman tuli laua tagant välja.

«Kraapige pisut üht tõelist lõunaosariiklast,» ütles president, «ja te leiate koore alt ehtsa patrioodi, ehkki ta on jänkide pärast pidanud palju kannatama . . . Kuid nüüd, Ray, kus me oleme olnud nii avameelsed, anna mulle lubadus, et sa kuni nädala lõpuni hoiad end vaos ega satu väärale teele.»

Clark pööras pilgu kõrvale.

«Niisuguseid lubadusi ei anna ma kunagi teistele, annan neid ainult iseendale.»

«Olgu, kui arvad, et nii parem on. Kuid pudelist pead sa mõneks ajaks loobuma, Ray. Ma nõuan seda.»

«Ma suudan ka ise enda eest hoolt kanda, härra president,» vastas Ray kuivalt. «Mida käsite nüüd ette võtta?»

«Püüa tänahommikusel istungil Scottilt midagi SIDERKO kohta välja uurida. Nii muu hulgas, väga ettevaatlikult. Ära tee vähimatki vihjet sellele, nagu oleks meil mingeid kahtlusi. Täpselt kella kaheks tule siia. Meil on nõupidamine. Tule idasissekäigu kaudu.

Me läheme üles solaariumi. Enne seda räägin veel Corwini ja Chrisiga.»

Clark oli alles uksel, kui Lyman juba sisetelefoniga rääkis:

«Esther, saatke Art Corwin kohe minu juurde. Ja öelge Paulile, et ta läheks Fullertoni juurde ja tooks kõigi salajaste sõjaliste objektide nimekirja. Need kaasa arvatud, mis meil on välismaal. Tuletagu ta Fullertonile meelde, et ei eilne ega tänane jutt ole mõeldud edasirääkimiseks . . . Ning veel üks ülesanne: las Chris Todd tuleb kella üheteistkümneks minu juurde. Kas on selge?»

Vaikselt astus tuppa Arthur Corwin, Valge Maja salajase valve ülem. See mees ei naeratanud küll palju, kuid sellest hoolimata ei olnud Valges Majas heasüdamlikumat nägu kui temal. See ei olnud küll eriti ilmekas, kuid kurrud silmade ümber andsid Corwinile kõigi ja kõigega rahuloleva ilme. Ta oli töötanud viisteist aastat detektiivina, tegeldes põhiliselt valerahategijatega. Valgesse Majja värvati ta juba Lymani eelkäija Edgar Frazieri ajal. Kui endine valveülem pensionile läks, määras Lyman ülemaks Art Corwini.

Lymanil ja Corwinil tekkis otsekohe vastastikune sümpaatia. Nad kohtusid esmakordselt, kui Corwin pärast valimisi Columbusesse kubernerimajja ilmus, et Ühendriikide uut presidenti valvata. Lyman ei olnud Corwinit kunagi küsitlenud, aga ta aimas, et Frazier ei olnud Corwinile meeldinud. Ka Corwin ise ei vihjanud sellele kunagi, ehkki ta läbisaamine uue presidendiga järjest paremaks muutus. Corwin oli laiaõlgne, tugev, kasvult Lymanist pikem. Ta hoidis uhkelt oma turrisjuukselist pead. Huvide kitsusele vaatamata — Lyman uskus, et pärast kolledži lõpetamist ei olnud ta ihukaitse ülem jagu saanud tosinastki raamatust — luges ta iga päev ajalehti, et suuta arvata ette, kuhu boss võib tahta sõita, kellega kohtuda, keda vastu võtta.

Corwin jäi kirjutuslaua ette ootama.

«Võtke istet, Art,» ütles Lyman. «On karta, et mind ootavad suured ebameeldivused ja ma pean kasutama teie abi. Kõigepealt tuleb mul teile öelda, et laupäevaks on määratud «Üleüldise punase» häire. Saladuse hoid-

mise eesmärgil pidite seda teada saama alles viimasel minutil.»

Nüüd, kus Lyman kordas Casey juttu juba neljandat korda, märkas ta, et korrigeerib Casey versiooni: lühendab mõnda punkti ja laiendab mõnda teist. Mida kokkuvõtlikumalt ta seda vandenõu lugu käsitles, seda selgemalt tulid esile kolm fakti: SIDERKO loomine, Barnswelli keeldumine kihlveost ja kägardatud paberileht Hardesty märkmetega.

«Härra president, see on lausa uskumatu, et kõrbesse koondati nii palju mehi, et neid varustati ja et sinna püstitati ehitusi, Valges Majas aga ei teatud sellest midagi.»

«Art, ausalt öeldes teebki see mind kõige rohkem rahutuks. Casey jutt on muidugi paljad oletused. Ta liidab kaks ja kaks ning saab võib-olla kokku viis. Täna hommikul püüdsin ma mõttes meie salajased baasid üle lugeda, kuid sellest ei tulnud midagi välja. Meil on praegu nii palju igasuguseid salajasi ja poolsalajasi baase, et keegi ei hakka mulle ühe baasi pärast ettekannet tegema. Iseasi, kui ma annan vastava käsu või kui selle baasi kohta tahetakse teha mingi eriline otsus.»

Corwin vaikis. Mida see tugev ja rahulik mees küll mõtleb, küsis endalt Lyman, — kas ta jagab raevu, mis minus keeb palja mõtte juures, et intelligentsed, andekad, usaldatud ameeriklased kavatsevad heita konstitutsioonile väljakutse? Kas valdab teda niisamasugune meeleheide ja abitustunne nagu mind? Kas ta on sedavõrd lojaalne ihukaitsja, et tahab kaitsta nii presidenti ennast kui ka ideed, mida president kehastab?

«Noh, Art, mis te sellest arvate?»

«Arvan, et peame valve usaldusväärsete inimestega kahekordistama,» vastas Corwin pikemalt mõtlemata.

«Ei, ei, ma mõtlesin hoopis muud. Mis te arvate kogu sellest loost? Kas see ei tundu olevat mõttetus?»

Corwin naeratas esimest korda ja Lymanile näis, et selles naeratuses oli erilist soojust.

«Härra president,» ütles Corwin, «aeg-ajalt kohtun ma oma eelkäijaga sellel ametikohal. Te imestaksite mõndagi, mida me presidentidest räägime. Meile on see lihtsalt töö nagu iga teinegi, teie aga olete meile

poolenisti abitud lapsed, poolenisti tuulepead. Kogu aeg püüab keegi presidenti teise ilma saata. Me saame aastas ligi sada kirja igasugustelt nõdrameelsetelt, kes tahavad presidendil kõri läbi lõigata, teda mürgitada või vintpüssist maha kõmmutada.»

«Arvatavasti rääkis doktor Gallup möödunud nädalal nende kõigiga,» tähendas Lyman kurvalt.

Corwin naeratas viisakalt, kuid ei kaldunud teemast kõrvale.

«Ja ikkagi oskavad presidendid käituda pagana ettevaatamatult,» jätkas ta. «Kas te mäletate seda möllu puertoriikolastega, kui Truman kõige kardetavamal hetkel pistis pea Blair House'i aknast välja, et teada saada, miks ja keda tulistatakse? Ja Kennedy? Ta ujus haige seljaga jahist viiskümmend jardi eemale, pealegi kohtades, kus oli oma nelikümmend jalga vett. Aga Eisenhower? Ta mängis golfi metsatihnikute lähedal, kus puude otsas oleks võinud olla kari skisofreenikuid, kellest igaüks oleks võinud teda märklauaks võtta, ja ükski valve ei oleks suutnud neid avastada.»

Lyman tõstis protesti märgiks oma suure käe.

«Art, jutt ei ole praegu sellest. Kui... kui see lugu tõele vastab, siis on see ju võimuhaaramise katse.»

«Härra president, meile on see ükskõik. Me ei usu kedagi. Teid ajab ehk naerma, kui kuulete, et ma jälgin alateadlikult ka kõige kõrgemalseisvaid isikuid, kabineti liikmed kaasa arvatud, ja püüan arvata, kas mõnel neist ei ole vahest revolvrit põues.»

«Art, me räägime ju sootuks erinevaid asju,» vaidles Lyman vastu. «Minule endale ei ole siin mingit ohtu. Küll aga võib ohus olla presidentluse idee, mida ma praegu esindan, ja järelikult ka konstitutsioon.»

«Lõppude lõpuks on see üks ja seesama, söör. Kui keegi tahab haarata võimu, siis peab ta kõigepealt teist lahti saama. Näiteks võidakse teid kinni panna mõnda punkrisse Mount Thunderi maa-aluses varjendis.»,

Lyman taipas, et raiskab asjatult aega. Corwin keeldus süvenemast poliitilise filosoofia valdkonda. Ja mis tähtsust sel oligi? Corwini silmaringi mahtus ainult üks ülesanne: kaitsta presidendi kui isiku füüsilist julgeolekut. Mis siis ikka: äkki läheb sedagi tarvis. Aga kui

kõik osutub seebimulliks ja Lyman saab kogu maa naerualuseks, siis Corwin vähemalt ei naera ega levita kuulujutte.

«Olgu, Art. Kell kaks päeval on meil solaariumis nõupidamine ja ma tahaksin, et te sellest osa võtaksite. Muide, kas ei oleks mõtet hoida kindral Scottil silma peal? Tasuks ehk vaadata, millega ta tegeleb.»

«Näete nüüd, teie aga kinnitasite, et me räägime kumbki ise asja,» naeratas Corwin. «Just niisuguse ettepaneku tahtsin minagi praegu teha. Teil on selleks olemas igati sobiv inimene. Sellel alal on mul soliidne praktika, sest tegelesin ju omal ajal «kunstnikega» — pangatähtede joonistajatega.»

Corwin oli juba lahkumas, kui Esther kabinetti tuli. Ta teatas rahandusminister Toddi saabumisest, kuid Lyman otsustas enne rääkida Frank Simoniga.

Sekretär ajakirjanduse alal oli noor sitke mees. Sarvraamidega prillid tegid teda veidi öökulli sarnaseks. Keegi ei saanud temast paremini ajakirjanikega hakkama, kuid Lymanit ärritas paljas Simoni nägemine, see mees käis talle närvidele.

«Frank,» ütles president, «minu kohtumine Donahue'ga «Federal Reporterist», mis oli määratud kella üheteistkümnele, lükkub edasi. Ma pean tegelema lepingu asjadega, seal on hulk küsimusi lahendada. Reporteritele ärge teatage midagi. Öelge ainult, et ma töötan mõnede seaduseelnõude kallal ja kohtumine jääb seetõttu ära. On selge?»

Simon kehitas õlgu.

«Kui te jätate ära selle ainsa kohtumise pärast eilset ankeeditulemuste avaldamist, siis tekivad otsekohe halvad kuulujutud.»

«Pole parata, Frank. Kui desarmeerimise esimest etappi ei täideta täpselt lepingu järgi, siis võib juhtuda, et järgmise ankeedi ajal ei olegi, keda küsitleda.»

Simon tõmbus kühmu: «Hästi, härra president. Ausalt öeldes oleks mul palju kergem manööverdada, kui te oleksite hoiatanud mind veidi varem. Pimesi tegutsemine ei lähe mul hästi korda.»

Kui sa ainult teaksid, kui pimesi tuleb vahel tegutseda, mõtles Lyman.

Christopher Todd astus pikkade sammudega kabinetti, lahutamatu portfell käes, ja enesekindel nagu alati. Oli näha, et tema sisemaailmas oli kõik alati oma kohal ning igati hästi korraldatud. Kui Lyman kuuekümneaastase Christopher Toddi rahandusministriks kutsus, oli Todd üks tuntumaid Wall Streeti advokaate — korporatiivõiguse spetsialist.

Terve punakaspruun päevitus näol reetis purjesportlast, kes varemalt oli oma nädalalõppe veetnud Soundil, nüüd aga veetis neid Chesapeake'i lahel. Maheda varjundiga hall ülikond istus tal laitmatult seljas, selle juurde sobis hästi tumehall tillukese sinise ankru kujutisega kaelaside. Inglismaal käsitsi tehtud mustad kingad olid hästi viksitud, kuid mitte ülearu läikima löödud. Üle vesti jooksis vanaisalt päritud uuri kuldne kett.

Ajakirjanduses nimetati rahandusministrit «lihvituks», «külmaks», «läbinägelikuks», «irooniliseks». Kõik need epiteedid sobisid talle tõepoolest, kuid ei andnud temast täielikku pilti.

Lyman tõusis ja ulatas Toddile käe. Siis otsis ta laualaekast karbi spetsiaalselt Toddi jaoks hoitud ekstraklassi sigareid. Todd valis endale ühe, lõikas ja süütas selle põlema; Lyman toppis ja läitis oma piibu. Siis rääkis ta Toddile kogu loo.

Mida kauem ta rääkis ja mida enam süvenes detailidesse, seda elavamaks muutus Toddi ilme. Advokaat istus tikksirgelt, kogu aeg Lymanit vaadates; vaid vahetevahel pööras ta pilgu sigarile, et kontrollida selle põlemist. Lyman teadis, et Todd ei jäta kunagi kontrollimata sigari kvaliteeti. Todd kinnitas — ja oli selles täiesti veendunud —, et korralik sigar põleb viisteist minutit, enne kui tuhatoosi vaja läheb.

«Noh, Chris, mis otsuse kohus teeb?» küsis Lyman lõpuks.

Todd kergitas halle kulme. See tema harjumus ärritas alati tema vaenlasi, kes nägid selles põlguse või hukkamõistu märki (nii see enamasti ka oli). Lymanile seevastu tegi Toddi harjumus lihtsalt nalja.

«Kui ma peaksin Scotti kohtus kaitsma niisuguste

tühiste süüdistuste vastu, siis nõuaksin oma kaitsealuse viivitamatut õigeksmõistmist ja kogu see protseduur ei kestaks üle kümne minuti.»

«Need polnud süüdistused, Chris, vaid ainult oletused,» ütles Lyman leebelt. «Teie pole ainuke advokaat siin toas.»

Toddi sinistes silmades välgatas tuluke.

«Võtke teatavaks, härra president, et teil Ohios ei ole üldse advokaate, seal nokitsevad ainult õpipoisid. Niipea, kui nad saavad advokaatideks, kolivad nad New Yorki.»

«Või Washingtoni,» tähendas Lyman naerdes ja hakkas kustuvat piipu hõõgvele imema.

«Analüüsigem seda lugu tähelepanelikult.» jätkas Todd. «Te panete suurt rõhku SIDERKO-le. Mitte keegi ei ole seni sellest objektist midagi kuulnud: ei teie, ei Girard, ei Fullerton ega kolonel Casey. Miks olete siis veendunud, et see objekt üldse olemas on? Koloneli oletust ei kinnita ju ükski fakt.»

«Aga Hardesty märkmikuleht? Seal viidatakse ometi sellele väeosale ja ka baasile «Y», nagu üks Casey sõpradest nimetab kohta El Paso lähedal, kus see väeosa paikneb.»

«On ju üsna võimalik, et jutt on mingist muust kohast. Salajasi objekte on meil naeruväärselt palju. Arvan, et me ajame sellega iseennast rohkem segadusse kui venelasi.»

«Vastuse saame tänase päeva jooksul,» ütles Lyman. «Girard uurib parajasti salajaste objektide dislokatsiooni ja iseloomu.»

«See, et häire ajal tuuakse vägesid õhu teel suurtesse linnadesse,» jätkas Todd, «on loogiline ja tark abinõu. Kallaletungi korral läheb meil suurtes linnades kindlasti vägesid tarvis. See aitab korda pidada ja üldist paanikat ära hoida. Kollektiivne panus Preaknessi totalisaatoril ei tarvitse sugugi olla vandeseltslaste šifreeritud kirjavahetus valitsuse kukutamise kohta. Minu arvates on seegi oletus põhjendamata. Need kõik on paljad oletused, muud midagi. Meie kõik teame, et kindral Scott peab tõepoolest traavivõistlustest lugu; ent igaüks, kes neist lugu peab, lööb ka totalisaatoril kaasa.

Kolonel Casey'l on hämmastavalt deduktiivne mõtlemislaad, kui mitte öelda rohkemat.»

Lyman nõjatus kirjutuslaua kohale, pea käte vahel.

«Chris, unustage hetkeks kõik detailid ja öelge, mis te vandenõu võimalikkusest üldse arvate? On see reaalne, kui pidada silmas üldist olukorda kogu maal ja sõjaväelaste meeleolu?»

«Ei, reaalne see küll ei ole.» Todd uuris tähelepanelikult oma sigarikoni, enne kui viskas selle laual seisvasse suurde tuhatoosi. «Kuid samal ajal ma mõistan, härra president, et me peame aega viitmata ja väga hoolikalt kontrollima kõiki fakte. Selle tegemata jätmine oleks kuritegu.»

Todd tegi portfelli lahti ja võttis välja suure kollase märkmiku ning täitesulepea. Ta kirjutas lehe servale püstlahtrisse järjekorranumbrid ja märkis punkti üks juurde: «SIDERKO».

«Süvenegem veel kord detailidesse,» ütles ta. «Ma mõtlen oma ülestähendused läbi ja koostan pärast lõunat juurdluse konkreetse plaani. Kuid, härra president, ma pean ütlema, et teie uurijate nimekiri ei ole kuigi pikk.»

«Chris, pange end mõttes minu asemele; sirvige läbi oma sõprade ja tuttavate nimekiri, keda teil arvatavasti on vähemalt tuhat, ja kaaluge, kui palju on neid, keda te võite täielikult usaldada. Neid jääb hämmastavalt vähe.»

«Eriti vähe jääb aga neid,» lisas Todd irooniliselt, «kes ei tee teid naerualuseks, kui see kõik osutub rumalaks tondilooks.»

«Tohoo!» hüüatas Lyman lõbusalt. «Te ei ole üksnes soliidne suurlinna advokaat, vaid ka tubli psühholoog!»

Nad arutasid kõik episoodid ja sündmused veel kord punkt-punktilt läbi ja Todd kirjutas poolteist lehekülge märkmeid täis.

«Mõned asjaolud sunnivad mind arvama, et kolonel Casey'i on liiga lennukas fantaasia,» tähendas Todd. «Näiteks Fred Prentice'i fraas vajadusest jääda laupäevase «häire» puhuks linna. Miks peab see ilmtingimata olema seotud «Üleüldise punasega»? «Häire» võib

tähendada ka muud, igaüks võib seda sõna harilikus jutus kasutada.»

«Chris, teil võib õigus olla. Äkki hakkas Casey tõepoolest igale juhuslikule sõnale erilist tähendust külge pookima, kui tal kahtlus tekkinud oli. Aga ma arvan siiski, et sellel lool on üldist seost.»

Todd torkas märkmiku portfelli, klõpsutas lukku ja lausus: «Ehk hakkan nüüd astuma? Eks ma püüa leida sellest segadusest mingit mõttelõnga.»

Todd läks, portfell käe otsas nagu loengule tõttaval professoril. Lyman nägi praokile jäänud uksest, kuidas ta Estherile kergelt kummardas. Sekretär vaatas presidendi poole ja see kutsus teda viipega enda juurde.

«Esther, helistage kolonel Casey'le ja teatage talle nõupidamisest. Mingeid selgitusi ei ole tarvis. Ta tulgu jälle idauksest.»

Nii, mõtles Lyman, kõigist asjasse pühendatuist oskavad ainult kaks näha puude taga metsa ... kui mets on olemas. Ainult mina ja Ray Clark saame aru, kui tähtis see kõik on. Konstitutsiooni eest saab võidelda ainult siis, kui ollakse konstitutsiooni pärast sügavalt ja tõeliselt mures. Kas nad on vajalikul määral mures? ... See hea vana Chris! Kuidas konspiratsiooni oht teda haaras! Ta ei tahtnud seda küll tunnistada, kuid silmad reetsid ta. Temale on tingimata vaja tunnistajaid, süütõendeid ... Corwin taandab kõike presidendi julgeolekule. Paul — võitlusele võimu pärast minu ja Scotti vahel. Casey? Tema on lihtsalt ohvitser, kes täidab oma kohust, nii nagu tema sellest aru saab.

Nad on kõik tõe eest väljas ja paremaid abilisi ei oska tahtagi. Kuid ma ei suuda sundida neid mõistma võimalike sündmuste tähtsust. Loomulikult aimab igaüks neist, et juhtuda võib midagi väga tähtsat, kuid kõiki tagajärgi ei oska nad ette arvata. Ma pean katsuma õpetada neid vaatama asju nagu mina, nagu Clark. Kuid Clark ise? Kas ta saab aru, missugune oht kogu maad ähvardab? Ta ütleb, et saab aru küll, aga on see ka tõsi? Ma ei usu, et ükski teine suhtub kõigesse sellesse nagu mina, kuni ta sellel toolil ei istu. Vaevalt mõtleb ükski nii palju maa hüvangule kui president. See on ju ka mõistetav.

Lyman pööras ümber ja vaatas kõrgetest, maast laeni ulatuvatest akendest välja. Tihe kevadvihm kastis põõsashekki, roosipõõsaid, rododendroneid ja magnooliate suuri, otsekui lakiga kaetud lehti. Mööda kaarekujulist sissesõiduteed kõndis valvur, musta kummimantli kapuuts üle pea tõmmatud. President seisis veel mõne aja suitsetades akna all ning kirus ilmastikku ja inimeste lühinägelikkust.

Reporterid ja fotograafid mängisid ajakirjanike toas pokkerit, lauale lendasid 25- ja 50-sendised mündid. Korraga räägiti kolme telefoniga. Milky Waters, jalad laua peal, vestles Hugh Ulanskiga United Press Internationalist.

Watersi hääles ei olnud jälgegi tagasihoidlikkusest, mis oli temale omane vestluses poliitikameestega ja teiste tegelastega, kellelt ta hankis järjekordseid uudiseid. Tema hääl oli nüüd võimukas ja enesekindel, nagu see peabki olema Valge Maja juurde komandeeritud ajakirjanike vanemal.

«Ma ei saa sellest mehest põrmugi aru,» seletas ta. «Alles eile avaldati ankeedi tulemused ning selgus, et tema populaarsus veereb allamäge. Tema aga on nõus vastu võtma üheainsa inimese ja tühistab lõpuks sellegi vastuvõtu.»

«Vahest tegeleb ta salaja nudismiga ja imetleb praegu oma naba?» oletas Ulanski.

«Nudistid ei imetle küll oma naba, kuid sul on siiski õigus. See sell on niisama vähe poliitik kui mina olen mõõganeelaja.»

Sisse astus Simon. Jalgu laualt tõstmata võttis Waters kirjaploki. Kaardimängijad viskasid hetkeks kaardid käest ja jäid ootama, mis tuleb.

«Midagi erilist mul teile öelda ei ole,» lausus ajakirjanduse sekretär prillisangadega mängides. «Te tundsite huvi, missuguste seaduseelnõude kallal president täna hommikul töötas. Ma ei ole teda veel näinud, informatsiooni võin teile anda pärast lõunat.»

«Frank, mul on suurepärane idee!» hüüdis Ulanski. «Ma pean õhtuks andma juhtkirja. Ma ei kirjuta seal, et «president ei teinud mitte midagi», vaid kirjutan, et

«president oli eimidagitegemisest väsinud ja arstid määrasid talle homseks puhkepäeva».»

Simon ei pidanud vajalikuks vastata, ta läks ära. Pokkerimäng jätkus. Väljas jätkus vihmasadu.

Jiggs Casey'le kujunes hommik niisama süngeks, nagu oli ilm. Juba kodus, vaevalt ärganud, hakkas ta mõtlema kõiksugu vastukäivaid oletusi. See jätkus ka Pentagonis töölaua taga istudes. Casey tuhatoosis oli tavalisest kaks korda rohkem konisid; ta oli jõudmas järeldusele, et tema karjäärile sõjaväes on tulnud lõpp.

Mis hullumeelsuse hoog see küll oli, mis teda sundis selle tondilooga Valgesse Majja jooksma? Kuidas võis ta küll siduda Scotti nime fantastilise vandenõuga? See oli ju lihtsalt juhuslike asjaolude kokkusattumine, ei midagi muud. Kõigele lisaks oli ta reetnud oma väeliigi. Merejalaväelased nii ei talita. Tal oli otse kõrvetav süütunne töökaaslaste ja kolleegide ees. Iga kord, kui ta püüdis meenutada oma eilseid ajendeid, tükkisid talle pähe ees ootavad ebameeldivused. Vahest oligi president juba nõutanud tema isiklikku toimikut ja käskinud Girardil selgitada, kas ta ei ole närvihaigusi põdenud? Noh, selle poolest ei saa keegi ta hõlma hakata. Aga ehk oli president siiski välja kutsunud kindral Scotti ja nõudnud ühendatud staabi ülema saatmist psühhiaatri juurde?

Casey juurdles ikka veel selle võimaluse kallal, kui kell kümme sai ja ta Scotti juurde kutsuti. Noh, sain, mis tahtsin, mõtles Casey hallist läbi minnes: üks errulastud merejalaväelane jälle rohkem.

Scott tervitas sõbralikult ja pakkus istet. Näis, et lisaks tavalisele reipusele oli kindralil millegi üle eriline heameel.

«Jiggs,» ütles kindral, «te olete viimasel ajal kõvasti tööd rabanud. Nüüd võiksite nädala lõpuni puhata. Võtke Marge kaasa ja põrutage kuhugi White Sulphurisse end tuulutama.»

Casey oli oodanud kõike muud, ainult mitte seda. Ta raputas pead: «Söör, ma ei saa. Pean mõndagi veel täpsustama häirega seoses. See mure ei anna mulle niikuinii rahu ja rikub igasuguse puhkuse ära.»

Sigar sõrmede vahel, tegi Scott laia rahustava žesti.

«Ärge üldse muretsege. Murdock teeb teie eest kõik, mis tarvis. On ju näha, et olete väsinud.»

«Aga ma tahan laupäeval koos teiega olla Mount Thunderis,» protesteeris Casey.

«Kui soov on, olge lahke. Võite laupäeva hommikul tööle tulla ja tegutseda vastavalt plaanile. Aga enne puhake kolm päeva.»

Casey kavatses veel vastu vaielda, kuid Scott katkestas teda:

«Mul on see kõik läbi mõeldud, Jiggs. Kuuldus teie puhkusest levib silmapilkselt. Kes arvaks, et ühendatud staabi ülema äraolekul võib tulla häire? Niisiis vaadake oma puhkusele kui pettemanöövrile saladuse hoidmise otstarbel. Ja ärge mõelge enam sellele laupäevale. Mulle on tähtsam näha teid ka edaspidi heas vormis, kui saada teilt veel üks hiilgav ettekanne eelolevate õppuste kohta.»

«Millal käsite ära sõita, söör?» küsis Casey, püüdes varjata värinat hääles.

«Nüüdsama, kohe,» vastas Scott õhinal. «Lähete mu juurest ära ja — otse koju. Tervitage minu poolt Marge'i.» Ta saatis koloneli ukseni ja surus tal tugevasti kätt. «Laupäevani, Jiggs. Head puhkust.»

Koduteel tegi Casey kurva diagnoosi: kindlasti oli president Scottile helistanud, rääkinud talle Casey visiidist Valgesse Majja, ja nad otsustasid, et Casey, see tubli ohvitser, vajab puhkust... Nii see kindlasti oli.

See mõte mõjus talle isegi rahustavalt. Maja ette jõudnud, tänas ta autojuhti ja jooksis läbi lompide paraadukse poole. Garaaž oli tühi — Marge oli ilmselt linna sõitnud. Seda parem, mõtles Casey, jõuan mingi seletuse välja mõelda.

Ust avades kuulis Casey telefonihelinat. Märga rada järele jättes ruttas ta telefoni juurde ja võttis toru.

«Kas kolonel Casey?»

«Jah, ma kuulen.»

«Siin Esther Townsend Valgest Majast. Teie sekretär ütles, et sõitsite koju. Palun teid kella kaheks nõupidamisele. Tulge idasissekäigu kaudu. Valve teab teie nime. Kasutage eilset lifti, kuid sõitke kolmandale

korrusele. Nõupidamine on soláariumis, otse kabineti kohal.»

«Jah, madam. Ma tulen.»

«Tänan, kolonel. President ütles, et päevakorda ei ole vaja teile teatada.»

Casey oli vapustatud. Pööramata tähelepanu märgadele jälgedele, heitis ta ära mütsi ja keebi, päästis lahti krae ja lipsu ning vajus tugitooli.

Ta tundis suurt kergendust. Tähendab, tema kahtlused polnudki alusetud. See polnudki halb unenägu. President oli vist kiirelt kontrollinud ja otsusele tulnud, et Casey'l on õigus. Kuid mõte, et see kõik tähendab suuri sekeldusi, suurendas jällegi Casey ärevust.

Mida tähendas Scotti ettepanek kolm päeva puhata? Ei, mitte ettepanek, vaid käsk mõneks ajaks töölt ära jääda. Ehk sai kindral mingil moel teada, et Casey eile öösel tema majast mööda oli sõitnud? Tunnimees võis ta ära tunda või auto numbri üles kirjutada. Või rääkis Mutt Henderson Broderickile Casey erilisest huvist ŠIDERKO vastu, Broderick aga kandis Scottile ette? Või tekkis Murdockil kahtlusi? Missuguseid nimelt? Murdockile ei olnud ta ju kahtlusteks mingit põhjust andnud. Vahest tahavad nad laupäevase operatsiooni kohta veel šifreeritud telegramme vahetada ja peavad vajalikuks Casey ära koristada?

Senati vanas hoones istus senaator Raymond Clark oma kohale relvastatud jõudude komisjoni esimehe paremal käel. Mõlemal pool pikka, rohelise kaleviga kaetud lauda istus ühtekokku juba kuus senaatorit.

Laua teises otsas, kus olid koosolekule kutsutud isikute toolid, istus kindral Scott. Komisjon pidi täna ära kuulama tema ettekande. Scotti kõrval istus mereväe staabiülem admiral Lawrence Palmer. Tagapool, kokkukäivatel metalltoolidel, oli istet võtnud grupp kolonele ja mereväeohvitsere. Nad lappasid tüsedates portfellides mingeid pabereid. Scott sosistas oma lipitseva adjutandi kolonel Murdockiga. Scotti vasakul reveääril ilutses kuus rida ordenilinte. Ta käitus enesekindlalt ja sundimatult nagu ikka.

Clark vaatas Scotti erilise uudishimuga.

Kõigist sõjaväelastest, keda viimase kahekümne aasta jooksul Washingtonis on nähtud, mõtles Clark, jätab see mees kahtlemata kõige tugevama mulje.

Üks ametnikest lükkas lahti otsmise ukse, mis viis komisjoni esimehe kabinetti, ja sisse astus senaator Frederick Prentice. Noogutanud Scottile ja Palmerile, istus ta musta nahktugitooli ja laskis oma peremehelikul pilgul aeglaselt libiseda üle toa. Näis, et ta pidas oma isiklikuks omandiks kõike, mis selles ruumis leidus, — nii teisi komisjoni liikmeid kui ka rohkete ordenitega ehitud väeliikide standarte, nii rohelisi marmorkolonne kui ka suurepäraseid kristall-lühtreid.

Prentice viskas dokumentidemapi lauale ja andis haamrikesega märku. Ametnik riputas väljas peauksele sildi «Istung» ja sulges ning lukustas ukse.

«Me kogunesime täna siia, et ära kuulata kindral Scotti,» alustas Prentice. «Meil lubati töötada Senati istungi ajal, seepärast võime keskpäeval vaheaega mitte teha. Istung kestab kuni kella üheni, see tähendab poolteist tundi, kui senaatorid ei ole vastu.»

Prentice vaatas paremale ja vasakule ning koputas uuesti oma haamrikesega.

«Niisiis, otsustatud. Sõna on teil, kindral Scott. Möödunud nädalal te jõudsite peaaegu täielikult iseloomustada üldist olukorda. Loodan, et teid ei hakata tarbetult katkestama ja me saame ära kuulata ka admiral Palmeri ettekande olukorrast merevägedes. Palun teid, kindral.»

Scott toetus seljaga toolikorjule ja vajutas käsi jõuliselt vastu lauaplaati, nii et õlad pingule tõmbusid.

«Ma loodan,» alustas ta, «et suutsin eelmine kord küllalt põhjalikult rääkida kõigist relvaliikidest, välja arvatud mõned mandritevaheliste ballistiliste rakettide tüübid. Komisjonile on meie seisukoht juba teada: me arvame, et oleme sellelgi alal täielikult likvideerinud niinimetatud mahajäämuse venelastest, mis esines viiekümnendate aastate lõpul ja kuuekümnendate alguses. Praegu õpime kiiresti tundma raketti «Olympus», mis oma võimsuselt ja täpsuselt ületab kõik venelaste raketid.

On vist ülearune rääkida sellest, et staabiülemate

komitee on väga mures streigi pärast raketitehastes, kus põhiliselt valmistataksegi rakette «Olympus». Teil on teada, et lepingu järgi peame lahti monteerima üksnes rakettide lõhkepead. Leping ei keela meil rakettide eneste tootmist ja me peame neid tootma. See on teatud garantii edaspidiseks. Nõrk garantii, kuid ikkagi garantii . . .»

«Öelge, kindral,» segas Prentice vahele, kuigi ta ise oli palunud teisi Scotti mitte katkestada, «kuidas te hindate valitsuse teiste ametkondade positsiooni? Kas nad teevad kõik selle täiesti ebaseadusliku, mingi tühise juriidilise lahkheli pärast alanud streigi lõpetamiseks?»

Komisjoni demokraatidest liikmete hulgas tekkis kerge liikumine. Scott silmitses kohalolijaid ja vastas viisakalt ning tagasihoidlikult:

«Härra esimees, ma ei või seda öelda täie veendumusega, kuid arvan, et teevad küll. Niipalju, kui mina tean, kutsus president eile enda juurde ametiühingute esimehe. Vestluse tagajärgedest ei ole ma veel kuulnud.»

«Kas olete päri sellega,» jätkas Prentice, «et just nimelt teid oleks tulnud tagajärgedest põhjalikult informeerida, sest teie ju vastutate rakettide tootmise eest?»

«Härra esimees,» naeratas Scott, «muidugi loodan ma vajalikud andmed saada, kuid . . .»

«Me ainult raiskame aega,» sekkus senaator George Pappas, demokraat Illinoisi osariigist ja Lymani administratsiooni ustav pooldaja. «Esimees teab, et Valge Maja teeb praeguses raskes olukorras kõik, mis suudab. Ma olen veendunud, et vajalikud abinõud võetakse tarvitusele. Arvan, et ei maksa teha kindral Scottist töötülide kohtunikku.»

«Ma tahan absoluutselt täpselt teada saada meie positsiooni,» vastas Prentice.

«Mõne mehe positsioon on ammugi selge,» pareeris Pappas teravalt.

Prentice muheles: «Kindral, palun jätkake. Lugupeetud senaator Illinoisi osariigist tõi temale omasel viisil asjasse selgust.»

«Härra esimees . . .» alustas Pappas vihaselt, kuid Prentice lõpetas vaidluse haamrilöögiga lauale.

Scott rääkis kindlalt ja energiliselt veel minutit viisteist. Ta lõpetas oma ettekande rakettidest ja tegi lühikese kokkuvõtte riigikaitse üldolukorrast. Sõnavõtu lühidusele vaatamata suutis ta anda tõepärase ja selge pildi.

«Loomulikult mõistavad nii staabiülemate komitee liikmed kui ka armee ja sõjalaevastiku komandörid, et eelolevad kuus nädalat on meile kriitilised, mistõttu me peame kuni lepingu täieliku jõustumiseni hoidma oma relvastatud jõude pidevalt võitlusvalmis,» lõpetas Scott.

Prentice köhatas: «Tänan teid, kindral. Komisjoni esimehena piirdun ma üheainsa küsimusega, mis on seotud teie viimaste sõnadega. Mis te arvate: kas Ühendriigid on pärast tuumadesarmeerimislepingu ratifitseerimist rohkem või vähem ohustatud kui enne?»

Scott hakkas mõtlikult jooni vedama tema ees seisnud kirjaplokki. Ta vastas alles poole minuti pärast.

«Härra esimees,» ütles ta heasüdamlikult, iga sõna hoolega kaaludes, «palun mitte pahaks panna, et ma räägin iseendast, kuid riik on mulle osutanud suurt usaldust.» Komisjoni liikmed kuulasid Scotti tähelepanelikult. «Võib-olla kordan ma ennast, kui ütlen, et olen pärit madalamast rahvakihist, kuid ometi on see nii.

Enne West Pointi sõjakooli astumist ei mõelnud ma millegipärast sellele, et nii minul kui ka minu kaaskodanikel on õnn elada unikaalse valitsussüsteemiga maal.

Ma astusin sõjakooli kolmekümne neljandal aastal. Komisjoni liikmed nõustuvad vist, et sel aastal ei funktsioneerinud meie valitsussüsteem kuigi hästi. Ja siiski õppisin ma koolis kiiresti hindama tema väärtusi ja tundma ameerika ühiskonna erinevust mis tahes teisest ühiskonnast.

Kõik, mis ma sõja-aastate jooksul nägin Kaug-Idas ja üsna hiljuti veel Lähis-Idas, süvendas minu veendumusi.

Rääkides siin kui kodanik, aga mitte kui staabiülemate komitee esimees, pean ma ütlema, et mind teeb juba mitu aastat rahutuks muretus, millega ameeriklased suhtuvad sellesse, mis ohustab mitte üksnes neid endid, vaid ka ameerika elulaadi. Analüüsides sünd-

musi, mis leidsid aset kolmekümnendate ja neljakümnendate aastate lõpul, viiekümne viiendal, viiekümne üheksandal aastal, kuuekümne esimese aasta algul ja ka viimastel aastatel, näeme perioodiliselt esile tulevat meeleolu, mida võib nimetada muretuseks või selliseks seisundiks, kus paljast soovide olemasolu peetakse soovide täitumiseks.

Härra esimees, palun vabandada selle küllaltki põikleva vastuse pärast. Lühidalt tahtsin öelda järgmist: ma loodan, et me ei astu järjekordselt niisamasugusesse perioodi. Ma kordan: meil on süsteem, mida me tahame kaitsta ja hoida. Isiklikult ma arvan, et me läheneme kriitilisele hetkele, viimase kolmekümne aasta jooksul vahest kõige kriitilisemale, sest meie valitsus on otsustanud sõlmida tuumadesarmeerimislepingu.

Staabiülemate komitee seisukoht on komisjonil juba teada. Ma ei näe põhjust seda uuesti ette kanda, tahan ainult öelda, et komitee arvates tõlgendatakse tuumarelvade tootmise kontrollimist lepingus liiga ähmaselt. Teiste sõnadega, me väidame endiselt, et samal ajal kui venelased võtavad esimesel juulil inspektorite juuresolekul lahti kümme «Z-4» lõhkepead, võivad nad kuskil mujal kümme uut lõhkepead kokku panna.

Ma kordan: olen sügavalt veendunud, et me astume äärmiselt ohtlikku perioodi ja võime sattuda silm-silma vastu täiesti ootamatute asjaoludega. Meie süsteem on mulle kallis, meie kõik tahame seda säilitada, kuid mõned tema iseärasused teevad ta kergesti haavatavaks. Olen kindel, et keegi meist ei tahaks näha, kuidas meie süsteem aitab hävitada kõik selle, mis ta meile on andnud. Kui me tunnistame, et meie ette võib kerkida uusi ootamatuid probleeme, siis peame tunnistama ka seda, et ohud, mis meid ähvardavad, on kasvanud.»

Scott jäi vait, ta laskis lauaservast lahti ja pillas käed põlvedele.

Senaator Raymond Clark silus enda ees olevaid pabereid. «Mitte kõne, vaid lausa testament,» mõtles ta. «Huvitav, kas me saime teist ka õigesti aru, kindral?»

Prentice ei püüdnud varjata oma heameelt. Ta naeratas avalalt ja uhkelt.

«Kindral,» ütles ta, «ma usun, et väljendan kõigi

komisjoniliikmete ühist arvamust, kui ütlen: kahju, väga kahju, et me teie suurepärast avaldust ei protokollinud. Ma oleksin tahtnud, et kõik ameeriklased oleksid seda kuulnud . . . Aga ehk on komisjoni liikmetel küsimusi? Palun võimalikult lühidalt, me peame veel ära kuulama admiral Palmeri ettekande.»

Prentice andis märku Clarkile, tema järel tähtsuselt teisele demokraadile komisjonis. Mis siis ikka, mõtles Clark, minu jutt ei harmoneeru eriti Scotti deklamatsiooniga, kuid pole parata.

«Kindral,» alustas ta, «mul jääb ainult esimehe sõnavõtuga ühineda. Siis tahaksin veel esitada ühe küsimuse, millest te võib-olla rääkisite juba mõnel istungil, kus mind ei olnud. Mida te kavatsete ette võtta kõigi meie sidesüsteemide, kaugside telefoniliinide, televisioonijaamade, ringhäälinguseadmete ja muu sarnase kaitseks?»

Prentice vaatas üllatunult Scotti poole, kuid see oli endiselt rahulik.

«Laskumata detailidesse, senaator,» vastas Scott, «võin teile kinnitada, et me oleme silmas pidanud kõiki vajalikke abinõusid. Sidevahendid on kõigile sõjalistele objektidele alati tähtsad olnud, seda tähtsamad on nad praegu. Me saame sellest aru ja tegutseme vastavalt vajadusele.»

«Ma oleksin väga tänulik, kui te vastaksite mu küsimusele veidi üksikasjalisemalt,» märkis Clark.

«Senaator, te puudutasite küllaltki delikaatset teemat,» vastas Scott ning tema naeratus muutus peaaegu häbelikuks, «ma ei tea, kas praegu on siinkohal sobiv arutada . . .»

«Komisjonil ei ole selleks lihtsalt aega,» sekkus Prentice. «Täna me ei saa laskuda üksikasjadesse. Senaator Clark, varsti on vaheaeg ja me peame kuulama veel admiral Palmerit.»

«Ma panin tähele,» vastas Clark rahulikult, «et teie, härra esimees, leidsite aega juba mitmendat korda alustada diskussiooni lepingu teemal. Oleksin komisjoni liikmetele väga tänulik, kui nad pühendaksid mulle mõned vähesed hetked.»

«Suurem osa sidesüsteemidesse puutuvat informatsiooni on rangelt salastatud,» lausus Prentice ärritatult,

«kindralil ei ole täna aega analüüsida, mida võib komisjoni liikmetele rääkida, mida mitte.»

«Lubage, lubage, härra esimees!» ütles Clark külmal toonil. «Ma ei mäleta, et mõni meie komisjoni liige oleks ainsalgi korral midagi välja lobisenud. Otse vastupidi: vana traditsiooni kohaselt ei ole sõjaväe juhtkonnal komisjoni ees mitte mingisuguseid saladusi. Kui ma õigesti mäletan, kehtib niisugune kord juba neljakümne viiendast aastast saadik. Tookord teadis komisjon aatomipommi loomisest üksikasjaliselt mitu kuud enne aatomipommi esimest katsetamist.»

Kuni Clark rääkis, kummardus Murdock Scotti poole ja sosistas talle midagi. Kindral noogutas heakskiitvalt ja andis Prentice'ile märku.

«Härra esimees,» ütles ta, «lubage mul teha üks märkus. Komisjon teab, et mõni nädal tagasi olid meil õppused lahingulise valmisoleku kontrollimise eesmärgil. Kuid komisjonil on vahest teadmata, et meie arvates häire tervikuna ei õnnestunud. Eriti palju jättis soovida mõnede sidesüsteemide tegevus. Praegu ollakse ametis nende puuduste kõrvaldamisega ja ma paluksin kannatada mõned nädalad, kas või Kongressi puhkuse lõpuni, et alles siis ära kuulata üksikasjaline ettekanne olukorrast, uuendused kaasa arvatud.»

Üle Prentice'i näo valgus lai rahulolev naeratus.

«Kas olete nüüd rahuldatud?» küsis ta Clarkilt.

«Ei, ma ei ole rahul. Minu arvates on meil õigus juba nüüd üht-teist teada saada. Peale selle ei tahaks ma lasta tekkida muljet, nagu ei võiks mõnele meie komisjoni liikmele usaldada salajast informatsiooni.»

«Minagi ei taha seda,» ütles Scott. «Avameelselt öeldes on see väga keeruline asi, millest komisjon peaks kindlasti saama täieliku üksikasjalise ettekande. Kuid täna ei ole me selleks ette valmistatud.»

Prentice kasutas jälle oma haamrikest.

«Võin lugupeetud senaatorile isiklikult kinnitada,» (ta rõhutas sõna «lugupeetud») «et meie sidevahendite ohutus on garanteeritud. Kui senaator ei sunni meid asja otsustama hääletamise teel, siis jätkame istungit. Ja kui kindral Scottile enam küsimusi ei ole, siis kuulakem nüüd admiral Palmerit.»

Prentice heitis pilgu senaatoritele. Need vaikisid ja ta koputas uuesti lauale.

«Vastuväiteid ei ole. Palun teid, härra admiral.»

Admirali ettekanne kestis pool tundi. Kui algas vaheaeg, astus Clark korraks oma kabinetti ja läks siis välja, et kuskil einetada. Linna kohal rippusid rasked madalad pilved. Hall loor varjas Kapitooliumi kuplid peaaegu täielikult, ehkki nad olid sealsamas lähedal.

Kõnnitee ääres seisis Scotti limusiin, kaitseraua külge kinnitatud tahvlikesel neli kindralitähte. Scott hoidis auto ust lahti ning Clark nägi tagaistmel Prentice'i massiivset kogu. Scott istus tema kõrvale ja auto sööstis mööda märga asfalti minema.

Kui Scotti sõiduk silmist kadus, kihutas sellele järele hall sedaan, mis oli seisnud tagapool. Clark tundis otsekohe ära roolis istuva mehe — ta oli teda näinud sadu kordi. See oli Art Corwin.

Tähendab, sa jõudsid juba meid kõiki rakkesse panna, Jordie, mõtles Clark. — Ongi viimane aeg, jänkipoju. Me peame veel mõndagi välja uurima, kuid aega on meil õige napilt... Küll istuks praegu üks väike pits!...

Clark seisis kõheldes kõnniteel. Ta oleks peaaegu oma kabinetti tagasi läinud, kuid sai endast jagu, surus käed otsustavalt vihmamantli taskusse ja seadis sammud varem valitud söögimaja poole. See metodistide kirikule kuuluv asutus oli kõigest ühe kvartali kaugusel ja seal anti hästi süüa.

Teisipäeval pärast lõunat

Paarkümmend minutit enne nõupidamist tõi Esther Townsend Lymanile suure halli ümbriku.

«Teie küll ei palunud seda, kuid Art Corwin arvas siiski, et teil võib seda tarvis minna. Ärge mult küsige, kuidas ta selle sai,» ütles Esther.

Lyman lõikas ümbriku lahti ja leidis sealt õhukese, kõvade kaantega kausta. Esikaanele oli kleebitud paberilipik pealkirjaga: «Casey, Martin Jerome». See oli kolonel Casey isiklik toimik. Lyman mõtles imestades, et kuigi ta on relvastatud jõudude kõrgem ülemjuhataja, ei ole ta seni näinud ühegi ohvitseri isiklikku toimikut. President sirvis läbi kõik lehed, luges tähelepanelikult elulugu, tutvus iseloomustusega, meditsiinilise järelevaatuse tulemustega ja käskkirjadega, kus Casey'le avaldati kiitust. Hea ohvitser, mõtles ta, ja julge mees. Tema tähelepanu köitsid mõned dokumendid toimiku lõpus ja ta luges need hoolikalt läbi.

Siis tõusis ta kolmandale korrusele, kõndis läbi halli ja astus mööda väikest treppi solaariumi. Christopher Todd oli juba kohal ja istumas massiivses nahktugitoolis. Jordan Lyman ei käinud selles ruumis kuigi palju, ehkki see talle meeldis. Juurdeehitus oli tehtud 1951. aasta kapitaalremondi ajal Harry Trumani soovi kohaselt. Peegelklaasist ja terasest ehitatud ruumil oli madal lagi ja plastmassparketist põrand. See tuba erines tunduvalt kõigist teistest presidendi eluruumidest. Seda ennekõike tänu kaunistuste puudumisele. Eisenhower kasutas seda bridžimänguks. Kennedyd viisid siit välja punutud mööbli, ehitasid midagi alkoovi-taolist kahe madala kraanikausiga ja seadsid sisse lastetoa Caroline'i ja John-noorema jaoks.

Frazierid kasutasid seda ruumi lastetoana oma kahele lapselapsele, Doris Lyman aga tegi sellest vaikse nurgakese oma abikaasa tarvis. Lyman jättis siia ainult ühe mälestise väikese Caroline'i päevist — sinise plastmassist pardikese, mis kükitas kavalalt aknalaual.

Hommikust saadik oli sadanud lausa paduvihma, päeval jäi sadu peenemaks ja kõik mattus tihedasse uttu, mis veepiiskadena viiele aknaklaasile sadestus. Tuba sarnanes kaptenisillaga kesk udust merd.

«Tänase ilmaga oleks patt öelda, nagu oleks see kõige rõõmsam nurgake kogu majas,» torises Todd. «Mul on tunne, nagu ristleksin ma uduse ilmaga Soundis.»

«Ma mõistan teid,» vastas Lyman, «kuid siin ei ole telefoni ja on ainult üks uks. Vahest polegi see meie loo arutamiseks kõige ohutum paik, kuid siin olen ma rahulikum kui mujal.»

Todd osutas väikesele baarile alkoovis. Seal seisid käepärast kuus pudelit ja väike ämber jääga.

«Kas te ei leia, et ei ole ilus ahvatleda senaator Clarki?» küsis ta.

«Chris, ma tean, et kõik need aastad pärast Martha surma on Ray sageli pudeliga sõprust pidanud. Kuid kriitilistel momentidel võib ta meist olla mitte üksnes usaldusväärsem, vaid ka arukam. Ma veendusin selles Korea rindel.»

«Kuid naise kaotas ta pärast Koread,» vaidles Todd. «See baar on minu arvates kõige ehtsam ahvatlus.»

«Pole viga midagi,» vastas president otsustaval toonil.

Mõne minuti jooksul tulid üksteise järel Girard, Clark ja Corwin. Casey astus üle läve sõjaväelase täpsusega — kell kaks minuti pealt. Lyman esitles teda Toddile, kellega nad kunagi varem ei olnud kohtunud. Casey'l oli pisut ebamugav tunne, kui rahandusminister silmitses teda hindavalt pealaest jalatallani. Niisama põhjalikult oleks ta vist takseerinud uut jahtlaeva — taglasest roolini.

Kui kõik olid istet võtnud, pani president prillid ette ja võttis Casey isiklikust toimikust kaks paberilehte.

«Siin on kolonel Casey viimase arstliku läbivaatuse kokkuvõte,» teatas ta. «Läbivaatus toimus sõjaväehaig-

las otse enne Casey nimetamist koloneliks. Ma ei hakka teile kõike ette lugema, sest minu meelest huvitab teid ainult psühhiaatri arvamus. See on järgmine: «Kolonel Casey on absoluutselt terve. Ta ei kannata närvilise erutuvuse ega mingisuguse maania all. Ei ole avastatud ka pisemaid psüühilisi häireid, mis temavanustel inimestel on tavalised. Vaid vähestel meie osakonnas läbivaatusel olnuil on sedavõrd terve psüühika.»»

Naeratades vaatasid Lyman, Clark ja Corwin punastavat Casey't.

«Sellest hoolimata,» ütles viimane, «pidin ma täna hommikul lolliks minema, enne kui miss Townsend mulle helistas. Need olid minu elu kõige pikemad neli tundi.»

«Olge õnnelik, kolonel, et teid peetakse täiesti normaalseks,» tähendas Todd. «Siin Washingtonis on vähe neid, kelle kohta seda täie kindlusega võib öelda.»

«Ma lugesin seda ette selleks,» ütles Lyman, «et lõplikult hajutada kõik kahtlused. Jiggs võib eksida viimaste sündmuste analüüsis — seda peame otsustama meie —, aga ta on täie mõistuse juures. Nüüd aga on vist otstarbekas anda sõna Chris Toddile. Ta on nii-öelda riigiprokurör; juhatagu tema meie praegust paraadi.»

Rahandusminister võttis rinnataskust musta raamiga prillid ja portfellist pika kollase kirjaploki, nagu seda tavaliselt kasutavad juristid.

«Kolonel Casey jutustus on meil kõigil teada,» alustas ta, «kuid ma arvan, et ta ei tea teisi detaile, millest president meile rääkis.»

Casey poole pöördudes rääkis Todd talle kindral Rutkowski telefonikõnest presidendiga mõned kuud tagasi. Ta nimetas sedagi, et Prentice oli see, kes asepresident Gianellile nõu oli andnud veeta see nädalalõpp oma esivanemate külas kuskil Itaalia sopis; et Föderaalse Juurdlusbüroo andmetel on Harold MacPherson seotud ultratega ja et Scott oli kategooriliselt nõudnud presidendi ilmumist Mount Thunderisse ilma ajakirjanikest saatjaskonnata.

«Jiggs, kui te oleksite seda eile õhtul teadnud,» naljatas Clark, «küllap oleksite siia tulnud kogu merejalaväe eesotsas.»

«Merejalavägi on kindral Scotti poolel,» parandas Todd kuivalt. «Oleks aeg seda teada.»

Casey pööras pilgu Lymanile. President taipas, et ta tahab midagi öelda, ja noogutas.

«Härra minister, te ei tea veel, et täna hommikul kindral Scott veenis, õigemini käskis mind minna kolmeks päevaks puhkusele. Juba enne lõunat saadeti mind koju.»

«Kas ta nimetas ka põhjuse?» uudishimutses Todd.

«Ei, söör. Ta lihtsalt ütles, et mul olevat väsinud ilme ja ei tegevat halba, kui ma veidi puhkaksin. Võibolla kuulis ta midagi kolonel Murdockilt või mõnelt Fort Myeri tunnimehelt.»

«Hm . . .» Todd kirjutas midagi oma märkmikku, kuigi Casey teadaanne ei näinud avaldavat talle erilist muljet.

«Kas on teada veel midagi uut, mis võiks olla seotud praegu kujunenud olukorraga?» küsis Todd.

Järgnes hetkeline vaikus. Naljakas seltskond, mõtles Casey: peale minu on nad kõik lähedalt seotud presidendiga, kuid mitte üksteisega. Ma ei tunne neist kedagi peale Pauli. Huvitav, miks president valis välja just need inimesed? — Kuni Casey murdis pead küsimuse kallal, miks koosolijate hulgas ei olnud «suuri ninasid» Kongressist ja valitsusest, võttis sõna Clark.

Senaator rääkis, kuidas ta oli küsitlenud Scotti sidesüsteemide kohta ja kuidas kindral oli põigelnud vastusest kõrvale, tuues ettekäändeks selle, et viimase häire ajal olevat avastatud puudusi, mida praegu püütavat kõrvaldada.

«Jiggs, kas see vastab tõele?» küsis Lyman.

«Ei, söör,» vastas Casey kindlalt, «see on vale. Viimase «Üleüldise punase» ajal ainult side töötaski laitmatult. Suurepäraselt funktsioneeris isegi see aparatuur, mis võimaldas ülemjuhatusel täielikult kontrollida kõiki raadio- ja televisioonivõrgu süsteeme — kuigi seda ei olnud kunagi varem katsetatud.»

«Veel üks punkt kindral Scotti kahjuks,» hüüatas Girard. «Mina aga pidasin teda alati tõeliseks paipoisiks.»

«Ka täna hommikul mängis ta seda rolli suurepära-

selt,» jätkas Clark. «Ei kuule just sageli selliseid avaldusi nagu tema oma tänasel komisjoni istungil.»

Ja senaator jutustas, mida kindral oli rääkinud lepingust ja oma kartusest, et venelased võivad sõna murda.

«Siin peitubki meie oletuste nõrkus,» ütles Lyman. «Ma mõtlen Scotti iseloomu. Sest konstitutsiooni vägivaldse muutmise ideele võib tulla vaid äärmiselt auahne ja mõningal määral rikutud inimene. Scott aga on mulle alati jätnud sootuks teistsuguse mulje. Ma ei ole kunagi kahelnud tema siiruses, tema andumuses kodumaale. Muidu ei oleks ma teda määranud staabiülemate komitee esimeheks. Mis teie sellest arvate, Jiggs?»

«Sellepärast kahtlesin minagi eile tükk aega, enne kui teie juurde tulin,» vastas Casey kõheldes. «Kindral Scott ei ole kunagi olnud silmakirjatseja. Neid leidub meil armees nagu teilgi, poliitikute hulgas. Kindral on alati olnud väga otsekohene, on alati kinnitanud, et ühelgi teisel maal ei oleks ta nii kaugele jõudnud.»

«Täpselt niisamasuguse mulje jättis ta minulegi täna hommikul,» märkis Clark. «Ma ei näinud tema sõnades midagi võltsi.»

«Just seda tahtsin ma öelda,» sekkus Casey. «Te teate vist vana anekdooti MacArthuri kohta, kus ta riigihümni kuuldes pöördub oma naise poole ja ütleb: «Kuula, kallis, lauldakse meie laulu!» Ma arvasin ikka, et see on ka Scottile «meie laul».» Casey vaikis hetke ja lisas: «Seepärast ma olingi eile nii vapustatud, kui ta äkki ei rääkinud õigust.»

«Tahtsite vist öelda: valetas. Kas ma sain õigesti aru, kolonel?» küsis Todd.

«Jah, söör.»

«Ma arvan, et me jõuame kiiremini edasi, kui oleme täiesti avameelsed,» märkis Todd kriitiliselt. «Nii hoiame aega kokku.»

Kõik vaikisid, oodates, et Lyman ütleb veel midagi Scotti kohta, kuid president oli ametis piibu toppimise ning läitmisega. Todd võttis jälle märkmiku kätte.

«On veel uudiseid?»

«Presidendi käsu kohaselt jälgisin ma täna Scotti,» sõnas Corwin. «Pärast senatikomisjoni istungit viis kindral Scott Prentice'i enda juurde Fort Myerisse. Mõne

minuti pärast tulid sinna ka kindralid Hardesty ja Riley ning seejärel — teenistusautoga — ka kindral Dieffenbach. Ma ei jõudnudki ära oodata, millal nad laiali läksid. Lantš venis nähtavasti pikale.»

«Kas admiral Palmer oli ka seal?» küsis Todd.

«Ei, Palmerit ei olnud.»

Todd võttis pliiatsiotsa suhu ja kortsutas mõtlikult kulmu. Ta ilmselt nautis peaprokuröri rolli.

«Teie kõik teate,» ütles ta, «et Palmer ei võtnud osa ka eilsest staabiülemate komitee istungist. Ma ei osutanud sellele erilist tähelepanu, kuid tema tänane puudumine on palju tähendusrikkam. Kõigist komitee liikmetest oli tema ainuke puuduja. Härra president, mul on üks ettepanek.»

«Laske tulla, Chris.»

«Te võiksite helistada Barney Rutkowskile, võiksite talle meelde tuletada teie jutuajamist ja küsida, kas ta ei tea, mis edasi sai. Paluge teda siia sõita ja teile kõik konfidentsiaalselt ette kanda. Siis saatke ta mõnel ettekäändel Palmeri juurde selgitama, mis admiralil teada on. Niisugusest visiidist võib kasu olla.»

«Kas on kindel, et Barney ja Palmer tunnevad teineteist?» küsis Clark.

«Jah, kõik staabiülemate komitee liikmed on käinud õhukaitse keskkomandopunktis. Nad käivad seal vähemalt kord aastas,» vastas muheldes Casey. «Olen minagi käinud. Kõik tahavad külastada Colorado Springsi kuurorti.»

«Noh, hüva,» kiitis Todd. «Härra president, mis te arvate minu ettepanekust?»

Lyman astus akna juurde ja vedas sõrmega mööda klaasi. Nähtavus ei läinud sellest paremaks, sest udupiisad katsid ruutu väljastpoolt.

«Teie ettepanek meeldib mulle,» vastas ta.

«Kuid tehke nii, et Rutkowski midagi ei aimaks,» hoiatas Todd, «et ta ei aimaks teie kartusi.»

Ukse juures istuv Corwin nipsutas sõrmi ja tõstis käe, paludes vaikust. Hetke pärast koputas keegi uksele. Salajase valve ülem paotas veidi ust — ainult niipalju, et väljastpoolt ei olnud näha seesolijaid, kuid tundes ära Esther Townsendi, tegi ukse täiesti lahti.

Sekretäri näol oli rõõmus naeratus.

«Andke andeks mu segamist; härra president, te saite just praegu vanaisaks. Teil on tütretütar. Elsie tunneb end hästi.»

«Taevas!» hüüatas Lyman ja kargas püsti. «Ma unustasin hoopiski, et hommikul tahtsin Dorisele helistada. Džentelmenid, palun mind vabandada. Ma pean helistama missis Lymanile.»

Clark pöördus naljatades koosolijate poole:

«Võite lubada endale ühe sigari, härrased. Pakun kõigile . . . presidendi varudest.»

«All olles,» ütles Todd, nagu poleks ta Estheri sõnu kuulnudki, «võiksite helistada Rutkowskile, härra president. Aeg ei oota.»

Kui president jõudis teisel korrusel asuvasse magamistuppa, oli Louisville'i sünnitusmaja juba traadi otsas. Presidendi alati elurõõmus abikaasa Doris vadistas heatujuliselt. Elsie tundvat end küll väga hästi, kuid olevat veel liiga nõrk, et ise kõnelda telefoniga. Et veenduda, kas Elsie'ga on ikka kõik korras, oli Doris veidi oodanud, enne kui ta Lymanile helistas. Lapsuke sündis terve, kõik nagu vaja, kaunite voldikestega. Kas Jordie on nõus, et lapsele pannakse nimeks Florence — vanaisa ema auks?

«Olgu nii, nagu lapsed tahavad,» vastas õnnelik vanaisa. «Kallis, suudle minu poolt Elsie't. Ja ütle Eddyle, et ta on täitsamees.»

Sisetelefonil süttis veel üks lambike ja jäi kangekaelselt vilkuma. Lyman palus abikaasal oodata ja lülitas aparaadi sisse. Rääkis Frank Simon.

«Härra president,» pöördus tema poole pressisekretär, «Esther ütles, et teil olevat kõne Louisville'iga. Ehk lubate fotoreportereil üles tulla ja mõned pildid teha? Neid võib meil tarvis minna. Ajakirjanike toas arvatakse, et olete haigeks jäänud.»

«Muidugi, Frank!» vastas Lyman erutatult. «Tulge üles.»

Lyman ütles naisele, et kuigi ta teda kangesti näha tahaks, tuleb tal siiski esmaspäevani Louisville'i jääda, sest lepinguga on käed niikuinii tööd täis.

«Värskelt vanaisaks saanu kohta on teil küll liiga

tõsine nägu ees, härra president,» pöördus tema poole Pete Schnure Associated Pressi fototeenistusest. «Vahest naeratate?»

Fotolampide sähvatuste saatel täitis Lyman Schnure palve, kuid raputas eitavalt pead, kui teda veel poseerida paluti. Simon viis oma hoolealused minema. President lõpetas kõne naisega, veendus, et fotoreporterid olid liftiga alla sõitnud ja palus Estheril hariliku telefoni kaudu ühendada end õhukaitse ülema kindral Rutkowskiga. Ühenduse saamiseks kulus mõni minut.

«Barney, siin Jordan Lyman. Kuidas käsi käib?»

«Suurepäraselt, härra president,» vastas kindral valjul ja enesekindlal häälel.

«Barney, kas te mäletate meie juttu, kui te minule mõned kuud tagasi helistasite?»

«Mäletan väga hästi, söör.»

«Kas . . . needsamad ringkonnad ei ole teie poole enam pöördunud?»

«Ei, söör. Ma andsin tookord mõista, et ei pea seda laadi jutuajamistest lugu ja mind ei ole enam tülitatud.»

«Barney, on võimalik, et on tulemas midagi tähtsat. Kas võiksite täna siia lennata?»

«Muidugi, söör. Tunni-paari pärast võin välja lennata.»

«Barney, palun hoidke kõik saladuses. Mõelge välja mingi ettekääne. Peame tegema nii, et keegi ei saaks meie kohtumisest teada.»

«See ei ole eriti raske. Mul on alati Washingtoni asja. Muide, tuleval nädalal kavatsesin niikuinii sinna sõita. Kas tulen kohe teile, kui kohale jõuan?»

«Jah, palun. Pöörduge miss Townsendi poole. Ta teab, kust mind leida.»

Kui Lyman solaariumi tagasi jõudis, oli Corwin naerust lausa lämbumas, Casey pühkis silmist pisaraid ja isegi Toddi näol mängles naeratus. Clark lõbustas kohalolijaid jõudumööda.

«Niisiis, kui rääkida doktoritest,» jätkas Clark, ja Lyman ei kahelnud, et tema äraolekul oli Clark teisi võimalikult pikantsete anekdootidega kostitanud. «Niisiis doktoritest: ma mäletan üht vana arsti, kes minu vastaskandidaadiks oli. Raha valimiskampaania jaoks

kogus ta otse valimiseelsetel miitingutel, kus ta sel eesmärgil töötles oma kuulajaid pikkade kõnedega. Ta seisis väärikalt tribüünil, joodud õllest õhetav, ja teatas valju häälega iga pangatähe väärtust: «Veel üks kümneline valimisfondi!» ja nõnda edasi. Ükskord Lõuna-Georgias annetas paks autokaupmees talle viiekümnedollarise rahatähe. Vana doktor jäi seda vaatama ja pidi peaaegu minestama. Siis surus ta raha taskusse ja kuulutas valjult ning selgelt: «Veel üks kümneline valimisfondi!»»

Kõik õnnitlesid Lymanit. Clark tähendas, et küllap tõuseb nüüd presidendi populaarsus järgmisel küsitlusel vähemalt viie punkti võrra. Girard osutas portatiivsele baarile ja tegi ettepaneku terviseks juua, kuid president raputas eitavalt pead. Ta oli taas tõsine ning asjalik.

«Täna õhtul on Barney siin,» teatas ta, «ja ma saadan ta Palmeri juurde. Kuid enne, Chris, peame kaaluma, mida Barneyle öelda ja kuidas temaga käituda. Peame leidma õige lähenemistee.»

Todd noogutas nõusolevalt, kirjutas midagi märkmikku ja vaatas oma nimekirja.

«Kõigepealt,» ütles ta, «peame lahti harutama SIDERKO umbsõlme. Kas meil on kuigivõrd kaalukaid tõendeid selle baasi olemasolu kohta, kui mitte arvestada kolonel Casey vestlust Hendersoniga ja Hardesty märkmeid? Minu arvates ei ole.»

Lyman andis märku Girardile:

«Paul — lugege ette kõigi salajaste baaside nimekiri, mille te täna hommikul saite.»

Nimekirjas oli seitseteist baasi, neist ainult viis Ühendriikide territooriumil. Kaks baasi — Mount Thunder ja üks maa-ala Camp Ritchie lähedal Marylandis — kujutasid endast maa-aluseid aatomivarjendeid kõrgete riigiametnike jaoks. Kolmes ülejäänus hoiti tuumarelvade lõhkepeasid ja nende detaile. El Paso lähedal ei olnud mitte mingisugust baasi, niisamuti ei olnud kuskil objekti nimetusega SIDERKO ega midagi sellesarnast. Ei sise- ega välismaal teadnud Fullerton ühtki baasi «Y».

«Ta mäletas, et seda märgistust kasutati ainult 1945. aastal Los Alamose kohta, kui seal tehti aatomipommi,» lõpetas Girard.

«Ma ei tea peast kõiki objekte,» ütles Lyman, «küll aga tean, et nad kõik on kinnitatud kas minu enda või mõne mu eelkäija poolt. Pärast minu ametisse astumist kanti mulle ette kõigist tol ajal eksisteerinud baasidest. Ma olen kindel, et ühestki salajasest baasist El Paso lähedal juttu ei olnud.»

«Nüüd on mulle selge,» märkis Todd, «et ei leidu ühtki dokumenti selle baasi olemasolu kohta. Vaatamata minu sügavale austusele kolonel Casey vastu julgen öelda, et seda baasi ei ole vist üldse olemas.»

«Kui ma teist õigesti aru saan, siis seda me peamegi esmajoones välja selgitama?» ütles Lyman.

«Täiesti õige. Aga kuidas? Teie, härra president, võiksite muidugi helistada kindral Scottile ja küsida otse temalt. See oleks täiesti loomulik samm. Eitava vastuse korral kutsuksite teda inspektsioonireisile El Paso ümbruskonda. Kui seda baasi tõepoolest ei ole, vallandate kolonel Casey ja vabandate Scotti ees. Kui baas on olemas, saadate laiali SIDERKO ja annate Scotti sõnakuulmatuse eest kohtu alla.»

Koosolijad vaatasid huviga Lymani poole.

«Te pakute seda tegevusplaani päris tõsiselt, Chris?» küsis president naeratades.

«Ei, ma räägin ainult, kuidas president peaks toimima normaalolukorras . . .»

«Kuulge, härra minister,» segas vahele Girard. «Kui baas osutub kellegi fantaasia viljaks, siis pasundavad sellest loost kõik ajalehed. Meie bossi kujutatakse siis täieliku idioodina, valitsus aga ei oleks seda nöörijuppigi väärt, millega peaks teda siduma, et ta koos seisaks. See poleks kellegi poliitika, vaid selge sõgedus.»

«Jah, kuid me lähtume ju oletusest, et baas on tegelikult olemas. Milleks me muidu siin koos istumegi?» vastas Todd, kes hakkas juba ärrituma.

«Vaadake asjale korraks ka teisest küljest, Chris,» jätkas Lyman. «Oletagem, et me avastame baasi ja ma nõuan Scotti erruminekut. Ta vastab muidugi, et ma andsin baasi loomiseks suulise loa. Kongressis ja ajalehtedes algab võitlus, maa lõhestub kaheks.»

«Selles ei ole paraku mingit kahtlust,» lisas Girard mürgiselt. «Praeguste meeleolude juures ei möödu

nädalatki, kui Kongress võtab vastu seaduse, mille järgi president antakse riiklike kuritegude eest kohtu alla. Kongresmenid hakkavad tõestama, et boss on hulluks läinud. Bossist pean ma väga lugu, aga kui kaaluda, keda rahvas sel korral rohkem usuks — kas teda või Scotti —, siis ei kujuneks vastus küll mitte bossi kasuks.»

«Aitäh, Paul,» vastas Lyman sarkastilisel toonil, kuid nõusoleva naeratusega.

«Pidage, pidage,» ütles Todd. «Ma ei mõtlegi hakata seda tegevusplaani kaitsma, kuid tormi ajal ütleb instinkt mulle alati, et tuleb lühimat teed sadamasse purjetada.»

«Chris, sellepärast teid määratigi rahandusministriks, kuid ei valitud senaatoriks ega kuberneriks.» Lyman rääkis aeglaselt ja veenvalt nagu pedagoog või inimene, kes selgitab teisel erialal töötavaile sõpradele oma elukutse peensusi. «See on poliitiline probleem: tähtis ei ole üksnes Scotti iseloom, vaid ka küsimus, kas see kõik on tegelikult võimalik. Nimelt selle üle murdsin ma viimase kahekümne nelja tunni jooksul pead.»

President, kohmakas nagu ikka, tõusis tugitoolist, tegi toas mõned sammud ja naiatus seinale keskmise akna kõrval. Näis, kui oleks ta tahtnud oma suuri jalgu teiste eest varjata, sest ta seadis nad risti. Nii seistes tegeles president mõnda aega oma piibuga.

«Üldiselt võttes,» jätkas ta, «sundis Jiggsi eilne visiit mind jällegi mõnede faktide üle mõtlema. Need ei anna mulle sestsaadik rahu, kui ma presidendiks sain. Vahest kannatate veidi filosoofiat, see on vajalik sündmuste olemuse selgitamiseks.

Juba pärast esimese aatomipommi plahvatust Hirošima kohal hakkas inimeste psühholoogias ilmnema midagi ebatavalist. Mis seal imestadagi. Varem võis inimene loota, et ka kõige koletumas sõjas on tal ikkagi võimalik mõningal määral otsustada oma olemasolu üle. Ta ei võinud seda teha kuigi palju, kuid siiski võis. Pomm tegi sellele illusioonile lõpu. Inimeste esimeseks mõtteks oli, et see pomm teeb kõigile sõdadele lõpu; teiseks mõtteks oli, et kui sõjad ei kao, siis jääb inimestel vaid loota aatomipommi käsutajate armulikkusele.

Hiljem valmistati vesinikupomm, nüüd veel see kohutav neutronpomm.

Tsivilisatsioon võib oietes ja nutus hävida ühe öö jooksul. Seda teab igaüks. Mida võib tunda üks või teine indiviid peale oma abituse? Ei ole mõtet haarata vintpüssi ja asuda oma kodumaa kaitsele, tõenäoliselt ei ole ka mõtet teenida mereväes, mõnel rakettidega varustatud allveelaeval. Inimene teab, et kui talle antakse tulistamiskäsk, on tema kodu juba muutunud tuhahunnikuks või muutub selleks viieteistkümne minuti pärast.»

Toas valitses vaikus. Todd oli vajunud sügavale tugitooli ja ei pannud tähele, et tema märkmik põrandal vedeles. Corwin istus sirgelt ja liikumatult ukse juures. Casey kustutas vaikselt sigareti ja põimis sõrmed laia kukla taga ristamisi.

«Riikides, kus inimesed ei ole õppinud valitsust mõjutama,» jätkas Lyman, «ei ole sel kõigel erilist tähtsust, sest seal ei olda võimelised aru saama, millega see võib lõppeda. Teisiti on lugu demokraatia tingimustes. Igaüks meist peab tunnistama, et temagi mõjutab sündmuste käiku, — olgugi vähesel määral. Kui aga inimesed näevad, et nende mõju võrdub nulliga, siis on nad rahulolematud ja vihased. Abitusetunne tõukab neid äärmustesse. Vaadakem ajalukku... McCarthy, hiljem börtšistid, nüüd see populaarne fanaatik MacPherson.»

Lyman jäi vait ja vaatas ümberolijaid. Todd võttis tema pilku kui ettepanekut öelda välja oma arvamus.

«Oletagem, härra president, et see on nii. Aga kas te mäletate kindral Walkeri [1] lugu? Ta oli ühe meie diviisi komandör Saksamaal. Kui ta 1961. aastal rikkus kehtestatud korda, kutsus president Kennedy ta kohe tagasi.»

---

[1] Edwin Walker — erukindralmajor, ameerika ultrate üks liidreid, tuntud oma profašistlike vaadete poolest. Ta oli ka seotud John Birchi Ühinguga. 1961. a. organiseeris see 24. jalaväediviisi komandör diviisis ohjeldamatut ekstremistlikku propagandat, katsus õhutada kolmandat maailmasõda, soovitas puhastada USA valitsuse «kommunistlikest elementidest». Pärast erruminekut esines ta Kennedy-vastaste avaldustega ja rassistlike ülesastumistega lõunaosariikides.

«Just niisuguseid fakte ma peangi silmas, Chris. Te tõite õnnestunud näite, Kennedy oli tollal väga populaarne ja ühiskondlik arvamus pooldas teda ilmselt. Kuid pärast seda on üldine meeleolu, millest ma räägin, pidevalt halvenenud. Rahvas janunes mingisuguse üliinimese järele. Ärge arvake, et ma seda valimiseelse kampaania ajal ei tundnud. Kõne, milles ma andsin nõusoleku oma kandidatuuri esitamiseks, sisaldas tänu Rayle midagi sellist, et minus arvati olevat midagi üliinimlikku.»

«Otsustavas fraasis oli kõigest kaheksateist sõna,» naeris Clark, «kuid me istusime selle kallal vähemalt kaks tundi.»

Lyman jätkas: «Arukad inimesed — nende hulka ma arvan kõik juuresolijad — teavad, et üliinimesi pole olemas. Demokraatia olemasolu vältimatuks tingimuseks on rõhuva hulga kodanike soov anda valitsuse käsutusse oma aega, oma vaimset ja füüsilist energiat. Aatomisajand hävitas inimese usu, et ta võib sündmusi mõjutada. See asjaolu võib viia Ühendriigid krahhini veel enne, kui pommid nendele langema hakkavad. Seepärast ma otsustasingi sõlmida lepingu, isegi siis, kui see peaks olema minu viimane tegu.

Paraku ma ei tea, kas lepingust piisab. Võib-olla jäime sellega hiljaks. Demokraatiale on olukord meie maal praegu ebasoodsam kui kunagi varem. Ehk arvab kindral Scott, et riigi päästmine on tema käes. Kui ta seda tõesti arvab, siis eksib ta rängalt ja mul on temast kahju.

President istus kühmutõmbunult laial aknalaual; tema karmid juuksed olid turris, käed ja jalad näisid olevat võimatult suured ja kohmakad. Teda vaadates mõtles Casey, et ta sarnaneb pigemini mõne provintsiluuletaja kui presidendiga. Vaikus toas vältas veel mõned hetked. Siis rikkus Clark selle valju hüüdega: «Aamen, armas vend Lyman!»

Lyman naeris ja andis Toddile märku:

«Ehk aitab tõesti jutlustest, kuigi ma rääkisin päris tõsiselt. Chris, asugem asja juurde.»

«Kui pidada silmas teie argumentatsiooni,» alustas Todd, «siis peame lihtsalt koguma tõendeid selle kohta,

et... seda operatsiooni valmistatakse ette, või ka selle kohta, et ta eksisteerib ainult meie fantaasias.»

«Täpselt minu mõte,» nõustus Girard.

«Sel juhul peab keegi sõitma El Pasosse ja asja kohapeal kontrollima,» jätkas Todd, ilmselt rõõmus selle üle, et võis jälle astuda faktide kindlale pinnale. «Telefoni teel järele uurida me ei või, inimesi küsitleda samuti mitte. Keegi peab sinna sõitma.»

Ta vaatas küsivalt toasolijaid.

«Kõige parem on seda teha minul,» pakkus Clark. «Ma olen juba käinud komisjoni liikmetega Lääne-Texases ja New Mexicos. Mu välimus ei ole ehk küllalt senaatorlik, kuid ebameeldivuste puhul võin näidata oma tõendit ja öelda, et olen komisjoni huvides kontrollretkel. Selline kinnitus on seda loomulikum, et Kongressil on parajasti töövaheaeg.

«Minu arvates on Rayl õigus,» nõustus Lyman. «Kuid, Ray, ma tahan, et sa võimalikult kiiresti tagasi jõuaksid. Kuula järele, kas sa ei saaks sõita juba täna õhtul või hiljemalt homme hommikul, ja püüa toime tulla üheainsa päevaga. Lühidalt öeldes, pead tagasi tulema hiljemalt neljapäeva õhtuks. Ja pea Estheriga sidet.»

«Hästi.» Clark ringutas, otsekui oleks tal töö juba seljataga, ja heitis pilgu baari poole.

«Härra senaator, te peaksite Hendersoni telefoninumbri üles kirjutama,» ütles Casey ja võttis taskust märkmiku. «Temast ja tema abikaasast räägin teile üksikasjaliselt pärast nõupidamist.»

«Väga hea. Muide, mind kutsutakse Rayks.»

«Härra minister,» sekkus jutusse Girard, «kui te räägisite sellest, mida on olnud uut pärast Casey eilset visiiti, siis jätsite nimetamata ühe asjaolu. Kui ma Estherist õigesti aru sain, on Scottil New Yorgis armuke. Kas see fakt ei paku meile huvi?»

«Tõepoolest,» noogutas Todd. «Sellel ei ole küll otsest seost meid huvitava küsimusega, kuid kontrollida võib siiski. Keegi peab niikuinii New Yorki sõitma MacPhersoni kohta võimalikult täpseid andmeid koguma. Kui vandenõu on olemas, võib ka MacPherson sellesse pühendatud olla, ehk see küll ei paista olevat tõenäoline. Millega saab tema vandeseltslasi aidata?»

«Vastata ei ole raske,» kostis Girard. «Ta võib olla nende hääletoruks ja rahvale teatada, et uus peremees on ohjad oma kätte võtnud.»

«Niisugused ennustamised jätavad mind täiesti külmaks.» Todd kõlistas uuriketti ja kortsutas põlglikult kulme. «Täpselt niisamuti ei võta ma tõsiselt seda, et kõiki televisioonijaamu saab kontrollida ühest punktist.»

«Vabandage, härra minister,» astus vaikselt, kuid otsustavalt vahele Casey, «kuid seda asja jagan minagi veidi. Kui meie oletused osutuvad tõeks ja vandeseltslased kasutavad keskse kontrollpunkti eeliseid, ei saa president mitme tunni jooksul rahva poole pöörduda, — isegi siis mitte, kui ta on vabaduses. See osutub lihtsalt võimatuks.»

«Mis on tolle daami nimi?» küsis Corwin.

«Segnier,» vastas Todd oma märkmeid vaadates. «Segni-er, Millicent Segnier. Miss Townsendi teada töötab ta ajakirja «Chérie» moeosakonna toimetajana.»

«Täiesti õige,» kinnitas Casey. «Ma olen temaga ükskord kohtunud.»

Todd vaatas üllatunult Casey't, viimasest parajasti mööda kõndiv Lyman aga patsutas kolonelile tunnustavalt õlale.

Casey läks näost punaseks ja sasis segaduses juukseid.

«Söör, ma tunnen New Yorgis üht tüdrukut, kes teda tunneb. Õigemini, ma tundsin kunagi New Yorgis tüdrukut, kes tundis teda, kui me teineteist tundsime . . .»

Ta sattus lõplikult segadusse ja jäi vait. Kõik hirnusid naerda, kusjuures Clarki kõmisev naerulagin kostis eriti välja.

«Kolonel, ehk jutustate meile kõik algusest peale?» küsis Todd.

Ka Casey puhkes naerma, siis aga selgitas: «Kodus me seda teemat enam meelde ei tuleta. Paar aastat tagasi, kui mind ei olnud veel määratud staabiülemate komiteesse, anti kaheks nädalaks minu käsutusse üks merejalaväe allüksus. See pidas valvet, kuni Nõukogude peaminister viibis ÜRO istungjärgul.»

«Ja siis?» sundis Todd teda tagant.

«Ausalt öeldes tegeles valvamisega New Yorgi politsei, minul aga oli vaba aega laialt. Sain mingil moel tuttavaks ühe neiuga, telestuudio stsenaristiga. Noh ja . . . ühel õhtusel koosviibimisel tutvustas ta mind miss Segnierile.»

«Ja teil on selle televisioonidaamiga siiamaani sidemed?» uudishimutses Todd.

«Ei, söör,» vastas Casey kategooriliselt ja punastas uuesti, kuna Girard tähendusrikkalt naeris. «Ma ei ole temaga enam kohtunud, kuid tean, et ta tegutseb endiselt televisioonis.»

«Näib, et leidsime mehe, kes New Yorki sõidab,» arvas Todd.

«Oh ei, mis te nüüd,» tõrkus Casey. «Minu naine ei usuks kunagi seda salajast komandeeringut. Mitte kunagi ei usuks!»

Todd ei jätnud jonni: «Te ju ometi tunnete seda daami, kindrali armukest. Peale selle on teil üks tuttav televisioonis ja te võite vabalt koguda andmeid MacPhersoni kohta. Meil ei ole aega alustada kõike otsast peale.»

«Liiatigi, Jiggs,» toetas Toddi president, «ei olegi meil teist valikut. Chris peab siia jääma meie tegevuse koordineerimiseks. Mina olen mõistagi selle maja vang. Art teeb seda, millega tema üksi hakkama saab: jälgib Scotti. Ray sõidab El Pasosse, Pauli jaoks on mul ülesanne juba valmis mõeldud. Nii ei jäägi kedagi üle peale teie.»

«Kuid mida ma ütlen Marge'ile, söör?»

«Mitte midagi,» vastas Todd. «Kui ta vastupanu on liiga tugev, leiab president võib-olla võimaluse talle helistada.»

«Heameelega,» nõustus Lyman.

«Jumal hoidku!» oigas Casey. «Ükskõik kuhu, ainult mitte New Yorki!»

«Nüüd te kindlasti kahetsete, et ei jäänud Scotti poolele?» tõgas Clark.

«Teie sõbratari nime ei ole meile vaja,» selgitas Lyman, «kuid andke Estherile tema telefoninumber.»

Todd võttis märkmiku ja vedas jälle punkt-punktilt järge. Iga punkt kutsus vaidlema. Põhjalikult arutleti senaator Prentice'i hoiakut ja tema sidemeid staabiüle-

mate komitee liikmetega. Järeldus oli võrdlemisi üksmeelne: on küll vähe tõenäoline, et Prentice võtab osa vandenõust süsteemi vastu, kus tal endal on juba silmapaistev positsioon. Siiski tuleb silmas pidada, et valimiste ajal oli tema finantseerijate hulgas palju tööstureid, kelle ettevõtted täidavad riigikaitse tellimusi. Peale selle usaldab ta täielikult sõjaväelasi ega pea vajalikuks varjata, et kahtleb Lymani valitsuse võimetes tulla toime venelastega, kui need ei peaks täitma tuumadesarmeerimislepingust tulenevaid kohustusi.

Traavivõistlustega seotud telegrammid jättis Todd kõige lõpuks.

«Siin on veel üks asjaolu, mis näib mulle — nagu SIDERKO-gi — täiesti ebatõenäolisena,» teatas ta. «Ma mõtlen meile kõigile tuntud fakte kolonel Casey interpretatsioonis.

Minu arvates võib neid telegramme mõista kolmel viisil. Esiteks võivad nad tähendada just nimelt seda, mida nad väliselt tähendavad — ühist panust võiduajamiste totalisaatoril. Teiseks võivad nad täita suitsukatte ülesannet, et varjata võimalikku sõjalist üritust ja uinutada kõrgemate komandöride valvsust enne laupäevast häiret. Kolmandaks võivad need telegrammid tähendada mingi salajase, meile veel tundmatu iseloomuga sõjalise operatsiooni kodeeritud käske.

Peatugem esimesel võimalusel. Kõik teavad, et Scott armastab mängida traavivõistluste totalisaatoril. On ju nii?»

«On küll,» vastas Clark. «See kindrali harrastus tegi meile nalja veel möödunud aastal, kui Senat kinnitas ta staabiülemate komitee esimeheks ja ta võttis osa meie komisjoni istungist. Prentice ütles tookord, et selles kires nägevat ta kindrali ainsat pahet.»

«Ma olen ajalehtedes palju kordi näinud fotosid, kus Scotti on pildistatud mitmesugustel hipodroomidel,» lisas Girard.

«Niisiis,» jätkas Todd, «telegrammid võivad vabalt tähendada just seda, millest neis räägitakse.»

«Pidage, pidage,» vaidles Lyman vastu, «miks ta siis oli nii ärritatud, kui kuulis, et Casey teab telegrammide sisu?»

«Sõjaväe raadiokanalid ei ole mõeldud sedasorti telegrammide edasiandmiseks. Scottil oli põhjust hoida seda fakti salajas,» selgitas Todd.

Casey ei olnud sellega päri.

«Kas ma vähe olen näinud igasuguseid Scotti eratelegramme?» ütles ta. «Mõned neist oleksid võinud alust anda palju suuremale skandaalile kui need, millest meil praegu jutt on. Näiteks käskis ta ükskord Bordeaux' intendantuuri ülemal saata endale kasti maaveini. Telegramm šifreeriti kindrali isikliku «sinise» šifriga ja anti tema käsu kohaselt sõjaväe raadiosaatja kaudu edasi. Kuni eilseni ei ole ta mind kordagi hoiatanud, et ma neid asju saladuses peaksin.»

«Sellest hoolimata ei ole meil kindlaid tõendeid, et telegrammides räägitakse millestki muust, mitte võiduajamistest. Nüüd aga arutagem teist võimalust. Äkki tahab ta lihtsalt kõrgemaid komandöre eksiteele viia — enne häiret peaks see olema küllaltki loogiline samm.»

Casey kahtles jällegi.

«Mind paneb kõige rohkem imestama,» ütles ta, «et telegramm saadeti ka admiral Wilsonile. Ma ei kujuta ette, et Topping Wilson võiks mängida totalisaatoril, pealegi veel raadio teel. Omal ajal, kui talle allus ristlejate eskaader, andis ta välja spetsiaalse käskkirja, millega keelati kategooriliselt igasugused hasartmängud.»

«Kust teie seda teate?» küsis Todd.

«Ma olin siis tema lipulaeval merejalaväe allüksuse komandör,» vastas Casey. «Wilson on alati olnud kõva distsipliinimees ja on selleks vist jäänud praegugi, kus talle alluvad kõik meie relvastatud jõud Vaiksel ookeanil. Raske uskuda, et admiral lubab endale seda, mida ta oma alluvatele keelab.»

«Ja siiski ei tõestanud te mitte midagi,» väitis Todd kangekaelselt.

Casey punastas, kuid seekord mitte kohmetusest.

«Teate, härra minister...» alustas ta, kuid Lyman katkestas teda.

«Rahulikult, Chris. Jiggs ei püüagi midagi tõestada. Kuni me kohtule vajalikke tõendeid kogume, on võibolla juba hilja ära hoida seda, mida me tahame tõestada.»

Casey hingas kergendatult, kuid Todd pomises endale midagi nina alla ja jätkas vaidlemist.

«Hästi, oletagem kõige halvemat, tähendagu need telegrammid pealegi . . .»

«Üks hetk,» peatas teda Girard. «Ma mõtlesin häire organisatsioonilise külje üle ja mul tekkis küsimus: kes koostas «Üleüldisest punasest» informeeritud inimeste nimekirja?»

«Kindral Scott loomulikult,» selgitas Lyman. «Nii on meil kombeks.»

«Söör, kas te tahate öelda, et te ei andnudki Scottile erilist käsku kaitseministrit mitte informeerida?» imestas Casey.

«Säärast käsku pole mina andnud. Ma ei mõelnud siis üldse kaitseministrile.»

«Asi ei ole selles, härra president.» Casey pöördus presidendi poole, kuid ta sõnad olid ilmselt mõeldud Toddile. «Minu sellekohasele küsimusele vastas kindral, et president olevat keelanud informeerida kaitseministrit.»

Girard niheles toolil. «Niisiis, veel üks kindrali vale. Meie suur väepealik paneb mind juba veidi närveerima.»

Todd kirjutas midagi märkmikku ja jätkas: «Kui oletada kõige halvemat võimalust, nimelt seda, et need telegrammid on šifreeritud tegevuskäsud, peame ometi küsima: millal nad jõudsid kokku leppida? Kas Scott on viimasel ajal nende viie kõrge komandöriga kokku saanud?»

«Viieteistkümne kuu jooksul käis kindral kõik välismaal asuvad baasid ja väekoondised kolm korda läbi,» konstateeris Casey.

«Kas selles on midagi erilist?»

«Ei, kuid see on omamoodi rekord. Peale selle on kõik viis komandöri viimase kahe kuu jooksul käinud Washingtonis.»

«Scotti juures loomulikult?»

«Jah.»

«Kõik peale Wilsoni,» segas vahele Clark, «esinesid senatikomisjonis ettekannetega riigikaitse üldisest olukorrast.»

«Niisiis, kui oletada endiselt kõige halvemat, põrkame

6. laevastiku komandörile admiral Barnswellile, kes keeldus kihlveost. Kui vandenõu on olemas, mida ma ei usu, ja kui telegrammid kujutavad endast kodeeritud teateid, milles ma ei ole veendunud, siis on Barnswelli keeldumine eriti tähendusrikas.»

Lyman kummardus oma toolis ettepoole.

«Chris, ma juba otsustasin, et meil tuleb saata Paul Girard Barnswelli juurde läbirääkimistele. Ta võib täna õhtul koos asepresidendiga märkamatult teele asuda. Ma rääkisin Vince'iga, ta oli heameelega nõus. Andsin talle mõista, et Paulil on välismaal ajada mingeid konfidentsiaalseid eraasju.»

«Väga hea,» nõustus Todd. «Kas kellelgi meist on Barnswelli kohta andmeid, mis kergendaksid Pauli ülesannet?»

«Ma olen temaga küll kohtunud,» märkis Clark, «kuid tean temast õige vähe. Tean vaid, et ta jätab inimese mulje, kes oskab tülidest eemale hoida. Komisjonis esinedes oli ta väga leebe.»

«Just nimelt,» täiendas Casey. «Kui ma eile Paulile helistasin, olin enne tükk aega admirali peale mõelnud. Pentagonis on Barnswellil äärmiselt ettevaatliku mehe kuulsus. Ta püüab alati eemale hoida kõigest, mis võiks teda kompromiteerida, ta ei tiku kunagi esile. Enne otsuse tegemist tahab ta ikka kindlaks määrata, kustpoolt tuul puhub.»

«Ühesõnaga — tuulelipp,» märkis Todd kuivalt. «Küll alles andsite ilusa portree, kolonel!»

«Härra minister, ma tean, et see ei kuku mul kuigi hästi välja.» See vana riiakas advokaat ja tema totrad naljad tegid Casey't tõsiselt tigedaks. «Ausalt öelda, on tekkinud arvamus, et Barnswell oskab alati jääda võitja poolele.»

«Jumal hoidku,» hüüatas Lyman, «kuidas võis mereväeminister küll panna niisuguse inimese nii tähtsale ametikohale. Ta juhatab ju Vahemere laevastikku!»

«Kui sellest rääkida, siis võiks ka küsida, kuidas teie küll võisite Wallstedti mereväeministriks määrata?» ironiseeris Clark.

Clarki hääles ei olnud seekord tavalist heasüdamlikkust; kõik taipasid, et siin oli riivatud Georgia senaa-

tori tundlikku poliitikunärvi. Lyman sattus segadusse. Tuppa sigines pingeline vaikus, kõik kuus põrnitsesid üksteist. Nendel sekunditel said nad aru, et Lymani valitsuse koosseis ei jää mingil tingimusel endiseks, ükskõik, kas laupäeval midagi juhtub või mitte. Edaspidi jagunevad kõik nendeks, kes teadsid, ja nendeks, kes ei saa kunagi teada, ükskõik missugune on kellegi suhe poliitikaga ja ühiskondlik positsioon. See mõte mõjus igaühele neist iseviisi, olenevalt sellest, kui lähedane keegi neist presidendile oli. Aga kõik taipasid, et Lymani valitsus elas üle kriitilist hetke. See teadmine tõi tuppa jäist hingust ja oleks nagu muutnud väljas valitsevat udu veelgi tihedamaks.

Todd puhastas hoolikalt prille.

«Paul, ma arvan, et pean sulle igaks juhuks kirja kaasa andma,» katkestas Lyman vaikuse. Ta läks nurka väikese kirjutuslaua juurde ja võttis ühe lehe kõigile tuttavat punakaspruuni kirjapaberit, millel oli presidendipitsati kullatud jäljend ja mida president tarvitas tavaliselt isiklikuks kirjavahetuseks. Lyman hakkas kiiresti kirjutama:

«Kallis admiral Barnswell!

Selle kirja tooja on minu sekretär ja isiklik abi Paul Girard, kelle ülesandeks on määrata audientse ja vastuvõtte. Ma loodan, et te võtate ta lahkelt vastu ning vastate üksikasjaliselt ja avameelselt kõigile küsimustele, mis ta teile esitab.

Paul Girard täidab minu antud ülesannet ja tal on minu täielik usaldus ning toetus. Teie vastused peetakse saladuses. Siiralt ette tänades Teie Jordan Lyman.»

«Paul, sa pead omal jõul Roomast Gibraltarini jõudma,» ütles Lyman ümbrikut kinni pitseerides ja Girardile üle andes.

«Barnswelli vastused peavad teil olema kirjalikult,» hoiatas Todd. «Te olete džentelmen, kuid kohtus ei maksa teie suulised tunnistused Barnswelli või Scotti vastu kuigi palju.»

Nõupidamine hakkas lõppema, Todd heitis kõigile hindava pilgu.

«Igaüks teist peab oma aega nii jagama, et ta jõuaks hiljemalt neljapäeva lõunaks siia tagasi,» toonitas ta.

«Kui Casey'l on õigus, siis jääb meie käsutusse kõigest kaks ööpäeva.»

«Chris, aga kood?» tuletas veidi närvitsev president meelde.

«Õigus jah. Igaks juhuks peame olema ettevaatlikud. Ma töötasin välja lihtsa koodi, mida me hakkame kasutama telefonikõnedes.»

Corwin — ta istus ikka veel uksele najatudes — pöördus äkki ümber.

«Selle üle ei maksa muretseda, härra minister. Minu teada andis president miss Townsendile vastava korralduse. Kõik Valge Maja telefoniliinid on pealtkuulamise eest kaitstud nii palju, kui see praktiliselt on võimalik.»

«Aga kas ei saa pealt kuulata seal, kust helistatakse?» küsis Todd.

«Kasutage automaattelefone,» soovitas Corwin. «Nii paljudel telefoniliinidel ei ole võimalik üheaegselt pealt kuulata.»

«Hea küll,» nõustus Lyman. «Võib-olla on see ülearune, kuid igaks juhuks olge telefonikõnedega ettevaatlikud. Me saame ka siis aru, kui te räägite vihjamisi.»

«Üldiselt oleme sedasorti põnevusmänguks liig vanad,» ütles Todd. «Ausalt öeldes pean ma neid oletusi endiselt absurdseteks. Mida varem tõtt teada saame, seda parem.»

«Loodan, et teil on õigus, härra minister,» lausus Clark, «kuid minu nina haistab roiskunud kala, mis on liiga kauaks päikese kätte jäetud.»

Hakati laiali minema. Lyman viis Clarki ja Girardi kõrvale ning pani viimasena väljaläinud Toddi järel ukse kinni.

«Need kolm on toredad inimesed,» ütles president, «kuid ma ei ole kindel, et nad räägivad meiega ühte keelt. Eriti Chris. Kurat võtaks! Tema arust peaksin vist kantslisse astuma, hüüdma kogudusele: «Teie hulgas on varas!» ja nõudma kõigi usklike läbiotsimist.»

«Sinna ei saa parata,» ütles Girard. «Nad ei ole poliitikud.»

«Paulil on õigus,» kinnitas Clark. «Iga poliitik saab aru, et te ei või praegu rabada kinnisilmi. Meie praeguse

«populaarsuse» juures saaksime lüüa igas kähmluses Scottiga.»

«Ja laseksime võib-olla käest minna kogu maa,» lisas mõtlikult Lyman. «Terav konflikt sõjaväelaste ja tsiviilisikute vahel Ühendriikides... Venelastel ei oleks vaja paremat ettekäänet, et lepingu täitmisest loobuda... Ma ei mõista Toddi. Kas ta tõesti arvab, et me peaksime tegutsema avalikult?»

«Tegelikult aga peame selles mängus hoidma kaardid võimalikult vesti ligi, et keegi ei saaks piiluda,» lisas Clark.

«Täpselt,» nõustus Lyman. «Eile õhtul ma otsustasin, et kui meie oletustes on kübetki tõtt, siis peame tegutsema tasa ja targu. Ärgu rahvas sellest midagi teada saagu. See pole muidugi lihtne: tuleb koguda veenvaid tõendeid, et sundida Scotti mingil ettekäändel erru minema.»

«Nüüd, kus Chris on asjasse pühendatud, peaksite teie; boss, püüdma seda talle selgeks teha,» ütles Girard.

Nad istusid ligi pool tundi ja arutasid veel kord kõike pühapäeval ja esmaspäeval toimunut.

«Aga miks mitte rakendada Scotti vastu «A-meetodit»?» küsis presidendilt Girard. «Võib-olla aitab see; kui meie kahtlused ei osutugi tõeks, ei saa keegi meile mingeid pretensioone esitada.»

«A-meetod?» ei taibanud Lyman.

«Nojah. Te ju teate, šeff, millest ma räägin,» naeratas Girard küüniliselt. «Koristame ta siit linnast ära. Saadame kuhugi välismaale. Scott ei saa meid näiteks viie tuhande miili kauguselt ohustada.»

Clark naeratas: «Näib, et Valge Maja mõjub teile niiviisi, Paul. Üks noormees, muide ülikooli professor, kes töötas siin Kennedy ajal, rääkis mulle, et ei olevat paremat viisi inimesest lahti saada, kui hoida teda Washingtonist eemal... Ausõna, Jordie, ettepanek on ahvatlev.»

«Ma ei arva nii,» raputas Lyman pead. «Niisugune moodus võiks sobida igas teises olukorras, kuid mitte käesolevas. Staabiülemate komitee esimeest ei või mingi väljamõeldud ülesandega minema saata. Mina eelistan igal juhul pidada Scotti siin — vähemalt saab Art temal silma peal hoida.»

Hakkas juba pimedaks minema, kui Clark lahkumiseks püsti tõusis. President surus mõlema mehe kätt.

«Tulge hästi ruttu tagasi,» palus ta. «Ma ei taha siia üksinda üheksa vastu jääda. Aga võib-olla on neid kindraleid ja admirale veelgi rohkem.»

Pärast Clarki ja Girardi lahkumist seisis Lyman veel mõnd aega suure akna juures. Udu hakkas hajuma. Ilmusid nähtavale madalad pilved, mida valgustas linnatulede kuma.

Ükskõik kui palju inimesi ongi segatud sellesse loosse, lõpuks jääb ikkagi tema, Lyman, Scottiga silm-silma vastu. Peaks seda inimest paremini tundma. Möödub veel kuigipalju tunde, ja nad kohtuvad Scottiga kahekesi.

Presidˇent seisis pimedas. Tagumist sissesõidualleed valgustavate vanamoodsate ümmarguste lampide alt hõljusid läbi viimased uduräbalad.

Nad kõik on head inimesed, mõtles ta, kuid lõpuks jääd sa, Jordie, ikkagi üksi. Suur jumal, kui üksildane sa oled selles majas! Oleks vähemalt Doris siin! Kui hea oleks kellegagi koos õhtust süüa...

Teisipäeva õhtul

Art Corwin parkis auto Fort Myeri peaväravate vastas asuva mitmekorterilise elumaja sissesõidutee äärde. Ta ei valinud seda kohta juhuslikult. Seal oli kallak autotee suunas. Arti auto seisis eespool olevast nelja jala kaugusel: nii võis ta oma sõiduki ainsa roolipöördega välja keerata. Otse tema ees oli 50. automagistraali teerist. Vajaduse korral võis sõita üle kahekordse sõidutee ja pöörata vasakule — Washingtoni; võis ka sõita otse paremale — Virginia kaugustesse.

Vihm jäi järele, udu haihtus, kuid madalad pilved varjasid endiselt kuud. Tänavad ja puulehed — kõik oli märg ja nukker, kuid Corwini meeleolule see ei mõjunud. Tema oli reibas ja kõigeks valmis. Pärast pikka nõupidamist Valges Majas olid kann õlut ja singiga rukkileivasandvitš maitsenud eriti hästi. Oma hästi reguleeritud võimsa mootoriga autol võis ta tarbe korral kihutada üle saja miili tunnis. Pealegi töötas ta nüüd jälle üksi nagu noil kaugetel aegadel, kus tema peamiseks ülesandeks oli paljastada mõni väike valerahategija. Siis ei olnud seda pidevat pinget, mis oli seotud Ühendriikide presidendi elu kaitsmisega.

Varsti pärast kella seitset oli Corwin aeglaselt mööda sõitnud majast nr. 6, mis asus künkal kesk sõjaväekolooniat. Staabiülemate komitee esimehe teenistuslimusiin ja tema isiklik «Chrysler» seisid sissesõidualleel. Alles pärast seda eelluuret valiski Corwin endale varitsuskoha Fort Myeri peaväravate vastas, kust võis jälgida kõiki, kes tulid või läksid. Ta vahetas kahel korral asukohta, kuni leidis kõige sobivama. Tänavalaterna paistel võis siit näha iga külastaja nägu, kes valveputka ette seisma jäi, et näidata läbipääsuluba, nagu seal öösel kombeks.

Veider lugu, mõtles Corwin. Ta ei teadnud, kas Scott

kipub presidendiks, kuid oli kindel, et Christopher Toddi targutused võisid lõppeda mittesoovitavate tagajärgedega. Corwin oli end harjutanud oletama alati kõige halvemat. Tuleb välja, et Scott tahab tõepoolest presidendiks saada? Kuid kes Washingtonis seda ei tahaks?

Corwin püüdis arvata, kui palju mehi ta peaks nädalalõpul Valge Maja valvuritele lisaks võtma. Kui seda äkilist näitemängu juhataks tema, siis katsuks ta Pentagoni raadiojaama sokutada oma inimese. Seda ei ole küll lihtne teha, kuid ... Huvitav, kas Todd oli sellele mõelnud? See rahandusminister on üldse vandenõu võimatuses sedavõrd veendunud, et võib hõlpsasti unustada kõik ettevaatusabinõud. Aga kui Scott alustab varem? Mis siis ette võtta?

Corwin mõtles ikka veel presidendi kaitsmise probleemide üle, kui Fort Myeri väravatest sõitis välja tänavalaternate eredas valguses helkiv tumesinine seitsmeistmeline «Chrysler». Putka juures seisev tunnimees võttis valveseisangu ja andis uljalt au. Rooli taga istus kindral Scott, ilma mütsita, ilmselt erariides. Corwin jõudis näha kindrali tihedaid, hõbedaga segunenud tumedaid juukseid. Tema kõrval istus merejalaväe ülem kindral Billy Riley. Teist niisugust etteulatuvat lõualuud ei leia terves Washingtonis.

Kui «Chrysler» oli autoteele keeranud ja suuna Virginia poole võtnud, süütas Corwin parktuled, käivitas auto ja laskus tõusult alla ristteele. Lasknud kolm sõidukit endast ette, pani ta täistuled põlema ja liitus autodevooluga. Kolmerealine sõidutee viis pealinnast välja. Näis, nagu laulaksid autokummid märja asfaldiga kokku puutudes, ja Corwinile see meeldis. Laskmata silmist «Chryslerit» ja silmanurgast liiklust jälgides ümises ta moodsat laulukest — romansi «Alice sinises kleidis» paroodiat:

... Mul on meeles, kui aatomileil
kõik kaardid segi lõi meil ...

Märgid lubasid kiirust suurendada ja Corwin lisas kergelt gaasi, et Scottist mitte maha jääda. See ei olnud raske, sest tihe autodevool ei lasknud «Chrysleril» ette söösta. Kuhu see kindral küll sõidab?

Seven Cornersi neoonlaternate valgusel nägi Corwin Scotti pööravat paremale, 7. autoteele, mis viis otse Leesburgi. Mõlemad autod sõitsid aeglaselt läbi Falls Churchi; seal jäi liiklus harvemaks ja võis lisada kiirust. Corwin otsustas veidi maha jääda. Ta oli tähele pannud, et Scott sõidab pidevalt umbes viiskümmend viis miili tunnis.

Enne Leesburgi jäid pilved hõredamaks. Heledamaks tõmbunud taevas nägi Corwin pilvede piirjooni ja nende vahelt väljapiiluvaid tähti. Õhk muutus jahedamaks ja ta laskis klaasi alla, et täie rinnaga hingata karget maaõhku. Teelahkmel Leesburgist lääne pool keeras Scott paremale, üheksandale teele, mis viis Charles Towni. Mida te sealt otsite, kindral? küsis Corwin mõttes. Kas õhtusi traavivõistlusi Shenandoah Downsis?

Jälitamine muutus raskemaks. Autosid oli järjest vähem ja Corwinil õnnestus üha harvemini lasta enda ja «Chrysleri» vahele vähemalt ühe sõiduki. Orud, künkad ja sagedased kurvid sundisid hoidma Scottile võimalikult lähedale. Paaril korral lülitas Corwin tuled välja ja kihutas nii minuti või kaks kiirusega seitsekümmend miili tunnis. Seejärel pidi laternad jälle sisse lülitama. Kui Scott vahetevahel pilgu peeglisse heitis — Corwin kahtles, kas ta seda tegi, — arvas ta lihtsalt, et tema taha teele on ilmunud veel üks auto, muud midagi.

Nad hakkasid tõusma Sinimägedele — Shenandoah oru idaservale. Ühes kohas pidi Corwin keerama killustikuga kaetud teele, kuid märkas viga õigel ajal, keeras kiiresti ümber ja sõitis taas 9. autoteele. Scotti auto oli peaaegu silmist kadunud, üksnes stopptuled vilkusid, kui Scott järjekordses kurvis pidurdas. Õnneks ilmus mingi sõiduk ning Corwin puges selle varju. Ta vaatas kella: 9.15 . . . Kindralid olid juba tund ja kakskümmend minutit teel olnud.

Hillsborost lääne pool, kus tee tõusis Sinimägede harjale ja laskus taas orgu, hakkas Scotti autol vasak suunatuli vilkuma. Corwin võttis hoo järsult maha. Scott pööras vasakule. Corwin järgnes talle mööda musta killustikuteed, mis kulges piki mäeseljandikku otse lõunasse. «Chrysleri» stopptuled paistsid umbes

pool miili eespool: nad kord kadusid, kord ilmusid uuesti nähtavale.

«Ah nii on lood!» taipas Corwin. Tänu oma tööle Valges Majas teadis ta üht-teist sellest teest — Virginia-120, mida tundsid vaid vähesed. See tee viis Mount Thunderi maa-alusesse varjendisse, kust president pidi tuumasõja korral riiki valitsema. Corwin oli siin käinud vähemalt kuus korda ja tundis seda teed hästi. Nüüd kulus see tal ära, sest algasid küllaltki järsud tõusud ja langused, mis raskendasid tunduvalt jälitamist. Kahel pool teed rippusid üle vanade kiviaedade tohutu suurte puude oksad.

Oletades, et Scott läheb Mount Thunderisse — baasini jäi kõigest mõni miil — lülitas Corwin jälle tuled välja. «On alles pimedus!» mõtles ta. «Asi läheb aina keerulisemaks.»

Äkki süttisid Scotti autol eredalt stopptuled. Corwin jäi seisma. «Chrysler» keeras aeglaselt vasakule ja kadus puude varju. Üksnes parktulede valgel sõitis Corwin samuti aeglaselt mõned meetrid ja jäi seisma umbes saja jardi kaugusele kohast, kus Scott oli ära keeranud. Ta leidis teepeenral küllalt laia platsi ja pööras sõiduki nina tee poole. Pinnas tundus siin aga olevat pehme ja kui Corwin katsetas, kas ta saab küllalt kiiresti paigast võtta, hakkasid rattad puksima. Veidi eespool leidis ta kruusaga kaetud laigu. Sellega rahule jäänud, keeras ta mootori seisma, tegi parema püksitasku peenrahast puhtaks ja torkas sinna nahast võtmehoidja, jättes meelde, kus on süütevõti. Mine tea, arutles ta, äkki tuleb kiiresti jalga lasta. Seejärel võttis ta väikese taskulambi ja kontrollis, kas märkmik ja pliiats on oma kohal keebi sisetaskus.

Mööda sillutatud teed läks Corwin kohani, kust Scott oli ära pööranud. Siit algas kitsas tee, mis viis läbi segametsa ida suunas. Kiviaia lähedalt väikeselt teeviidalt luges Corwin lambiga valgustades sõna «Garlock».

Vist sama kamba mees, mõtles Corwin. Tee viis ilmselt kindral Garlocki maja juurde.

Mount Thunderi baasi komandöri kindral Matthew H. Garlockiga oli Corwin kohtunud rohkem kui üks kord. Kui neil on mingi nõupidamine, mõtles Corwin, kõlban ka mina sinna.

Siksakiline kruusatee laskus mäejalamile. Corwin astus edasi piki teeserva, tallates männiokstel ja aegajalt komistades teelt kõrvale veerenud kivide otsa. Ta teadis, et taevast katnud pilved on hajunud, kuid siin, tihedas metsas, oli pilkane pime. Vihm ja udu olid metsa märjaks teinud: iga kord, kui Corwin mõnd oksa puudutas, sadas talle veepiisku pähe ja näkku. Sammude kaja kadus niiskusest küllastunud õhku. Umbes veerand miili allpool oli viimane teekäänak ja mets lõppes.

Avaneva vaate ilu sundis Corwinit seisatama. Mäejalamil seisis pikk madal palkmaja. Mäeahelik selle taga kadus kaugesse orgu. Tasandikule langenud õhtuhämaruses helkisid tuhanded tulukesed. Lugematud tähed täitsid taevakupli, nad näisid palju heledamad kui linnas. Idas rippus kahvatu arglik kuu nagu latern vahitornis. Kõige suurem tuledesülem orus on arvatavasti Middleburg, otsustas Corwin, kõige väiksem, paremal — Upperville. Märksa kaugemal oli näha Warrentoni suitsust kahvatut kuma.

Hea töökoht sel Garlockil, otsustas Corwin: ei ole vaja kodust lahkudagi. Siit ülevalt näeb ära kogu Virginia traavivõistlused.

Corwin uuris hoolikalt maja. Paremal oli köök, keegi naine kummardus seal kraanikausi kohale. Maja keskmine osa, kus kõigi tundemärkide kohaselt pidi olema mitu tuba, oli pime. Hoone vasakus tiivas, suures kaminatoas silmas Corwin Scotti ja Riley't, kes istusid diivanil, näod akna poole. Kui Scott pani sigari suhu, tõusis tugitoolist kolmas mees, põlev tikk käes, ja Corwin tundis ära Garlocki.

Art tõmbus kummargile, jooksis üle lageda platsi, astus üle heki ja sattus otse roosipõõsasse. Ta vandus teravaid okkaid ja lakkus kiirustades kriime kätel. Siis pööras ta paremale ja, püüdes jääda maja varju, ületas kikivarvul kruusatatud teeraja ning seadis end sisse valgustatud akende alla. Siit kuulis ta hästi kõiki kolme, ehkki ei näinud midagi peale jämeda laetala. Corwin laskus ühele põlvele ja sättis teisele märkmiku. Hoida ühes käes märkmikku ja taskulampi, teisega aga kirjutada ei olnud eriti mugav, kuid polnud parata ... Kõneles Scott:

«... Kindral, me oleme teile tänulikud, et saite meid nii hilisel tunnil vastu võtta. See on mul terve nädala jooksul esimene vaba õhtu ja ma tahtsin täpsustada mõnda detaili. Pärast viimaseid ebameeldivusi eelistan kõike isiklikult kontrollida.»

«Söör, teil on õigus.» Garlocki häälest kuuldus nii vajalikku lugupidamist kui ka imestust. «Meil baasis ollakse rakkes kakskümmend neli tundi ööpäevas. Kas peate silmas mingeid erilisi abinõusid seoses eeloleva häirega?»

«Seekord külastab teid president isiklikult,» vastas Scott, «ta tahab näha, kuidas asjad edenevad. Me arvasime, et sel puhul ei ole ülearune saata siia täiendavalt sõdureid.»

«Kas tõesti?» imestas Garlock. «Varem oleme ilma nendetagi hakkama saanud.»

«Vaadake,» sekkus Riley, «tema jaoks me peame tegema midagi ... erilist. Eelmine kord ei jäänud ta «Üleüldise punase» korraldamisega rahule.»

«Tuleb muidugi mõelda ka presidendi julgeolekule,» jätkas Scott. «Arutagem nüüd üheskoos, kuidas siia veel paarsada sõdurit majutada. Toitlustamise pärast ärge muretsege. Nad saavad kaasa paari päeva välinormi ja kõik muu manöövriteks vajaliku. Me ei instrueeri neid, nad ei tea sedagi, kuhu nad saadetakse.»

«Toitlustamise pärast ma ei muretse, kindral,» vastas Garlock, «seda jätkub meil siingi. Aga voodikohtadega on lugu keerulisem. Ruumi on napilt.»

«Miks mitte paigutada osa inimesi telkidesse?» küsis Riley. «Sõja korral tuleb paljudel neist siin niikuinii ringkaitsesse asuda.»

«Kardan, et kui me nad siia kõigi nähes laagrisse lööme, siis reedame sellega häire alguse,» arvas Garlock. «Mäeseljandiku teel on küllaltki elav liiklus, möödasõitjate hulgas on palju sõjaväelasi, need aga on harjunud hoolikalt ümbrust silmitsema.»

«Ehk lööme laagri üles veidi allpool, vanade hoonete taga?» ütles Riley.

«Nii ongi vist õigem,» nõustus Garlock. «Muide, millal saabub president?»

«Laupäeval lõuna paiku,» vastas Scott. «Kõik viis

staabiülemate komitee liiget on siin loomulikult kell veerand kaksteist. Kui teil tekib presidendi saabumisega seoses raskusi, siis on veel aega neist üle saada.»

«Mind häirib ikka veel teie otsus täiendava valvemeeskonna kohta,» ütles Garlock. «Ma ütleksin — teie ootamatu otsus. Meil on ju siin sajameheline alaline valve.»

Corwin tajus Garlocki hääles ärritust. Vist võttis ta kindralite äkilist siiasõitu kui vihjet sellele, et temale alluvas baasis ei ole kõik korras. Scott nähtavasti taipas seda.

«Palun ärge arvake, et me tulime siia teid kritiseerima,» ütles ta. «Lihtsalt peame õppima senisest operatiivsemalt väeosi ümber paigutama. Viimane sõjalise valmisoleku kontroll tõestas meie nõrkust sellel alal.»

«Muidugi, kui president nõnda otsustas, ei hakka ma vastu vaidlema,» vastas Garlock.

Toas tekkis vaikus ja Corwin kujutas endale ette, kuidas Scott sigarisuitsu puhub. Kui Scott uuesti kõnelema hakkas, oli tema hääl endisest veidi vaiksem:

«President ei tea sellest midagi. Ta ei olnud meiega viimati rahul ja me tahtsime talle tõestada . . .»

Corwinil suri jalg ära, ta püüdis end sirutada ja haaras kikkapuupõõsast kinni. Märg oks pääses tema õla tagant lahti ja lõi laksatades vastu seina. Koer hakkas köögis urisema ja naine küsis: «Leedi, kas sa tahad välja?»

Corwin hüppas üle jalgraja, jooksis mööda kallakat õue lagendikuni ja viskus maha. Ta kiskus end kägarasse ja piilus maja poole. Köögiuks tõmmati lahti ja õue kargas läikiva musta karvaga labrador. See jooksis põõsaste juurde, kus Corwin oli äsja kükitanud, ja hakkas nuuskima.

«Tulge,» kutsus Garlock, kaminatoa uksel seistes. «Saab nalja, kui põder jälle siia on jooksnud.»

Corwin nägi, kuidas Garlock sirutas käe ja võttis kaminasimsilt pika taskulambi. Kuni nad õue tulid, jõudis Corwin roomata üle lagendiku metsaservani. Garlock valgustas hobusetalli ja terrassi vahelist kitsast maaala, kust veel mõni sekund tagasi oleks võinud leida Corwini. Praegu aga lamas presidendi kogukas ihukaitsja mingi palgi varjus märjal rohul, kuna niiskus järk-järgult ta pükstesse imbus.

Kindralid astusid mööda teerada edasi ja Garlock valgustas aeg-ajalt taskulambiga ümbrust. Koer jooksis Corwini jälgi mööda terrassini, kuid kaotas siin kividel nähtavasti jäljed ja viskles kaeblikult kiunudes edasi-tagasi.

«Põder on lihtsalt vaimustav, kui talle valgus ootamatult peale suunata,» märkis Garlock. «Silmad põlevad tal nagu söed.»

Ta pööras ümber, kavatsedes koju tagasi minna, kuid Riley võttis talt lambi ja suundus koos Scottiga metsa poole. Garlock jäi koeraga ukse juurde ootama. Kindralid ei olnud Corwinist kaugemal kui paarkümmend jardi, kui see kuulis Riley häält:

«Jim, see oli ehk tõesti põder, kuid ausalt öeldes oli mul siia sõites kogu aeg imelik tunne.»

«Te muretsete ilmaasjata,» vastas Scott. «Ma jälgisin peeglist küllalt tähelepanelikult teed ega avastanud mingisuguseid jälitamise tundemärke.»

Ka Scott ja Riley loobusid varsti edasistest otsingutest ja läksid koos Garlockiga tagasi majja. Nad astusid võõrastetuppa, naine aga kutsus koera ära. Alles siis, kui köögiuks suleti, julges Corwin end jälle liigutada. Tal oli tunne, nagu oleks ta vedelnud paduvihma käes vanas, räbaldunud magamiskotis. Riided olid tal läbimärjad. Ta otsis üles kruusatee ja jooksis end poolhingetuks, kuni lõpuks autoni jõudis.

Küllap olen mudane kui saatan, mõtles ta: nüüd, härra president, ärge lootkegi odavalt läbi ajada: ilus päevaraha selle lõbusõidu eest pluss kümme senti autokulu iga läbisõidetud miili eest pluss ülikonna keemiline puhastus — ühtekokku üks ümmargune summa . . . Siis tuli Corwinil meelde, et tema kulud tasub hoopis rahandusministeeriumi salateenistus, mitte president. Ta muigas: ükskõik, kui palju sa end valitsuse heaks vaevad, rikkaks sa ikkagi ei saa!

Sõitnud umbes pool miili, jäi Corwin ühe väikese kurvi juures tee kõrvale seisma. Siit lootis ta näha Scotti auto tulesid, kui see Garlocki juurest tulles suurele teele keerab. Vaevalt Scott teises suunas — s. o.

lõuna suunas — sõitma hakkab, sest sealtkaudu on Washingtoni märksa pikem maa. Garlock võis igatahes soovitada ka seda teist teed. Corwin otsustas, et siin seistes jääb ta ise märkamatuks ja näeb ikkagi, kuhu kindralid sõidavad. Äkki tundis ta hirmsat suitsunälga nagu ükskord aastaid tagasi, ja ta kujutles elavalt, kui mõnus oli olnud esimene mahv pärast pikka varitsust valerahategijate kannul.

Tal ei tulnud kaua oodata. Garlocki maja poole viival teel helkisid autotuled. Tundus, nagu oleks juht suuna valikul veidi kõhelnud, kuid siis hakkas auto lähenema Corwinile. Art pani mootori käima, sõitis pimedas kiirelt üle väikese künka, lülitas tuled põlema ja kihutas mööda käänulist teed Sinimägedest alla. Mäeaheliku jalamil sõitis ta külavaheteele, pööras ümber, kustutas tuled ja jäi ootama. Mõne minuti pärast vilksas mööda suur «Chrysler», mille eesistmel istus Scotti kõrval Riley. Corwin jätkas jälitamist, kuid hoidus nüüd «Chryslerist» tüki maad kaugemale.

Tagasisõit võttis nagu vähem aega. Viimane tume pilv oli liikunud itta, õine taevas täiesti selgeks läinud, paras tuul tee ära kuivatanud. Scotti auto stopptuled vilkusid nagu mingi elusolendi silmad, Corwin ei pööranud neilt pilku kõrvale.

Väikesel ristteel Dranesville'is pööras Scott vasakule. Nüüd on teda raskem silmas pidada, mõtles Corwin: ta tahab sõita Kettsilla kaudu. Tähendab, ta ei lähe Fort Myerisse ega kavatse sõita ka Washingtoni kaguosas asuvasse merejalaväe linnaossa, et viia Riley koju. Ta sõidab kas Washingtoni loodeossa või Marylandi.

Tee võnkles puude vahel ja Art pidi mitu korda seisatama, et hoida vajalikku vahemaad.

Ta tundis alles siis kergendust, kui kindral Kettsilda mööda Potomaci jõest üle sõitis. Linnaliiklus muutis jälitamise hõlpsamaks ja Corwin laskis kohe neli või viis autot endast ettepoole. Scott sõitis Massachusettsi avenüüni ja keeras sealt kesklinna. Teda silmist kaotamata nägi Corwin, kuidas ta pööras ühte kõrvaltänavasse, kus uue suure elumaja taga oli parkimisplats. Scott sinna sõitiski, Corwin aga jäi seisma veidi eemale kõnnitee äärde.

Ta nägi, kuidas Scott ja Riley tulid autost välja, möödusid valgustatud sildist «Parkimine lubatud ainult Dobney House'i elanikel» ja läksid maa-aluse garaaži poole. Oma varitsuskohast nägi Corwin ainult nende jalgu. Kindralid astusid garaažist vasakpoolsesse külgkoridori. Corwin ootas, kuni nad tema arvates liftini pidid jõudma ja ruttas siis ise garaaži. Koridor lõppes tupikuga, kus asus kaubalift.

Küll on lugu, mõtles Corwin: veidrad visiidid sel staabiülemate komitee esimehel . . .

Corwin tuli oma auto juurde tagasi, sõitis sellega parkimisplatsi ja jäi Scotti sõidukist kümne-kaheteistkümne auto kaugusele seisma. Intuitiivselt võttis ta auto sahtlist Kongressi taskuteatmiku — see oli tal alati kaasas — ja lehitses seda. Ta oli arvanud õigesti: «Senaator Kalifornia osariigist Frederick Prentice; elukoht Dobney House.»

Mõne minuti pärast sõitis maja ette kollane takso. Corwin teadis, et firmal, kellele see kuulus, oli eelisõigus teenindada rahvusvahelist lennujaama. Ta tundis ka pikakasvulist kõhna, veidi kühmu tõmbunud reisijat, kel oli seljas kerge läikivast villasest riidest ülikond.

Küll on hea, kui kodused ülesanded on hoolega tehtud, kiitis Corwin end mõttes. Pärast hommikust kõnelust presidendiga ja enne Scotti jälitamist oli ta jõudnud teha kaks asja: tellida Casey isikliku toimiku ja õppida fotode järgi tundma kõiki, kellest president oli rääkinud. Tal ei olnud kuigi raske tunda ära taksost väljaastunud reisijat. See ei olnud keegi muu kui televisioonikommentaator Harold MacPherson. Seegi mees seadis sammud Dobney House'i garaaži sissekäigu poole. Corwin tuli autost välja ja järgnes talle ilma ruttamata. Ta nägi, kuidas MacPherson vasakule keeras ja kaubalifti koridori astus.

Läks mööda üle tunni. Kesköö oli ammu möödas, kui Scott, Riley ja MacPherson garaažist jälle nähtavale ilmusid. Nad surusid üksteisel kätt ja MacPherson kiirustas teda ootava takso juurde.

Corwin otsustas mõneks ajaks presidendi näpunäidetest lahti öelda ja võtta vaatluse alla kollase auto. Ta oli leidnud uue ning järelikult huvitavama objekti.

Džentelmen Jimi jälitamine oli teda juba ära tüüdanud.

Nagu Corwin oli oletanudki, sõitis MacPherson lennujaama. Corwin pühkis kiiruga pükstelt ja mantlilt pori ja läks MacPhersoni kannul vestibüüli. Ta nägi, kuidas kommentaator registreeris oma pileti lennukompanii kassas, ostis ühe ajakirja, väljus platvormile ja astus mööda trappi lennukisse, mis pidi lendama New Yorki.

Presidendi ihukaitsja helistas automaattelefoni kapist Valgesse Majja Esther Townsendile. Kell oli juba viie minuti pärast kaks öösel.

«Räägib Art,» ütles ta, «mul on andmeid, pealegi veel huvitavaid.»

«Kas ei saaks kannatada hommikuni?» küsis unine Esther.

«Siis võimalikult vara, mu kaunitar. Nii vara, kui vähegi saab.»

«Ütleme hiljemalt kell seitse?»

«Hästi, ma tulen.»

«Nii on parem,» selgitas Esther. «Šeff heitis umbes tund aega tagasi magama; võib-olla on see temal viimane öö, kus ta saab korralikult puhata.»

«Arvan, et meil samuti, mu kaunitar. Lähen nüüd koju.»

Kui Corwin sõitis lennuvälja viimasest angaarist mööda, tõusis New Yorgi lennuk parajasti õhku. Küll olen ma väsinud, mõtles Art: päris vastik enesetunne. Pealegi haisen nagu muskusrott . . .

Ta vajutas gaasipedaalile ja hakkas väsinult ümisema:

«Mul on meeles, kui aatomileil
kõik kaardid segi lõi meil . . .»

Kolmapäeva hómmikul

Hakkas vaevalt koitma, kui Jiggs Casey ja senaator Raymond Clark juba läbi Virginia kihutasid. President Lymani korraldusel suundusid nad samasse lennujaama, kust Art Corwin alles mõned tunnid tagasi oli lahkunud.

Presidendi väikesest väesalgast ei olnud nemad üksi, kes nii vara tööle asusid. Selleks momendiks, millal Corwin, üleni punase saviga koos, koduväravasse jõudis, oli Paul Girard juba jõudnud Atlandi ookeani kohale. Ta istus suure reaktiiv-reisilennuki salongis koos asepresident Vincent Gianelliga, kelle sihtkohaks oli Rooma.

Casey oli Clarkiga kokku leppinud, et Clark ise autot juhib: nii võisid nad ilma tunnistajata juttu ajada. Enne kella viit andis Clark õige tasa signaali Casey maja ees Arlingtonis. Kolonel ootaski juba esikus. Ta võttis istet punase nahaga kaetud eesistmel ja viskas tagaistmele oma õhukese portfelli. Casey pidi lendama New Yorki, Clark El Pasosse.

«Vahva masin teil, senaator,» märkis Casey.

«Teate, Jiggs, kui te mind lihtsalt Rayks ei kutsu, palun ma Billy Rileyl alandada teid majoriks.»

«Hüva, Ray.» See sõbralik poliitikamees Georgiast meeldis Casey'le. «Ma ütlesin: vahva masin teil.»

«Leskmehel peab ju midagi lohutuseks olema . . . Mida's teie naine sellest sõidust arvas?»

Casey tegi õnnetu näo.

«Ega te ometi usu, Ray, et on kerge niisama lihtsalt kodust lahkuda, mingit seletust andmata. Ma ei võinud öelda Marge'ile, et mul on salajane ülesanne: Scott võib ju helistada. Ma ei võinud ka nimetada presidendi

käsku, ei võinud juttu teha ametisõidust. Ma ei võinud selle reisi õigustuseks üldse midagi öelda! Võisin ainult vaikides vaadata, kuidas ta suured pruunid silmad armukadedusest rohekaks tõmbusid.»

«Noh, Jiggs,» ütles Clark õrritades, «kas te ikka veel tahate salata, et teie naisel põhjust on teid kahtlustada?»

«Ega tal ole. Aga kui ta teaks, et ma New Yorki sõidan, hakkaks ta siiski armukadetsema.»

«Kas toda neiut televisioonist?»

«Teda jah.»

«Milles on lõpuks asi? Eile te putrasite midagi arusaamatut.»

«See lugu algas kaks aastat tagasi, aga lõppes õieti enne, kui sai alata,» ütles Casey tujutult.

«Minagi hakkan teid juba kahtlustama, Jiggs,» jätkas Clark nokkimist.

Casey asus kaitsele.

«Vaadake, Ray, miss Segnieriga ma tegin tutvust kaks aastat tagasi New Yorgis komandeeringul olles. Ta sõbrustas selle minu tuttava neiuga, kellega mul . . . Lühidalt rääkides, see lõppes üsna ruttu . . . nagu vahel juhtub. Marge sai loost kuidagi teada ja tegi mulle põrgut. Olin muidugi süüdi, igavene tola olin, aga te teate ju, kuidas mõnikord . . .»

«Tean, tean, miks ei tea,» ütles Clark, «aga ei maksa sellepärast enam südant valutada.»

«Asi ei ole selles. Asi on selles, et president sunnib mind tegelikult tagasi tulema sellele ammu unustatud loole. Ma mõtlen seda, et Scotti ja Millicent Segnieri kohta ma saan andmeid hankida üksnes Shoo kaudu.»

«Shoo?»

«Shoo Holbrook. Eleanor Holbrook. Teile ma pean selle nime ütlema. Teil tuleb ehk mind selles asjas veel aidata. Shoo kirjutab stsenaariume televisioonisaadete jaoks.»

Clark sõitis mõnd aega vaikides.

«Külma verd, Jiggs!» ütles ta siis. «Hea naine kodus on kuldaväärt.»

«Muidugi, Ray.»

«Hea naine on rohkem väärt kui kõik muu, — välja arvatud kodumaa,» lisas Clark äkki tõsinedes.

«Muide, Ray, mis te arvate minu ettekandest presidendile?»

Clark oli kõigi teada presidendi parim sõber ja Casey't huvitas tõsiselt tema arvamust kuulda.

Käed roolil, vaatas Clark momendiks Casey't.

«Ma arvan, et see on kõige mõttetum, kõige võimatum lugu, mis ma üldse kunagi kuulnud olen. Aga ma arvan ka, et see lugu on siiski tõsi.»

«Arvate tõesti?»

«Võib olla muidugi, et mõned teie oletuste detailid ei vasta tõele. Selleks me kogu asja uurimegi. Üldiselt aga soodustab praegune olukord seda laadi üllatusi. Ka president ütles seda eile. Minu nina haistis juba ammu midagi säärast. Kui te eile ära läksite, jäime meie — Girard ja mina — veel presidendi juurde. Ta vajas meid. Peale presidendi enda olime ju eilsel nõupidamisel ainsad poliitikamehed. Nii teie kui ka Art ja Todd olete seesuguse töö juures suurepärased poisid, kuid peab olema elukutseline poliitik, et kaaluda kõiki asjaolusid poolt ja vastu.»

«Mida president kavatseb teha, mis te mõtlete? Ta ei taha vist kuigi palju kära selle loo ümber?»

«Jah, seda lugu ei või panna suure kella külge,» vastas Clark. «Scott hakkab kõike valeks tegema, tema sõbrad hakkavad levitama kuuldusi mingist presidendi närvihaigusest või hullemastki veel. Nad võivad tembeldada presidendi hullumeelseks. See võib lõppeda presidendi tagandamisega; aga ka juhul, kui asi nii kaugele ei lähe, saab Scott tegeliku võimu ometigi enda kätte, ja tsiviilvõimu autoriteet ei maksa siis enam midagi.»

«Mida me saame teha?»

«President tahab koguda ümberlükkamatuid tõendusi, ja siis . . .»

Clarki nägu oli muutunud karmiks. Ta vaikis viivu ja jätkas:

«Siis võtab president Scotti pihtide vahele ja sunnib ta erru minema. Täpsete andmete saamisest oleneb kõik.»

Casey läitis sigareti. Ta mõtles, et lahkest näost hoolimata on sellel lõunaosariigi senaatoril visa võitlejahing.

«Aga mis teha siis, kui täpseid andmeid ei saa?» küsis kolonel.

«Seda olen minagi juba mõelnud, kuigi president seda võimalust ei usu. Ta näib olevat kindel, et meil ei tule rakendada äärmisi abinõusid. Ta loodab veel, et kogu see lugu kinnitust ei leia. President võiks muidugi otsekohe, ilma mingi hoiatuseta tagandada Scotti ja määrata tema asemele kas või Rutkowski; ta võiks tühistada üldhäire käsu ja lasta Rutkowskil laiali saata SIDERKO, — kui selline väeosa üldse olemas on.»

«Jah, aga seda tuleks teha hiljemalt reedel,» märkis Casey, «enne kui nad paiskavad oma vägesid õhu teel mitmele poole laiali.»

«Ma mõistan. Aga kas Jordie... kas president seda mõistab? Enne kui see kõik lõpeb, Jiggs, läheb meil kindlasti tarvis teie kui elukutselise sõjaväelase nõuannet. Võib-olla tekib meil vajadus kindlaks teha, kus kohas me peame läbi lõikama sidesüsteemi ja relvastatud jõudude juhtimise võrgu, et juhtimine jääks meile, aga mitte Scottile.»

Mõlemad mehed jäid mõttesse. Sel varasel koidutunnil tundis Casey end äkki hirmus väiksena ja abituna. Neid oli ju kõigest kuus meest heitlusse astumas hiiglasliku sõjamasina vastu, ja neil polnud veel mingit kindlat pidepunkti. Nende vastas oli kogu Pentagoni aparaat, valmis automaatselt täitma Scotti käsku: kolm miljonit sõjameest, kahurid, laevad, lennukid, raketid... Casey'l oli tunne, nagu kaoks tal igasugune orienteerumisvõime. Mida kujutab endast õieti presidendivõim, millest ta eluaeg nii palju kuulnud on?

«Poliitikamees ei loe meil midagi, kui tal rahva toetust ei ole, — ükskõik, kui kõrgel kohal see mees istub,» ütles Clark otsekui vastuseks koloneli mõtteile.

Kui nad juba lennujaama olid jõudmas, kirjutas Casey oma märkmikust välja Mutt Hendersoni telefoninumbri El Pasos ja andis selle Clarkile.

«Tänan, Jiggs,» ütles senaator. «Aga ma arvan, et

peaksin baasiga ise tutvuma. Muidu ei pääse me paigast.»

Lennujaama ooteruumis jätsid nad hüvasti. Päike tõusis suure punase kettana, kui Casey New Yorgi lennukisse istus. Mõned minutid hiljem, kui juba päris valge oli, sõitis ka Clark reaktiivlennuki ette, mille sihtkohtadeks olid Dallas ja El Paso.

Hommikul kell 8.30, enne kõiki tööülesandeid, helistas president Lyman oma naisele Dorisele, kes oli külas nende tütre juures Louisville'is. Lyman teadis, et üksainus lahke sõna võis Dorist paljudeks tundideks õnnelikuks teha. Küll oleks hea, mõtles president, kui ta saaks oma ametialalgi kõiki pahandusi lahke sõnaga kõrvaldada. Rääkinud naisega, võttis Lyman kõne sünnitusmajja ja kuulis rõõmuga, kuidas Elsie talle õhusuudluse saatis ja teda esimest korda vanaisaks nimetas.

Lymani rõõmus meeleolu ei jäänud märkamatuks minister Toddil, kes talle mõned minutid hiljem telefoneeris.

«Jumal hoidku, härra president,» ütles Todd. «Teie häälekõlast võiks arvata, et Scott on kõigest loobunud või äkitselt hinge heitnud.»

«Ei, ta on hea tervise juures, Chris. Ma tahtsin just teile helistada. Kas te ei saaks kohe siia tulla?»

Enne kui Todd oma lähedal asuvast ministeeriumist kohale jõudis, vaatas Lyman läbi kaks hommikulehte, teatas oma sekretärile ajakirjanduse alal, kõigist protestidest hoolimata, et tal täna mingeid ametlikke kohtumisi ei tule, selgitas miss Townsendi juures, kas kõik kolm emissari on õnnelikult teele asunud, ja luges lõpuni Corwini ettekande Scotti jälgimise kohta eelmisel ööl.

President ulatas ettekande sõnatult Toddile. Seda lugedes kõlistas minister hajameelselt oma uuriketti, kuna Lyman, võtnud prillid eest, hoidis neid vastu valgust, justkui otsides klaasi vigu.

«Siin pole midagi, mis kolonel Casey kahtlustele vastu räägiks,» märkis Todd. «Mõelge ometi: kaks soliidset džentelmeni poevad kesköötunnil kaubalifti, et minna kohtama selle poolhullu MacPhersoniga.»

«Jah, Chris. Pealegi võime olla kindlad, et nad käisid

Prentice'i juures. Esther kontrollis täna telefoniraamatus: Esindajatekoja ning Senati liikmeist elab Dobney House'is ainult Prentice.»

«Scotti sõpruses Prentice'iga ei ole iseendast midagi imelikku, kuigi aeg seekord visiidiks pisut hiline oli,» jätkas Todd. «Lõpuks on Scott ikkagi staabiülemate komitee esimees. Aga ma ei taipa, milleks ta selle MacPhersoniga läbi käib.»

Lyman kummardus laua kohale.

«Teate, Chris, kui Casey oletustel on vähegi tõepõhja all, siis on minule kõik selge. MacPhersonil on igal õhtul kaheksa- kuni kümnemiljoniline kuulajaskond, kes võtab kõiki ta sõnu puhta kullana. Kui Scottil midagi plaanis on, siis vajab ta kedagi, et seda kõike rahvale suupärasemalt serveerida. MacPhersoni sõnavõttude järgi otsustades on ta selleks paras mees. Aga ma ei mõista, mis Prentice'il sellega asja on.»

Nüüd oli Toddi kord rääkida.

«Härra president, kui nendel tõesti midagi hullu kavas on (mida ma veel ei usu), siis on senaator Prentice'i osa minule selge. Ta on sõjaväelastega tihedalt seotud, — mitte ainult sellepärast, et on selle senatikomisjoni esimees, vaid ka sellepärast, et esindab senatis Kaliforniat, kus nii palju sõjatellimusi täidetakse. Seal on suurem osa meie raketi- ja lennukitööstust! Aga jutt ei ole suurtööstusest üksi, vaid ka ametiühingutest. Kui me oma relvastust otsustavalt vähendama hakkame, siis jäävad peagi paljud linnad Los Angelese ümbruses tühjaks.»

«Minu meelest seisab Prentice sellest kõrgemal,» vaidles Lyman vastu. «Ta on mõjukas mees ja kuigi ta lepinguküsimuses minu vastane oli, pean ma temast siiski tõsiselt lugu.»

«Ma arvan, härra president, et see võib tal olla lihtne kaitserefleks. Ta mõtted ei ulatu kuigi kaugele. Leping ohustab ta elulaadi, muud midagi.»

«Kuidas jäi Rutkowskiga?» jätkas Todd, konkreetsete faktide juurde tagasi tulles.

«Me vestlesime eile umbes tund aega,» vastas Lyman. «Mul oli üpris vastumeelt temaga salapäratseda. Ma piirdusin üldiselt kinnitustega, et sõjaväelaste suhtumine lepingusse teeb mind rahutuks, ja nõnda edasi.

Barney lubas täna hommikul admiral Palmeri läbi sondeerida.»

«Kas ta ka rääkis . . .»

«Jah, ta ütles veel,» katkestas president Toddi, «et nädalat kolm tagasi helistas talle kolonel Murdock ja kutsus teda Washingtoni, kindral Scottiga läbi rääkima. Murdock rõhutas, et see pole ametlik kutse, vaid eraviisiline ja et selle otstarbeks on vahetada mõtteid poliitilise olukorra üle. Barney vastas, et poliitika teda ei huvita, aga et ta astub Scotti juurest läbi, kui ta Washingtonis juhtub olema. Murdock tõmbus kohe tagasi, ta ütles, et astugu Rutkowski pealegi sisse või midagi sarnast.»

«Minu arust ei tohiks Rutkowski praegu Scotti juurde minna,» märkis Todd. «Kindralil võib tekkida kahtlusi.»

«Täiesti õige, Chris. Mina aga pean vist Scottile helistama ja talle ütlema, et ma häire läbiviimisest osa ei võta, vaid sõidan nädalalõpuks Maine'i osariiki.»

Todd noogutas nõusoleku märgiks.

«See on Scotti kontrollimiseks parim abinõu. Niisugusele sammule peab ta kuidagi reageerima ja ennast reetma. Tehke seda — mida varem, seda parem.»

President võttis toru hargilt.

«Esther,» ütles ta, «mul on teile üks ebameeldiv ülesanne. Ühendage mind palun Scottiga ja tehke meie kõnelusest stenogramm.»

Todd jälgis hoolega presidendi näoilmet kõneluse ajal. Vahetevahel noogutas president Toddile, ise kurvalt naeratades. Kui ta viie minuti pärast toru käest pani, oli kogu ta hommikune erksus kui pühitud.

Todd tahtis midagi küsida, kuid president tegi tõrjuva käeliigutuse ja võttis kuuldetoru.

«Esther, tulge, palun, selle stenogrammiga siia.»

Miss Townsend tuli, käes kiirkirjavihik, ja hakkas lugema:

President. Tere hommikust, kindral. Siin Jordan Lyman.

Scott. Tere hommikust, härra president. Ma näen, et me oleme täna varajased tõusjad.

President. Asun otse asja juurde, kindral. Kaalusin

veel kord seda küsimust ja tulin otsusele, et ma ei võtagi häire läbiviimisest osa. Tõtt öelda olen väsinud: sõidan mõneks päevaks oma hütti Sinijärvele kalastama.

Scott. Kui ma tohin vastu vaielda, härra president, ei või te seda teha. Teie juuresolek on kogu operatsiooni lahutamatu osa, on otse eluliselt vajalik.

President. Mis te nüüd, kindral! Ma olen selles mängus lihtne ettur, te teate seda isegi. Te saate ilma minuta väga hästi läbi.

Scott. Aga te olete ju ülemjuhataja, söör! Teatud käsud võivad tulla ainult teilt.

President. Need käsud on mõeldud erandlikeks kordadeks. Sel laupäeval nad on tingliku iseloomuga.

Scott. Asi ei ole selles üksi. Teie juuresolek tõstab vägede võitlusvaimu. Väeülemad ja eriti õppusest otsesed osavõtjad vajavad teid: nad teavad siis, et te jälgite kõike isiklikult.

President. Selle pärast ärge muretsege. Sinijärvelt võin ma samuti kõike hoolega jälgida.

Scott. Andke andeks, söör, aga ma leian, et see on teist väga ebamõistlik: minna puhkusele nüüd, kus meil on Venemaaga niisugune vahekord. Häire ei avalda venelastele kuigi palju mõju, kui president samal ajal kalu püüab.

President. Lubage, et ma seda ise otsustan, kindral. See on vist mu lõplik otsus. Mul on tingimata puhkust vaja.

Scott. See on muidugi teie teha, härra president, aga ma pean ütlema, et ma seda otsust heaks ei kiida.

President. Kuulge, kindral . . .

Scott. Millal te kavatsete Sinijärvele sõita?

President. Vist reede õhtul.

Scott. Mis siis ikka. Ma kadestan teid. Head kalaõnne!

President. Head aega, kindral.

Scott. Head aega, härra president.

Todd ootas, kuni ärritusepuna Lymani näost kadus.

«Selle mehega on raske vaielda,» ütles ta siis. «Küll on hea, et ta ikkagi meie poolel on, aga mitte venelaste poolel.»

«Meie poolel, Chris? Kas te ikka usute veel seda?»

«Pean küll tunnistama, et mu kahtlused kasvavad. Te

saite ju teda tõepoolest tasakaalust välja. Mis te nüüd edasi tahate teha?»

«Tahan helistada Sinijärvele. Kui Scottil ikka tõesti kurjad kavatsused on, siis saadab ta kindlasti oma mehi vaatama, mis seal tehakse.»

Esther vajas mõned minutid, et ühendust saada Henry Picotiga, kes oli presidendi jahimajakese valvuriks Maine'i osariigis ja ühtlasi presidendi kaaslaseks kalaretkil.

«Hank, sina? Siin Jordan Lyman . . . Ära räägi! Terved parved kohe? . . . Ära nüüd luiska, Hank! . . . Ei, sellel nädalalõpul ma ei saa sõita. Sina aga tee nii, nagu ma sõidaksin . . . Jaa, jaa, täpselt nii . . . Kui sa lähed kauplusse posti tooma, poeta sealgi jutu vahele mõned sõnad mu tulekust . . .

Väga võimalik, et mõned reporterid tulevad Sinijärve vaatama . . . Noh, ütleme paari päeva jooksul . . . Sa tead ju, nad on ikka nende piltide jahil. Kui näed saarel võõraid, ole nendega viisakas, kuid majja ära neid lase. Eks ju? . . . Veel üks palve, Hank: vaata hoolega, mis nägu nad on, ja helista mulle kohe, kui nad ära on sõitnud. Kas mõistad? . . . Ei, ma ei tea täpselt, kas nad tulevad ja millal. Ma ainult oletan . . . Ei, sa ju tead, et mul pole vaenlasi, välja arvatud sina ja su kalad . . . Hüva, Hank, palju tänu!»

Todd noogutas heakskiitvalt.

«Kui lugu on tõesti nii hull, siis tuleb sinna veel enne reedet külalisi,» ütles ta.

«Vististi küll.»

«Ehk ma lähen nüüd enda juurde ja katsun koostada tegevusplaani mitmesuguste olukordade jaoks. Võib juhtuda, et me veendume vandenõu olemasolus, kuid ei suuda hankida selle kohta ümberlükkamatuid tõendusi. Meil tuleb siis tegutseda välkkiirelt.»

«Väga hea, Chris. Tõtt öeldes ei ole mina sellele veel mõelnud.»

Kui Todd ära oli läinud, luges Lyman veel kord läbi Corwini ettekande. See oli nagu odav kriminaalromaan. Lyman ei suutnud meelde tuletada kindral Garlocki välimust, keda ta vaid üheainsa korra oli näinud. Kindel oli aga, et Garlock ei olnud pühendatud Scotti plaanidesse. Seevastu Riley osavõtt vandenõust valmistas

presidendile palju tuska. President mõtles ühele kärarikkale õhtule eelmisel aastal, mil ta oli korraldanud rea sõbralikke koosviibimisi kõrgemate sõjaväelastega, — sealhulgas piduõhtu merejalaväe vanemale komandeerivale koosseisule. Riley oli sellest osa võtnud ja puistanud seal nagu küllusesarvest teravmeelseid anekdoote Teise maailmasõja ajast. Ta oli jätnud Lymanile erakordselt meeldiva mulje. Kuidas võis ta nüüd ometi kätt tõsta sellesama riigikorra vastu, kes oli nii palju andnud temale endale, tema relvakaaslastele ja kogu maale? Kuidas võisid nii kõrge positsiooniga mehed nagu Scott ja Riley nii madalale langeda, et pugesid varga kombel, tagaukse kaudu kohtuma MacPhersoni-taolise šarlataniga? Aga vahest oli see MacPhersoni kohta ebaõiglane hinnang? Või oli Corwin lihtsalt und näinud?

Helises telefon. See oli Esther; ta teatas kindral Rutkowski saabumisest. Lymanil oli kindrali tulekust hea meel, sest ta mõtted olid juba kippunud kõrvalradadele, ajapuudus aga ei lubanud seda.

Õhujõudude munder lendurohvitseri märgiga rinnal oli kindral Bernard Rutkowskile nagu selga valatud. Ta oli turske, pisut täidlane blond mees. Sündinud ja üles kasvanud Chicago agulis, oli ta terase ning järjekindla noormehena murdnud endale tee West Pointi sõjakooli: ta lihtsalt ei jätnud kongressiliikmeid rahule, kuni üks neist talle soovituskirja andis. Tol ajal unistas ta lendamisest, nüüd käsutas ta ise teisi lendureid ja ka rakette. Pikki aastaid oli ta osanud Pentagonist eemale hoida. Mandri õhukaitse ülema ametikoht oli ta esimene paikne töökoht, ja pealesunnitud liikumatus pani teda lausa kannatama.

President osutas tugitoolile ja pakkus Rutkowskile sigari spetsiaalselt Toddi jaoks varutud karbist. Mõne hetke pärast levis kindrali ümber sinkjas suitsupilv.

«Täitsa sigar,» kiitis ta ning jätkas: «Puhusin admiral Palmeriga pisut juttu. Aga ma pole kellegi luuraja, eriti arvesse võttes, et mul polnud selget ettekujutust, mida ma õieti välja uurima pidin.»

Ta tegi pausi ja heitis presidendile tähelepanelikku pilgu. Lyman otsustas jätkata eilset mõistujuttu. Kahju

küll, Barney, et mul tuleb sinuga säärast juttu ajada, mõtles ta, kuid pole parata.

«Ega seal midagi erilist uurida olnud,» vastas president. «Nagu ma juba ütlesin, olen ma veidi mures selle üle, kuidas mõned kõrgemad sõjaväelased suhtuvad relvastuse vähendamise lepingusse. Mul on tunne, et mõned teie kolleegid osutavad mulle organiseeritud vastupanu. Te saate aru, et sellest ei kasva meie kodumaale mingit kasu.»

Sellest seletusest oli Rutkowskile ilmselt vähe, kuid oma harjumuse kohaselt läks ta otsejoont edasi:

«Ütlesin igatahes Palmerile, et minu meelest on siin Washingtonis midagi lahti ja et ma tulin siia selgitust saama. Nimetasin talle, et möödunud talvel helistas mulle strateegilise lennuväe ülem Daniel, paari nädala eest aga helistas kolonel Murdock.

Palmer püüdis küll kõrvale põigelda, aga ta ei oska sugugi paremini keerutada kui mina. Lõpuks ta tunnistas, et temagi haistab kõrbelõhna, kuid ei tea, kust see tuleb. Tema jutu järgi olevat Scott kutsunud teda möödunud aasta jõulupühade ajal ohvitseride klubisse õhtust sööma ja rääkinud talle puha poliitikat.»

«Kas Palmer ütles ka, mis ta Scottile vastas?»

«Jah, muidugi. Ta on sirgjooneline mees: ta vastas, et talle ei meeldi poliitikat ajada, et see teda ei huvita, et tema ülesandeks on juhatada merejõude ja abiks olla staabiülemate komiteele sõjastrateegia väljatöötamisel.»

«Ja sellega lugu lõppes?»

«Jah, paariks kuuks küll. Kuid veebruaris kutsus Scott admirali enda juurde lõunale; kutsutud olid ka kindralid Riley ja Dieffenbach. Seekord ajasid nad kõik kolmekesi ühesugust juttu, kritiseerides väga ägedalt teid ja teie välispoliitikat.»

«Nende meelest ajan ma vankri rappa?» päris Lyman.

«Sedamoodi jah,» muheles Rutkowski. «Ma ei hakka kordama Palmeri väljendusi, nad olid üsna kirjud.»

Lyman naeratas.

«Ärge mind säästke, Barney,» ütles ta. «Minu ametikohal tuleb mõndagi alla neelata. Kui te teaksite, missuguseid kirju ma olen saanud!»

«Palmer ütles, et ta olevat aina kuulanud, ise vae-

valt suud paotades. Teised tahtnud tema enda arvamist kuulda, aga ta andnud igakord täiskäigu tagasi. Seda-puhku oligi kõik. Varsti esines Palmer Prentice'i komisjoni ees sõnavõtuga, milles tegi lepingut maha. Scott sai sellest mingil salapärasel kombel kohe teada, sest ta helistas Palmerile samal õhtul, soovides kordaläinud kõne puhul õnne. Ka seekord tahtis ta hakata laiemalt arutama teie valitsuse poliitikat, kuid Palmer põikles kõrvale.»

«On see kõik?»

«Veel mitte. Palmer ütles, et üsna hiljuti — vist minuga ühel ajal — oli temagi saanud Murdocki kaudu kutse tulla vestlema poliitilisest olukorrast ja «sõjaväelastel lasuvast vastutusest». Nagu ma aru sain, saatis Palmer koloneli kuu peale — ütles talle, et on juba andnud oma hinnangu lepingu kohta, et kõik muu on presidendi mure, ja asi vask.

Muide, Palmer ütles veel midagi. Ta on kindel, et teised komitee liikmed on ilma temata mingeid koosolekuid pidanud. Tema arvates on neil nõuks toetada üht kodanike gruppi, kes taotlevad lepingu tühistamist või midagi sellesarnast. Ta oletab, et komitee liikmed toetavad seda gruppi salaja, anonüümselt. Ta lisas, et peab säärast mängu ebaausaks.»

«Mida teie ise lepingust arvate, Barney?» küsis Lyman.

Rutkowski lükkas sigari suunurka.

«Kas ma pean olema avameelne, härra president?» küsis ta omakorda.

«Avameelne muidugi, Barney. Vastasel korral ei oleks teie vastusest mingit kasu.»

«Minu meelest püüavad venelased teid haneks.»

«Kas teil pole usku meie luuresse?»

«Antud juhul mitte, härra president. Venemaa on liiga suur maa.»

«Kas te ühineksite mõne rühmitusega, näiteks Scotti omaga, et lepingu vastu võidelda?»

«Mitte kunagi! Teie tegite otsuse ja küsisite meilt nõu. Meie andsime nõu ja teie lükkasite selle tagasi. Kõik muu on teie mure. Taevas aidaku teid, härra president, ma loodan, et teil siiski on õigus. Kui teil aga

õigus ei ole, tuleb meil oma palga eest pisut vaeva näha.»

Lyman naeratas soojalt, ta püüdis väljendada sellega oma siirast sümpaatiat selle inimese vastu.

«Küll oleks hea, Barney, kui te Washingtonis elaksite ja minule vahel nõu annaksite. Mulle meeldib see viis, kuidas te seda teete. Te pole kahepaikne jorutaja nagu mõni mees siin.»

«Andke mulle see väljendus andeks, härra president, kuid kahepaiksusest ja jorutamisest ma saan istmikuvalu. Seepärast ma polegi seda selgeks saanud.»

Lyman tõusis püsti, kohmakas nagu alati, ja tuli laua tagant välja. Rutkowskit välja saates ta pani talle veel kord südame peale oma visiidist Palmeri juures ja Valges Majas teistele mitte rääkida.

«Ma loodan, Barney,» lisas president, «et te jälle Washingtoni tulete, kui ma teid vajan.»

«Niikaua kui maksumaksjad ei ole mult ära võtnud seda reaktiivi, võin ma iga päev kahe tunni jooksul teie käsutusse ilmuda.»

Kui uks kindrali järel sulgus, astus Lyman kõrge akna juurde ja jäi vaatama rosaariumi. Nii seisis ta mõnd aega, käed taskus, ja mõtles. Päike paistis sel hommikul tuhmilt, kuid ometi oli see parem kui eilne vihmasadu. Kas aga olukord samuti parem oli? Võib-olla. Ehk oli Palmeril õigus, et Scott kasutab vaid tavalist sõjakavalust: toetab tsiviilisikute organisatsiooni, kelle esindajad hakkavad rääkima seda, mida kindralitel enestel rääkida ei kõlba. Kui asi ainult sellega jääb, mõtles Lyman, siis annan ma küll kiriku heaks viiskümmend dollarit ja karjun esimesena Scottile kolm korda hurraa.

Jah, aga kuidas on lugu SIDERKO-ga? Kas staabiülemate komitee esimehel on tõesti vaja avaliku arvamuse toetuseks kolm tuhat viissada drillitud diversanti? Ons ta üldse olemas, see SIDERKO? Noh, selle küsimuse lahendab Ray Clark vist lähemate tundide jooksul.

El Pasos valitses juba kuumus, kui Clark pärale jõudis. Oli alles varane hommikutund, kuid päike kõrvetas juba kõigest väest. Clarki keel oli paks ja suus oli vas-

tik maitse: Dallasest saadik oli ta maganud, kuna oli Washingtonis õhku tõustes otsekohe kõrist alla valanud pool pinti viskit, mis tal kaasas oli olnud.

Clark aimas, et näeb välja nagu öine reisija kunagi: nägu tülpinud, habe ajamata. Ta oli kahevahel: kas juua midagi karastavat või võtta hommikueine. Lõpuks otsustas mõlema kasuks: tellis endale einelauas puuviljamahla, kohvi ja keedupirukaid ning palus ettekandjat juhatada mõni viisakas lähedal asuv motell.

«Soovitaksin teile motelli «Sand'n' Saddle»,» ütles neiu. «Aga see on üks peenem koht, teil tuleks enne habet ajada, mister.»

Motell ei olnud kuigi kaugel. Sinna sõites katsus Clark taksojuhti sondeerida. Mees osutus kaunis jutukaks.

«Ma otsin üht oma vana semu,» ütles Clark. «Ta teenib siin kuskil sõjaväebaasis. Ega te ei tea, mis baase siin lähedal on?»

«Neid pole siin kuigi palju. On see vahest Fort Bliss?»

«Ei, see oli üks teine nimi.»

«New Mexico poole sõites on veel White Sands ja selle kõrval Hollomani lennuväebaas.» Taksojuht piilus peeglisse, uurides Clarki nägu. «Siis on veel Biggsi lennuväli.»

«See pole see,» ütles Clark. «Pidi olema veel üks baas, kõigest paar kuud vana. Pagana pihta, ma kaotasin lipaka, kus aadress peal oli.»

«Siin lähedal on küll üks hästi salajane uus baas, aga ma ei tea, kus see on. Taksoga seal ei käida, ja kui onu Sam ei taha, et ma tema asjadesse segaksin, siis ma ei segagi.»

«Minu sõber teenib sides.»

«Kahju küll, vennas. Ei saa aidata. Pole neist midagi kuulnud.»

«Sand'n' Saddle'i» motell oli hubane kahekorruseline maja, mille kaks tiiba moodustasid poolringi kontori ümber. Lahtiste passaažide kaudu oli näha ujumisbasseini ja lamamistoole. Clark astus kontorisse. Õhujahutusaparaadid hoidsid siin temperatuuri talutavuse piires — umbes 80 kraadi Fahrenheiti järgi. Senaator

kirjutas külaliste raamatusse lihtsalt: R. Clark, pärit Maconist Georgia osariigis. Teener, noor mehhiklane tardunud naeratuse ning ilmetu pilguga, võttis Clarki kohverportfelli ja juhatas ta vabasse tuppa motelli teisel korrusel.

Aknasse ehitatud konditsioneerimisaparaadist tuli pideva vooluna jahedat õhku. Clark kummardus aparaadi kohale, et õhujuga talle otse näkku puhuks.

«Kas sa saad mulle hästi ruttu natuke viskit tuua?» küsis ta poisilt.

«Andke andeks, boss: kauplus avatakse alles kell kümme ja sinna on tükk maad.»

«Ära nüüd räägi, poju. Sul on siin kindlasti väike tagavara heade kundede jaoks.» Nende sõnadega ulatas Clark poisile kümnedollarilise.

Mõne minuti pärast oli viskipudel kohal. Selle etikett pani Clarki küll nina krimpsutama, aga ta ei lausunud sõnagi. Kui poiss ära oli läinud, võttis Clark korgi lahti ja, teinud suure sõõmu, läkastas ning hõõrus vesiseid silmi. Äkki tõusis ta otsustavalt püsti, läks kiirel sammul vannituppa, asetas pudeli apteegikappi ja lõi kapiukse energilise liigutusega kinni. Siis, tuppa tagasi tulnud, tõstis telefonitoru hargilt.

«Palun äratage mind tunni aja pärast,» ütles ta telefonistile.

Võtnud riidest lahti, puges Clark voodisse palja lina alla ja jäi silmapilk magama. Kui telefonihelin ta tunni aja pärast üles ajas, oli ta enesetunne palju parem. Ta ajas habet, pani selga lühikeste varrukatega särgi ja kerge spordipintsaku. Siis otsis ta välja Casey'lt saadud sedeli telefoninumbriga ja istus tükk aega kõheldes voodiserval, enne kui ta ühendust võtta julges.

Talle vastas üks naisehääl.

«Kas missis Henderson?»

«Jah.»

«Mu nimi on Ray Clark, ma olen Mutt Hendersoni ja Jiggs Casey sõber. Jiggs andis mulle teie telefoninumbri ja palus teile helistada, kui ma teie maile jõuan. Kahjuks ei saanud ma Muttiga Washingtonis kokku.»

«Kui kahju,» vastas naisehääl. «Mutt tuli tagasi

esmaspäeva õhtul, aga tal tuli otsekohe baasi sõita. Kardan, et ta jääb sinna kogu nädalalõpuks.»

«Kas ma võin temaga kuidagi telefoniühendust saada?»

Naine puhkes naerma.

«Kui te leiate mõne viisi temaga rääkida,» vastas ta, «siis teatage see palun minulegi. Ma ei tea üldse, kus see baas asub.»

«Kas te tahate öelda, et te ei ole seda kordagi näinud?» küsis Clark äärmise imestusega hääles.

«Kord näitas ta mulle kätte umbkaudse suuna, kui me White Sandsi poole sõitsime. Nüüd ma tean vähemalt, et mu mees ei ole Alaskal.»

«Vaesed sõjaväelaste naised!»

«Kas teie polegi sõjaväelane?» Küsimuse toonist sai aru, et missis Henderson oli äkki valvsamaks muutunud.

«Olen muidugi,» valetas Clark. «Seepärast ma ütlengi: me vaesed naised . . . Mina näiteks pean kogu aeg nende «mänguriistadega» ringi sõitma.»

«Jah, paraku . . .» missis Hendersoni hääles oli kuulda kergendust. «Kus kohas te peatute? Ma ütlen mehele, kui ta koju tuleb, et ta teile helistaks.»

«Andke andeks, aga ma lendan täna õhtul Los Angelesesse,» luiskas Clark jälle. «Öelge talle lihtsalt, et helistas Ray. Palju tänu teile, missis Henderson.»

Ukse poole minnes Clark kõhkles viivu, astus paar sammu vannitoa poole, kuid pööras kanna pealt ringi ja läks välja, ust hooga kinni tõmmates. Ta ruttas trepist alla: veel enne, kui ta kontorileti ette jõudis, manas ta näole lahke naeratuse. Andnud toavõtme uksehoidja kätte, palus ta tellida üüriauto.

«Kas «Cadillac»?» küsis uksehoidja.

Clark ei oleks arvanud, et aetud habe inimese välimust nii palju võib muuta.

«Aitab «Chevrolet'st» või «Fordist» küll,» vastas ta.

Autot oodates najatus Clark kontoriletile ja sobitas juttu kõhna noormehega, kes oli ilmselt motelli administraator.

«Mis teed tuleb mul sõita White Sandsi?» küsis Clark.

«Sellel teel te praegu oletegi. Autotee nr. 54. Peaukse juurest pöörata vasakule ja sõita siis kogu aeg otse, umbes kuuskümmend miili.»

«Öelge, palun, kuidas ma pääsen uue sõjaväebaasi juurde? Mul on seal üks sõber, sidevägedes.»

Noormees kehitas õlgu. «Aimugi pole,» ütles ta. «Kuulu järgi on seal küll mingisugune baas, aga hästi salajane.»

«Kas motelli ja White Sandsi vahel on ka midagi?»

«Ei muud kui kõrbeliiva.»

Sõitnud El Pasost välja ja liikudes harjumatu kiirusega nelikümmend miili tunnis, veendus Clark, et noormees oli rääkinud õigust. Paremal pool teed laius kuni silmapiirini pruunikashall liivalagendik, mida leegitsev päike halastamatult kõrvetas. Vaid harva võis näha suuremaid kive, tuulega edasiliikuvaid kerajaid ogaputki ja üksikuid kõhukaid kaktusi. Vasakut kätt kõrgusid Franklini mäed — hallid ja täiesti paljad, kui mitte lugeda okkalist põõsastikku nende jalamil. Rohkem kui nelikümmend miljonit aastat tagasi paiskus siin Maa sisemusest pinnale tuld ja hõõguvat laavat, mis hangus võimsaks mäeahelikuks. Aastasadade jooksul on tuul ja päike toll-tollilt murendanud neid mäetippe; täna seisavad nad, hallid ja ilmetud, aegade tolmus.

Kuumusest hoolimata tundis Clark end siinses kuivas õhus paremini, kui oli lootnud. Käeseljaga otsaesist puudutades märkas ta, et ei olnud sugugi higine: niiskus aurustus siin silmapilkselt ja inimene oli otsekui isejahtuv masin. Ületanud New Mexico osariigi piiri, peatus Ray bensiinijaama ees. Kaugemal oli maastik ikka niisama lage: see oli vist ainus bensiinijaam pikal teelõigul.

Üksel seisva mehe enesekindlast hoiakust võis arvata, et ta on jaama omanik. Ta kuivetanud nägu oli kortsetäis, trikoosärk üleni õliplekkides.

«Kas kookakoolat on?» küsis Clark. Mees osutas suurele punasele kastile. Clark pani automaati vajalikud mündid ja võttis pudeli.

«Kas soovite ka?»

Mees raputas eitavalt pead, kuid naeratas tänutäheks.

«Kas White Sandsini on veel palju maad?»

«Viiekümne miili ümber.»

«Küll on teil siin palav. Selle kuumaga pean täna veel kolmes sõjaväekaupluses ära käima.»

«Proovireisija?»

«Seda küll. Pesemisvahendid. Olen siin esimest korda.» Mees ei vastanud ja Clark jätkas: «Kui palju maad on veel selle uue baasini? Selleni, mis mõned nädalad tagasi valmis sai . . .»

«Arvasin kohe, et te küsite juhatust,» ütles trikoosärgiga mees kukalt sügades. «Numbri järgi otsustades on teil El Pasost üüritud auto; bensiini te järelikult ei vaja.»

«Hüva,» ütles naerdes Clark. «Ma olen valmis kulusid kandma. Tahan hakata varustama kogu seda rajooni ja toda baasi ka. Ehk saame kaubale?»

«Mis kaubale?»

Clark pani kassaletile kahekümnedollarise pangatähe, kuid mees ei teinud väljagi.

«Kes mulle garanteerib, et te pole salakuulaja?» küsis ta.

Clark võttis taas välja rahatasku ja hakkas otsima oma reservohvitseri tunnistust. Ta lükkas kõrvale mitu järelmaksukaarti (neis oli öeldud, et ta on senaator) ja leidis lõpuks otsitud tunnistuse — näopildiga ja kummagi käe nimetissõrme jäljendiga.

«Georgia? Kust nimelt?»

«Maconist. Aga ma töötan praegu Dallases. Kuulge, ma ei taha teilt muud kui paar näpunäidet: öelge, kus kohas ma pean peateelt ära keerama, et sinna baasi sõita, ja kakskümmend dollarit kuuluvad teile. Edaspidi ostan bensiini alati teilt.»

Mees keeras kõlinal kassa käepidet ja pani pangatähe hoolikalt paberraha lahtrisse.

«Ausalt, sõber, ma ei tea kuigi palju. Tean vaid, et seal kuskil on üks uus baas.» Ta viitas ebamääraselt loode suunas. «Kuuldavasti on seal küllaltki suur lennuväli ja hulk hooneid, kuid ma ei ole sealt mehi kunagi näinud. Vähemalt ei ole keegi mulle kunagi rääkinud, et ta sealt on . . . Sõitke aga edasi ja jälgige kiirusemõõtjat. Kui olete sõitnud kolmkümmend miili, täpsemalt kakskümmend seitse või kaheksa, hakake otsima vasakult poolt tee äärest musta asfaltkattega uut teed, mis viib madala kõrgendiku poole.»

«Tänu palju!» ütles Clark ja võttis kookakoolapudelist viimased lonksud.

«Kui teil korda läheb sinna pääseda,» jätkas bensiinijaama omanik, «tuleks teile küll preemiana anda kuldkäekell. Aga ma ei usu, et see teil korda läheb.»

Autosse istudes vaatas Clark korraks tagasi ja nägi, kuidas mees tema auto numbriplaati uuris, pliiatsiotsa suus märjaks tegi ja midagi käeseljale kritseldas. See sell on küll kellegi palgal, mõtles ta, või on ta lihtsalt hästi valvas kodanik.

Clark andis gaasi ja tõstis sõidukiiruse seitsmekümne viie miilini tunnis. Ta jälgis hoolega kiirusemõõtja osutit; kui kakskümmend viis miili olid kindlasti seljataga, hakkas ta kiirust vähendama. Mitu autot tormas tast mööda ja sõitjad heitsid talle vihaseid pilke. Clark pidas silmas vasakpoolset teeäärt. Mäed olid nüüd kõrgemad, kuid nihkusid teest järjest kaugemale; autotee lähedal oli maastikus näha madalaid künkaid.

Clark aeglustas veelgi kiirust ja jäi hoopis seisma: ta nägi uue, musta asfaltkattega teed täisnurga all vasakule viivat. Ei ühtki teeviita . . .

Clark keeras sellele teele ja sõitis aeglaselt edasi. Teetõus oli kaunis järsk. Paksul asfaldil oli vaevalt märgata raskete veoautode jälgi. Kummalgi pool küljes laius kõrb; ainult paremat kätt, mõned miilid kaugemal, oli mingi küngas või, õigemalt, kuplitaoline kõrgendik.

Järsku hakkas tee langema; umbes ühe miili kaugusel nägi Clark kõrget okastraataeda, vahimajakest selle taga ja traatvõrgust väravat põigiti üle tee. Värava küljes oli mingi kiri, kuid kauge vahemaa pärast ei saanud Ray seda lugeda. Auto kiirus ei olnud nüüd üle kahekümne miili tunnis.

«Pea kinni, vennas, aitab edasi sõitmast!»

Clark pööras pead ja nägi üht sõdurit lähedase kivi tagant tulevat. Liivakarva põlvpüksid, samasugune lühikeste varrukatega pluus, kerged saapad ja troopikakiiver. Clark pidi mõtlema Teise maailmasõja aegseile inglise sõdureile Montgomery kõrbeväeosadest. Kuid sõdur

sihtis Clarkile üpris kaasaegset automaati ja tal olid kraenurkades Ühendriikide armee tunnusmärgid.

Mõned jardid kaugemal tõusis kivi tagant teine sõdur ja tuli samuti lähemale. Clark peatas auto.

«Nihuta end, vennas!»

Sõdur tegi autoukse lahti ja lükkas Clarki istme keskele. Automaadi pani ta tagaistmele. Teine mees tuli parempoolsest uksest, viskas samuti automaadi tahapoole ja võttis kabuurist välja püstoli. Mõlemad olid umbes kolmekümneaastased ja hea väljaõppe saanud — ilmselt kaadrisõdurid.

Roolis istuv sõdur sõitis hooga edasi ja peatas värava ees järsult, nii et pidurid krigisesid. Traataia taga ei olnud näha muud kui sedasama liivakõrbe ja sellel veerevaid ogaputki. Sõdur avas värava ja astus vahimajakesse, kus seisis välitelefon. Nüüd võis Clark lugeda värava kohal pealkirja: «USA valitsuse omand. Keelatud tsoon. Sissepääs võõrastele kategooriliselt keelatud.»

«Ühendage mind valveohvitseriga,» ütles sõdur telefonitorusse. «Söör? Siin kapral Steiner. Me tabasime siin väravas ühe ringiluusiva tüübi. Tema autol on Texase number . . .»

Kolmapäeval pärast lõunat

Gibraltari kalju heitis juba Vahemerele pikka varju, kui väike lennuk, mille pardal oli Paul Girard, tegi enne maandumist mõned tiirud poolsaare kohal. Kell oli siin juba peaaegu kuus (kohalik aeg on Washingtoni omast viis tundi ees). Lennuk hakkas laskuma lennuplatsile kindlusest põhja pool, ja Girard nägi maad ning Algeciirase reidil seisvaid 6. laevastiku üksusi. Nende hulgas oli kolm lennukikandjat, kuid isegi suurest kõrgusest tundis Girard otsekohe ära temale vajaliku laeva — see oli «Dwight D. Eisenhower», 6. laevastiku komandöri aseadmiral Farley C. Barnswelli lipulaev, 100 000-tonnise veeväljasurvega aatomi jõul liikuv lennukikandja.

Itaallasest piloot oli saanud oma sileda kuueistmelise reaktiivi õigesse asendisse; maapind hakkas lähenema. Taevane vägi, mõtles Girard, see pole ju kellegi lennuväli, vaid mingisugune vanni põhja visatud postmark!

Asepresidendiga Atlandi ookeani ületades oli Girard saanud korralikult magada: see oli «Buckeye»-tüüpi luksuslennuk, mille Jordan Lyman oli andnud Gianelli käsutusse tema Itaalia-reisi ajaks. Roomas maandusid nad vähe aega enne keskpäeva. Gianelli oli täpselt välja kalkuleerinud oma saabumisaja: ta lootis, et sõidab linnast läbi lõunavaheajal, millal tänavad on hästi rahvarohked; ometi kaotas ta lennuväljal peaaegu terve tunni, sest seal olid teda vastu võtmas Itaalia peaminister ja hulk kõrgeid ametiisikuid, reportereid ning fotograafe. Peitnud end tualettruumi, ootas Girard, kuni asepresidendi saatjaskonna viimane auto lennuväljalt lahkus. Ameerika lennukit valvavad aukompanii sõdurid võisid küll imestada, kui veel üks külaline nii suure hilinemisega lennukist väljus; kuid nende komandör, uljas kapten, naeratas vaid ja andis Girardile au teda küsitlemata.

Rohkem tegu oli ametlike formaalsustega lennuki üürimisel Gibraltari-retke jaoks. Lennukit leida ei olnud küll raske, sest Girardi käes oli nähtud soliidset pakki Ameerika pangatähti.

Jutukas itaallane, keş lennukite üürimist korraldas, oleks igatahes teinud suured silmad, kui ta oleks teadnud, kuidas Girard selle raha oli saanud. Teisipäeva õhtul Valgest Majast tulles taipas Girard äkki, et tal läheb tarvis suuremat summat. Kodus oli tal kõigest kolmkümmend kaheksa dollarit. Tuli helistada presidendile, kes omakorda võttis ühenduse *Riggs National Bank*'i juhatuse esimehega. Pangahärra ja üks tema laekureid sõitsid tagasi oma tsitadelli Pennsylvania Avenue'l, võtsid Lymani isiklikult arvelt kaks tuhat dollarit ja toimetasid selle raha Valgesse Majja Esther Townsendi kätte. «Mul ei tule maad üksnes kaitsta, vaid ka finantseerida,» naeris Lyman.

Kui oldi juba üle saanud lennuki üürimisega seotud formaalsustest, tekkis üks ootamatu takistus: piloot ütles, et Gibraltaris maandumiseks on vaja eelnevalt hankida Briti sõjaväevõimude luba. Girard ei tahtnud seda asja ajada Ameerika õhujõudude transpordilennuväe lähema staabi kaudu; ta pöördus Briti saatkonna poole Roomas. Noor ekspansiivne konsulaarosakonna ametnik sõitis lennuväljale, kontrollis Girardi kui Valge Maja töötaja isikut tõendavaid dokumente ja, rääkinud läbi Briti õhujõudude vastavate instantsidega, ajas kõik kahe tunniga joonde.

Juba puudutasidki lennuki rattad maad. Girard ei uskunud oma silmi, kui nägi mõlemal pool maandumisrada läbipääsu ootavate autode ridu: Gibraltaris oli nii vähe tasast pinda, et lennurajad kulgesid otse üle autotee.

Girard suundus otse Briti õhujõudude staapi, kust ta juhatati viisakalt Briti mereväelaste juurde, need aga andsid ootamatu külalise Ameerika kolleegidele üle. Selleks kõigeks kulus veel üks tund, nii et Girard jõudis selle aja jooksul neelata kaks suurt tassitäit teed piimaga.

Rappudes džiipi kõval istmel, möödus Girard vanast kindlusemüürist, jalgpalliväljakust ja rahvarohketest

kauplustest ärilinnaosas. Ameerika merejõudude valges administratiivhoones valvekorraohvitseriga rääkides veendus ta, et raskused nüüd alles algavad. See ohvitser — elegantne 3. järgu kapten — uuris mitu korda külalise ametitunnistust.

«See kõik on pisut ebatavaline,» ütles ta lõpuks. «Ehk on teil teada, et meie ei allu admiral Barneswellile, vaid teenindame ainult tema laevu, kui nad siin baasis on.»

«Eks ühendage mind admirali sekretäriga, muud ma ei taha.» Girard ei tahtnud näidata presidendi kirja, mis tal taskus oli.

Ohvitser vaatas uurivalt kohmakat meest liig suure pea ja poolsuletud silmadega. Valge Maja emissaridel, eriti aga presidendi sekretäridel, ei ole kombeks ilmuda ette teatamata. Sellest hoolimata helistas valvekorrakapten lühikese kõhkluse järel rannabaasi komandörile. Taevas hoidku, mõtles Girard, kui nad kõik oma formaalsused lõpetavad, on minu tulek teada kõigil mereväeohvitseridel Gibraltarist Beirutini.

Kapten kuulas aupaklikult rannabaasi komandöri korraldust, kirjutas selle üles ja andis sedeli signalistile.

«See antakse otsekohe edasi «Eisenhoweri» pardale,» seletas ta Girardile. «Admiral on täna oma laeval.»

Girard seisis akna juures. Side- ja vaatluspunkt asus administratiivhoone katusel väikeses tornis. Mõne minuti pärast nägi Girard üha tihenevas hämaruses, kuidas reidil seisva lennukitekandja helkjaam signaliseerima hakkas. Järgnes paus — nähtavasti oli signaliseerija seal üleval tornis teate edasi andnud ja ootas vastust. Viimaks hakkas kauge helkjaam taas vilkuma. Girard oskas välja lugeda ainult kaks tähte: «D» ja «E». Morse tähestikku oli ta õppinud aastaid tagasi, ühtekokku kõigest kaks nädalat kordusõppuste ajal.

Juba tuligi signaliseerija vastusega tagasi.

«Admirali sekretär küsib, kas visiit on ametlik või eraviisiline,» ütles valveohvitser.

Girard leidis, et pole enam mõtet vähendada oma isiku tähtsust. Tal ei olnud mingit tahtmist lipulaevale ujuma hakata.

«Ma esindan Ühendriikide presidenti,» vastas ta. «Mu ülesanne on väga kiireloomuline.»

Seekord kestis signaalidevahetus ligi viis minutit.

«Teile saadeti vastu komandöri kaater,» teatas valveohvitser Girardi aupaklikult silmitsedes.

Elegantne kaater, kolm hõbetähte ninal, tuli tasa surisedes muuli äärde, kus Girard ees ootas. Noorempootsman aitas Girardi pardale ja juhatas ta luksuslikult sisustatud kajutisse. Ühes kaarevahes seisis punasest puust kirjutuslaud; mõned mugavad pööratavad nahktugitoolid olid kinnitatud põranda külge. Illuminaatorite ees rippusid kerged sinised eesriided. Kõik metallosad lausa särasid ja hiilgasid.

Kiirusega umbes viisteist sõlme sõitis kaater hiiglasliku «Eisenhoweri» poole. Võimas laev seisis kui mõni kaljusaar Ameerika edelarannikul; paras lainetus pani teda vaid kergelt õõtsuma. Laeva taga, kuskil läänes Algecirase pool, oli päike juba merre vajunud ja taevas lõõmas loojakukumas. Laevatekil seisid korralike ridadena reaktiivlennukid — hävitajad ja pommitajad. Kaater oli jõudnud laeva külje alla jahedasse varju ja Girard kuulis nüüd iseäralikku tasast kõminat: need olid ööks valmistuva suure sõjalaeva ühtesulavad helid.

Üksik tsiviilisik suure sõjalaeva pardal, rohkete mehhanismide ja relvade keskel, näeb tõepoolest haletsusväärne välja. Laevatrepi soolalaigulisi astmeid mööda üles ronides oli Girardil tunne, nagu oleks ta mõni merest korjatud kosmosereisija. Lennukitekandja kere tundus nüüd eriti suur. All tantsiskles lainetel admirali kaater, mis laeva kõrgelt pardalt vaadatuna näis tiigis ujuva mängupaadina.

Üleval trepiotsas ootav päevitanud noor leitnant — vist vahtkonna ülem — andis uljalt au, kuna 3. järgu kapten, ilmselt admirali sekretär, Girardile käe ulatas.

«Tervitan teid meie laeva pardal,» ütles ta. «Ma juhatan teid kohe admirali juurde. Palun lahkesti minule järgneda.»

Grupp juuresolnud meremehi ei näinud midagi huvitavat. Kohmakas mees, väike nahkkohver käes, läks ebakindlal maarotisammul põiki üle laevateki komandotorni poole. Teda võis pidada mõneks väikeseks riigiametnikuks või mõne lennuki- või raketifirma tehniliseks esindajaks. Ainult helkjaama mehed, kes olid vastu võtnud äsjased signaalid, vaatlesid võõrast tõsise huviga. Nad nägid, kuidas admiral Barnswell, kolm väikest tähekest säramas laitmatult puhta vormipluusi kraenurkades, oma kajutist välja tuli ja külalise kätt surus.

«Mul on heameel teid näha,» ütles admiral, «heameel sellestki, et meil on pakkuda teile ehtsat Vahemere ilma — mitte seda udumärga, mis meile tihtipeale Atlandilt tuleb.»

Mõlemad mehed astusid kajutisse.

Möödus pikki tunde. Taevas süttisid üksteise järel eredad tähed, kuni kogu laotus neid täis sai. Vahtkonna leitnant, kes admirali kajutiust kogu aeg silmas pidas, teadis vaid seda, et komandör oli käskinud tuua kajutisse õhtusöögi kahele.

Oli möödunud kuhjaga neli tundi, kui kajuti uks lõpuks lahti läks ja Barnswell ning erariides mees lävele ilmusid. Kumbki ei naeratanud. Nad surusid külmalt ja pealiskaudselt teineteise kätt, vahetamata sealjuures tavalisi heatujulisi sõnu.

Vahtkonna ohvitser pani tähele külalise karmi näoilmet, kui too oskamatult laevatrepist alla astus, — selg ees, et paremini hoida tasakaalu. Vaikse vurinaga sõitis all oodanud kaater tagasi randa.

Muulile jõudnud, loobus Girard džiipist ja palus endale juhatada teed linna. Pikkade sammudega, jalgu inetult ettepoole viibutades, kadus ta kitsaste tänavate rägastikku suure kalju jalamil, kus oli lugematu hulk väikesi poode ja kohvikuid. Ta käis sees mitmeski baaris, enne kui ühes neist automaattelefoni peale sattus. Ta istus laua juurde ja kui valge põllega peremees oli toonud tellitud heerest, läks veiniklaasiga telefonikabiini.

Möödus tükk aega, enne kui ta Valge Majaga ühenduse sai. Tema arvestuse järgi pidi Washingtonis olema õhtu kell seitse, nii et suurem osa kommutaatoreid pidi alles töötama. Girard küsis Helen Chervasit ja palus tal kinnitada telefonikõne väljamaksmist. Chervasi ühendas

ta ilma küsimata Esther Townsendiga. Viimane näis olevat heas meeleolus ja ka kuuldavus oli hea.

«Küllap sõidate ka Hispaaniasse veetlevaid senjoriitasid kaema?»

«Ojaa, mu kaunitar! Ega boss muidu saatnud siia poissmeest.»

«Ühendan teid kohe. Viimase poole tunni jooksul küsis boss juba kaks korda teie järele.»

«Paul?» kostis kuuldetorusse Lymani murelik hääl.

«Uudised on — emba-kumba — kas suurepärased või väga hullud, olenevalt sellest, kummast otsast vaadata,» ütles Girard, kõiki sõnu hoolikalt hääldades.

«See tähendab . . .»

«See tähendab, et meie kahtlused on täies tükis kinnitust leidnud. Kohalik tegelane on osav vend. Libe nagu lutsukala. Aga ma sain temalt kõik kirjalikul kujul. Kirjutasime mõlemad alla. Kuupäevagi pani ta oma käega.»

«Suur jumal!» hüüatas Lyman. Girard ootas, aga ei kuulnud muud kui presidendi rasket hingamist.

«Boss?»

«Jaa.»

«Ärge muretsege, boss. Ma sain kõik korda, ehkki see mulle niisama vastumeelt on kui teile. Saame nüüd kõik joonde ajada. Ma olen juba koduteel.»

«Millal sa mõtled siia jõuda?»

«Mõtlen teiega hommikust süüa. Kell kakskümmend kolm null viis teie aja järgi lendan Madriidist otse Washingtoni.»

«Ega sul Madriidi jõudmisega sekeldusi teki?» küsis president ikka veel murelikult.

«Ei. Mind ootab üürilennuk. Välkkiire itaalia värk. Mul tuleb Madriidis veel aegagi surnuks lüüa.»

«See asi pane tasku, ära portfelli pane.»

«Jah, boss. Teate seda portsigari, mis te mulle sünnipäevaks kinkisite? Seal võib ka paberit sees pidada, mitte ainult seda va tubakat. Täna kulub see mulle marjaks ära.»

«Kas ei või olla, et sealne tegelane pöördub siia . . . noh, selle teise poole, kes siin on?»

«Enne sajab põrgus lund, boss. Te peaksite selle poi-

siga mõned sõnad rääkima, et tast ettekujutust saada. Jiggsil on õigus. See mees on alati võitja poolel. Te pole kunagi lugenud suuremat nurjatust.»

«Hüva, Paul, vaata ette. Niipea kui me selle kahekesi läbi oleme lugenud, kutsume teisedki kokku. Aega olles mõtle, mida homme teha ja kuidas.»

«Hea küll, boss. Näeme hommikusöögi ajal. Head ööd, boss.»

«Head ööd, Paul.»

Pool tundi hiljem tõusis Girardi väike reaktiivlennuk Gibraltari lennuväljal õhku. Paul vaatas alla: «Eisenhower» seisis reidil suure valguslaiguna paljude väiksemate keskel. Vasak käsi portsigariga pintsaku taskus, seadis Girard end tugitooli mugavamalt istuma.

Kolmapäeva õhtul

Jiggs Casey ärkas oma hotellitoas, kui päevavalgus kardinate taga juba kustumas oli. Toas oli umbne ja nahk oli Casey'l magades märjaks läinud. Ta vaatas kella: pool seitse. Aega oli napilt, kell seitse pidi ta juba Shoo juures olema.

Võtnud hommikul numbritoa hotellis «Sherwood», helistas ta kohe Eleanor Holbrookile töökohta. Shoo häält ei olnud ta tervelt kaks aastat kuulnud, aga ta tundis selle kohe. Neiu mahe hääletoon kontrasteeris ta järskude ning energiliste, ainsa hingetõmbega öeldud fraasidega.

«Hallo, Shoo! Kas sa mäletad veel Casey-nimelist tegelast?»

«Jiggs, sina?»

«Millal sa täna õhtule saad?»

«Ärge kiirustage, kolonel, aega on . . .» Casey kuulis, kuidas Shoo kiirelt õhku ahmis: see oli ta alatine mood neelata suuri tubakasuitsu pilvi. «Mis plaane saabki olla mehega, kes otsekui maa põhja vaob, et siis äkki taevamannana kaela sadada!»

«Kas me ei lõunataks koos?» küsis Casey.

«Mida sa veel ei taha, kolonel? Aga kui leedil on juhtumisi kohtamine, mis tal, muide, tõepoolest on?»

«Kas sa ei saa seda kohtamist edasi lükata?» Casey alandas häält. Tal oli õige räbal tunne: romantiliste kavatsuste teesklemine oli talle vastumeelt. Aga polnud parata, ta pidi neiuga iga hinna eest kokku saama. «Tõsijutt, Shoo, mul on vaja sinuga rääkida.»

«Vaeseke! Seaduslik kaasa ei saa sinust aru, ega ju?» Casey kujutles neiut istumas oma töölaua taga, seljas lihtne lühikeste varrukatega kleit. Sigaretti hoiab ta kuidagi ebaloomulikult kahe näpu vahel ja kuldsed udemed ta käsivarrel helgivad, kui ta sigaretilt tuhka raputab. Kastanpruunid lokkis juuksed, peenike väike nina,

täidlased, valgete hammaste kohal poolavatud huuled. Ta on vist juba kahekümne kaheksa aastane, see pikakasvuline uhke neiu, kel oli nii kiire olnud elus kõike tunda saada. Ta oli unistanud väikesest majakesest kuskil maal, kuid ometi sai New Yorgi hoogne elutempo temale hästi omaseks. See tempo näis teda hüpnotiseerivat, ta tundis end selles nagu kala vees. Casey kunagine tutvus Shooga oli kestnud kõigest nädala, kuid selle lühikese aja sees märkas ta sageli, et neiul on lihtsast elust õige vähe arusaamist. See pahandas Casey't ja ei lasknud tal — õnneks — tekkida neiu vastu püsivamaid tundeid. Sellest hoolimata laskis ta end kaasa kiskuda Shoo suurlinnapalavikust ja see veetles teda isegi siis, kui ta seda kirus. Shoo oli tõeline New Yorgi tütar.

Casey tundis äkki, et hakkab taga igatsema toda kiirelt möödunud nädalat, ja tal oli päris raske leida lõbusat vastust, mida Shoo muidugi ootas.

«Mis on, Jiggs, kas oled keele alla neelanud?» küsis lõpuks neiu.

Pealetung on parim kaitse, mõtles Jiggs.

«Kuule, Shoo. Ma ei ole mõni proovireisija. Mul on kodus kaks poega ja naine, keda ma armastan. Aga mis on meil sellega tegemist? Täna õhtul tahan ma sinuga kokku saada.»

«Kus sa praegu oled?»

Casey nimetas hotelli ja toanumbri.

«Oota õige sealsamas, kuni ma helistan,» ütles Shoo asjalikult. «Ükspuha, see minu tänane kohtamine on poolametlik. Küll ma midagi välja nuputan.»

Poolametlik? mõtles Casey. Aga minuga on see täiesti ametlik, kullake. Või tahtis vähemalt ametlik olla, kuni ma sulle helistasin . . . Tont võtaks seda kindral Scotti, tema on kõiges süüdi. Kas ma olen teile midagi halba teinud, kindral?

Shoo kõne tuli õige varsti.

«Ootan sind kodus kella seitsme paiku,» ütles ta. «Trimpame pisut; eks me pärast vaata, kuhu õhtul minna.»

«Mis sinu aadress oligi, Shoo?» küsis Casey. Ja ta mõtles: Marge tunneks sellest heameelt, kui ta teaks, et ma Shoo aadressi olin unustanud.

«Põrgut, kolonel! Vaata telefoniraamatust, tähtis mees!» Hääletoon oli jämedavõitu, kuid selles ei puudunud ka õrnemad noodid.

Casey leidis majanumbri, märkis selle üles ja väljus hotellist sooja maipäikese kiirtest üleujutatud Madison Avenue'le. Tavaliselt mõjus New Yorgi alatine rutt temale eemaletõukavalt, kuid täna oli lõunatuul ajanud laiali tahmase udu ja kõik paistis rõõmsamas valguses. Casey vaatas heatujuliselt süngeilmelisi möödujaid, kes kõik kuhugi tõttasid, ja kiirel sammul tippavaid nägusaid tüdrukuid.

Eleanoriga kohtumiseni oli veel hulk aega, ja Casey oleks tahtnud seda kasulikult mööda saata. Kui ta aga oma New Yorgi sõbrad mõttes oli üle lugenud, loobus ta sellest kavatsusest, sest tuttavaile ohvitseridele ta end näidata ei tohtinud, vähesed tuttavad eraisikud aga seisid üpris kaugel ajakirjast «Chérie», kus töötas Millicent Segnier, ja *Regal Broadcasting Corporation*'ist, mis oli MacPhersoni tööpõlluks.

Casey jalutas sihitult Viiendale avenüüle välja ja Central Parki nurgani; seejärel seadis ta sammud Madison Avenue'le ja oma hotelli tagasi. Oli juba lõunatund ja einelaudadesse valgus rohkesti rahvast; astus Casey'gi ühte baari ja tellis endale kahekordse martini.

Kõige targem on nüüd teha mõned tropid, mõtles ta, ja katsuda enne õhtut silmad selgeks magada. Selle nädala jooksul oli tal unest puudu jäänud vähemalt kümme tundi; nii ei võinud see enam edasi kesta. Pealegi ei ole see kuigi viisakas, kui ta täna õhtul unine on.

Maganud kuus tundi, ärkas ta hulga värskemana. Ta oli nüüd valmis delikaatseks kohtamiseks Shoo Holbrookiga. Pannud selga kerge tumesinise ülikonna, ajas ta veel kord elektriga habet ja sidus hoolikalt ette mustapunasetriibulise lipsu. Shoo oli talle kunagi teinud märkuse, et ta kannab oma vormisärgi juurde liig suure sõlmega kaelasidet, ja ta tahtis nüüd neiule selle meelespidamisega heameelt teha.

Taevas hoidku, mõtles ta, kes oleks võinud arvata, et mul niisuguseid ülesandeid tuleb täita.

Shoo juurde sõitis Casey taksoga. Neiu elas linna idaosas pargi lähedal, paljude korteritega majas. Šveitser, iseteenindamisega lift, kitsas hallika vaibaga kaetud koridor, lõpuks number «315» Shoo korteriuksel — see kõik tõi mälusse tagasi need päevad kahe aasta eest, mida Casey arvas olevat unustanud.

Shoo avas ukse ja surus südamlikult ta kätt. Neiu pruunid juuksed raamisid ikka endiselt peenmete lokkidena ta osaesist, ninake tõmbus külalise nägemisest armsalt mossi. Huulepulk välja arvatud, ei tarvitanud ta iluraviks peaaegu mingeid teisi vahendeid. Kitsaste hallide pükste juurde kandis ta kollast pluusi; paljad jalad olid sandaalides.

Ta astus kaks sammu tagasi ja takseeris Casey't, käed puusas.

«Ma pole sind erariides näinudki, Jiggs,» ütles ta. «Vormiriided sobivad sulle paremini, kuid ka need lähevad korda, isegi väga hästi.»

Casey naeratas ja katsus oma lipsusõlme.

«Ega see liiga suur ole, Shoo?»

Neiu võttis ta näo käte vahele ja suudles tasakesi.

«See on meelespidamise eest,» ütles ta.

Casey läitis tal sigareti ja nad istusid akna alla diivanile, kumbki diivani teise otsa. Sadas küsimusi: kus Casey nüüd töötab, mida ta New Yorgis teeb ja kas talle ikka veel meeldib martinit juua . . .

«Meeldib küll, kuigi see võib naisemehele pagana ohtlik olla . . .» Casey meenutas üht õhtut: nad olid siis samuti alustanud martinist ja ei saanud söödavat enam puudutadagi. Nüüd andis Casey endale sõna, et on seekord palju mõistlikum.

«Minule jääga, palun,» ütles ta, kui Shoo kööki suundus.

«Taevas, Jiggs! Sa lähed vist juba vanaks.»

Casey mõtles, et selles korteris ei tahaks küll kuidagi hakata plaane hauduma vägivaldse riigipöörde ärahoidmise või muu sarnase kohta.

Toa sisustus andis tunnistust Shoo kirjust maitsest. Seinal rippuv suur poolabstraktne maal kujutas oranžipunasetriibulisel taustal kaht roheliste sarvedega pigimusta pulli, valmis teineteist puskima hakkama. Ele-

vandiluuvärvi põrandalambil oli neli oranžika varjuga haru, igaüks näitamas ise suunda. Ühtki õiget nurka ei olnud ka diivanilaual, — see oli massiivse klaasplaadiga kaetud rohmakas puukänd. Raamatuseljad kapis harmoneerisid värvilt oranži laudlinaga söögilaual. Võis tõesti kahelda, kas see tuba ikka oli määratud elamiseks, aga mitte juhuslikeks romantilisteks kohtamisteks.

Karahvin oli martinit täis ja higipiiskadega kaetud. Shoo valas klaasidesse — Casey'le jäätükkidega — ja jõi oma klaasi kohe põhjani, üksnes väikest oliivi peale hammustades. Nad ajasid lõbusalt juttu ja naersid. Shoo puistas anekdoote oma (nagu ta ütles) «idiootlikust elukutsest»: ülemustest, saadete organiseerimisest, näitlejate kapriisidest. Nad tundsid end üsna sundimatult — nagu tookord, kaks aastat tagasi.

Siis vaikis Shoo ja vaatas Casey't tükk aega uurivalt.

«Siin me istume, kolonel,» alustas ta, «ja vestleme nagu kaks südamesõpra. Kuid oma naisevaistuga ma tunnen, et sa ei ole tulnud siia mu ilusate silmade pärast. Seda loen ma välja su ausast, avalast näost. Sa tulid millegi muu pärast. Lao oma saladus välja.»

Casey pilgutas talle naerdes silma.

Tõendused olid ilmsed: Shoo oli joonud kaks klaasitäit, kuna Casey esimene klaasitäis oli alles pooleli.

«Ma teadsin, et sa seda varem või hiljem märkad, Shoo. Ma tulin New Yorki, et üht-teist välja uurida ja loodan sinu abile. See kõik peab jääma saladuseks.»

«Kullake,» vastas Shoo, «mul pole aimugi pommidest ega neist piiksuvatest riistapuudest, millega inimesed ümber maakera ringi kihutavad. Ja kui sa vahest vastuluures oled, siis võin sulle kinnitada, et ma — jumal tänatud — ühtki venelast ei tunne!»

«Tegemist on poliitikaga, Shoo,» ütles Casey. Ta teadis, et asi nõuab ettevaatust ja oli jutuajamise enne läbi mõelnud. «Elu Washingtonis on üsna keeruline: sõjaväelastel tuleb vahel teha asju, millel ei ole kahurite ega rakettidega midagi ühist.»

«Tean, tean, Jiggs.»

«Ühesõnaga, mul on väike salajane ülesanne demokraatide poolt, kes kardavad, et kindral Scott, minu šeff,

esineb järgmistel presidendivalimistel Lymani vastaskandidaadina.»

«Oi, kui põnev!» Shoo keeras jalad istumise alla ja tõstis sigareti otsekui dirigendikepi. «Küsi kähku, ma vastan!»

«Kas lubad saladust pidada?»

«Aga muidugi. Töö juures kutsutakse mind suureks vaikijaks. Ja ma tahaksin nii väga osa võtta mõnest kavalast poliitilisest intriigist.»

Casey laskis lipsu lõdvemaks ja jätkas oma poolelioleva klaasiga mängides:

«Me saime kuulda, et kindral Scottil on õrnemad suhted sinu sõbranna Millicent Segnieriga, kellega sa mindki kord tuttavaks tegid.»

«Ah Milly,» lausus pettunult Shoo. «See pole ju kellegi saladus. Nad kurameerivad jumal teab kui kaua. Sa võid seda kuulutada Times Square'il süllakõrguses tulikirjas ja keegi ei imesta.»

«Võib küll olla,» nõustus Casey, «aga ma ei usu, et lehed sellest kunagi oleksid kirjutanud. Igal juhul peame meie sellest pisut rohkem teada saama — näiteks sinu kaudu.»

«Kes see «meie» on?»

«Noh, kas või mõned presidendi sõbrad.»

«Oi, oi,» ütles Shoo pead vangutades. «Elu Washingtonis on keeruline, eks? Päeval töötad sa kindral Scotti kasuks, öösel tema kahjuks.»

«Mnjaa, nii see on teatud mõttes. Niisiis, kuidas jääb?»

«President Lyman meeldib mulle hullupööra. Minu meelest koheldakse teda nüüd alatult ja ülekohtuselt, sest et tema nendest vastikutest pommidest lahti tahab saada. Eks ole, Jiggs?»

Casey võttis klaasist lonksu, kuid ei vastanud.

«Pane nüüd hästi tähele, Jiggs. Milly ja Jim Scott kurameerivad juba ammu. Algul oli see neil tõesti palav armastus. Ma ei tea, kuidas on lugu proua Scottiga, kuid Millysse oli Scott igatahes meeletult armunud. Ka Millyl oli midagi armastusetaolist. Ma ei tea, kas Milly eales kedagi tõsiselt armastanud on, kuid Scotti hoidis ta väga. Ta helistas mulle ühtelugu, palus mind kõike saladuses hoida ja vadistas ilmast ilma oma Jimist. Nägin

kindralit mitu korda tema juures kodus. Imposantne mees, kuid mitte minu maitse.»

«On sul kunagi olnud mulje, et Scott tahab naisest lahutada?»

«Mitte kunagi,» vastas Shoo kategooriliselt. «Ka Milly ei taha seda lahutust. Milly on väga asjalik naine. Tema ajakiri on talle kõik. Armuromantika on talle meeltmööda, kuid mitte abielu.» Shoo heitis Casey'le klaasi tagant kiire pilgu.

«Mis sa arvad, Jiggs,» lisas ta, «kas minagi saan temataoliseks?»

«Teid me paneme tanu alla, noor leedi,» ütles Casey, imiteerides ranget isa. «Kas Scott ja Milly on ikka veel kangesti teineteise järele?»

«Mitte eriti. Scott helistab küll aeg-ajalt; paar nädalat tagasi käis ta Millyt vaatamas, kuid üldiselt on nende vahekord nüüd jahedam. Milly arvates on Scott töös väga kinni. Viimati käis ta siin koos oma adjutandiga — Murdock oli vist nimi — ja nad kasutasid lihtsalt Milly korterit mingisuguste sõjaväeasjade ajamiseks. Eks kõigil seda laadi kiindumustel tule ükskord lõpp; Milly iseloomu arvestades võib ainult imestada, et see niigi kaua on kestnud. Ju ta vist uhke oli, et nii tähtsa sõjaväelase armukeseks sai.»

Casey vaatas kaht pulli seinal rippuval pildil. Miks on neil küll rohelised sarved? — mõtles ta, kuulates ise samal ajal Scotti armulugu.

«Kas on mingeid konkreetseid tõendusi nende vahekorra kohta?» küsis ta.

«Mis tõendusi sa mõtled?»

«Noh, näiteks kirjalikke.»

Shoo kehitas teeseldud pahameeles õlgu.

«Ma peaksin langema nii madalale, et varastaksin sinu jaoks armastuskirju?»

«Ega ma kirju mõtle,» vaidles Casey vastu. «Ma ei taha ka, et sa midagi varastaksid. Aga kas ei ole näiteks mõnd pühendusega fotot või mõnd kingitust Scottilt, mille kohta oleks olemas nimeline kauplusearve, või muud sellesarnast?»

«Ah nii . . .» Shoo mõtles hetke ja hakkas siis lõbusalt naerma. «Ei tea, kas on mõtet sulle seda rääkida, aga

lugu on ju nii naljakas. See Milly on tõepoolest haruldane tüüp. Ta on nii naiselik ja elegantne ja hea maitsega, aga kui sa teaksid, kuidas ta raha küljes on! Ta teenib päratult palju, ja kui ta sel talvel tulude deklaratsiooni koostas, otsis ta meeleheitlikult abinõusid oma tulude vähendamiseks. Ei tea küll, kas mõni advokaat talle nõu andis — ma ei tahaks seda uskuda —, aga ta näitas kolm tuhat dollarit vähem kindral Scotti kostitamise arvel möödunud aastal.»

«Ära räägi!» Casey oli tõsiselt rabatud. «Ja kuidas see tal korda läks?»

«Mood valitseb maailma, mu kallis.» Shoo heitis pea kuklasse ja hakkas laginal naerma. «Sa kujuta endale ette,» jätkas ta, «Milly otsustas, et kui küsimusi hakatakse esitama, siis ta ütleb, et kindral Scotti pidi ta kostitama temalt värskete andmete saamiseks selle kohta, mida ohvitseride naised ja sõjaväes teenivad neiud parajasti kannavad. Missugune vaimustav idee: armuvahekorra arvel lasta kärpida tulumaksu! Enne Millyt ei ole vist keegi selle peale tulnud.»

«Kas see manööver õnnestus tal?»

«Oota, naljakam tuleb alles. Milly esitas deklaratsiooni ja juba märtsis tuli maksuinspektor pärima, miks tulude summat kärbitud oli. Milly ütles talle, mis sa praegu kuulsid. Varsti sai ta inspektsioonist teate, et tal tuleb lisa maksta ebaõigelt vähendatud summa arvel. Ta hakkas jonnima, ajas neile igasugust jama. Kui valitsus tahab teda vastutusele võtta, ütles ta, siis lasku aga käia. Suhted Scottiga olid vist niigi juba jahedamaks läinud ja Millyl ei olnud midagi kaotada. Igatahes hakkas ta ägedalt vastu. Oli ju päris kindel, et tal õigus ei ole, aga mine tee talle seda selgeks, kui raha on mängus.»

«Millega asi lõppes?» küsis Casey ükskõikselt. Ta ei tahtnud välja näidata, et ta loo vastu huvi tundis.

«Nad tegid kompromissi!» Shoo naeris jälle nakatavalt. «Uskumatu, eks ole? Üks maksudevalitsuse ametnik arvas vaikselt ja viisakalt, et keegi ei taha tüli teha kindral Scottile ega miss Segnierile; ta küsis, kas miss Segnier on vahest nõus vähendama tulude summat poolteise tuhande võrra ja maksma maksu ülejäänud raha pealt. Nii tehtigi ja kõik jäid rahule. Milly hoidis kokku

tuhat dollarit, valitsus sai samapalju, mis aga kindral Scotti puutub, siis temale on see lugu vist teadmata. Kaval, eks ole?»

«Mina arvasin, et sääraseid kompromisse tehakse avalikult,» märkis Casey.

«Jah, kui vaidlus käib suurte summade pärast ja istutakse koos suure laua ümber, advokaadid kõrval ja portfellid ees ja nõnda edasi. See aga oli lihtsalt üks väike erajutt selle sümpaatse maksuametniku ja Milly vahel.»

Casey viis jutu isiklikele teemadele. Shoo päris tema poegade kohta ja tundis huvi, kas Jiggs ka ise Washingtonis pai poiss on olnud. Omaenda elust rääkides tunnistas ta, et oleks mullu äärepealt mehele läinud, saanud aga veel õigel ajal aru, et peig olnud ütlemata tüütu tüüp, kes tahtnud elada kuskil maakolkas Fairfieldi lähedal ja sigitada hulga lapsi.

«Ega mehi uskuda või, isegi kõige paremaid mitte...» kurtis ta teatraalse ohkega. «Muide, Jiggs, ma arvan, et meil pole praegu mõtet kuhugi õhtustama ja raha raiskama minna; seda kõlisevat ei ole merejalaväe ohvitseridel sugugi ülearu. Külmutuskapis on, millest biifsteeki teha; mis meil siingi viga on olla?»

Casey oli kahevahel. Ta mõistis, et ei tohi end praegu suurtes New Yorgi restoranides näidata. Teiselt poolt kartis ta, et küünlavalguse õhtu üksiku neiu korteris võis lõppeda tegudega, mis ei sobi ta tähtsa missiooniga selles linnas. See oligi põhjus, miks ta oli tahtnud kutsuda Shood mõnda mugavasse väiksesse lokaali. Lõpuks sai ta oma kõhklusest üle.

«Olgu,» ütles ta, «jäägem pealegi siia. Aga sa pead lubama, et sa midagi keerulist valmistama ei hakka.»

«Ega ma seda oskagi,» vastas neiu. Ta suudles Casey't laubale ja läks kööki, kust peagi kostis pannide kõlinat.

«Kuule, Shoo,» hüüdis Casey, «kuni sa vaaritad, jooksen ma siiasamasse tänavanurgale helistama. Ma pean kellegagi ühes asjas kokku leppima.»

«Helista magamistoast, Jiggs. Ma ei hakka kuulama, võid helistada kas või missis Casey'le.»

«Ei, see kõne on töö asjus: me tohime kasutada ainult automaattelefone.»

Shoo vaatas köögiukse vahelt välja.

«Oi, kui salapärased me oleme! See pole küll eriti viisakas, aga kui salaagentidel sihuke komme on, mis siis ikka. Tuled varsti tagasi?»

«Kindlasti.»

Casey nööpis kinni särgikrae ja kohendas lipsu. Väljudes noogutas ta šveitserile ja suundus siis Lexington Avenue poole. Apteegi telefonikapist tänavanurgal helistas ta Valgesse Majja ja küsis miss Chervasit, kes ühendas teda Esther Townsendiga.

«Miss Townsend, siin Casey. Mis uudist?»

«Kõik on kõvasti ametis. Mõne aja eest saime Paulilt ookeani tagant häid uudiseid.»

«Kas ta ikka sai selle kätte?»

«Sai vist küll. Igatahes on šeff palju paremas meeleolus. Kuidas teil asjad arenevad?»

«Homme räägin lähemalt, miss Townsend. Esialgu andke palun šefile edasi, et Millicent Segnier näitas oma tuludedeklaratsioonis, nagu oleks ta meie ühise sõbra kostitamiseks kulutanud soliidse summa. See pole küll täpselt see, mida me vajame, kuid sellestki võib meil hädakorral abi olla. Minu meelest peaks Todd laskma selle deklaratsiooni välja otsida. Ma veerin tähthaaval: M-i-l-l-i...»

«Tänan, kolonel. Ma tean, kuidas seda kirjutatakse. Annan edasi. On teil veel midagi?»

«Veel mitte.»

«Hüva! Ärge huulepulka maha nühkimata jätke, kui koju sõidate. Nägemiseni, kolonel.»

Õhtusöök Shoo juures möödus etteoodatult intiimses õhkkonnas. Laua peal vilkus küünal; pärast liha ja salatit tõi Shoo pudeli konjakit. Ise istus ta nüüd põrandale, pead Casey põlvele toetades.

«Kui hea on olla, Jiggs,» ütles ta. «Just nagu kunagi varem.»

Shoo tasane hääl ja toas valitsev hämarus mõjusid Casey'le suigutavalt. Ta oli kuue seljast võtnud ja kaelasideme jälle lõdvemaks lasknud. Kui ma end nüüd kokku ei võta, mõtles ta, olen kadunud. Ja ta sundis end tagasi tulema tõsiste teemade juurde.

«Ütle, Shoo,» alustas ta, «kas Milly ei ole sulle kunagi

rääkinud Scotti sõprusest televisioonikommentaatori Harold MacPhersoniga?»

«Sind kelmi küll,» ütles Shoo üsna tasa. Ta pööras näo Casey poole ja puudutas põsega ta põlve. «Ka pärast õhtusööki ei ole sul muud mõttes!»

«Ma pean ju oma päevaraha tasa teenima.»

Ilma naljata, mõtles Casey sealsamas, kes on see mees, kes mulle sõidukulud tasub? Ju see on vist mu osamaks konstitutsiooni kaitsmisse.

«Noh, Shoo,» jätkas ta, «lase kuulda, mis sul teada on. Poliitilised intriigid meeldivad ju sulle.»

«Meeldivad küll,» vastas neiu tusaselt, «aga, tead, iga asi omal ajal. Kuid olgu peale. Jätkake ülekuulamist, härra ringkonnaprokurör.»

«Nojah, kas Milly ei ole sellest rääkinud?»

«Milleks ta pidi rääkima? MacPherson ja ta naine olid kord ühes väikeses seltskonnas, kus minagi olin. Küll juhtus mul tookord olema igav lauanaaber! Ja ikkagi oli ta parem kui see MacPherson. Mul läheb süda pahaks, kui ma nii ennast täis meest näen nagu tema. Kogu õhtu korrutas ta ühte ja sedasama. Ühegi asjaga pole ta rahul, naiste üheõiglusest alates ja Kongressiga lõpetades.»

«Kas Scott suhtub temasse hästi?»

«Oo jaa, nad on tuttavad ammust ajast ja näivad olevat head sõbrad. Kui ma sulle ennist ütlesin, et su Džentelmen Jim mulle ei meeldi, siis mõtlesin just tema sõprust MacPhersoniga. Ma ei pea lugu nendest, kes seda maniakki kuulavad. Ta hüpnotiseerib kogu maad, kuid tegelikult ei ole ta muud kui labane šarlatan.»

«Sa arvad, et Scottil on MacPhersoniga tihedad sõprussuhted?»

«Ma ei arva, vaid tean, Jiggs. Kui Scott paari nädala eest siin käis, siis Milly rääkis, et ta veedab MacPhersoniga rohkem aega kui Milly endaga.»

«Tead, Shoo, sa võiksid mulle tõsise teene osutada. Mul oleks vaja kõnelda kellegagi, kes MacPhersonit lähemalt tunneb. Ehk tead sa tema ringkonnast kedagi, kes temast sedasama arvab mis sinagi.»

«Tean küll,» ütles Shoo hetkegi kõhklemata: «Morton Freeman. Ta on sellesama televisioonifirma üks sule-

mehi. Kraabib seal palju raha kokku, aga ma tean, et ta MacPhersonit ei salli ja aina võimalust ootab, millal saaks mõnda teise firmasse üle minna.»

«Kas sa võid korraldada mulle kokkusaamise temaga — näiteks lantši ajal?»

«Muidugi.» Shoo tõusis, võttis laualt õhtuse lehe, ja, leidnud vajaliku koha, ulatas Casey'le. «Loe see läbi. Meil liikus kuuldusi MacPhersoni erakorralisest sõnavõtust nädala lõpul. Siin on sellest lähemalt juttu.»

Jätnud Casey lehte lugema, läks Shoo magamistuppa telefoni juurde. Casey pani põlema põrandalambi, keeras ühe varjudest endale lähemale ja luges televisiooniuudiste rubriigist kättenäidatud informatsiooni:

«Mac maksab ise oma sõnavõtu eest? . . . Harold MacPherson, kuri keskealine televisioonimees, nõutab endale RBC-kompaniilt spetsiaalseks sõnavõtuks aega laupäeva õhtul kella kuuest seitsmeni. See poliitiline jutuvestja ihkab nii väga seda õhtutundi, et on valmis seda ise kinni maksma. Ta ei pühenda kompanii ninamehi oma kavatsustesse, vaid ütleb ainult, et on tegemist poliitiliste kommentaaridega. Ometi võtab ta isegi juba viis korda nädalas päevauudiste saatest osa. RBC, kes niigi levitab sel õhtusel tunnil igasugust tühja-tähja ühiskondliku teenindamise kohta, näib nõustuvat MacPhersoni ettepanekuga. Tõenäoliselt hakkab Mac oma sõnavõtus valitsust kritiseerima.»

«Jiggs!» hüüdis magamistoast Shoo, «Morton ootab sind kell pool üks kunstliku liuvälja ees. Kas see sobib sulle?»

«Aeg sobib, aga koht võiks olla kõrvalisem.»

Lõpetanud telefonikõne, tuli Shoo tuppa tagasi ja seadis end mugavalt diivanile istuma.

«Ta ootab sind «Bowlis». See on üks väike punker 54. tänavas, Madison Avenue ja pargi vahel. Kell pool üks. Teda on lihtne ära tunda: suured paksu raamiga prillid, sasitud juuksed ja kole tõsine nägu ees.»

Casey rebis lehest välja televisioonirubriigi.

«Kas su töökohas oli ka juttu MacPhersoni sõnavõtust?» küsis ta.

«Esmaspäeval poetas keegi sellest paar sõna. Peale selle oli «Newsi» eilses numbris üks õige lühike mär-

kus. Minu meelest vastab see kuuldus tõele ... See kole MacPherson! RBC direktori asemel oleksin talle ammugi hundipassi andnud.»

Shoo liibus Casey vastu ja kustutas põrandalambi: jäi põlema küünal üksi. Nad maitsesid veel konjakit. Aeg veeres, minutitest sai tund. Shoo näppis tasakesi Casey kõrvanibu. Kui mees tal käe ümber piha pani ja jälle ära võttis, tõmbas ta selle vanasse kohta tagasi.

«Su püstjuuksed on mulle alati meeldinud. On see sul meeles veel?» sosistas Shoo teda paitades.

Mul on siin tõesti liiga hea olla ja liiga mõnus, mõtles Casey. Süda hakkas kiiremalt lööma ja ta tundis, et suudab vaevalt kirele vastu panna. Justkui lummuse maharaputamiseks tõusis ta äkki püsti ja läks vannituppa.

Seal olid seinas uued tapeedid Pariisi motiividega: lehekioskid, Jumalaema kirik, bukinistid Seine'i kaldapealsel, poolalasti tantsijannad, väikesed kohvikud ja muidugi ka Eiffeli torn. See Pariisi veetluste ühendamine pesemisruumi funktsioonidega pani Casey muigama.

Kergemeelne vallatu tüdruk, minule liiga noor, mõtles ta, — sellest east olen ma ammu väljas.

Ta tähelepanu köitis peegli klaasile kleebitud sedel, kuhu Shoo oli suurte trükitähtedega kirjutanud manitsuse: «Džentelmenid, ärge sorige võõras apteegikapis.»

Jaa, Shoo, sa oled väga pikantne tüdruk ja väga külgetõmbav, kuid paraku liiga noor. Mina olen neljakümne nelja aastane ja pean olema ettevaatlikum. Kui ma veel kümme minutit siin majas olen, jään ma siia kogu ööks.

Tuppa tagasi tulnud, kohendas ta lipsu ja ringutas laisalt. Tarvis oli ära minna, kuid nii, et Shoo sellest ei solvuks.

«Vist on aeg hotelli tagasi minna,» ütles ta. «Meil mõlemal on homme tööpäev.»

«Valetaja! Sa võid magada keskpäevani ja tead väga hästi, et ka mina ei ole varane tõusja.» Shoo surus end mehe vastu ja pani käed talle ümber kaela. «Üleval kapis on su hambahari,» sosistas ta. «Sa oled seda kõigest paar korda tarvitanud. Ma lootsin, et sul läheb seda veel kunagi vaja.»

Casey suudles teda huultele ja tundis sealjuures ta keha elektriseerivat soojust. — Anna andeks, Shoo, mõtles ta, kuid see kõik lõppes ju kaks aastat tagasi selsamal ööl, millal see algas. — Nii nad seisid vaikides teineteise süleluses. Siis kiskus Casey end tahtejõu pingutusega lahti. Shoo vaatas teda, pea kuklas, kibe naeratus huulil.

«Niisiis, mu naisemees hiivab ankru,» ütles ta.

«Jah, mis parata, Shoo. Palju tänu sulle ...»

«Oo, ära mind täna, Jiggs. Mina sind tänama ei hakka.»

Casey avas kõheldes ukse. Lahkumine oli talle valus, ta oli ikka veel kahevahel. Neiu seisis tumeda siluetina hämara toa taustal, käed rinnal risti ja nägu liikumatu. Toas väreles madalakspõlenud küünla valgus.

«Nägemiseni, Shoo.»

«Hüvasti, Jiggs,» parandas neiu pehmelt. «Sa armas põikpea!»

Casey läbis kiirelt koridori ja astus tänavale; et värsket õhku saada, läks ta jala oma hotelli, millest teda lahutasid viisteist kvartalit. Ta peas oli mõtete möll. Too öö kaks aastat tagasi, mille mälestust ta oli kogu õhtu katsunud alla suruda, tuli talle nüüd meelde kõigi üksikasjadega: ootamatu kirepuhang, palavad kaisutused, õrnad ja tormakad, Shoo täieline sulamine armastusse. Ja seejärel pikad puhkehetked, kus nad olid isegi rääkimiseks liiga väsinud ja tõmbasid vaikides suitsu ühestainsast sigaretist ...

Hea veel, et need tapeedid vahele tulid, mõtles ta, muidu oleks võinud alata midagi säärast, mis ei oleks ehk niipea lõppenud.

Ta mõtted uitasid veel minevikus, kui ta oma numbritoas tule süütas. Ere valgus tõi ta tagasi tegelikkuse juurde. Tualettlaual seisis Marge'i ja poiste väike raamitud foto, mis tal reisidel alati kaasas oli.

Voodiserval istudes võttis ta telefonitoru hargilt. Kommutaator ei vastanud kohe.

Võiks õige helistada Marge'ile, mõtles Casey, öelda talle, et olen veel elus ja magan üksinda oma voodis.

Siis äkki ta vihastas. Põrgusse kõik, mõtles ta. Marge'i heaks olen ma täna küllalt teinud. Rohkem kui

oleksin tahtnud! Olgem ausad, Jiggs: sa ihkasid Shoo juurde jääda, temaga voodisse heita, ja sa kahetsed praegugi, et ära tulid . . .

«Mis number, palun?» kostis kuuldetorust.

«Ei midagi, andke andeks,» ütles Casey ja pani toru hargile.

Suus oli tal ikka veel Shoo huulepulga maitse — endine tuttav maitse. Ta mäletas huulepulga markigi, kuigi oli näinud seda üheainsa korra peeglilaual: «Vaarikas jääga».

Põrgusse kõik! Põrgusse, põrgusse!

Ta vähkres peaaegu kogu öö rahutult voodis ja uinus alles hommiku eel. Kui ta ärkas, näitasid kellaosutid 7.45. Ta pesi end, ajas habet ja pani riidesse ning oli juba minemas hotelli einelauda kohvi jooma, kui tal meelde tuli, et võiks enne helistada Valgesse Majja.

Esther Townsendi häälel oli seekord tume, väsinud kõla.

«Ma ühendan teid parem šefi endaga,» ütles ta.

Hetke pärast kuulis Casey presidendi häält:

«Ma kuulen.»

«Tere hommikust, söör. Siin kolonel Casey. Asjad lähevad mul hästi. Ma loodan peale lõunat teile jõuda, mul on üht-teist ette kanda.»

«Püüdke teha, mis te iganes saate . . .» Lymani hääl oli loid ja elutu. «. . . Mis te iganes saate. Paul Girard on hukkunud.»

Neljapäeva hommikul

Jordan Lyman oli vaevalt kuulnud Casey sõnu. Kui ta telefonitoru käest pani, jäi ta taas vaatama kollast paberilehte pealekleebitud teletaibilindiga, mille Frank Simon, sekretär ajakirjanduse alal, talle oli toonud:

«Madriid. Täna hommikul vara hukkus Sierra de Guadarrama mägedes Madriidist loode pool transatlantiline reaktiiv-liinilennuk. On 48 surmasaanut, sealhulgas üks Valge Maja kõrgem ametnik. Oletatakse, et hukkunud on 21 ameeriklast, nende hulgas Paul Girard, 45 aastat vana, president Lymani sekretär audientside ja vastuvõttude korraldamise alal. Lennuk, mille sihtkohaks oli New York, tuli alla ja plahvatas pärast seda, kui piloot oli raadio teel teatanud, et tal on tehniline avariiolukord, mille kõrvaldamiseks ta pöördub tagasi Madriidi.

Olemasolevate andmete põhjal ellujäänuid ei ole. Lennuliini esindajail ei ole veel teada midagi lähemat õnnetuse põhjuste kohta.»

Lyman vaatas otsa tema ees seisvale Frank Simonile. Noormehe kitsas nägu väljendas sügavat kurbust.

«Kui hirmus, härra president,» ütles ta. «Ma ei teadnudki, et Paul on sõidus, kuni need telegrammid kell neli hommikul tulema hakkasid.»

Lyman kergitas end poolest saadik tugitoolis püsti. Ta hääl värises vihast:

«Ma kaotasin kõige lähema sõbra, teie aga tunnete muret, mida need närused reporterid teist võivad mõelda. Kas te arvate tõesti, et see nii tähtis on?»

Ta vajus tugitooli tagasi, sulges silmad ja sundis end ilmse pingutusega rahulikuks.

«Paul on surnud, Frank. See on tähtis.»

Simon seisis liikumatult, rabatud nii sellest, kuidas Lyman ta sõnu oli tõlgitsenud, kui ka presidendi ootamatust vihapurskest.

«Palun vabandust, härra president,» ütles ta vaevalt kuuldavalt, «Paul oli ka minu sõber.»

Lyman vaatas talle otsa ja raputas tasa pead, justkui raskete mõtete eemalepeletamiseks.

«Muidugi, Frank. Andke mulle andeks. See on lihtsalt . . .» Ta jättis lause pooleli. «. . . Oleks vaja avaldada teadaanne Pauli surma kohta. Koostage, palun, projekt ja tooge mulle näha. Te ju teate, mis ma öelda tahaksin?»

«Tema äraolekust, härra president? . . .»

«Kirjutage, et ta oli välismaal puhkusel, kuid oli minu palvel tagasi lendamas: ta pidi lahendama mõningaid küsimusi seoses raketitööstuse streigiga. Palju kirjutada pole vaja.»

Jah, palju kirjutada pole vaja, mõtles Lyman. Pole vaja kirjutada, et see olin mina, kes ta sinna surema saatis, et see olin mina, kelle naha päästmiseks ta seal musta tööd tegi. Pole vaja kirjutada, et ta tegi seda niisama hästi kui kõike muudki, mis ta minu heaks tegi.

Pole vaja kirjutada, et mul on raske ilma temata toime tulla. Kirjutage lihtsalt, et ta oli puhkusel.

Kui Simon mõne minuti pärast teadaande projektiga tagasi tuli, istus president käsipõsakil laua juures ja vaatles seinal rippuvat akvarelli. Pilt kujutas ta lapsepõlvekodu Norwalkis, Ohio osariigis.

President luges projekti läbi. «Tänan, Frank, see on korras,» ütles ta noormehele otsa vaatamata.

Kabinetist välja tulnud, peatus Simon Estheri laua juures ja ütles, pöidlaga seljataha viidates:

«Näib, et Pauli surm on teda hirmsal kombel masendanud.»

«Ojaa, kui te ainult teaksite . . .»

«Kuulge, Esther,» jätkas noormees, «ehk on siin midagi muud mängus? Mul on paar päeva juba niisugune mulje, et kõik veereb siin allamäge. Lyman ei võta kedagi vastu, ei käi kuskil.»

Esther kehitas õlgu.

«Šeff muretseb lepingu pärast, Frank. Tal on suuri raskusi. Seda juhtub.»

Kabinetis kirjutuslaua taga istudes tundis Lyman otse füüsilist väsimust. Ta mõtles Girardile ja nägi vaimusilmaga hukkunud sõbra inetut suurt pead, nägi ta kaastundlikku ning samal ajal poolenisti küünilist naeratust, kuulis ta järske, kuid ometi tabavaid mõtteavaldusi selle vastiku riigipöördeloo kohta. Alles eile õhtul kostis Pauli hääl talle siitsamast telefonist. Ja äkki on Paul surnud ning temaga koos on kaduma läinud see ainuke reaalne tõendus . . . «Anna mulle andeks selle paberi meenutamist praegusel momendil,» sosistas Lyman, «kuid ilma sinu hangitud dokumendita on vaevalt võimalik seda lugu lahendada.»

Ta püüdis analüüsida sündmuste käiku teisipäevast alates. Girardi eilne telefonikõne kinnitas kõige halvemaid oletusi. Corwini ettekanne tõestas, et MacPherson võtab kõigist Scotti sepitsustest aktiivselt osa. Väga võimalik, et laupäeval jõuavad Mount Thunderisse SIDERKO väed. Casey informatsioon tuludedeklaratsiooni kohta? See on ehk päris huvitav, kuid ei anna mingit kindlat pidepunkti.

President oli paanika lävel. Vastase purustamiseks oli vaja vaieldamatuid fakte, aga neid polnud. Polnud ka Ray Clarki. Teisipäeva õhtust saadik ei teadnud president Rayst midagi.

Nii mõtiskledes tundis ta äkki rinde all ebamäärast kramplikku valu nagu tookord Korea rindel. Tal tuli meelde too kauge udune hommik, ta nägi karmi joont Clarki suu ümber ja kuulis ta käelaba heledat laksu vastu oma nägu. Ei, ta ei olnud kunagi suutnud unustada seda stseeni.

Ta tundis otsaesisel külma higi. Miks ei olnud Clark helistanud?

Kui Christopher Todd poole tunni pärast kabinetti astus, oli Jordan Lyman juba jõudnud tunduvalt rahuneda, kuid mitte veel oma tavalist tasakaalu tagasi saada. Toddi reibas olek kainestas ta lõplikult.

Eelmisel õhtul, pärast Girardi kõnet Gibraltarist, oli Lyman helistanud Toddile ja nad olid naljatlenud. Nüüd oli mõlema meeleolu süngemast süngem.

«Olukord on tõsine, härra president,» ütles Todd.

«Jah, kohutav,» vastas Lyman. «Või on teil vahest veel mõned kahtlused, Chris?»

«Ei, pärast Girardi telefonikõnet ma enam ei kahtle. Kui täiesti usaldusväärne inimene kõik oletused on kinnitanud, ei ole kahtlusel enam aset. Kõige hullem aga on see, et me ei tea, mida Barnswell talle ütles.»

«Jah, paraku! Kas me ei teeks Corwinile ülesandeks seal veel kord ära käia? Või vahest teile?»

Todd raputas pead.

«Sellest ei tule midagi välja, härra president. Mul on liiga palju kogemusi olnud tunnistajatega, kes oma seletusi vastumeelselt annavad. Girardi surm ei ole Barnswellil teadmata; kui ta on tõesti nii läbinägelik, kui arvatakse, siis peab ta veel ühe emissari saatmist paanika tundemärgiks ja läheb Scotti poolele üle.»

President põrnitses oma rahandusministrile mornilt otsa. Toddi huultest libises üle kerge naeratus.

«Aga mis puutub miss Segnieri tuludedeklaratsiooni, siis on see üpris huvitav,» jätkas Todd innukalt. «Mõned minutid tagasi loeti mulle ette vastav lõik; täna õhtul saame New Yorgi maksudevalitsusest kõik asjasse puutuvad dokumendid. Mõelge ometi, Jordan: üks daamike püüab kärpida kolm tuhat dollarit tulumaksu kindral Scotti kostitamise arvel! Sellega võib kindrali pihuks ja põrmuks teha.»

Lyman kuulas advokaati kannatliku naeratusega, nagu kuulatakse nooremat venda. Toddi innukad sõnad tõstsid pisut presidendi tuju.

«Chris,» ütles ta rahulikult, «see oleks ju šantaaž. Kas te usute tõesti, et ma võiksin kasutada mehe ja naise vahekorda oma ametivande õigustamiseks?»

«Nüüd, kus me oleme kindlad, et tegemist on riigipöördekatsega, kasutaksin mina küll kõiki kättesaadavaid vahendeid. Jumala tõsi!»

Presidendi telefonil lõi vilkuma signaaltuli. Helistaja oli Art Corwin. Ta kandis ette, et kindral Scott saabus just praegu Fort Myerist Pentagoni, olles vahepeal käinud Dobney House'is Prentice'i juures. Nad mõlemad olid sõitnud Scotti autoga 14. tänava kaudu Constitution Avenue'le, kus Prentice maha läks. Prentice olevat olnud

äreva näoga, kui ta kõnnitee ääres seistes taksot püüdis, et Kapitooliumi sõita.

Esther Townsend tuli märkamatult sisse ja pani ukse niisama hääletult kinni, kui ta selle oli avanud.

«Ma palun andeks, härra president. Helistas minister Barton. Tal olevat kindlasti vaja teie jutule tulla.»

Lyman tõstis tõrjuvalt käe.

«Esther, ma ei saa praegu Tomi vastu võtta. Mõelge välja mõni ettekääne.»

«Jah, miss Townsend,» lisas Todd. «Praegu ei ole vist õige aeg koormata šeffi tervishoiu, hariduse ja sotsiaalhoolekande probleemidega.»

«Tom ei käi siin küll kunagi, kui selleks kaalukat põhjust ei ole, kuid täna katsugu ta teisiti läbi ajada,» märkis president. «Mis asja pärast ta tahab tulla?»

«Ta ütleb, et sotsiaalkindlustuse seaduseelnõus paranduste tegemise tähtaeg on lõppemas,» selgitas Esther. «Teil on veel kõigest kolm päeva otsustamiseks, kas te seaduseelnõule allkirja annate. Barton tahab kindlasti teiega kokku saada. Ta ütleb, et see on eluliselt tähtis.»

«Tähtis küll, kuid mitte eluliselt, — käesoleva nädala sündmustega võrreldes. Tomi arvamus selle seaduseelnõu kohta on mul teada; ma ei kavatse midagi ette võtta enne, kui Eelarvebüroo oma ettekande esitab. Ta pöördugu parem sinna.»

Esther noogutas ja läks ukse poole, kuid jäi veel seisma ja lisas:

«Härra president, minister Barton on ainult üks kahekümnest tänasest jutuletahtjast. Teiste pärast ma ei hakanud teid tülitamagi.»

«Ma tean, Esther, palju tänu teile. Olge nõnda hea ja mõelge välja üks ilus vastus Tomi jaoks.»

Todd tõusis pintsakut kohendades.

«On aeg anda tormisignaali, härra president,» lausus ta. «Ma lähen ministeeriumi ja asun koostama tegevusplaani. Näib olevat võimalik, et teil tuleb täna õhtul hakata tegutsema.»

«Mismoodi?»

«Seda ma tahangi läbi mõelda.»

Lyman vaatas vastumeelselt dokumentide virna kirjutuslaua paremal poolel. See oli presidendi tavaline

kantseleitöö; esmaspäevast saadik oli see hakanud kuhjuma. Seal oli ohvitseride ülendamise käskkirju, teisejärgulisi administratiivkorraldusi, mis ootasid tema allkirja, välisministeeriumist tutvumiseks saadetud informatsioonimaterjale ja kohtuministri esildusi. Kõige pealmine paber käis kohtuniku määramise kohta Chicagosse. Kohtuminister soovitas sellele kohale Benjamin Krakow'd, linna suurima advokaatide büroo üht partnerit, kes oli toetanud Lymani kandidatuuri veel enne Demokraatliku Partei kongressi. Juristide assotsiatsioon oli arvanud Krakow'd kolme pretendendi hulka, keda ta selle koha vääriliseks pidas.

President kirjutas poogna alumisele poolele: «Nõus. Jordan Lyman» ja pani paberi laua teise otsa. Ta tahtis parajasti võtta järgmist dokumenti, kui Esther taas kabinetti astus.

«Saul Lieberman palub teie jutule. Ta pidavat teid nüüdsama ilmtingimata nägema. Ma ei andnud talle kuigi palju lootust.»

Lyman kõhkles vaid hetke:

«Kui Saul ütleb, et on ilmtingimata vaja, siis on see nii. Tulgu ta pealegi... Jaa, Esther: öelge talle, et ta tuleks peaukse kaudu, ja andke ühtlasi Frank Simonile edasi, et ta sellest visiidist ajakirjanikke informeeriks, — teadku nad vähemalt, et ma pole surnud.»

Saul Lieberman oli Luure Keskagentuuri direktor. Kui Lyman oleks kõigile ametisse võetud isikuile korraldanud intelligentsiproovi, siis oleks Lieberman võinud teistele paarkümmend silma ette anda. Teise maailmasõja ajal oli ta teeninud reamehena armee vastuluures, pärast sõja lõppu tuli tagasi Detroiti ja asutas ettevõtte kaupade jaemüügiks järelmaksuga. Seejärel käis ta kaks korda salajasel ülesandel sotsialistlikes maades ja võttis osa mitmest komisjonist, kus tegeldi puuduste kõrvaldamisega Luure Keskagentuuri töös. See kõik oli andnud talle spionaažiringkondades teatud kaalu, kuid sellest hoolimata imestati kogu maailmas, kui Lyman ta Luure Keskagentuuri direktoriks nimetas...

Lieberman otse edvistas oma tahumatu olekuga. Talle meeldis šokeerida Washingtoni daame hirmsa žargoo-

niga, millega ta oli maast-madalast harjunud. Poolteise aastaga sai ta pealinnas isemoodi kõneaineks. Luure Keskagentuuri peened tegelased ei olnud veel kunagi näinud endi keskel nii vulgaarset tüüpi.

«Kuidas on lood külma sõja rinnetel?» küsis Lyman, kui Lieberman kümne minuti pärast ta kabinetti söösti.

«Kehvasti, härra president. Muide, mind rabas see teade Pauli kohta. Uskuge mind, ma ei oleks hakanud teid täna tülitama, kui see poleks olnud nii tähtis.»

«Pole viga, Saul, ma saan kõigest aru.»

«Täna hommikul sain ma teada asju, millest võib lolliks minna,» alustas Lieberman. «Vaadake seda.»

Ta pani lauale mingi paberi ja lükkas selle presidendile lähemale. See oli tavaline koolides geograafiatunnis kasutatav kontuurkaart, mis kujutas Venemaad.

Siberi maa-alale oli keegi punase pliiatsiga risti teinud.

«See on Jakutsk,» ütles Lieberman, «ja selle kohta on meil halbu uudiseid. Me saime nad nii kindlatest allikatest, et ei või kahelda. Venelased hakkavad Jakutskis kokku panema rakette Z-4.»

Lyman vaatas luureülemat näiliselt ükskõiksel pilgul. Vene Z-4 vastas ameeriklaste neutronlõhkepeaga raketile «Olympus». Lepingus ei nähtud ette rakettide eneste hävitamist, vaid ainult lõhkepeade demonteerimist ja inspektsiooni sisseseadmist tehastes, et mitte lubada uute rakettide tootmist.

Kui nad ehitasid kuskile uue tehase rakettide Z-4 tootmiseks, siis on see küll vapustav fakt, mõtles Lyman: see tähendas ju, et Kreml tahab lepingut rikkuda ja riskeerib teadlikult selle rikkumise paljastamisega. See tähendab Lymani hoolega väljatöötatud plaanide, kõigi ta lootuste nurjumist ja — võib-olla — kogu tsivilisatsiooni lõppu. Viimane mõte rabas Lymanit nagu välgusähvatus.

Peale selle kinnitab ju Liebermani teade Scotti kahtlusi. Lymani peas tekkisid üksteise järel mitmesugused oletused kõigi neist tulenevate järeldustega; silmade ette tekkisid juba ajaleheartiklite rasvased pealkirjad:

«Punased püüavad Lymanit haneks. Vabariiklased süüdistavad.»

Kui aga Scotti kahtlused on kinnitust leidnud, mis õigus on siis kergeusklikuks osutunud presidendil Scotti vastu võidelda?

Lyman vajus tagasi oma pöördtugitooli. Tema nägu tundus olevat ilmetu ja ükskõikne. Luure direktor jätkas:

«Me hakkasime juba esmaspäeval saama selle kohta katkendlikke teateid, kuid ei võinud neist esialgu järeldada midagi kindlat. Me teadsime, et Jakutskisse saadetakse erilist sulamit, mida on vaja rakettide Z-4 valmistamiseks. Teisipäeval lendasid Jakutskisse erilennukiga kolm teadlast — selle raketitüübi konstruktorid. Lõpuks helistas mulle eile õhtul RIK-i valveohvitser: Saul, ütles ta, Jakutskis tehakse Z-4.»

RIK oli üldiselt kasutatav lühend riikliku informatsioonikeskuse tähistamiseks, mis asus Pentagoni keldrikorrusel; mitmesuguste luureorganite spetsialistid valvasid seal päeval ja öösi, jälgides eriliste elektronarvutusmasinate abil kõike, mis kommunistlikus maailmas sündis. Nende ülesandeks oli siduda ühtekokku punaste leeri kohta kogutud laialipillatud fakte: vägede liikumine, relvade ja materjalide vedu, poliitikategelaste ja õpetlaste sõidud, jne., et niiviisi aegsasti avastada Ühendriikidele ohtlikud ettevõtmised.

Lyman istus ikka veel vaikides, ja Lieberman jätkas oma ettekannet.

«Kesköö paiku,» ütles ta, «sõitsin ma üpris skeptilises meeleolus RIK-i, et kõike ise kontrollida. Öösi kella kolme paiku ma jõudsin otsusele, et mu poistel on õigus. Neil oli andmeid kahekümne viie või kahekümne kuue veoseliigi kohta, mis kõik on otseselt seotud kõnesolevate rakettide tootmisega, ja kõik need veosed valgusid Jakutski poole.»

Lieberman kummardas laua kohale ja hakkas tõmbama kaardile jooni. Eelkõige Moskvast: kolme teadlase marsruut. Siis Novosibirskist: raketi uued keerulised sihtimisseadmed. Siis Volgogradist: mõningad elektronseadmed, mida toodetakse ainult ühes sealses tehases ja ainult rakettide Z-4 tarvis. Jooni tuli järjest rohkem ja nad ristusid Jakutski kohal.

«Kui see õige on,» lausus lõpuks Lyman, «siis on lepingul lõpp. Võib isegi olla, et lõpp on kogu maailmal. Loodetavasti olete sellest informeerinud staabiülemate komiteed?»

«Jah. RIK-i valveohvitser kannab vist parajasti kindral Scottile ette. Ma ei pidanud vajalikuks nende faktide kaalumise otstarbel veel üht nõupidamist kokku kutsuda, sest küsimus on niigi selge.»

Lyman jäi mõttesse, näpitsedes kaardi nurka. Lieberman ootab kindlasti, et ma tegutsema hakkan, mõtles ta. Kuid Lieberman ei tea, et see pole praegu ainuke oht, mis Ühendriike ähvardab, ja et pole teada, kumb kahest ohust on suurem. Kellelt võib loota abi? Girard ei anna enam kunagi nõu, mitte kunagi. Ray Clark on veel alles, aga kus ta ometi on? Jääb ainult Chris üksi. Ei, sedagi mitte! Jääb ainult Jordan Lyman üksi.

Lyman vajutas nupule; sisse tuli Esther Townsend.

«Esther,» ütles president, «teatage, palun, kõigile Rahvusliku Julgeolekunõukogu liikmetele, et teisipäeva hommikul toimub erakorraline istung. Hommikul kell üheksa, palun. Öelge neile, et küsimus on väga tähtis, nad ärgu saatku oma asemikke.»

Esther märkis korralduse kiiresti üles ja lahkus.

«Alles teisipäeval, härra president?» küsis Lieberman. «See on ju tervelt viie päeva pärast!»

Lyman noogutas.

«Jah, nii ma mõtlesin. Me peame olema absoluutselt kindlad, enne kui me häirekella hakkame lööma. Ma ei või ohustada lepingut vaieldavate andmete alusel, — isegi siis mitte, kui teie ja mina neid andmeid usume. Pealegi ma tahan, et kõik nõukogu liikmed juures oleksid — ka Vince Gianelli, kes saabub Itaaliast alles teisipäevaks.

Liebermani elav nägu väljendas pettumust.

«Kuulge, Saul,» ütles president. «Leping jõustub esimesel juulil. Sinna on aega rohkem kui kuus nädalat. Me ei või lubada endale mõtlematuid tegusid.»

Kui Luure Keskagentuuri direktor lahkunud oli, püüdis Lyman kainelt hinnata olukorda. Ta mõtted voolasid nüüd — sel päeval esimest korda — täiesti vabalt. Nüüd sai talle selgeks, et kui Luure Keskagentuuri andmed

tõele vastavad, siis ei ole poolikud abinõud enam võimalikud.

Kas ma pean sõna võtma Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ees? — mõtles Lyman. Või tegema Nõukogude peaministrile ettepaneku külastada vastastikku rakettide kokkumonteerimise. punkte, nii et kumbki pool valiks objektid oma äranägemise järgi? Või pöörduma kõnega kõigi rahvaste poole, teatama neile, et Ühendriigid on teadlikud sellest, mis toimub Jakutskis, ja nõudma Kremlilt kohese rahvusvahelise inspektsiooni sisseseadmist? Või astuma veelgi otsustavama sammu — lendama Moskvasse ja tegema Nõukogude peaministrile isiklikult ettepaneku külastada mis tahes Ameerika raketibaasi, kuid vahepeatusega Jakutskis?

Aga mis teha Scottiga? Mis teha, kui ta hakkab kasutama neid andmeid oma huvides ja levitab neid kogu maal veel enne, kui ma jõuan tema vastu midagi ette võtta? Mis on, kui me ei suudagi teda enne laupäeva ohjeldada? Kas teda ongi võimalik ohjeldada?

«Esther,» küsis ta sisetelefonil, «kas Rayst on midagi kuulda?»

«Kahjuks mitte, kuberner.»

Lyman kägardas kokku oma märkmed ja Liebermani toodud Venemaa kaardi, silus neid jälle laua plaadil ja rebis siis väikesteks tükkideks. Neid paberikorvi visates naeratas ta ühest ootamatust mõttest:

Huvitav oleks teada, mõtles ta, kas Scott vajab Rahvusliku Julgeolekunõukogu abi selle Jakutski küsimuse lahendamiseks, kui ta tuleval neljapäeval minu toolil istub?

Neljapäeval lõuna paiku

Jiggs Casey naeratas oma lepitavat naeratust. Morton Freeman, joonud põhjani teise veiniklaasi, tõmbas söögikaardi enda poole koos pleekinud ruudulise laudlinaga. Tühi kokteiliklaas kukkus maha ja purunes tuhandeks tükiks. Stsenarist vaatas Casey'le otsa vihase pilguga.

«Pagan võtku,» urises ta, «ma ei kannata inimesi, kel puudub individuaalsus. Nad käivad mulle närvidele. Ainult lahkusest Shoo vastu lubasin ma teiega kohtuda, teie aga käite nagu kass palava pudru ümber.»

«Ma ei taha vaielda poliitika üle, mister Freeman. Tahan vaid välja selgitada mõningad küsimused.»

Freeman heitis Casey'le mustaraamiliste prillide tagant kurja pilgu ja lükkas tagasi silmile langenud juuksetuka. Ta vaatas ringi, justkui otsiks ta endale rohkete einetajate hulgast liitlasi.

«Ma ei mõista teid, Casey,« jätkas Freeman. «Te ütlesite, et tahate MacPhersonit paljastada, nii et Washington võiks teda vaikima sundida, kuid samal ajal pelgate riski. Kas te tõesti kardate nii väga oma paksu, rasvase kaela pärast?»

Casey vestlus Freemaniga oli alanud küllaltki rahulikult. Shoo kirjelduse järgi oli Casey Morty Freemani otsekohe ära tundnud. Kui nad olid koha leidnud «Bowli» ühes kaugemas nurgas, esitas Casey oma soovid lihtsalt, kuid paraku mitte kõigiti tõele vastavalt. Ta ütles end olevat demokraat, ühe föderaalasutuse tagasihoidlik töötaja ja üks president Lymani rohkeid sõpru, kes tunnevad järjest rohkem muret Harold MacPhersoni ägedate kallaletungide pärast valitsusele ja tuumadesarmeerimislepingule.

Freeman hakkas sedamaid kirglikult hukka mõistma tuumarelva ja Ühendriikide senist poliitikat, ülistades Lymanit selle eest, et sel olevat «jätkunud mehisust»

mõista, et «kommunistidki tahavad elada». Aga kui ta ütles, et Eisenhoweri ja Kennedy umbusk venelaste suhtes olevat kahe aastakümne võrra tagasi paisanud kogu tsivilisatsiooni, siis andis Casey õrnalt mõista, et ta ei ole sellega päri. Sellest hoolimata jätkas Freeman oma ägedat juttu. Ta sarjas sõjaväelasi, nimetades neid kaasaja frankistideks, kirus maa põhja Vabariiklikku Parteid, kaubanduskoda ja meditsiinitöötajate assotsiatsiooni ning nimetas Lymanit ainsaks ülemaailmse tähtsusega riigimeheks pärast Nehrut.

Kui Casey vastu väitis, et need kaks meest esindavad sootuks erinevaid maailmavaateid, jäi Freeman äkki vait. Ta vahtis oma kaasvestlejat, just nagu poleks ta teda seni üldse märganud.

«Einoh,» ütles ta siis, «lubage lahkelt küsida, milline on lõppude lõpuks teie enda seisukoht?»

Casey katsus kõrvale põigelda, kuid Freeman ei jätnud järele: ta nõudis ägedalt, et Casey oma poliitiliste vaadetega lagedale tuleks.

«Ärge nüüd,» ütles Casey lõpuks, otsustanud hankida kõigepealt vajalikku informatsiooni, «ma ei karda sugugi oma nahka turule tuua, kuid jutt ei ole praegu sellest. Jutt on faktide saamisest MacPhersoni kohta, et me saaksime talle näppude peale lüüa. Minu vaated laste arvu kontrollimise või Jugoslaavia abistamise kohta ei puutu asjasse. Kas te tahate mind aidata või mitte?»

Freeman nihutas oma tooli lauast kaugemale.

«Kust mina tean: äkki olete räpane nuhk Föderaalsest Juurdlusbüroost ja püüate mind provotseerida ning musta nimekirja võtta?»

«Oo, ärge kartke. Ega te ometi arva, et Shoo, kes on muide mu hea sõber, võis teile püünist seada? Olge nüüd mõistlik ja rääkige mehejuttu.»

«Ma vilistan teie peale,» märkis Freeman juba leplikumalt. «Hüva, et teie mind kostitate, lubage mul valida road. Eks te pärast küsitle mind ja pole sugugi võimatu, et ma teile vastan.»

Kuni ta menüüd uuris, määras Casey mõttes veel kord kindlaks küsimuste järjekorra. Nad tellisid sũũa, kuid Freeman arvas, et enne kulub talle veel üks portsjon veini.

«Õigupoolest,» alustas Casey, «on mul teile esitada vaid paar konfidentsiaalset küsimust. Eelkõige tahaksime teada, mis laadi suhted on MacPhersonil kindral Scottiga, staabiülemate komitee esimehega.»

«Nad on lahutamatud sõbrad,» vastas Freeman kibedusega hääles. «Scott käis kaks või kolm korda Maci juures Connecticutis. Mac omalt poolt võttis mitu korda osa kindrali «instrueerimiskoosolekuist», mis korraldati ainult konservatiividele. Kujutage endale ette: kindral rääkis neile seal, et sotsiaalkindlustus on see kõige hullem pärispatt ja et seda teed käies muutume me homme kõik kommunistideks. Seda sorti jutud meeldivad konservatiividele ja nad on valmis toetama järgmistel presidendivalimistel Scotti kandidatuuri.»

«Kas te mõtlete tõsiselt, et Scott tahab esitada oma kandidatuuri?»

«Aga mis teie mõtlete? Muidugi tahab. MacPherson aga tahab kuulsaks saada kui uue presidendi sokutaja.»

«Millal need instrueerimiskoosolekud aset leidsid?» küsis Casey.

Freeman haaras oma klaasi, nagu kartes, et see talt ära võetakse.

«Üks koosolek oli talvel, teine aprillis. See viimane koosolek on mul eriti meelde jäänud, sest Mac kutsus mu välja, et ma parandaksin saate teksti ja võtaksin sinna sisse mõned Scotti ütlused.»

«Kas te teate midagi tuleva laupäeva kohta? Kuuldavasti on MacPhersonil teoksil midagi erilist?»

«Ma ei tea midagi täpselt. Ta ei räägi mulle sellest erakorralisest saatest mitte kui midagi, ja seda võib tõsiselt imestada. Ta maksab ju minule selle paberimäärimise eest seitsesada dollarit nädalas ja tal on täielik õigus minu teeneid kasutada. Seekord tahtvat ta aga kõne teksti ise paberile panna.» Freeman tegi põlgliku grimassi. «Varuge aegsasti head kõrvatropid, Casey. Mac võib jahvatada nagu tatraveski, aga ta ei oska oma nimegi kirjutada.»

«Näib seega, et ajalehe teated vastavad tõele? Ju ta siis ikka palus ringhäälingu kompaniilt sõnavõtuks aega?»

«Eks ikka! Ta ütles mulle täna hommikul, et RBC

andis nõusoleku. Ta saab laupäeval terve tunni, õhtu kella kuuest kella seitsmeni, ja maksab selle eest oma taskust. See läheb tal maksma ligi kuuskümmend viis tuhat dollarit.»

«Kas ta peab eelnevalt esitama oma sõnavõtu teksti?» küsis Casey.

«Ei pea. Kehtivate eeskirjade kohaselt peaks ta seda muidugi tegema, kuid nendel on selle kohta mingi kirjutamata kokkulepe. Ta ei tohi ainult anda oma poliitilistele vastastele haavavaid hüüdnimesid.»

Freeman jätkas keelepeksu MacPhersoni kohta. Ta tegi seda väga asjatundlikult ja ilmselt nautides oma osa — nagu psühhiaater, kes analüüsib saatana iseloomu. Casey kuulas ilma erilise huvita, sest Freeman oli õieti juba ammendanud kogu faktide tagavara, tema arvamused aga olid vaevalt seda raha väärt, mis Casey'l lantši eest maksta tuli, nimelt 12 dollarit ja 75 senti.

«Mind paneb imestama üks asi,» ütles lõpuks Casey. «Kui te seda MacPhersoni sel määral põlgate, miks te siis temale tööd teete?»

Esimest korda ilmus Freemani näole siiras naeratus.

«Ta vihastab mind sedavõrd, et ma raiskan ära kogu teenistuse, et ainult mitte mõelda oma tööle. Iga korralik liberaalne kommentaator, kes mulle tööd pakuks, võiks palgata mind sellesama raha eest — juba 695 dollari suurusest nädalapalgast alates.»

Kui Casey Freemani kannul täiskiilutud restoranist väljus, püüdis ta hoida nägu seina poole, et teda ära ei tuntaks. Tema New Yorgi missioon lähenes lõpule ja ta leidis, et erilist edu ei olnud ta saavutanud, kuigi oletused vandenõu olemasolu kohta olid leidnud kinnitust. Mis puutub Millicent Segnieri tuludedeklaratsiooni, siis ei olnud sellest arvatavasti kuigi palju kasu. Ta mõtles Girardile. Et seda toredat poissi niisugune ebaõnn pidi tabama! Ja kui raske peab nüüd olema presidendi olukord! Miss Townsend oli küll öelnud, et Girard oli telefoni teel häid teateid edasi andnud. Oli tal korda läinud midagi välja selgitada? Küll tahaks juba lennuväljal olla ja lennukisse istuda . . .

Väljas kõnniteel seistes kissitas Freeman heledas päikesepaistes silmi.

«Teie pole küll säherduse inimese nägu, kes sellega toime tuleks,» ütles ta, Casey't kergelt müksates, «aga ma loodan siiski, et teie rühmitusel läheb korda MacPhersonist ja Scottist jagu saada ning õhkkonda kogu maal normaalsemaks muuta.»

Casey ulatas talle hüvastijätuks käe.

«Palju tänu teile, mister Freeman. Ma pean salajas, mis te mulle rääkisite.»

Freeman ei võtnud talle pakutud kätt vastu ja ta sõnad olid täis varjamatut sarkasmi:

«Püüdke siiski kindel positsioon võtta, Casey. Ei tee paha endal veendumuste pärast nina lömmi lüüa. Olge terve!»

Casey vaatas talle järele. Noh, poju, mõtles ta, kui mul poleks rutt Washingtoni tagasi sõita, lööksin nüüdsama kellegi nina lömmi . . .

Valges Majas sõi Jordan Lyman isutult sandvitši ja luges samal ajal Frank Simoni toodud päevauudiste kokkuvõtet. Selles oli kolm uut täiendust hommikuse katastroofiteate juurde (teatati mõningaid katastroofi üksikasju) ja üks uus teadaanne, ilmselt koostatud õnnetuspaigal käinud korrespondendi poolt:

«La Granja, Hispaanias. Kõverdunud ja mustakskõrbenud riismed, laiali paisatud mööda paljaid Kastiilia mäekülgi — see on kõik, mis on järele jäänud hiiglaslikust transatlantilisest liinilennukist, mis purunes siin neljapäeva varahommikul.

Politsei ja päästemeeskonnad otsivad lennukirusude vahelt reisijate jäänuseid. Reisijate hulgas oli teatavasti ka Paul Girard, 45 aastat vana, president Lymani sekretär.

Üksikuid tiibade ja mootorite osi on leitud õnnetuspaiga juurest tüki maad edasi; see annab tunnistust kokkupõrke kohutavast jõust. Katastroofi põhjust pole korda läinud selgitada, kuigi piloot andis varsti pärast väljalendu Madriidi lennuvälja kontrollpunkti raadio teel teada, et ta pöördub Hispaania pealinna tagasi tehniliste vigade kõrvaldamise eesmärgil.

Lennukompanii esindajad väljendasid lootust, et õnnestub veel kindlaks teha vigade iseloomu. Kuigi suu-

rem osa lennukist on ära põlenud, loodavad nad siiski, et mõned lendurikabiini terveksjäänud aparaadid ja registreerimisseadmed aitavad selgitada katastroofi, mis on viimase viie aasta kohta kõige suurem.»

Jah, mõtles Lyman, see võtab meilt viimase lootuse leida väikest paberitükki, millega saaks sundida Scotti erru minema. Jääb ainult veel loota, et Clarki ettekanne El Pasost meile vähegi reaalseid pidepunkte annab. Aga, suur jumal, miks ta ometi vaikib?

Lyman pidi muide vastumeelselt tunnistama, et presidendi poolt kinnitamata salajase baasi olemasolu on, paraku, liig tühine põhjus staabiülemate komitee esimehe ja ta kolleegide, üldtuntud kindralite, errulaskmiseks. Rahvas ei saaks lihtsalt aru, miks tagandatakse populaarne kindral, kelle ainus süü seisab selles, et ta võttis tarvitusele — olgugi salaja — abinõud sidesüsteemide kaitseks.

Vahest on Toddil õigus, mõtles Lyman, ja me peame tõepoolest tegutsema avalikult?

Lymanil oli tunne nagu vaimulikul, kellele kogudus pöörab ootamatult selja momendil, mil peab toimuma uue kiriku avamise pidulik tseremoonia.

Esther koputas ja vaatas ukse vahelt sisse.

«Doktor Kramer tuletab meelde,» ütles ta, «et viie minuti pärast peate ilmuma arstlikule läbivaatusele.»

Lyman väljus verandale ja läks läänetiivast rosaariumi kaudu elumajja, mille alumisel korrusel asus arsti kabinet.

Ilm oli paremaks läinud. Keskpäevane päike paistis lahkelt läbi kergete pilvede, õhus oli vastniidetud rohu meeldivat lõhna. Kuskil häälitses sinitihane; mingi lind sööstis suure magnoolia okstest varblasele kallale. Lyman noogutas salateenistuse agendile, kes tagasihoidlikult tee kõrval seisis.

Doktor Horace Kramer oli Lymani ammune koduarst: ta oli maha jätnud oma praktika Columbuse linnas, et valvata presidendi tervise järele. Ilmamuutusest lobisedes toimetas ta presidendi iganädalast arstlikku läbivaatust: stetoskoobiga kuulamine, vererõhu mõõtmine, reflektori abil silmade, kõrvade, nina ja kurgu

uurimine. Lõpetanud läbivaatuse, istus Kramer taburetile ja vaatas Lymanit uurivalt, ise stetoskoopi käes kõigutades.

«Millal te viimati puhkusel käisite?» küsis ta.

Kramer oli ümaranäoline, sügaval istuvate silmadega mees, harjunud oma patsiente professionaalse tähelepanuga vaatlema.

«Kevadel veetsin kaks nädalalõppu Sinijärvel,» õigustas end Lyman.

«Ma räägin puhkusest, härra president,» kordas arst kannatlikult, kuid kindlalt.

«Lubage, ma tuletan meelde... Möödunud suvel puhkasin Sinijärvel ühe nädala.»

Kramer vangutas pead, laskmata presidenti silmist.

«Ka see ei olnud õige puhkus, härra president. Teil oli iga päev paar nõupidamist. Minu arvestuse järgi käisite kõigest kolm korda kalal.»

Lyman vaikis. Ta mõtted uitasid arstitoast üsna kaugel: Hispaania mäeveerudel, Pentagonis, kus istus üks rühikas kindral, New Mexico tühjas kõrbes...

«Ma räägin tõsist juttu, Jordan,» jätkas arst. «Vererõhk on teil jälle tõusnud. See ei meeldi mulle. Siitpeale tuleb teil täita kõiki mu ettekirjutusi. Te peate vähemalt kaheks nädalaks ära sõitma. Teil võib olla üks nõupidamine nädalas ja hästi vähe telefonikõnesid.»

President vangutas pead ja naeratas vaevalt märgatavalt:

«Ma ei saa, Horace. Saan alles juulis, kui leping jõusse on astunud.»

Kramer katsus teist kaudu sihile jõuda.

«Kui te oma tervisest ei hooli,» ütles ta, «ehk hoolite siiski minu reputatsioonist? Kui teie siin minu süü läbi surete, ei teeni ma Columbuses enam sentigi.»

«Teenite küll, Horace,» naeris Lyman. «Teil tarvitseks ainult kuulutada, et ma olin teie suurim eksitus.»

Kramer kehitas vaid õlgu. President võttis nagist pintsaku, ajas selle selga ja sammus oma kabineti poole, kuna arst teda ukse vahelt pilguga saatis. Oma stetoskoopi käest pannes pöördus arst meditsiiniõe poole, kes pärast Lymani lahkumist tuppa tagasi oli tulnud:

«See on selge mõttetus. Me valime ühe mehe presi-

dendiks ja püüame tal siis võimalikult ruttu hinge seest võtta. Mõnikord on see otsekui võidujooks, kus näha tahetakse, kumb enne kokku variseb — kas president või riik.»

Tagasiteel peatas Jordan Lyman taas pilgu suurel magnooliapuul. Linnud olid läinud, ainsa helina kostis nüüd kõrvu kauge lennukimürin. See tuletas presidendile elavalt meelde Paul Girardi ja kõiki nende plaane, mis äkki varisema olid hakanud. Seekord ei pannud ta tähelegi tee kõrval seisvat salateenistuse agenti.

Neljapäeval pärast lõunat

Madriidist välja sõites mõtles Henry Whitney, et diplomaaditöö omapäraseks jooneks on hea ning halva isesugune segu kõigis diplomaatlikes ülesannetes.

Kuid seekordne ülesanne oli küll ainult ebameeldiv ja selle ülesande pärast tuli tal pealegi veel ohverdada esimene vaba õhtu viimase kolme nädala jooksul. Selle põhjuseks oli asjaolu, et suursaadik tahtis Valge Maja ees kannuseid teenida ja usaldas seepärast selle ülesande temale, s. o. Henry Whitney'le, küllaltki kõrge auastmega diplomaadile, kuigi mõni noorem töötaja Whitney osakonnast oleks võinud sellega väga hästi toime tulla. See kõik oli poliitika.

Lohutuseks oli Whitney'le ainult see, et ta sõitis läbi maakohtade, mida ta kõige rohkem armastas. Juhtides oma «Mercedest» mööda autoteed Hispaania loodeosa mägede poole, tundis ta sellest mõttest rõõmu. Need mäed oli ta avastanud oma diplomaadikarjääri algul Hispaaniasse tulles ja ta armastas neid ikka veel. Ta otsustas Villalba juures enne mäekurule jõudmist autoteelt ära keerata, et üht kõrvalist teed mööda La Granjasse sõita. See polnud kaugeltki kõige lühem tee üle Sierra de Guadarrama, kuid see tee meeldis talle ja ta polnud sealt ammu läbi sõitnud. Ta jõuab õnnetuspaigale hulk aega enne pimeda tulekut, vaatab lennukirusud üle, täidab kohalikus politseijaoskonnas vajalikud formaalsused ja talle jääb veel aega, et rahulikult lõunat süüa ja välja puhata. Ei olnud mingit vajadust enne hommikut pealinna tagasi sõita.

Jõudnud Torrelodonesi, vähendas Whitney järsult kiirust, et rajada endale ettevaatlikult teed läbi kesklinna: veoloomad ja jalakäijad sagisid siin läbisegi imposantsete, kuid täiesti passiivsete politseinike silma

all. Linnast läbi sõitnud, lisas Whitney gaasi ja vajus jälle unistavasse meeleollu.

Mis häda pärast see vana Archie lennukihuku ümber nii palju kära tegi? Saatkonnas ei tundnud mitte keegi erilist muret selle üle, et surmasaanud reisijate hulgas oli üks Valge Maja töötajaid. Paul Girardi nimi ei olnud kuigi laialt tuntud. Lõpuks tuli ühel saatkonna ametnikul meelde, et Girard oli olnud presidendi sekretär audientside ja vastuvõttude korraldamise alal. Saatkonna liikmetel polnud aimu, et ta Hispaanias viibis. Kindlasti oli ta siin viibinud vaid õige vähe aega, sest konsulaatide töötajail — Whitney alluvail — oli mitteametlik, kuid range käsk informeerida otsemaid Madriidi ülemust, kui mõne Valge Maja töötaja või kongressiliikme pass neile silma peaks puutuma.

Niipea kui suursaadik Archibald Lytle katastroofist teada sai — see võis olla lõuna paiku —, kutsus ta Whitney sisetelefoniga enda juurde. Pool tundi hiljem sai peakonsul käsu isiklikult sündmuskohale sõita ja vaadata, kas järelejäänud asjade hulgas ei olnud midagi sellist, mida saatkond oma hoole alla peaks võtma. Whitney küsis, kas saadikul ehk oli sellekohane Washingtoni korraldus käes. Saadik vastas kaunis teravalt, et korraldust pole olnud, aga et riigidepartemangule ja liiatigi veel Valgele Majale tulevat igal võimalusel mõista anda, et saatkond peab hoolega silmas pisemaidki asju, mil võib samuti tähtsust olla. Peale selle peab Whitney telegraafi teel teatama Girardi jäänuste seisukorrast ja ootama jääma Washingtoni edaspidiseid instruktsioone. Viimasel nõudel oli vähemalt mõtet, aga ka see oleks olnud paras ülesanne mõnele Whitney alluvale.

Sedaviisi oligi vana Archibald oma praeguse positsioonini jõudnud, mõtles Whitney. Küll ta teab, mis ta teeb, ehkki president Lymanil on täiesti ükskõik, missuguse aukraadiga konsulaarametnik ta kadunud abilise maised jäänused korjab.

Siin katkestas Whitney oma mõtisklused, sest ta nägi, et need olid — diplomaatide armastatud väljenduse järgi — «mittekonstruktiivsed». Ta oli ammugi juba õppinud hoiduma ülearustest mõttemõlgutustest eba-

meeldivuste üle, sest ta pidas seda tühiseks ajakuluks. Diplomaatiapõllul oli mitmeidki mehi, kes kannatasid aastaid hingepiina tähtsusetute pisiasjade pärast.

Whitney koondas kogu tähelepanu auto juhtimisele, jälgides võimalust mööda ka maastikku. Tal oli oivaline väike «Mercedes», mis kihutas lookleval mäestikuteel justkui mõnel linna puiesteel (selle maa üks väheseid eeliseid olid korralike autode madalad hinnad — fakt, mida küllasõitvate Ameerika senaatorite eest hoolega salajas peeti). Whitney meelest oli see paarikümnekilomeetrine teelõik kõige ilusam koht kogu maailmas. Tee viis algul ülespoole, Navacerrada mäekuruni, ja laskus siis mäeaheliku põhjapoolsest, metsaga kaetud küljest alla La Granja poole, kus uhkete aedade ja purskkaevude keskel seisis imekaunis Habsburgide suveloss.

Sedamööda, kuidas tee tõusis mäekuru poole, muutus maastik järjest lagedamaks ja süngemaks — kuni mäeharjani. All orus võis näha suusabaasi majakesi, aknad laudadega kinni löödud. Puerto de Navacerrada kogu võlu peitus rabavas kontrastis kahe mäekülje vahel. Lõunapoolne külg oli hiiglasuuri kive täis ja igasugusest taimestikust peaaegu lage; põhjapoolsel seevastu kasvas tihe männimets.

Möödunud teeviidast mäekuru tipus, sõitiski Whitney sellesse metsa ja hakkas laskuma käänulist teed mööda, kord ületades väikesi päikesepaistelisi metsalagendikke, kord sukeldudes tihedate puude varju. Puud olid suured — nad kasvasid parajate vahedega — ja kogu maapind, väikesed haljad saarekesed välja arvatud, oli varisenud männiokkaid täis.

Need kohad oli Whitney kakskümmend aastat tagasi läbi käinud. Nüüd sõitis ta järske käänakuid ületades alla, sõitis valgele betoonsillale — kuulu järgi samale, mis Hemingway Hispaania kodusõja teemalises romaanis partišanide poolt õhku lasti. Tol kevadel oli see raamat olnud Whitney'l seljakotis kaasas: romantilisi tundeid täis, elas ta mõttes läbi Hemingway kangelaste seiklusi.

Tunni aja pärast oli Henry Whitney juba oma toimetuste juures: kohaliku politsei ohvitseri Juan Ortega seltsis tõusis ta madalale mäekünkale La Granja lähe-

dal, kus oli lennuki hukkumiskoht. Inetus laias vaos piki mäeharja suitsesid veel põlenud ja kõverakstõmbunud metallitükid. Ühes kohas oli neid tükke märksa rohkem: nad tähistasid vist kohta, kus oli olnud füselaaž. Paarsada jardi kaugemal olid lennuki esiosa rusud koos kokkumuljutud lendurikabiiniga. Maa vastu põrgates oli lennuki nina vist olnud pisut kõrgemal, arvas Whitney, mistõttu see osa paiskus eemale ja jäi tulest puutumata.

«Kui see teile liiga palju tüli ei tee,» pöördus Whitney hispaania keeli ohvitseri poole, kui nad rusude vahelt välja tulid, «võiksite ehk jätta siia mõned sõdurid, kuni lennukompanii juurdluskomisjon kohale jõuab. Niisugustel kordadel võib kogenud silm väga palju kaasa aidata katastroofi põhjuste selgitamisele, ja on parem, kui keegi midagi ei puutu.»

«Iseendastki mõista,» vastas Ortega. «Nagu näete, olengi siia juba sõdureid toonud, kes uudishimulikke eemale peletavad.» Kolm rohekashallis vormis sõdurit seisid õnnetuspaiga lähedal, püssid rihmaga üle õla. «Mitte keegi ei tule siia tuhnima. Kõik on jäänud, nagu oli, välja arvatud mõned üksikud esemed, mis me üles korjasime ja minu kantseleisse viisime. Ma annan nad teile üle.»

Ohvrite põlenud kehaosi vaadates tundis Whitney südamepööritust. Ta vaatas kõrvale ja küsis, kas on katseid tehtud hukkunute identifitseerimiseks. Ortega kehitas õlgu: see olevat võimatu, ütles ta. Ära võis tunda ainult kolme meeskonnaliiget, kelle kehad leiti purunenud lendurikabiinist.

Nad laskusid koos mäekünka jalamile ja sõitsid Whitney autoga linna. Jõudnud oma kantseleisse, käskis Ortega ühel politseinikul tuua šerrit; siis tõstis ta lauale vana padrunikasti.

«See on kõik, senjoor,» ütles ta. «Tulemöll oli väga suur.»

Kastis ei olnud kuigi palju asju. Whitney võttis ettevaatlikult välja kaks kõrbenud äärtega raamatut, ühe kõrvarõnga, lõhkise konjakilõhnalise kandekoti koos katkiläinud pudeli kildudega, meestekübara, väikese ridiküli, pool stjuuardessimütsi ja mõlkilöödud hõbe-

dase portsigari, mida ei olnud võimalik avada, sest lukk ei läinud lahti.

Whitney vaatas südamevärinaga neid väheseid asju, mis olid järele jäänud neljakümne kaheksast inimesest; tal hakkas palav, kantselei umbne õhk pani teda iiveldama. Jumal küll, mõtles ta, ma olen seda sorti ülesannete jaoks liiga vana, see on rohkem noorte asi... Sellest hoolimata manas ta näole rahuliku, ükskõikse ilme ja rüüpas aeglaselt šerrit.

«Palju tänu,» ütles ta, kui oli põhjani joonud. «Mul on aeg minna. Teie lahkel loal võtan selle kasti kaasa.»

«Jah, palun, senjoor,» ütles ohvitser samuti püsti tõustes. «Loodan, et kohtume veel kunagi meeldivamail asjaoludel.»

Whitney tuli politseijaoskonnast välja ja hingas mõnuga sisse karget õhtust õhku. Ta avas «Mercedese» pakiruumi, tõstis sinna kasti, laskis alla ja lukustas kaane. Peaasi on nüüd lonks head viskit ja korralik eine, mõtles ta. Need asjad võin ma ka hiljem üle vaadata. Mult ei nõuta õieti muud, kui laduda nad lauale Archie ette.

Neljapäeva õhtul

Hank Picot rappis parajasti oma kalasaaki suurel lamedal kivil paadisilla juures, kui päramootori põrin tema kõrva puutus: piki kallast lähenes paat. Sõideti üsna tasasel käigul, kuid sellest hoolimata tundis Hank hääletooni järgi otsekohe ära ühe Edwardsi pere suure üüripaadi.

Tuhat ja tuline, mõtles ta, on alles mai keskpaik, aga kalastajad juba platsis. Varsti ei saa talvelgi rahu, järve püüavad tühjaks.

Ta jälgis silmanurgast neeme tagant nähtavale ilmunud paati. Saabuvas videvikus nägi ta, et see oli tõepoolest üks Edwardsi paatidest — selle väikese järve kohta liiga suur ja liiga võimsa neljakümnehobujõulise mootoriga. Paadis oli kolm meest, kuid nad ei mõelnudki kalastada, vaid pidasid hoolega silmas aeglaselt möödalibisevat kallast.

Nüüd tuli Hankil meelde Jordan Lymani telefonikõne. Oi, neid lehemehi küll! Järjest on neil vaja uusi pilte teha. Mullu see alles oli, kui nad siinsamas oma aparaate klõpsutasid — nii palju, et neist piltidest peaks jätkuma viimsepäevani.

Picot oli just lõpetanud kalarappimise, kui paadi ninas seisnud mees teda märkas ja oma kaaslastele viipas. Roolimees keeras järsult paadisilla poole, lülitas mootori välja ja laskis paadil piki silda ranna poole libiseda.

Nad ei ole põrmugi linnameeste nägu, kes harilikult siia järvele kalale tulevad, mõtles Picot. Tugevad poisid ja maaõhuga harjunud, sugugi mitte hädavaresed . . . Kaasas on neil üksainus väike fotoaparaat. Ei need ole kellegi pildistajad.

Picot loputas noa puhtaks, pühkis püksisäärde ja pistis vöörihma küljes rippuvasse tuppe. Ta ei olnud veel öelnud tulijaile ainsatki sõna.

«Kas te olete selle saare valvur?» küsis paadininas seisja, tihedate kulmudega mustaverd mees, arm põsel.

«Oleks nagu küll,» vastas Picot. «Kas teil oli siia asja?»

«Salateenistus,» lausus mustajuukseline. «Kontrollime enne presidendi tulekut, kas kõik on korras. Tavaline kontroll.»

Ära räägi, imestas Picot endamisi. Neid siin ei ole ma varem kunagi näinud, salateenistusest aga tulevad siia ikka ühed ja needsamad poisid — vanad tuttavad juba. Pealegi on Lyman siin tänavu kaks korda käinud, ja telefoni teel ei ole ta sõnagi öelnud uue kontrollkäigu kohta. Need sellid peavad mind vist päris tohmaniks.

Mustajuukseline kinnitas paadiketi maabumissilla küljes olevasse rõngasse ja valmistus kaldale tulema.

«Pidage, pidage,» ütles Picot talle vastu astudes. «See saar on presidendi eraomand.»

Mustajuukseline oli siiski sillale hüpanud ja seisis valvuri ees. «Ära muretse, sõber,» ütles ta. «Ära muretse. Me oleme Washingtonist. Tahame ainult saarel ringi vaadata, kontrollida sidet ja muud sarnast. Kas side oli talve läbi korras?»

Picot võttis külma rahuga särgitaskust paki sigarette, läitis neist ühe ja nööpis tasku uuesti kinni. Larhv on sel poisil nagu okasseal, ei teragi parem, mõtles ta. Kui ta tõesti salateenistusest on, peaks ta teadma, et kuu aega tagasi käisid siin sõjaväe sidemehed, kes kontrollisid kogu aparatuuri.

«Ons teil mõni tunnistus?» küsis Picot lõpuks.

Mustajuukseline põrnitses talle sõnatult otsa. Paadi keskel istuja sikutas oma seltsimeest püksimansetist; too päästis keti sõna lausumata rõnga küljest lahti ja istus paati.

«Noh, kui te ütlete, et side on korras,» lausus ta, «siis võib ju seekord kontrollimata jätta.»

Ma pole midagi säärast öelnud, imestas Picot endamisi.

Mustajuukseline andis märku roolis istujale. See pani mootori käima, paat eemaldus kaldast ja suundus aeglaselt saare kaugema tipu poole.

Picot korjas kalad kokku. Männiokastel libisedes läks

ta maja poole, viskas kalad külmutuskappi ja astus rõdule. Maja seisis küll saare kõige kõrgemas kohas, kuid ümberringi kasvavad puud varjasid suurema osa kaldajoonest. Mootoripõrin aga reetis paadi kurssi: võõrad mehed sõitsid tasasel käigul ümber saare, peatusid korraks kohas, kus seisis raadiomast ja väljus veest telefonikaabel, ja sõitsid siis täiskäiguga vastaskaldal asuvasse paadisadamasse.

Ju vist Lymanil õigus oli, et on oodata külalisi, mõtles Picot. Aga need mehed ei ole ajakirjanike moodi, neil on midagi muud mõttes ja küllap see on midagi halba — vahest vargus.

Vaikuse katkestas auli hüüe. Peegelsile järvepind seisis otsekui tardunult õhtuses tuulevaikuses. Külm käis Picotil üle selja. Ööd on ikka veel jahedad, mõtles ta, pööras ümber ja läks tuppa, et presidendile helistada.

Kui telefon Lymani kabinetis helises, istusid nad neljakesi taldrikuid täis kohvilaua taga: Lyman, Christopher Todd, Art Corwin ja Jiggs Casey. President ei olnud peaaegu üldse söönud, ta oli leppinud vaid kahe tassi kohviga ja katsus nüüd, kuna teised veel sõid, oma piipu mitte kustuda lasta.

«Peaks see ometi Ray olema!» ütles ta telefonile rutates. See polnud Ray, see oli Picot. Presidendi nägu peegeldas pettumust, aga ta kuulas siiski tähelepanelikult ja andis seejärel kõne sisu teistele edasi, kirjeldades noid kolme meest paadis.

«See oli Broderick,» ütles Casey. «Ei ole teist meest, kellele see kirjeldus paremini sobiks.»

«Noh, sai see mees alles kaugele oma baasist,» märkis Corwin. «El Pasost Maine'i osariigini on ju oma kaks tuhat miili.»

Todd keeras rahulolevalt vestinööpi nagu advokaat, kel on õnnestunud vastaspoole tunnistajat ristküsimustega segi ajada. Enesekindlalt naeratades pöördus ta morni Lymani poole:

«Härra president, teil veab.»

«Veab?» imestas Lyman. «Teie meelest on see vedamine, kui meil kõik uperkuuti lendab?»

«Ma seletan kohe,» ütles Todd. Ta võttis vesti ülemisest taskust hõbedase pliiatsi ja koputas sellega vastu suurt kollaste kaantega märkmikku, mis näis olevat ta tualeti lahutamatu osa nagu uurikett või manseti-nööbid. «Sestsaadik, kui ma veendusin vandenõu olemasolus . . .»

«. . . Ja see juhtus, kui mind mälu ei peta, kõigest kümmekond tundi tagasi . . .» märkis mürgiselt president.

Advokaat naeratas vaevaltmärgatavalt ja jätkas:

«Sestsaadik, kui ma selles veendusin, paelub mind üks väga tähtis küsimus ja nimelt: kui paliu liitlasi Scottil on. Kui neid on rohkesti ja see vandenõu hõlmab hulga väeosi — suuri ja väikesi —, siis satume peagi karile. Aga kui sellest võtavad osa vaid mõned üksikud sõjaväelased, olgugi kõrged komandörid, siis on meil head võiduväljavaated.»

«Ja edasi?» huvitus Lyman.

«Edasi mõtlesin ma, et kui Scott on sunnitud lähetama El Pasost Maine'i osariiki kolonel Brodericki, kelle juhatuse all olev väeosa on kogu operatsioonis otsustava tähtsusega, siis on Scottil mehi vähe ja ta läheb merele paberist puriedega: Sinijärvele oleks ta võinud saata iga tavalise detektiivi.»

Lymanile ei avaldanud tiraad soovitud muljet. Sestsaadik, kui väike seltskond oli tund aega tagasi kokku tulnud. oli presidendi närviline olek aina süvenenud. Ta tõusis ja tegi toas mõned sammud, käed püksitaskus.

«Ma ei näe, et see aitaks meid kuigi palju,» märkis ta.

«See aitaks meid küll, kui te otsustaksite otsekohe peale tungida. Aeg on selleks juba küps.»

Kuid Lymani mõtted käisid teist rada.

«Tuleb selgitada, mis juhtus Ray'ga,» ütles ta. «Üks Ühendriikide senaator ei või ju lihtsalt niisama maa alla vajuda! Jiggs lahkus temast lennujaamas tervelt kolmkümmend kuus tundi tagasi. Ma ei oska arvata, mis see võib olla.»

Toddil oli kange tahtmine viidata pudelitele, mis eemal lauakesel seisid, aga ta kartis presidenti ärritada.

Mis võis Clarkiga ometi juhtuda? Nad olid helistanud

tema büroosse — seal ei teatud midagi. Olid korduvalt helistanud koju — ei ühtegi vastust. Olid järele pärinud Maconi hotellist, kus Clark oma osariiki külastades tavaliselt peatus — ei mingit tulemust. Ju ta vist kuskil El Paso ümbruses oli. Lyman arvas koguni, et võiks helistada kõigisse El Paso võõrastemajadesse ja motellidesse, kuid Todd tegi talle selgeks, et see oleks ettevaatamatu tegu.

«Jiggs,» ütles president lõpuks, «kas me ei helistaks kolonel Hendersoni korterisse El Pasos?»

«Ei tea, härra president, kas maksab . . .» alustas Casey.

«Katsuge siiski,» katkestas teda Lyman ja Casey mõistis, et see oli käsk. Ta võttis taskust Hendersoni telefoninumbri ja tellis Estherilt kõne. Üks naisehääl vastas — see oli missis Henderson. Kolonel olevat baasis, ütles ta, ja jäävat sinna pühapäevani. Jah, üks mister Clark oli eile helistanud ja öelnud, et lendab Los Angelesse . . . Ei, Clarkist ei teadnud missis Henderson enam midagi. Oli siis midagi juhtunud?

Teised kolm kuulasid vaikides Casey kokkuvõtet sellest kõnelusest. Lyman valas endale veel kohvi. Juba kolmas tassitäis, märkis endamisi Corwin, — president närvitseb ilmselt.

Toddi otsaesine tõmbus mõtlikult kipra. Ta koputas sõrmenukkidega märkmiku kaanele ja ütles:

«Ma tahaksin esitada ühe järsu küsimuse. Kas mõni juuresolijaist arvab veel, et sõjaväelise pöörde kavatsust pole olemas?»

Corwin ja Casey vaikisid.

«Mul oleks heameel, kui ma eksiksin, kuid minu arvates on säärane kavatsus kindlasti olemas,» lausus Lyman.

«Ka mina arvan nii,» jätkas Todd. «Seda kinnitavad kõik Casey ja Corwini kogutud andmed, seda kinnitab sõnaselgelt Girardilt saadud teade. Isegi kindral Rutkowskil on vist kahtlusi, et tegemist on millegi rohkemaga kui staabiülemate varjatud lepinguvastase propagandaga. Neid kahtlusi näib olevat ka admiral Palmeril.» Todd pidas vahet ja jätkas siis veidi suurema rõhuga: «Kuid ometi pole meil ühtegi tõendust, millega

saaks veenda kohust, hoopiski rääkimata laiast publikust, kes pooldab kindral Scotti. Ja ma usun, et meil ei õnnestugi niisugust tõendust saada, kui senaator Clark peagi välja ei ilmu.»

«Mina loodan Ray peale,» märkis kangekaelselt Lyman.

«See on paljas lootus, see pole midagi konkreetset, härra president,» ütles Todd. «Mina leian, et heal juhul võime vaid kaugemas tulevikus arvestada tõenduste saamisega, mis võiksid sundida Scotti erru minema. Seepärast leian, et on paras aeg hakata võitlema.»

«Mis te tahate sellega öelda?»

«Tahan öelda, et me peame nüüdsama, sel tänasel õhtul otsustama, kuidas Scotti kahjutuks teha ja teie võimu säilitada.»

«Mis ettepanekuid teil on, Chris?» Lymani häälest ei kostnud vähimatki huvi: ta oli nagu ostja, kes laseb endale pakkuda kaupa, kuigi tal ostutahtmist ei ole.

«Mul on mõningaid ideesid,» vastas Todd. «Neid tuleks igast küljest põhjalikult kaaluda. Kui see minu teha oleks, teeksin ma juba selsinatsel tunnil järgmist: esiteks, kutsuksin siia kindral Garlocki ja käsiksin tal korraldada televisiooni- ja raadiovõrkude keskses juhtimispunktis kõvendatud ööpäevane valve, sulgeda Mount Thunderi väravad ja sõjakohtu ähvardusel mitte lasta sinna ühtegi hingelist, ei tsiviilisikuid ega sõjaväelasi, kui neil sinna pääsemiseks minu erikorraldust ei ole. Teiseks, kutsuksin välja Scotti ja tagandaksin ta . . .»

«Aga missugusel ettekäändel?» katkestas Lyman.

«SIDERKO omavolilise loomise eest.»

«See põhjendus pole veenev, Chris, teate seda isegi.»

«Kui ta sõrad vastu ajab,» jätkas Todd, «hõõruksin talle nina peale miss Segnieri tuludedeklaratsiooni. Kui ka see ei aita, vallandaksin ta ikkagi ja paneksin ta siinsamas mõnda tuppa luku taha, Art Corwini poiste valve alla. Kolmandaks, tagandaksin ametist kindralid Hardesty, Dieffenbachi ja Riley, pannes nendele süüks salajasi intriige presidendi poolt allakirjutatud ja Senati poolt ratifitseeritud lepingu tühistamise eesmärgil.»

Oma plaane esitades kärkis Todd nagu rooduvanem. Keegi ei katkestanud teda ja ta jätkas:

«Neljandaks, määraksin usaldusväärse komandöri, näiteks admiral Palmeri, staabiülemate komitee esimeheks ja käsiksin tal sedamaid laiali saata SIDERKO. Kutsuksin kohale kindral Rutkowski, paneksin ta õhujõudude etteotsa, ja ta tühistaks aega viitmata kõik korraldused transpordilennukite saatmise kohta tollesse baasi El Paso lähedal. Kui muist lennukeid oleks juba teele asunud, käsiks ta neil tagasi pöörduda. Lõpuks, teeksin korralduse, et üks kompanii kolmandast jalaväerügemendist asuks positsioonidele Valge Maja ümber ja jääks siia mõneks päevaks.»

Casey pani imeks, et rahandusminister on teadlik Fort Myeris paikneva paraadrügemendi olemasolust ja isegi ta tõelisest ülesandest. Kõik need päevad ei olnud minister kindlasti mitte käed rüpes istunud.

Lyman oli vajunud sügavasse tugitooli. Alalõug toetus tal kahe käe põialdele, kuna ülejäänud sõrmed varjasid nina. Kui Todd viimaks vaikis, oli presidendi suu ümber kerge muhelus.

«Hüva, Chris,» ütles ta, «teil ei ole ettepanekuist puudu. Kas olete kindel, et ladusite kõik välja?»

«Üks punkt jäi tõepoolest vahele, härra president.» Todd märkis üksikuid artikleid nagu bilanssi kontrolliv raamatupidaja. «Ma helistaksin tolle televisioonikompanii direktorile ja paluksin tal isikliku vastutuleku korras hullule MacPhersonile laupäeval sõnavõtuks aega mitte anda.»

Lyman ei vastanud Toddile, vaid pöördus Casey poole:

«Jiggs, mis teie sellest programmist arvate?»

«Te küsite mult, kas see on vastuvõetav, söör?» Casey ei olnud oodanud, et tema arvamist küsitakse.

«Ma küsin teilt kui sõjaväelaselt, kas see on praktiliselt teostatav.»

«Arvan küll, söör, et see on teostatav, kui te ainult aega viitmata nimetate staabiülemate komitee uue esimehe. Oleks veelgi parem, kui te kergendaksite tema tööd ja määrate igale üksikule relvaliigile uue staabiülema, säilitades sellega sõjaväe juhtkonna õige järgluse. Minu arust peaks komitee uus esimees teatama kõigile relvaliikidele laupäevase häire ärajätmisest. See

hämmastab küll neid, kes häirest üldse ei tea, kuid komandörid nagu kindral Seager Vandenbergi baasis või admiral Wilson Pearl Harboris loevad sellest välja vandenõu läbikukkumise.»

«Kõik punktid on arvestatud ja vastu võetud,» märkis Todd. «Ons veel midagi?»

«Mis puutub kindral Scotti kinnipidamisse siin majas,» jätkas Casey, «siis on mul teatud kahtlusi. On päris selge, et Scott ei saa juhtida riigipööret, lukustatud magamistoas kinni istudes, kuid ometi . . .»

Lyman naeratas.

«. . . kuid ometi,» ütles ta, «võib see teie arvates rahva hulgas ebasoovitavaid tulemusi anda, eks ju?»

«Vahest küll, söör. See jätaks eriti sõjaväelastele halva mulje.»

«Aga mis arvate teie, Art?» küsis Lyman.

Corwin kehitas oma tugevaid õlgu.

«Ärge küsige minult, härra president, kuidas poliitilisest vandenõust jagu saada. Puhtjuriidilisest seisukohast soovitaksin ma igatahes kasutada kindral Scotti vahi all hoidmiseks sõjaväelasi. Areteerimise põhjenduseks võib öelda, et kindral kippus teie elu kallale. Ma arvan muide, et see vastabki osaliselt tõele. Igal juhul täidame meie kõik teie käsud.»

Lyman astus laua juurde, kus seisid pudelid, ja heitis teistele küsiva pilgu. Casey ja Corwin tegid tõrjuva liigutuse.

«Viskit soodaga, palun,» ütles Todd.

President segas joogi ja ulatas Toddile. Segas ka endale. Ta vaatas mõnd aega pokaalis pulbitsevaid mullikesi ja näis olevat unustanud oma kaaslased. Siis ütles ta, ikka veel eemal seistes:

«Teie ettepanekul on üks suur puudus, Chris — seesama puudus, millele üks meist juba teisipäeval osutas. Ajalehed tõstaksid põrgulärmi, nad nõuaksid minu skalpi. Kongress satuks samuti raevu. Kohe esimesel päeval tehtaks kümmekond ettepanekut minule umbusalduse avaldamiseks, minu kohtu alla andmiseks riikliku kuriteo pärast. Algaks juurdlus, mis kestaks jumal teab kui kaua. «Faktide kindlakstegemiseks» antaks Scott rahva nõudel sõjakohtu alla.»

Lyman pöördus järsult oma rahandusministri poole.

«Jumala eest!» jätkas ta. «Veel enne, kui see kõik lõpeb, pistavad nad mu St. Elizabethi haiglasse, ja pooled meie hulluarstidest tunnistavad, et mul on jälitusmaania.»

Todd tõstis hoiatavalt näpu.

«Isegi kui oletada, et kõik läheb tõepoolest nii, millega ma muide nõustuda ei või, — isegi siis jääb konstitutsioon ometi kehtima ja presidendi kohale asub Gianelli, eks ole ju?»

«Jah, aga kui kauaks konstitutsioon püsima jääb?» ägestus Lyman. Ta vehkis oma viskiklaasiga, otsekui tahtes sellega Toddi argumendid minema pühkida. «Scott paneb kogu maa täies tükis nahka; kehtestatakse sõjaväeline diktatuur ja Gianelli muutub puhtnominaalseks suuruseks.»

«Aga me eeldasime ju, et te tagandate Scotti,» ütles Todd häält tõstes.

«Seda küll, aga ta jääb ära kõige rohkem nädalapäevad, võib-olla isegi vähem,» pareeris Lyman. «Surve osutub sedavõrd tugevaks, et Vince on sunnitud tagandama Palmeri või ükskõik kelle ja Scotti uuesti esimeheks nimetama. Sellest momendist alates hakkab Scott kontrollimatult valitsema Ühendriike.»

«Tont seda võtaks, härra president, te lihtsalt fantaseerite,» hüüdis Todd. «Ärge unustage, et te olete seotud ametivandega ja olete kohustatud kaitsma Ühendriikide konstitutsiooni kõigi ta vaenlaste vastu. Kui te nüüd ei tegutse, siis tähendab see teie ametivande rikkumist!»

Vaidlustuhinas oli Todd jalule karanud. Mõlemad mehed seisid kesk tuba vaevalt ühe sammu kaugusel teineteisest, näost punased ja klaasid relvana käes.

«Jätke mu ametivanne rahule!» karjus Lyman. «Olge suur advokaat pealegi, kuid jätke see minu mureks, kuidas ma oma kohustusi täidan.»

«Kuulge, Jordan, see maa siin on juhtumisi ka minu kodumaa,» hüüdis Todd kriiskaval häälel, «ja ma ei kavatse pealt vaadata, kuidas ta uppi läheb, kuna teie reaalseid fakte arvestada ei soovi!»

Merejalaväe ohvitseri ja salateenistuse ülema olid

nad vaidlushoos täiesti unustanud. Raevunud Todd müristas ja pildus välke, Lyman kaitses end visalt ja vihaselt, kuid see oli väsinud, vastu seina surutud inimese viha.

«Te lihtsalt ei saa asjast aru, Chris,» ütles president roidunult. «Et sellest aru saada, peab olema kandideerinud valitavale kohale.»

«Minu meelest ei ole paljas kandideerimise protsess veel kedagi targemaks teinud.»

«Noh, Chris, teid ei oleks valitud kõrapüüdjakski mitte.» Lymani hääletoonis ei olnud enam teragi huumorit.

«Nüüd me teame vähemalt, mis me teineteisest arvame . . . härra president.» Todd hääldas seda tiitlit irooniliselt, nagu ei oleks Lyman selle vääriline.

Lyman heitis advokaadile metsiku pilgu ja Casey lõi momendiks tõsiselt kartma, et nad käsitsi kokku lähevad. Siis haaras Todd oma portfelli, võttis välja Millicent Segnieri tuludedeklaratsiooni ja hakkas sellega Lymani ees vehkima.

«Miks te seda käiku lasta ei taha?» röögatas ta.

«Ma ei taha.»

«Teil ei jätku julgust!»

«Ma ei poolda šantaaži,» ütles Lyman, «ja ma panen imeks, et šantaaž näib olevat Wall Streetil igapäevane asi.»

Todd lehvitas seda paberit. «Võtke aru pähe, härra president,» hüüdis ta. «Meid ähvardab kogu meie süsteemi hukk, teie aga nõuate meilt häbeliku preili käitumist!»

«Palun, Chris, ärge vehkige selle lipakaga! Te tuletate mulle meelde McCarthyt.»

Todd pani dokumendi ära ja viskas portfelli tugitooli.

«Mis puutub teie ideesse piirata Valget Maja vägedega, siis on see lausa lapsik,» lisas Lyman. «Ma saaksin kogu läänemaailma naerualuseks.»

«Näib, et teie enda reputatsioon on teile kodumaa saatusest kallim,» sähvas Todd.

«Vägede toomine Valge Maja ette oleks arguse tundemärk,» pareeris Lyman.

«Tehke siis omalt poolt mõni ettepanek. Ma olen jutuvestmisest väsinud, kurat võtku. Aeg on tegutseda, teie aga käitute nagu jaanalind.»

Sõnelejad olid hoopiski unustanud, et toas oli veel kaks meest. Corwin ja Casey olid nii hämmeldunud, et nad ei julgenud teineteisele otsagi vaadata. Corwin oli küll varemgi kõrgete aukandjate vaheliste tülide tunnistajaks olnud, kuid midagi säärast ei olnud ta seni kuulnud. Mis puutub Casey'sse, siis oleks ta lihtsalt tahtnud toast lahkuda: tal oli tunne nagu inimesel, kes on sattunud pealt kuulama naabrite suurt perekondlikku skandaali. Tal oli piinlik presidendile otsa vaadata, oli lõpmata kahju sellest piinatud inimesest; endamisi palus ta Toddi vakka jääda.

Ometi oli Lyman see, kes esimesena rahu tagasi sai.

«Me kisendame ilmaaegu, Chris,» ütles ta. «Teie nõuande järgi ei saa seda küsimust lahendada. Kahju, et Ray'd kohal ei ole,» lisas ta vaiksemalt.

«Taevas hoidku, härra president,» süttis jälle Todd, «kas te tõesti ei saa ühtki sammu astuda, kui Georgia senaator teid ei taluta?»

«Temalt võin ma vähemalt loota realistlikku nõu.» Lyman naeratas väsinult ja pani oma suure käe Toddi õlale. «Kardan, et Scottil on korda läinud liitlaste ridu segi ajada,» naljatas ta. «Ei, Chris, asi ei ole sugugi selles, et ma kardaksin tegutseda. Asi on lihtsalt selles, et ma ei tea veel, kuidas seda teha. Me tallame ikka veel tühja tuult ega tea midagi paremat kui kaks päeva tagasi.»

President pöördus nüüd ka Casey ja Corwini poole, otsekui oleks ta just praegu avastanud nende juuresolu. Ta näis vaikides paluvat nende nõu. Kuid kumbki neist ei osanud midagi ette panna.

«Läki magama,» ütles lõpuks Lyman, silmad maas. «Vahest toob hommik meile midagi targemat. Kui ei, siis vaatame edasi.»

Todd, Corwin ja Casey suundusid ukse poole. Todd vaatas korraks veel tagasi ja ütles, end nähtava jõupingutusega rahulikuks sundides:

«Leppigem vähemalt kokku, et me ei oota, kuni on hilja.»

Kõrges aknaavas seistes keerutas Lyman oma prillisangasid. Õlad jõuetult longus, vaatas ta pimeduses vaevalt nähtavat Jeffersoni raidkuju rotundis basseini taga.

«Täiesti õige, Chris,» ütles ta pehmelt, «teie sõnad tuletasid mulle midagi meelde. Head ööd, härrad.»

Taevas tulgu appi, mõtles Casey koju minnes, minu enda mõtted on nagu sasipundar, õlad ja kael on väsimusest kanged. Kui Lyman tunneb sedasama, siis on tema laul küll lauldud . . .

Kuid Lymani laul ei olnud siiski veel lauldud. Ta tundis hirmsat füüsilist väsimust, aga ta tööpäev ei olnud veel lõpul. Niipea kui uks tema kolme abilise taga oli sulgunud, tõstis ta hargilt telefonitoru.

«Esther? Ühendage mind palun riigisekretäriga.»

Ühendus oli käes üheainsa minutiga: vist oli riigisekretär kodus.

«George? Siin räägib president. Andestage tülitamist, kuid mul on üks kiireloomuline asi, mida ma tahaksin veel täna käiku panna. Ma tahan kokku saada Nõukogude peaministriga — hiljemalt tuleva nädala lõpul . . . Täiesti õige . . . Ükskõik, kus kohas, kas või jälle Viinis — peaasi, et ma temaga kokku saan. Telegrafeerige Moskvasse meie suursaadikule ja pange talle südame peale, et ta läheks homme hommikul vara Nõukogude välisministri jutule . . . Ei, tal ei tarvitse hakata seletama põhjusi. Te teate ju, millest jutt on. Mul on üks idee, mis võib aidata meil sellest üle saada. Ma sõidan, kuhu venelased iganes tahavad, ajagu saadik see kohtumise asi tingimata joonde . . . Hüva, palju tänu teile, George. Esimesel võimalusel seletan teile kõik.»

Lyman pani toru ära. Peab tegutsema, mõtles ta, Chrisil on õigus.

Ta pilk langes pudelitele väikesel laual. Kus on Ray Clark, mõtles ta, kus ta ometi on?

Neljapäeva ööl

Senaator Ray Clark istus New Mexico kõrbes, paljaste San Andresi mägede jalamist mitte kaugel, tagasihoidliku sisustuse ja konditsioneeritud õhuga kokkupandavas majakeses. Allalastud žalusiide vahelt aeg-ajalt õue vaadates nägi ta majakese ees seisvat tunnimeest. Ka see sõdur nagu teisedki, kes Clarkile tema kahepäevase siinviibimise ajal silma olid puutunud, ei olnud enam noor ja tal oli lahinguis karastatud veterani enesekindel hoiak.

Kuu oli tõusnud ja selle heledas valguses nägi Clark veel mitut samasugust kokkupandavat maja, pooltosinat raadiomaste mõne ruutmiili suurusel maa-alal, mingisuguseid akendeta betoonehitisi ja lõputut kõrbe. Piilunud enne pimeda tulekut veel kord aknakatete vahelt välja, nägi Clark üht maastikuautot veoautode kolonni eesotsas; kõik need autod sõitsid kruusatatud teed mööda kuskile kõrbesügavusse. Ta luges nad üle ja lisas veel mitu kriipsu märkmetele, mis tal olid ühe ümbriku tagaküljel.

Istudes kokkupandaval presentpõhjaga toolil, luges Clark need märkmed üle:

«Lennuväli. Hävitajad. F-112?
2 keskmist turboreaktiiv-transpordilennukit.
Mastid. Ultralühilaine releejaam?
Mastid. Raadio saatejaam.
Veoautodele monteeritud raadiojaamad — 7 tükki.
Maastikuautod, staabiautod — terve hulk.
Soomustransportöörid — 16 tükki.
Jalaväg, umbes üks pataljon.
Rasked transpordilennukid. Vägede veoks? Maandunud kesknädala ööl.
Kolme teljega veoautod — 23 tükki.»

Clark pistis ümbriku tasku ja hakkas ajaviiteks meelde tuletama viimase kahe päeva sündmusi.

Kesknädala hommikul peeti teda umbes tund aega kinni umbses vahiputkas värava kõrval. Kapral — seesama, kes ülemusele helistades oli nimetanud end Steineriks — urgitses hambaid ja heitis Clarkile tigedaid pilke. Ei kapral ega ta kaaslane ei teinud välja Clarki katsetest alustada juttu.

Siis kihutas vahimajakese ette maastikuauto, jättes enda järele pika tolmupilve, ja välja astus kolonel, kel kulmud mustad ja põsel arm. Kui ta uksest sisse tuli, märkas Clark ta näos imestust: küllap oli tal tunne, et oli kinnipeetavat kunagi varem näinud. Clark otsustas, et kuna ta ära tunti, siis pole mõtet võõra nime all esineda. Ta ulatas kolonelile teretuseks käe.

«Ma olen Georgia senaator Raymond Clark,» ütles ta. «Aga teie olete vist kolonel Broderick?»

Brodericki hämmeldus kasvas, kui ta nägi, et temagi ära tunti.

«Mul on hea meel teiega tuttavaks saada, senaator,» ütles ta Clarki kätt surudes. «Hea meel teiega tuttavaks saada. Ma olen teist palju kuulnud.»

«Teie mehed on pisut järsud, kolonel.»

«Ju nad vist on. Lähme siit päikeselõõmast ära, senaator: ma viin teid külaliste majja. Õhk on seal konditsioneeritud ja me saame juttu puhuda. Külalisi käib meil nii harva!»

Tee viis üle tasase kõrbevälja otse läände. Päikesevarjuks kätt silmade kohal hoides vaatas Clark ringi, kuid ei näinud midagi. Ainult silmapiiril paistis mingi mäeahelik. Kui nad olid sõitnud paarkümmend minutit, tuli teelangus ja Clark nägi eespool sõjaväeasulat: seal oli väikesi majakesi ja suuremaid hooneid, raadiomaste ja lai betoneeritud maandumisrada lennukite jaoks. Selle pikkus oli silmaga mõõtes vähemalt kaks miili. Raja kõrval seisid mõned reaktiivhävitajad ja transpordilennukid.

Broderick vastas Clarki küsimustele õige napisõnaliselt. Tema silmi varjasid tumedad päikeseprillid, suul oli tardunud naeratus. Ta ei andnud ühtki otsest vastust. Kogu see baas olevat rangelt salajane, ütles ta.

Mõnelegi Clarki küsimusele ühmas ta vastu midagi arusaamatut.

Ta peatas auto üksiku majakese ees, mis oli lähimast ehitisest vähemalt sada jardi eemal. Leidnud võtmekimbust vajaliku võtme, avas ta ukse. Aknasse monteeritud konditsioneerimisaparaat töötas täistiirudel ja Clark seisatas mõnuga jaheda õhujoa ees. Ta vaatas toas ringi: kaks kitsast beežikate katetega magamisaset, nurgas värvimata laud ja üks tool, teises nurgas põrandalamp ja presentpõhjaga klapptool. Tillukeses vannitoas oli vaevalt ruumi dušiseadme jaoks. Võlvitud lagi laskus igast küljest õla kõrguseni.

Broderick astus akna juurde ja laskis alla žalusii: siis istus ta voodiservale ja pakkus Clarkile toolil istet.

«Ehk nüüd selgitate, senaator, mis teid siia tõi,» alustas ta.

«Ei midagi salapärast,» vastas Clark lõbusalt. «Ma kasutan lihtsalt Senati töövaheaega, et sooritada väikest eraviisilist inspektsioonireisi. See tõigi mu siia.»

«See on eeskirjade rikkumine, senaator, eeskirjade rikkumine.» Broderick sügas oma karvast kätt. «Ma olen kindel, et selle baasi rangelt salajane iseloom ei ole teil teadmata. Teie komisioni esimees andis meile kindla lubaduse, et keegi ei hakka siin käima. Me ei taha reeta oma asukohta.»

«Vaata aga vaata, see kõlab üsna salapäraselt,» ütles Clark. «Ma ei ole muide sellest baasist enne kunagi kuulnud.»

Broderick vahtis teda altkulmu. See ei olnud kuigi sõbralik pilk.

«Kuidas te siis teadsite siia tulla, senaator?»

«Ma kuulsin sellest baasist El Pasos,» vastas Clark, püüdes manada näole viisakat naeratust. «Mu esialgseks sihtkohaks olid Hollomani õhubaas ja White Sands.»

«Kellelt te kuulda saite?»

«Kuulge, kolonel, ma olen inspektsioonireisil senaator ning arvan, et küsimuste esitamine on pigem minu asi.»

«Tõtt öeldes ei usu ma teid. El Pasos ei tea sellest baasist mitte keegi.»

«Ma ei hakka teiega vaidlema selle üle, kolonel.» Clark tõusis püsti. «Kui te lubate, helistan ma nüüd oma büroosse, et neile teatada, kus ma olen. Siis võite näidata mulle seda baasi ja ma sõidan ära.»

«Kardan, et seda ei ole võimalik teha, senaator. Telefonikõned, mis võivad reeta baasi asukoha, on keelatud. Välisilmaga ühendab meid üksainus liin ja telefon on minu kabinetis, ainult minu kasutada.»

Clark osutas laual seisvale telefoniaparaadile.

«Aga mis see on?» küsis ta.

«See aparaat on ühendatud sellesama ainsa välisliiniga, kuid ainult mina tohin seda kasutada. Ainult mina — baasi komandör.»

«Hee, sõber,» ütles Clark oma lõunaosariigi hääldusele üle minnes, «näib, et siin läänes ei olda kuigi külalislahked. Meil Georgias poputatakse külalist nagu venda, pakutakse praekala ja maisikäkki.»

«Te raiskate asjata oma aega,» ütles Broderick järsult, «ja minu aega samuti. Teie komisjon teab sellest baasist juba kõik mis vaja.»

«Ma ei tahaks nimetada teid valetajaks, Broderick,» raius Clark vastu, «kuid relvastatud jõudude komisjonis ei ole keegi sellest baasist midagi kuulnud.»

«Hüva, senaator, te võiksite ju helistada Washingtoni senaator Prentice'ile, ja pärida temalt järele.»

Clark suutis vaevalt varjata oma imestust.

«Väga hea, kolonel. Ma kõneleksin hea meelega kellegagi välismaailmast.»

Broderick tõstis toru hargilt.

«Seersant,» ütles ta, «ühendage mind senaator Prentice'iga Washingtonis. Esiteks katsuge helistada büroosse, siis koju.» Kolonelil oli tusane ilme nagu universaalkaupluse osakonnajuhatajal, kes katsub rahustada tujukat ostjat.

Nähtavasti on Prentice'i traadi otsa saamine siin igapäevane asi, mõtles Clark. Huvitav oleks teada, kuidas seersant neid ühendab? Väga võimalik, et see välisliin on otseühenduses vastava kommutaatoriga Washingtonis.

«Senaator? Halloo!» ütles Broderick telefonitorusse. «Mul istub siin üks teie sõber, senaator Raymond

Clark... Jaa, täpselt nii: Georgia senaator Clark. Ta arvab, et meil on siin midagi korrast ära... Jah, söör, annan üle.»

Broderick andis kuuldetoru parastava naeratusega Clarki kätte. Kostis Prentice'i kõmisev hääl:

«Ray, mis te teete seal praeahjus, mu poeg?»

«Fred, kurat võtku, mis siin õieti sünnib?» küsis Clark vastu. «Broderick kinnitab, et komisjonil olevat sellest baasist kõik teada, mina aga ei ole temast enne kuulnud.»

Prentice puhkes naerma.

«Tänavu kevadel ma hoiatasin teid, et te magate maha tähtsaid istungeid, kui nii sageli Georgias käite. Teie äraolekul informeeritigi komisjoni üksikasjaliselt baasist «Y».»

«Imelik, et keegi mulle sellest ei rääkinud — eriti teie mitte, Fred. Ka kindral Scott ei lausunud eile poolt sõnagi sellest baasist, kui ma sidesüsteemide probleemi puudutasin.»

Traadi teises otsas oli hetkeline vaikus. Ehee, mõtles Clark, tema arvates ma ei tea, et sellel baasil on midagi tegemist sidesüsteemidega.

Ta sundis end Broderickile mitte vaatama.

«Hea küll, Ray, rahunege maha,» lausus Prentice lepitavalt. «Ei ole mõtet sellepärast nii pahandada. Broderick näidaku teile kõik, ja kui Senati töövaheaeg lõpeb, võite esineda komisjonis spetsiaalse ettekandega. Andke momendiks Broderickile üle.»

Kolonel võttis toru ja hakkas tähelepanelikult kuulama, vahetevahel nõustuvalt noogutades:

«Jah, söör. Muidugi. Just nii, senaator. Täiesti selge. Hästi. Kõike head, söör.»

«Loodetavasti olete nüüd rahul, senaator?» pöördus ta Clarki poole. «Olge siin nagu kodus. Ma lähen annan veel mõned korraldused ja tulen siia tagasi umbes tunni aja pärast. Siis läheme baasi vaatama. Me oleme tema üle väga uhked.»

«Eelistaksin minna otsekohe baasi vaatama, kui te vastu ei vaidle,» märkis Clark.

«Ei, senaator, see pole võimalik. See pole võimalik, senaator. Saame kokku mõne aja pärast. Baasi läheme

vaatama, kui väljas jahedamaks läheb, ja siis sööme lõunat.»

Broderick tõmbas juhtme rosetist välja ning võttis telefoni kaenla alla.

«Mis te teete, kuradi kurat?» põrutas Clark.

Kolonel pilgutas ainult silma ja väljus ust prõmmides. Clark katsus linki: uks oli lukus. Kui ta mõne minuti pärast aknakatteid kergitas, nägi ta maja ees edasitagasi kõndivat tunnimeest. Ole lahke, mõtles ta, ma olen — jumala eest — vahi all!

Poole tunni pärast koputati uksele ja sisse tuli keegi kapral, ukse võti käes. Ta asetas põrandale paberisse keeratud paki.

«Kolonel saadab selle teile oma parimate tervitustega,» ütles ta. «Tundke end siin nagu oma kodus. Lõunasöögi toome kell seitseteist nelikümmend viis.»

«Kuule, poju, ma ei kavatse siia luku taha istuma jääda. Tahan ka välja.»

«Andke andeks, söör.» Kapral oli läinud ja uks jälle lukus.

Clark võttis paki lahti. Seal oli kaks pudelit: üks soodaveega, teine viskiga. «Vana Benjamin» — Clarki armastatud mark! Ta pani mõlemad pudelid kirjutuslauale, istus ise voodiservale ja vahtis seda kiusatust oma kümme minutit. Võttis siis «Vanal Benjaminil» korgi lahti ja nuusutas. Jook mis jook.

Ta läks kõheldes vannitoa poole, pudel käes, kummutas selle klosetipotti ja vaatas kahetsevalt voolavat märjukest. Raputas siis tühja pudelit, tulid välja viimased tilgad. Tõmbas vett, pühkis pudelikaela sõrmega ja tegi suu seks.

«Kuradi närakad!» urises ta ja viskas pudeli täiest jõust vastu põrandat. Pudel jäi terveks. Ta tahtis teist korda virutada, kuid mõtles ümber ja asetas pudeli vannitoa nurka.

Ei tea, kuidas Scottiga lugu on, mõtles ta, kuid Prentice'ile ja Broderickile ma seda ei kingi, olgu mis on.

Aeg venis lõpmata aeglaselt. Toas ei olnud ühtki raamatut, ühtki ajakirja. Clark avastas endal taskus brošüüri «Tere tulemast El Pasosse», mille ta oli nähtavasti motellist kaasa võtnud, ja luges kõik kuusteistkümmend

lehekülge mitu korda läbi, neid otsekui pähe õppides. Ta istus mõnd aega toolil, pikutas voodiasemel, uuris läbi kõik põrandapraod ja, tõstnud aknakatted, trummeldas aknaklaasile, kuid teenis vaid märkuse tunnimehelt.

Mõne tunni pärast hakkas Clark märkmeid tegema ühe ümbriku pöördele. Aknakatte nurka üles tõstes püüdis ta meelde jätta kõike, mida nägi. Ta vaatlusväli oli küll üsna piiratud, aga ta nägi paremale poole vaadates õige kaugele maandumisraja lõppu koos tuulesuuna näitajaga.

Kapral tõi kandikuga lõunasöögi täpselt kell kolmveerand kuus, nagu oli lubanud. Sööginõude kõrval oli kokkupandud ajaleht. Clark nõudis jälle vabakslaskmist, kuid seekord ei võtnud sõdur vaevaks vastatagi. Ta katsus olla kogu aeg Clarki ja ukse vahel ning ei lasknud senaatorit silmist, kuni ta kandikut lauale sättis, seejärel aga lahkus toast, selg ees ja keeras ukse lukku.

Hea seegi, et lõuna maitsev oli: biifsteek praekartuli ja roheliste hernestega, kaks saiakest, virsikupirukas ja kohv. Clarkil tuli meelde, et ta oli hommikust saadik söömata. Ta sõi isuga ja tundis end otsekohe palju paremini. Ta viskas voodile pikali ja asus lugema lehte. Kahjuks oli see eilne leht ja, mõned kohalikud teated välja arvatud, ei leidnud Clark sealt midagi, mis tal Washingtonist lahkudes ei oleks juba teada olnud. Gianelli lendab Itaaliasse. Ametiühingud ei võta kuulda presidendi üleskutset raketitööstuse streigi lõpetamiseks. Lääne-Virginia lilledepeo korraldajad ei pääsenud Lymani jutule ja pidid rahule jääma siseministri külaskäiguga. Presidendi tütretütre sünniteate kohal oli foto: rõõmsalt naeratav president seisab oma magamistoas telefoni juures.

Öö tundus Clarkile olevat niisama pikk kui omal ajal Korea rinde eesliinil. Iga poole tunni järel piilus ta žalusii vahelt välja, et heita pilku vaikseks jäänud baasile. Ta püüdis lüüa auku vannitoa mattklaasi, kuid see osutus liiga paksuks. Katsunud läbi kõik seinad põrandast laeni, veendus ta lõpuks, et ilma kangi ja kirveta majast välja ei pääse.

Ta oli juba riidest lahti võtnud ja tahtis pisut tukastada, kui kuulis läheneva lennuki mürinat. Aknakatte vahelt nägi ta, kuidas üks suur reaktiivlennuk, vist transpordi oma, rajale laskus ja silmist kadus. Tema järel maandusid kolmeminutiliste vaheaegadega teised sama tüüpi lennukid. Clark luges neid tervelt kaksteistkümmend. Ta märkis üles viimase lennuki maandumisaja: kell oli 2.26. Kui mootorite ulgumine lõpuks vaikis, heitis ta pikali ja uinus.

Hommikul pidi Clark otsima voodi alt eilset lehte, et meenutada, mis kuupäev oli. Talle tundus, et ta on siin istunud juba kuu aega, kuid ometi oli alles sama nädala neljapäev. Nii see oli: leht oli teisipäevaõhtune, El Pasosse oli see jõudnud kesknädala hommikul, ja pärast seda oli olnud ainult üks öö.

Siis nägi ta äkki, et ukse kõrval maas oli veel üks pudel «Vana Benjamini». Hetkegi kõhklemata viis ta selle väljakäiku ja valas tilgatumaks — seekord huuligi niisutamata; siis pani ta tühja pudeli teise kõrvale.

Kell 7.30 toodi hommikueine. Nagu eilegi, pani sõdur selle kiiruga lauale, võttis eilse kandiku ja eemaldus. Clark ei püüdnudki temaga juttu sobitada.

Näis, et see hommik ei lõpe kunagi. Konditsioneerimisaparaat surises vahetpidamata. Maja ees valvepostil oli juba teine tunnimees. Clark jälgis peeni valgustriipe põrandal: need nihkusid pikkamisi akna poole sedamööda, kuidas päike žalusiide taga kõrgemale tõusis.

Lantš koosnes supist ja sandvitšist piimaga; toojaks oli teine, niisamuti vaikiv sõdur.

Clark tundis esimesi kergeid paanika tundemärke. Ta ei olnud eales hirmu tundnud ega võinud meenutada ühtki korda, kus ta oleks närvidega hätta jäänud; nüüd aga piinas teda teadmine, et kõik kipub uppi minema, ja tal oli hirmus raske oma mõtteid koguda. Kui tal lähekski korda sellest üksikvangistusest pääseda, mida ta siis edasi teeks? Kus on tema auto? Kuidas ta siit minema saab? Ta ei suutnud ühtki mõtet lõpuni mõelda, jäi takerduma ja kargas ühelt teemalt teisele. Girard on vist juba tagasi jõudnud, mõtles ta. Kas ta sai mingeid kirjalikke tõendeid? Loodetavasti sai, taeva abiga.

Lyman ei oska vist arvata, mis tema vana sõbra Ray'ga juhtunud on. Kas Todd kahtleb ikka veel Scotti vandenõu olemasolus? Kui kahtleb, siis kuluks talle Clarkiga kohad vahetada. Kas nad suudavad ilma temata, s. o. ilma Clarkita, seda meeletut avantüüri nurja ajada?

Ta käis edasi-tagasi mööda tuba, lugedes oma samme. Tegi sirutusi ja painutusi. Luges kokku kõik needid majakese laekonstruktsioonis. Mõtles oma naisele, kes suri kolm aastat tagasi ja kelle surmaga ta ei olnud veel jõudnud leppida. Mõistatas, mida Scott küll Kongressiga teeks, kui tal laupäeval õnnestuks võimu haarata, ja mida ta Venemaa suhtes ette võtaks. Pesi lõpuks vannitoas puhtaks oma alussärgi ja riputas selle kuivama konditsioneerimisaparaadi ette. Läks seejärel ise duši alla, sest ta oli üleni higine ja, mis peaasi, pidi ju ometi midagi tegema.

Ta viskas taas koikule pikali, otsustanud ajalehe algusest lõpuni läbi lugeda, kuid jäi peagi tukkuma ja leht kukkus tal käest. Ärgates sai ta aru, et on õhtu, sest aknast tuleva valguse triibud ei olnud enam nii heledad kui enne, nad olid nihkunud juba toa vastasseinani. Ta kergitas veel kord aknakatteid. Väljas ei olnud midagi muutunud, ainult mäeaheliku vari laotus nüüd üle kõrbe. Toodi lõuna ja Clark sundis end sööma. Veidi hiljem, siis kui oli juba saabunud videvik, möödus majast veoautode kolonn, maastikuauto eesotsas. Clark luges nad üle ja märkis ümbriku pöördele.

Koputus uksele katkestas Clarki korratud mõtisklused.

«Senaator Clark?»

Hääl oli võõras. Uus külastaja kõhkles lävel ja Clark hüüdis julgustavalt: «Sisse!»

Sisseastunud ohvitseril olid lahtisel särgikrael kolooneli tunnused. Tal oli ümmargune jumekas nägu, lokkis mustad juuksed ja suured peast eemale hoiduvad kõrvad.

Clarkil hakkas süda kiiremalt põksuma. See on vist Henderson, Casey sõber, mõtles ta. Igatahes vastab ta välimus Casey'lt saadud kirjeldusele.

«Ma olen kolonel Henderson, söör,» ütles ohvitser Clarkile kätt ulatades ja häbelikult naeratades, «olen

praegu — kolonel Brodericki äraolekul — baasi ülema kohustetäitja.»

Brodericki äraolekul! mõtles Clark. Nüüd, Ray, näita, mis oskad; nüüd on sul võimalus tõestada, et oleksid võinud olla osavaim kommersant kogu Georgias.

«Mul on heameel teiega tutvuda, kolonel,» ütles ta. «Kuhu on jäänud kolonel Broderick?»

«Ülemuse käsk, söör. Ta kutsuti pääriks päevaks ära. Mul on hirmus kahju, senaator, et pean paluma teid sellesse hütti jääda. Kätt südamele pannes ei suuda ma küll mõista, milleks seda vaja on, kuid mulle anti sellekohane korraldus.»

«Ma saan aru, et see pole teie süü, kolonel.» Clark otsustas manööverdada tasa ja targu. «Arvatavasti on siin tegemist mingi arusaamatusega. Me võidame sõdu, kuid ei oska jagu saada rahuaegsest segadusest.»

«Teil on õigus, senaator,» naeratas Henderson, «kuid kahjuks ei või ma teid mitte kuidagi aidata.»

«Pole viga, kolonel. Võtke momendiks istet. Teie vana seltsimees Casey on muide minugi hea sõber. Ta on teist väga heal arvamisel... Mutt on vist teie nimi?»

«Jah, söör. Niisiis te tunnete Jiggsi!»

«Ma palun, Mutt, nimetage mind Ray'ks,» ütles Clark väga sõbralikult. «Casey on korduvalt sõna võtnud meie komisjonis. Kord osutas ta suure teene ühele mu semule Atlantas. Mina ja Casey oleme teineteisega nii-öelda hingesugulased. Me pole teab kui kuldse südamega, aga me ei soovi kellelegi halba.»

Henderson tundis end nüüd pisut vabamalt. Tal ei olnud aimugi, miks see senaator luku taga pidi istuma, kuid igal juhul oli Clark talle jätnud meeldiva mulje: nii sümpaatseid poisse ei olnud siin baasis palju.

«Ehk on teil mõni soov, senaator?» küsis ta. «Näiteks midagi joodavat?»

Clark heitis Hendersonile uuriva pilgu, kuid ei näinud temà näos midagi peale siira külalislahkuse. Hüva, mõtles ta, võib vist alustada.

«Seda rämpsu vajan ma kõige vähem,» vastas ta. «Tulge hetkeks vannitoa uksele, Mutt.»

Ta näitas külalisele nurgas seisvaid tühje viskipudeleid.

«Teie komandör oli nii lahke või — õigemini — nii salakaval, et varustas mind sellega. Ma valasin kõik väljakäiku.»

«Ma ei mõista teid, senaator,» imestas Henderson. «Tervelt kaks pudelit? Ja te valasite nad välja?»

«Ma vaatan vahel liig sügavale pudeli põhja, Mutt. See on mu nõrkus. Teie boss teab seda — õigemini, sai sellest teada senaator Prentice'iga kõneldes.»

«Prentice'iga?»

«Jaa, Prentice'iga, meie komisjoni esimehega.» Clarki hääl kõlas irooniliselt. «Broderick helistas talle siit samast toast. Pärast kõne lõpetamist viis ta telefoni siit hoopis ära, mina aga sain viski ja — nagu näib — vangikongi.»

Hendersoni näost oli näha kõhklust ja teatud kartust. Ta tüüris uksele lähemale ja pomises midagi ebamäärast kiirete asjatoimetuste kohta, kuid Clark sai tal küünarnukist kinni.

«Oodake, kolonel, ärge veel minge. Mõistus on mul selge, kuigi mind juba kaks päeva luku taga peetakse. Vahest teete korralduse, et meile einelauast kohvi toodaks? Ma tahan teile midagi jutustada ja palun mind tähelepanelikult kuulata.»

Henderson nõustus, olgugi vastumeelselt. Ta avas ukse, ütles midagi tunnimehele ja tuli tuppa tagasi, kuid istus seekord uksele lähemale.

«Mutt,» ütles Clark, «kas te usaldate Casey't?»

«Muidugi. Absoluutselt. Mis siis?»

«Kas te usuksite teda, kui ta ütleks teile midagi täie tõsidusega?»

«Kindlasti usuksin.»

«Hüva! Kas teil on teada,» jätkas Clark selgelt ja rahulikult, «et kui te rääkisite möödunud pühapäeval Casey'le SIDERKO-st, siis polnud tal sellest väeosast õrna aimu?»

Henderson ei suutnud varjata imestust.

«Kust te teate, et ma pühapäeval Jiggsi nägin?»

«Ta rääkis mulle seda ise — ja veel mõnele inimesele,» ütles Clark. «Casey'l ei olnud sellest baasist aimu.»

«Kas tõesti?» Henderson tõsines veelgi, tema näosse

ilmus murelikke jooni. «Aga ta rääkis ju minuga nii, nagu oleks tal sellest kõik teada.»

«Ta teeskles. Pärast kõnelust teiega lehitses ta oma kabinetis läbi staabiülemate komitee kõik viimase aasta käskkirjad. Seal ei olnud sõnagi SIDERKO-st ega millestki sarnasest. Veel enam: ka president Lyman ei olnud sellest baasist kunagi kuulnud. Mina samuti mitte.»

«Ei tahaks uskuma jääda, söör. Kolonel Broderick käib ühtelugu Washingtonis ülemusele ette kandmas.»

«Mõnele ülemusele võib-olla küll, kuid mitte ülemjuhatajale. Pange nüüd hästi tähele, Mutt. Ma räägin teile ühe pagana loo, mille sarnast te eladeski pole kuulnud.»

Clark hakkas jutustama kõike, mis Casey pühapäeval ja esmaspäeval oli avastanud. Uksele koputati: sisse tuli seersant, kandikul kohvikann ja kaks tassi. Kohvi rüübates jätkas Clark oma jutustust kõigi üksikasjadega, sest ta tahtis Hendersonile võimalikult sügavat muljet jätta. Ta rääkis Casey esimesest käigust Valgesse Majja, teisipäeval solaariumis asetleidnud nõupidamisest, Girardile ja Casey'le antud ülesannetest ja, lõpuks, omaenda teekonnast El Paso rahvusvahelise lennujaama juurest baasi «Y» väravani.

See kõik ei suutnud Hendersoni veenda.

«See kõlab uskumatuna, senaator. Viimaste nädalate jooksul on Scott koos teiste staabiülemate komitee liikmetega korduvalt siin käinud, kusjuures ei olnud millestki näha, nagu oleks midagi kahtlast . . .»

«Kas admiral Palmer on samuti siin käinud?»

«Ei, aga . . .»

«Aga miks mind luku taha pandi? Miks sokutati mulle kaks pudelit minu armastatud viskit, et mind täis joota? Ons teil siin kombeks külalistele enne hommikusööki pudeliga viskit saata?»

«Ei, söör. Pean tunnistama, et see kõik on väga imelik . . . kui me neid fakte nii seostame, nagu teie seda teete.»

«Teisiti ei saagi neid seostada, kolonel. See on hullem kui imelik.» Clark ütles seda meelega hästi teravalt. «See on ettekavatsetud ja hoolikalt väljatöötatud katse

kukutada Ühendriikide seaduslik valitsus. See on õõnestustegevus ja mäss. Igaüks, kes sellest osa võtab või sellele kaasa aitab, võib saada kakskümmend aastat sunnitööd.»

Henderson oli tusane ja kahevahel, ta näol polnud enam jälgegi endisest heasüdamlikust ilmest.

«Mis te siis minust tahate, senaator?»

«Millal Broderick tagasi tuleb?»

«Ta ütles, et homme.»

«Siis peate mind täna õhtul sellest baasist välja laskma. Ja ma tahan, et te minuga koos Washingtoni lendaksite.»

Henderson raputas eitavalt pead.

«Te ju teate, senaator, et see on võimatu. Ma olen ohvitser ja täidan käsku. Ma ei ole veel kunagi käsku täitmata jätnud.»

«Mitte kunagi, Mutt?»

«Mitte kunagi.»

«Siis käsin ma teid ülemjuhataja nimel mind siit välja lasta ja minuga Washingtoni sõita.»

«Jah, aga . . .»

«Teil pole midagi karta,» jätkas Clark. «Pange tähele: kui meie kõik — see on Casey, president ja mina — eksime ja mingit vandenõu pole olemas, siis võin ma garanteerida, et te saate Ühendriikide presidendilt kirjaliku dokumendi, mille te võite esitada oma ülemusele, lasta õmmelda oma isiklikku toimikusse ja nõnda edasi. Aga kui meie mitte ei eksi, siis ei tulegi teil minu lahtilaskmise pärast vabandust paluda. Mis te selle peale kostate?»

«Asi ei ole sugugi selles,» ütles Henderson. Ta oli ärevil ja isegi vihane, et teda nii hirmsa alternatiivi ette seati. «Ma sain oma ülemuselt käsu teid sellest majast mitte välja lasta. On täiesti selge, et president võib selle käsu muuta, kuid teil, senaator, sellist õigust ei ole.»

«Kui te vastu ajate, võite hukutada kogu maa.»

Henderson raputas jälle pead. Clark otsustas nüüd proovida teist taktikat. Ta hakkas selgitama, et Hendersoni parim sõber Casey tegi palju rohkem: ta läks ise presidendi juurde ja asetas sellega ohtu oma karjääri, oma pika ja laitmatu teenistusaja merejalaväes. Aga ta

tegi seda siiski, sest ta südametunnistus ütles talle, et nii on õige.

«Seda küll,» vaidles Henderson vastu, «aga Casey võib-olla siiski eksib, — kui te ka tema mõtteid õigesti edasi annate.»

Clark käis ikka niisama ägedalt peale, sest ta tundis, et Hendersoni vastupanu hakkas nõrgenema. Tal oli kahju kahe tule vahel siplevast ohvitserist, aga ta ei tohtinud nüüd järele jätta. Küll oleks hea, mõtles ta, kui ma Senatis oma seisukohti iga kord niisama otsustavalt ja niisama tulise argumentatsiooniga kaitseksin . . .

«Milleks on eliitvägesid siia vaja?» müristas ta. «Te teate väga hästi, et see on armee paremik. Miks peetakse seda salajas presidendi eest? Miks pani Scott nende vägede etteotsa ohvitseri, kes ei varja oma põlgust tsiviilvõimude vastu? Mida põrgut siin lõpuks tehakse, kui need pole ettevalmistused valitsuse kukutamiseks?»

Henderson istus otseti, käed põlvedel. Ta ümmargune, muidu nii lõbus nägu virildus piinavast mõttepingutusest, suured kõrvad rõhutasid õnnetut ilmet. Aga ta ei jätnud veel jonni:

«Kuid lubage, senaator. Õõnestustegevuse vastu võitlemiseks vajatakse ju samuti karastatud mehi!»

«Õõnestustegevuse vastu? Mutt, kas te ei öelnud kord Jiggsile, et te panete imeks, miks teie väeosa lahingulise väljaõppe kavas pööratakse rohkem tähelepanu objektide vallutamisele kui nende kaitsmisele? Nii te vist ütlesite.»

«Jah, aga . . .»

«Ja miks baasi komandöriks on mees, kes pooldab varjamatult diktatuuri?»

«Kolonel Broderick on küll kaunis konservatiivne mees — seda te vist mõtlete —, aga . . .»

«Mis pagana konservatiivne!» süttis jälle Clark. «Ta on paadunud fašist, te teate seda väga hästi.»

Henderson tõstis silmad ja kohtas Clarki pilku.

«Ma ütlen teile puhtsüdamlikult, senaator, et minulgi on mõningaid kahtlusi meie väeosa ja Brodericki suhtes, kuid on ometi raske uskuda seda, mida räägite teie. Pealegi ei või mina teada, mis teil mõttes on.»

«Te arvate, et ma olen nupust nikastanud?»

«Ei, mis te nüüd, söör! Aga äkki on see mõni salariugas. Näiteks saatis teid kindral Scott meie valvsust kontrollima.»

«Kui see ka nii oleks; ei kaota teie ometi midagi, kui minuga ära sõidate.»

«Miks ei kaota?» ütles Henderson mornilt. «Ma olen ju siis väejooksik. Sõja ajal võidakse selle eest maha lasta. Rahu ajal võidakse mõista kahekümneks aastaks sunnitööle, väeosa liiki arvestades.»

«Kas selle eest, et te sõitsite minema Ühendriikide senaatoriga?»

«Te olete tsiviilisik. Selles ongi asja tuum. Ma ei tohi teie käsku täita.»

Clark tundis maos kergeid kramplikke tõmblusi, kuid püüdis neist mitte hoolida.

«Kas te võtaksite kuulda Casey sõna, kui meil õnnestuks temaga telefoniühendust saada?»

«Muidugi. Vähemalt arvan ma nii.»

Clark mõistis kohe, et oli teinud vea. Oleks olnud mõttetus Casey'ga siit rääkida. Kuidas on see Washingtoni kommutaator korraldatud? Kindlasti antakse igast telefonikõnest teada Scottile või Murdockile. Clark mõtles ruttu, kuidas olukorrast pääseda.

«Hea küll,» ütles ta. «Endastmõistetavalt ei ole meil võimalik kasutada baasi telefoniliini. Kuid sõitkem baasist välja lähema automaattelefonini; sealt helistame Casey'le. Annan teile ausõna, et kui see kõne teid ei rahulda, siis tulen ma teiega siia tagasi.»

Henderson raputas pead.

«Teie ei taha kuidagi mõista, senaator, et mul on käsk teid baasis pidada.»

«Ja teie ei taha mõista, et mul on ülemjuhataja suusõnaline volitus teid käskida.»

Henderson ei andnud alla ja Clark katsus teisiti sihile jõuda.

«Hea küll, Mutt, ma teen teile uue ettepaneku. Me lahkume baasist ja sõidame El Paso suunas esimese telefonikapini. Te viskate raha sisse ja palute telefonistil ühendada teid Valge Maja kommutaatoriga. Kui sealt vastatakse, võtan mina toru ja küsin presidenti. Te

seletate talle, milles asi on, ja palute tema korraldust. See peaks ju rahuldama iga sõjaväelast aukraadile vaatamata.»

Clark võttis taskust tosina mitmesuguseid dokumente ja näitas Hendersonile: reservohvitseri tunnistuse, Georgia osariigi autoinspektori tunnistuse, autojuhtimisloa . . . Kuuest või seitsmest dokumendist oli näha, et ta on Ühendriikide senaator. Üht paberit uuris Henderson eriti hoolikalt. Sel oli kuldtähtedega trükitud tiitel: «Lymani pooldajate klubi.» Järgnevas nimekirjas figureeris Lyman klubi presidendina, Clark asepresidendina ja mitu silmapaistvat demokraati asutajaliikmetena. Dokumendil oli Lymani iseloomulik allkiri ja presidendi käega kirjutatud pühendus: «Ray'le — inimesele, kes selle võimalikuks tegi. Jordie.»

Henderson keerutas dokumenti, seda igast küljest vaadates. Vahepeal oli Clark taas alustanud veenmisrünnakut. Ta rääkis ilmekalt Ameerika valitsussüsteemist, Lymani suurest lugupidamisest sõjaväelaste vastu, traditsioonidest. Ta katsus täpselt korrata Lymani arutlusi teisipäeval Valge Maja solaariumis. Clark kõneles peaaegu viisteist minutit ja Henderson ei katkestanud teda kordagi. Kui ta lõpetas, saabus vaikus.

Clarki veenmiskõne ajal oli kolonel toas edasi-tagasi käinud. Nüüd ta peatus, silmitses senaatorit mõnd aega tähelepanelikult ja läks ukse poole.

«Ma käin kodus ära,» ütles ta poolsosinal, «võtan ühteist kaasa ja teen mõned korraldused. Ärge muretsege, ma tulen tagasi.»

Clark oli end jõuetuks rääkinud, ta viskus voodile pikali. Taevas tule appi, mõtles ta, ma olen ju täiesti otsas. Henderson oli küll öelnud: «Ärge muretsege», kuid Clark kahtles tõsiselt, kas ta koloneli enam näeb. Või tuleb ta tagasi arsti ja hullusärgiga?

Umbes tunni aja pärast kuulis ta autot maja ees peatuvat.

«Tänaseks aitab, seersant,» kostis Hendersoni hääl. «Olete vaba. Ma võtan tsiviilisiku enda hoole alla. Minge kasarmusse tagasi.»

Henderson pistis pea ukse vahelt sisse:

«Võtke oma pintsak ja tulge välja.»

Ukse ees seisev auto oli Clarki üüritud «Ford». Henderson palus senaatorit istuda rooli taha ja andis ise juhatust, kuhu sõita. Öö oli jahe, peaaegu külm, sest päike oli loojunud peaaegu viis tundi tagasi. Clarki käekell näitas 2.30 Washingtoni aja järgi. Siin on järelikult 11.30, mõtles ta.

Henderson ei rääkinud sõnagi, ta ainult näitas žestidega suunda. Varsti väljusid nad tasasele sirgele teele, mis viis läbi kõrbe traataia poole. Õhk oli haruldaselt hea. Clark mõtles, et kaks päeva konditsioneeritud õhuga ruumis on vist maksimum, mida inimene ühe jutiga suudab taluda. Ümberringi oli lahtine lage väli sellel veerevate üksikute ogaputkekeradega.

«Ei ole vaja helistada presidendile,» ütles katkendlikult Henderson.

«Ma olen sõnapidaja mees,» vastas Clark.

«Pole vaja. Kui ma baasist lahkun, saan ma ikkagi karistada, kui te ebatõtt rääkisite. Isegi president ei saaks mind aidata.»

Alles nüüd tajus Clark, kui ääretu suur vahe on poliitikategelase ja sõjaväelase vahel. Clarkile oli käsk ainult teatud kindla arvamuse väljenduseks, mida oli võimalik arutada ja milles oli võimalik kahelda. Hendersonile seevastu oli käsk midagi absoluutset, vastuvaidlematut nagu seadus. Clark ohkas.

«Kui aeg lubab, pean ma presidendile ikkagi helistama,» ütles ta. «Vahest tuleb mul paluda tema abi, et siit lennuki saada.»

Vahimajakesest värava juures tuli välja seersant. Ta andis Hendersonile au ja vaatas tähelepanelikult Clarki.

«Mul on väga kahju, kolonel,» pöördus ta Hendersoni poole, «kuid mul on käsk seda eraisikut baasist mitte välja lasta.»

«Pole viga, seersant. Ma täidan praegu baasi ülema kohuseid ja pean saatma seda meest linna.»

«Kolonel Broderick ütles «ei», söör,» ütles seersant kindla häälega. «Enne ärasõitu peatus ta siin ja keelas absoluutselt seda eraisikut või kedagi teist välja lasta.»

Seersant seisis külmavereliselt auto kõrval, püss käes. Äkki sirutas Henderson käe välja, võttis püssitorust kinni ja löi seersandile sellega vastu silmi. Samal momendil tegi ta autoukse lahti, hüppas autost välja, kiskus taarumalöönud tunnimehel relva käest ja, võtnud padrunid välja, viskas selle kaugele eemale.

Siis sihtis ta rabatud väravavalvurile püstoli (Clark ei osanud mõista, kus see tal peidus oli olnud), avas värava ja lükkas selle pärani lahti. Ohoo, mõtles Clark, kui see poiss on midagi otsustanud, ei tee ta enam tühje sõnu.

Clark sõitis väravast välja ja jäi ootama Hendersoni. Koloneli püstol oli ikka veel sihitud tunnimehele.

«Sõitke ruttu, senaator,» ütles ta. «Enam meid keegi ei peata. Öösel on kõik mehed baasis.»

«Ford» kihutas mööda maanteed. Clark pidas kuni suure autoteeni äärmist kiirust, keeras siis paremale ja sõitis jälle gaasi lisades läbi hõbedase kuuvalguse edasi El Paso poole.

Reede hommikul

Clark ja Henderson sõitsid unistena lennujaamast Washingtoni suunas. Üle silla sõites oli autokell üks minut üheksa peal. Väsimusega heitlev Clark lükkas parema kinga jalast ära, lootes, et mootori vibratsioon kandub gaasipedaali kaudu temani ega lase tal uinuda. Henderson kõikus oma istmel, suu pärani. Ta oli uinunud samal hetkel, kui Clark lennujaama parkimisplatsil autoukse kinni lükkas.

Clarki auto liikus sillal hommikuses autodelaviinis, mis veeresid kõik Pentagoni ja teiste Washingtonis või selle ümbruses paiknevate valitsusasutuste poole. Clarkil oli selline tunne, nagu oleks talle silmalaugude vahele liiva puistatud. See oli olnud pikk öö. Kihutades üüritud sedaanil El Paso lennuväljale, otsustasid nad liinilennukit mitte kasutada. Sellega lootsid nad ära hoida kinnivõtmise ohtu. Henderson ütles, et kuigi baas «Y» on kohalikus komandantuuris registreerimata, võib baasi iga ohvitser anda sõjaväepolitseile käsu teda arreteerida ja Clarki kinni pidada. Lennuväljast kõrvale hoides sõitsid nad ühe kaugemal asuva angaari juurde, kus Clarkil õnnestus pärast pooletunnist närvesöövat tingimist üürida väike lennuk. Seejärel helistas Clark Dallasesse ja tellis piletid Washingtoni reisilennukile. Üürilennuki piloot toimetas nad Dallasesse kõigest paar minutit enne reisilennuki starti.

Vaatamata oma «kuldsele iseloomule» — nii nimetas president Lyman Clarki võimet võluda teisi oma lõunaosariiklase temperamendiga —, ei suutnud senaator kuidagi rahustada reisikaaslase üleskruvitud närve. Mutt Hendersoni piinasid sünged mõtted. Ta uskus, et tema ohvitserikarjäär on läbi. Ta kas vaikis pikalt ja süngelt või valas Clarki üle rahutute küsimustega. Senaator

püüdis naljatada, kuid Henderson ei mõistnud tema nalja. Clark taipas, et üksnes Casey võib aidata Hendersonil enesevalitsemist tagasi saada. Praegu kahetses kolonel oma tegu kõigest südamest. Clarkile näis, et mida lähemale Washingtonile, seda selgemini kujutas Henderson ette sõjakohtu istungit, kus süüaluseks on tema ise. Seepärast oli Ray'l isegi hea meel, kui Henderson autos magama jäi.

Clark peatas auto Georgetownis valgeksvärvitud telliskivimajakese ees, mille fassaad oli ehk ainult paar jalga autopikkusest laiem. Henderson järgnes talle võnkuval sammul ukseni ja ootas, kuni ta võtit otsis.

«Olemegi kodus,» ütles senaator.

Väikeses võõrastetoas vedeles põrandal ja kušetil raamatuid, vanu ajalehti ja ajakirju. Kamina nurga küljes rippus sviiter, laud oli ümmargusi halle klaasipõhjajälgi täis.

«Koristaja käib kord nädalas,» vabandas Clark. «Võtke istet, ma katsun Jiggsile helistada.»

Ta otsis telefoniraamatust Casey koduse numbri ja valis selle. Mõlemad mehed seisid. Hendersoni põskedelt oli kadunud viimane puna.

«Jiggs?» lausus senaator, «siin on Ray Clark. Jah, mina. Mul vedas, muidu istuksin praegugi veel kuskil kõrbes. Minuga on kaasas üks teie sõpru. Ta näeb kole välja. Ta on vist söönud tooreid meloneid või kahetseb ta seda, et tuli üle meie poolele. Öelge talle paar sõna. Ta nimi on Mutt Henderson.»

Henderson võttis kuuldetoru. Casey't kuulates muutus tal nägu järjest selgemaks. Algul suutis ta vaid pisut naeratada, pärast puhkes täie häälega naerma ja pani toru käest.

«Jiggs ütleb, et ärgu ma muretsegu,» kuulutas Henderson rõõmsalt. «Ta ei saanud kõike rääkida, sest Marge oli kodus, aga ta ütles, et saame varsti kokku. Olen valmis tegema kõike, mida käsite.»

«Kõigepealt lähete magama,» käskis Clark ja juhatas ta ülakorruse magamistuppa. «Nüüd on teie kord koduses arestis olla, ainuke erinevus on see, et maja ees ei ole relvastatud valvet. Washingtonis me saame ilma selleta hakkama. Kuid vaadake ette — mitte mingisuguseid

telefonikõnesid ega jalutuskäike enne minu tulekut. Kui olete üles ärganud ja kõht on tühi, otsige köögist midagi söödavat. Kohv on pliidi kohal kapis.»

Kui Clark magamistoa ukse enda järel kinni pani, oli Henderson kingapaelad juba lahti sõlminud. Senaator jooksis trepiastmeid vahele jättes alla ja helistas Valgesse Majja Esther Townsendile.

«Senaator!» Harva oli Clark kuulnud niisugust kergendus- ja rõõmuohet. «Kus te olete?»

«Kodus, kullake, nagu kõik paipoisid hommikueine ajal.»

«Kas te saaksite kohe siia sõita?» küsis Esther tõsisele hääletoonile üle minnes. «Šefil on suuri ebameeldivusi, teid on hädasti vaja.»

«Sõidan,» vastas Clark.

Ta sõitis Valge Maja ette tagantpoolt küljest ja jättis auto allkorruse vastuvõturuumide sissekäigu lähedale, suure magnoolia kõrvale. Valge Maja valvurid ja politseinikud noogutasid talle tervituseks. Georgia osariigi senaatoril ei olnud luba vaja, teda tunti siin nägupidi. Ta astus majja ja tõusis väikeses, pähklipuust paneelidega liftis teisele korrusele.

Kui Clark kabineti uksele koputas ja sisse astus, võttis Lyman parajasti hommikueinet. Kolme suure sammuga ruttas ta Clarkile vastu, kuna Trimmer külalise püksisääri nuusutades rõõmsalt saba liputas.

«Pagan võtaks, küll on mul rõõm sind näha, Ray. Arvasin juba, et vajusid pärapõrgusse.» Ta surus Clarki kätt ja katsus ta õlgu, otsekui püüdes veenduda, et see pole viirastus, vaid ikka elus inimene.

Clark pani imeks Lymani välimust: hall nägu, kotid silmade all. Juustesse näis olevat siginenud veelgi halli, ehkki Clark hiljem taipas, et Lyman oli lihtsalt vahele jätnud oma iganädalase juukselõikamiskorra. Teisipäeva õhtul oli Clark lahkunud viiekümne kahe aastasest alles nooruslikust mehest; mees, kes teda nüüd vastu võttis, oli peaaegu rauk. Senaator sai aru, et tema sõber oli vaid õige vähe magada saanud.

«Ma tulin kõrbest,» lausus Clark. «See oli hullem kui Ali-Baba ja nelikümmend röövlit.»

Clark seisis hooletus poosis, hoides kinni kamina kõr-

gest marmorsimsist. Lyman vajus tugitooli, toetas küünarnukid põlvedele ja kummardus ettepoole. Ta oli loid ja kurnatud.

«Ray,» ütles ta vaikselt, «sa ei tea vist veel, et Paul Girard surma sai. Tema lennuk purunes koduteel.»

Clark vaatas presidenti pärani silmi.

«Anna andeks, Jordie, ma ei teadnud.»

Ta istus Lymani tugitooli vastu diivanile. President võttis prillid eest ja vaatas neid üksisilmi, otsekui otsides klaasi seest mingit viga.

«Paul sai Barnswellilt kirjaliku avalduse. Ta helistas mulle enne väljalendu ja ütles seda. Veel lisas ta, et Casey'l oli õigus. Siis läks ta Madriidi ja istus transatlantilisele lennukile, see aga lendas vastu mäge.»

Clark ei teadnud, mida öelda. Lyman rääkis veel kolmapäevastest ja neljapäevastest sündmustest, muu hulgas Saul Liebermani vapustavast teatest. Tema silmad jooksid mööda vaibamustrit, käed rippusid jõuetult, randmed mansettidest pikalt väljas; sõrmed keerutasid närviliselt prille. Ta näis olevat unustanud sõbra. Kui ta rääkis eelmisel päeval Casey ja Corwini juuresolekul olnud riiust Toddiga, tundus mingi süükoorem tema õlgu rõhuvat.

«Venelastega saan ma kokkuleppele, kuid sellest teisest loost ei oska ma väljapääsu leida,» ütles Lyman lõpuks.

Clarkile tuli meelde üks hommik Koreas ja ta peopesad sügelesid nagu siis, kui ta jagas kõrvakiile noorele Jordan Lymanile. Ta püüdis panna oma sõnadesse südamlikkust, ehkki ta seda praegu ei tundnud.

«Jäta, Jordie,» ütles ta, «väljapääs on alati olemas. Paha on ainult see, et aega on vähe. Kuula nüüd minu juttu.»

Clark rääkis oma seiklustest üksikasjaliselt. Mida kaugemale ta oma jutustusega jõudis, seda vihasemaks ta sai.

«Lurjused, kolmekordsed lurjused,» kirus ta, kirjeldades, kuidas talle sokutati kaks pudelit viskit.

Talle näis, et ka Lyman ägestus, kui ta rääkis, kuidas Henderson koristas eelmisel ööl «Y» baasi väravast tunnimehe.

«Broderick on kindlasti juba baasi tagasi jõudnud,» jätkas Clark. «Vean kihla, et Scott, Prentice ja teised lurjused on juba kogunenud või iga hetk kogunemas salajasele nõupidamisele. Nüüd nad teavad, et meil on hais ninas, ja see on halb, Jordie. Mul on vaid üks kartus: äkki nad suudavad kiirendada sündmuste käiku?»

«Kas möödunud öösel tuli veel transpordilennukeid?»

Nõndaks, mu poiss, mõtles Clark, on aeg ajud tööle panna... Veidi rohkem võitlusvaimu — vaat, mida on meile praegu vaja.

«Ei,» jätkas ta kuuldavalt. «Peale nende kaheteistkümne suure reaktiivlennuki, mis tulid kolmapäeva öösel, ei ole enam maandunud ühtegi. Aga kui nad saadavad ülejäänud lennukid täna, siis õnnestub neil vahest sündmusi mõne tunni võrra kiirendada.

Uksele koputati.

«Astuge sisse,» ütles Lyman.

Kabinetti tuli Christopher Todd, korralikult riides nagu alati, portfell kaenla all, otsekui minemas direktorite nõukogu istungile. Minister naeratas kergelt Lymanile ja tegi Clarkile pealiskaudse kummarduse.

«Ah kadunud poeg on tagasi tulnud,» lausus ta jahedalt.

Clark kordas kiiresti oma jutustust, kuna president täitis tassi ja rüüpas kuuma kohvi.

«Mis siis ikka, härra president,» ütles Todd, kui Clark oma jutu lõpetas, «vaja kiiresti üks asi ette võtta.»

«Mis nimelt?»

«Helistada Prentice'ile. Kuulame ära, mis ta oma kolleegi arreteerimise kohta ütleb.»

«Kas me ei ava sellega oma kaarte?»

«Nad teavad juba, et me jälil oleme. Peab teada saama, mis nad praegu mõtlevad. Teie telefonikõne võib Prentice'i tasakaalust välja viia ja te saate temalt mõnesuguseid andmeid.»

Lyman kutsus Prentice'i telefonile ja teised kaks kuulasid pealt, mis ta rääkis. President alustas kindlal, peaaegu teraval toonil:

«Tere hommikust, Fred, räägib president. Ma tahaksin kuulda teie versiooni telefonikõne kohta, mille te

kolmapäeval pidasite senaator Clarkiga, kui ta New Mexicos viibis.»

Clark ja Todd kuulsid Frederick Prentice'i sügavat tasakaalukat häält telefonitorus kõmisevat. Presidendi väsinud nägu muutus süngeks.

Ta on väsinud, väga väsinud, kordas Clark endamisi. Aga kes meist ei ole väsinud? Ta valas endale tassi kohvi, et saada reipust juurde.

«Fred, avameelselt öeldes ma ei usu teid,» lausus Lyman. «Kas te ei ütleks mulle, kus asub praegu kolonel Broderick? Tuleb välja, et ta on päris ehtne turist.»

Prentice'i vastust kuulates näris president alumist huult ja vangutas pead.

«Nagu alati olid teie seletused seegi kord kasulikud, senaator,» ütles ta ja pani toru ägedalt hargile.

«Ta ei olevat ei kolmapäeval ega ka hiljem Ray'ga telefoni teel kõnelnud. Kolonel Brodericki st ta nagu olevat kuulnud, kuid ei mäleta, et oleks koloneliga kunagi vestelnud. Tal ei olevat vähimatki aimu, kus Broderick võiks olla.»

«Luiskab,» surus Clark tigedalt läbi hammaste.

«Ta ütleb, et teie, Ray, nägite seda kõike unes.»

«Kui ma nägingi, on mul kodus ometigi reaalne elus kolonel, kes nägi täpselt samasugust painajalikku und.»

«Ma arvan, et kolonel Henderson peaks ülejäänud osa päevast olema meiega koos,» soovitas Todd. «Ta võiks meile rääkida, kuidas see nende põrgulik baas funktsioneerib.»

Lyman oli nõus: «Ray, tooge ta pealegi siia. Meie aga kutsume vahepeal kohale Casey ja Corwini.»

Clark sõitis kiiresti läbi kakskümmend kvartalit oma majani Georgetownis; kaks korda lipsas ta läbi punase tule alt. Ta pööras põiktänavasse ja ajas auto oma telliskivist aiamüürile hästi lähedale. Autost väljudes pani ta imestades tähele, et maja tagaukse klaas oli luku kohal katki. Clark läks majja ja jooksis mööda kitsast treppi üles.

Külalistetuba maja tagaosas oli tühi. Kortsunud linad olid hunnikus voodil, kus Henderson oli maganud. Tekk oli voodi kõrval maas. Clark vaatas seinakappi. Seal

rippusid tühjad riidepuud; Hendersoni riideid ei olnud kuskil.

«Mutt!» hüüdis Clark alla korterisse. Keegi ei vastanud. Ta vaatas teise magamistuppa, jooksis läbi kõik alumise korruse toad, kuid ei leidnud kedagi. Ta märkas, et tagaukse klaasitükid vedelesid köögipõrandal. Tähendab — klaas löödi puruks väljastpoolt.

Senaator istus autosse ja sõitis täiskiirusel tagasi Valgesse Majja. Corwin ja Casey olid juba seal. Kui Clark teatas koloneli kadumisest, vandusid nad kurja.

«Ja mina veel rääkisin Hendersonile, et meil Washingtonis ei ole tal mingit ohtu karta!» kahetses Clark. «Küll olin ma rumal!»

Lyman vaikis. Esimesena võttis sõna Todd:

«Emb-kumb, kas on senaator Clark arust ära, mis on üpris vähe tõenäoline, või peame meie, härra president, kiiresti vajalikud abinõud tarvitusele võtma.»

«Kõigepealt tuleb hädast päästa Henderson,» ütles Clark. «Ta ei läinud ise majast välja, ta rööviti. Seda tõendab ukseklaasi sisselöömise viis. Nad mängivad juba koorest mängu.»

«Jiggs, mida teie arvate?» küsis Lyman.

«Arvan, et Mutti ja senaatorit peeti silmas lennuväljast saadik,» vastas Casey. «Henderson on vist peavahis. Talle võidakse süüks panna omavolilist lahkumist väeosast või tunnimehele kallaletungi või mõlemat.»

Corwin vaatas küsivalt presidendile. Lyman noogutas.

«Art, võtke see asi kohe käsile. Henderson tuleb üles leida.»

«Kõik on just nimelt nii, nagu ma eile õhtul rääkisin,» alustas Todd, kui salajase valve ülem oli toast lahkunud. «Meil ei ole kõige vähematki süütõendit, mida kohtus võiks kasutada, kuid igaüks meist teab, et valmistatakse ette mingit suurt operatsiooni. Me ei tea täpselt selle eesmärki, kuid vandenõu tuleb juba täna puruks lüüa — mida varem, seda parem.»

Todd puuris silmadega presidenti, otsekui püüdes teda selle pilguga tegutsema panna. Lyman omakorda vaatas Clarki poole.

«Chris räägib minu arvates õigust,» märkis Clark. «Peab tegutsema.»

«Aga kuidas?»

«Kutsuge Scott välja ja tagandage ta ametist,» ütles Clark ühe hingetõmbega ja jätkas siis juba aeglasemalt, sõnu hoolega kaaludes: «Seejärel teatage kõigile komandöridele, et laupäevaks määratud häire tühistatakse. Ja keelake ära kõik suuremad vägede ümberpaigutused ilma teie eriloata. Pärast seda läkitage Barney Rutkowski «Y» baasi ja saatke laiali SIDERKO väeosa.»

«Mis põhjendusi me esitame Scottile... ja kogu maale?»

«Eks ikka selle neetud SIDERKO omavolilist organiseerimist, vägede salajast ümberpaigutamist mitmel pool üle maa,» vastas Clark. «Ja ärge unustage seda tuludedeklaratsiooni. Võite selle Scottile nina alla pista.»

Lyman keerutas kohvilauakesel piipu ja vaatas, kuidas piibuvars joonistab ringi. Siis koputas ta piibu tühjaks. Todd tahtis juba hakata rääkima, kuid president tõstis käe.

«Ei,» ütles ta aeglaselt. «Veel on vara. Peab midagi paremat välja mõtlema. Niisugune ootamatu otsus viib välja sellele, et esmaspäeva hommikul valitseb riiki Scott. Rahvas lihtsalt ei mõista ega toeta meid.»

«Võib-olla,» ei andnud Clark alla, «kuid tuleb riskida. Asi on liiga kaugele läinud.»

Lyman astus kõrge akna juurde ja heitis pilgu teisele poole suurt muruplatsi, kus hommikustes päikesekiirtes helkis purskkaev. Kaks aednikku askeldasid basseini ümbritseval lillepeenral.

«Veel on vara,» kordas president oma vestluskaaslaste juurde tagasi tulles. «Meie positsioon on palju tugevam, kui me suudame vabastada Hendersoni. Tema on ju meie ainuke erapooletu tunnistaja.»

«See tähendab mängida kogu maa saatusega,» ütles Todd teravalt. «Mis juhtub aga siis, kui Scott ei ootagi homseni, vaid astub välja varem?»

Lyman ei hakanud Toddiga vaidlema, vaid pöördus Casey poole: «Jiggs, on see teostatav? Kas on võimalik kiirendada suure operatsiooni algust, mis on seotud vägede ümberpaigutamisega õhu teel?»

«Vaevalt, härra president. Operatsiooni ettevalmistamiseks kulus ju nädalaid. Kui see ongi võimalik, on see väga vähe tõenäoline.» Ta naeratas: «Igatahes pean ütlema, et kui mina seda operatsiooni läbi peaksin viima, siis ma küll ei suudaks selle algust kiirendada.»

«Ma olen nõus sõjaväelase arvamusega,» ütles Lyman. «Ootame veel mõne tunni, enne kui midagi otsustame. Loodetavasti suudame selle ajaga vabastada Hendersoni.»

«Härra president, mina arvan, et säärane otsus või, õigemini, otsuse puudumine, on ebamõistlik,» märkis Todd.

«Te kandsite oma seisukohad eile õhtul põhjalikult ette, Chris,» vastas president. «Nad on meile hästi selgeks saanud. Arvan, et saame läbi ilma täiendavate kommentaarideta. Tänan teid.»

Lyman saatis Toddi ja Casey ukseni.

«Olge telefoni juures,» ütles ta neile. «Mul võib teid iga hetk tarvis minna. Kardan, et tuleb pikk päev.»

Kõndides koos Casey'ga läbi eesruumi lifti poole, vaatas advokaat tähelepanelikult *warrant officer*'i, kes istus liikumatult toolil, väike portfell põlvede vahel.

«Öelge, kolonel,» küsis Todd liftikabiini astudes, «mis inimesed need on? Üks neist istub alati presidendi ukse kõrval, ükskõik kus see ka ei oleks.»

«Ma ei tea. Arvan, et see on mingi salaasi, härra minister,» vastas Casey põiklevalt. Küll on see riigi valitsemine üks keeruline värk, mõtles ta: siin istub üks mees, käes šifreeritud dokumendid, mille abil saab valla päästa tuumasõda, rahandusminister aga ei tea sellest midagi.

«Loodan, et Scott ei ole teda oma poolele värvanud,» jätkas Todd.

«Seda minagi,» ütles Casey.

Isegi kõrgem ülemjuhataja ei saa seda *warrant officer*'i siit ära saata, mõtles ta: vahest on see süsteem nii kavalasti seatud ja nii peenekoeline, et isegi kindral Scott ei suuda sellest läbi murda. Lootkem, et see on tõepoolest nii.

Koduteel mõtles Casey perekonnaasjadele. Ta ei olnud Marge'ile veel aru andnud oma sõidust New Yorki ega

sellest, kus ta oli eelmisel ööl. Nii palju, kui ta oma naist tundis, võis too iga silmapilk hakata selgitust nõudma.

Ta ei eksinud. Tavalise hommikuse kodukleidi asemel oli Marge'il seljas roheline mustriga siidkleit ja jalas kõrge kontsaga kingad. See võis tähendada, et ta kavatses kellegagi lantši ajal kohtuda, võis aga tähendada ka seda, et ta tahtis mehega tõsiselt rääkida. Tema tehtud naeratusest järeldas Casey, et viimane variant on õige.

«Hommikul juba nii uhkelt riides?» ütles ta naise järel võõrastetuppa astudes. Marge istus nahktumbale ja sättis nailonsukas jala enda alla.

«Kolonel Casey,» alustas ta, «ma arvan, teil on juba aeg oma äraproovitud kaaslannat usaldada.»

«See tähendab?»

«See tähendab: kus sa olid kolmapäeva öösel ja mida tähendavad üldse need äraolemised?»

«Anna andeks, Marge, ma käisin ära salajasel ülesandel.»

«Tean, kallike. Väga salajasel.» Marge naeratas, paljastades väikest tühimikku esihammaste vahel. «Aga sul on ju puhkus! Ära parem teesklegi, et käisid asja pärast.»

Casey püüdis teha solvunud nägu. See polnudki raske: ta tundis end tõepoolest ülekohtuselt solvatuna.

«Marge, ma käisin ikka tõesti ametiasjus. Valitsuse ametlik ülesanne.»

«Võib-olla kohtusid sa New Yorgis selle pikakoivalise hirmutisega, Eleanor Holbrookiga, samuti ametiasjus?»

«Jäta, Marge. See on vana lugu ja seda pole mõtet hakata üles soojendama.»

«Sa käisid New Yorgis!» See polnud enam küsimus, see oli süüdistus.

«Ei käinud,» valetas Casey. Kas tõesti oli mõni Marge'i tuttav näinud teda hotellis? Või tolles restoranis? Või, jumal hoidku, Shoo majas?

«Sa oled liiga aus, Jiggs, sa ei oska korralikult valetadagi.»

«Olgu, Marge, aitab sellest, kurat võtaks,» vihastas Casey. «Ma ei taha sel teemal rohkem rääkida. Võib-

olla saan sulle pühapäeval üht-teist selgitada, võib-olla mitte. Nii on lood ja sinna ei saa midagi parata.»

Marge kirtsutas pahaselt ninakest. See tema grimass ennustas alati ebameeldivusi.

«Võib-olla sõidan ma nädalavahetuseks omagi «salajast ülesannet» täitma, nii et mul ehk ei õnnestugi kuulata sinu lugu, kui see sul välja on mõeldud.»

«Oo, Marge, jäta jumala pärast rumalused!» oigas Casey.

Kuid missis Casey tõusis dramaatilisel ilmel, tippis läbi koridori ja peitis end väikesesse tuppa, kus seisid tema õmblusmasin, golfikepid ja paralleeltelefoniga kirjutuslaud. Kostis kinnilöödava ukse paugatus.

Casey virutas kõigest jõust jalaga vastu tumbat. Jumal tänatud, et riigipöördeid ei juhtu iga päev!

Reede keskpäeval

Astudes ühest uksest välja, teisest sisse, mõtles Art Corwin, et see nädal on talle otsekui põhjalik kordusõppus tema erialal. Erilist vajadust selleks küll ei olnud, sest kuigi ta oli veetnud paar aastat Valge Maja läänetiivas, ei olnud ta ometi unustanud oma elukutset.

Käinud läbi veel mõned majad Georgetownis, tegi ta rahuldustundega kokkuvõtte. Kaks toatüdrukut ja üks nägus noor liibuvates mustades pükstes ja punases kodujakis perenaine mäletasid, et kella poole üheksa paiku hommikul seisis tänaval sõjaväe sõiduauto. Kõik kolm kinnitasid, et selles oli kaks sõdurit. Auto seisis umbes neljakümne jardi kaugusel senaator Clarki majauksest. Üks toatüdrukutest nägi, kuidas senaator kella üheksa paiku ära sõitis: pärast tema ärasõitu astusid kaks mundrimeest maja juurde ja katsusid ust. Ta tahtis juba minna neile ütlema, et kedagi pole kodus, kui need kaks — üks nendest oli vist ohvitser, sest tema õlgadel helkis midagi — läksid auto juurde ja sõitsid minema.

Elatanud naine, kelle aed asus üle põiktänava, Clarki aia vastas, nägi, kuidas kaks sõjaväelast tulid pärast kella üheksat senaatori maja tagauksest.

«Nendega oli veel üks mees ja nad nagu toetasid teda. Ma panin seda veidi imeks. Olen küll kuulnud, et sellest majast tulevad inimesed mõnikord taarudes välja, nii et neid peab toetama, kuid ise ei olnud ma seda veel näinud. Mõelge vaid: kell üheksa hommikul!» Ta turtsatas põlglikult. «On imeks panna, kuidas valitsus üldse suudab midagi korda saata, kui tema liikmete hulgas on niisuguseid joodikuid.»

Corwin istus autosse, mõtles minuti ja kihutas siis Dobney House'i poole. Marmorvestibüülis küsis ta

korrapidajalt senaator Prentice'i korterinumbrit, sõitis vastavale korrusele ja luusis minutit viisteist asjatult mööda koridore. Laskus siis kaubaliftiga alla ja rääkis garaažis remonditöölistega, kuid tulu ei olnud sellestki. Majast väljunud, vaatas ta parkimisplatsil ringi ja sõitis seejärel terve kvartali läbi, kuid ei märganud ühtegi sõjaväeautot.

Ta sõitis mööda Massachusetts Avenue'd ja Sheridan Circle'it, läbis Rock Creeki pargi, ületas Constitution Avenue'l silla ja liikus Virginia poole. Fort Myeri kohal peatas ta auto värava ees ja astus vahiposti juurde. Ta esitas tunnimehele salateenistuse agendi tõendi ja ütles, et tahaks rääkida sõduriga, kes oli väravas valves kella üheksa paiku või veidi hiljem.

«Mina olingi,» vastas tunnimees, noor sõdur sõjaväepolitseist.

«Ehk saate mind aidata.» Corwin alandas häält. «Ma töötan vastuluures, me uurime üht riigi julgeolekusse puutuvat asja.»

«Palun küsige.»

«Kas kella üheksa paiku ei sõitnud siit läbi üks sõjaväeauto kahe ohvitseri ja ühe sõduriga?»

«Vist sõitis küll,» ütles sõdur, ilmselt rahul olles sellega, et võtab osa nii tähtsa asja uurimisest. «Sõitis jah. Seal olid kolonel, major ja seersant. Mulle jäi see meelde, sest asi tundus kahtlane. Major istus roolis, seersant koloneliga — tagaistmel. Kolonelil oli silm sinine, otsekui oleks teda klohmitud või nii.»

«Kas need inimesed olid teie garnisonist?»

«Ei usu, söör. Igatahes ei olnud ma neid varem näinud.»

«Kas te nägite, kuhu nad sõitsid?»

«Ei, aga võin arvata. Nad küsisid, kuidas pääseb garnisoni peavahti. Ma juhatasin ja nad sõitsid edasi.»

«Aitäh,» ütles Corwin. «Palun meie jutuajamisest mitte kellelegi rääkida. Asi on erakordselt salajane.»

«Kuulen, söör.»

Kümne minuti pärast oli Corwin juba Valges Majas ja kandis läänetiiva kabinetis presidendile asjast ette.

«Ma ei tahtnud garnisoni peavahi ette sõita, härra president,» selgitas ta. «Minu sihverplaati tuntakse seal

hästi, ma olen nende Myeri paraadväeosade ohvitseridega tihti tegemist teinud.»

«Mul on idee,» ütles Lyman. Ta võttis telefonitoru ja palus ühendust Casey korteriga.

«Halloo! Olete kindlasti missis Casey? Räägib Jordan Lyman. Kas ma saaksin kõnelda Jiggsiga?»

Lyman kattis kuuldetoru käega ja naeratas Corwinile.

«Ma usun, et see kõne tuleb Casey'le kasuks. Algul oleks proua tahtnud mulle telefonitorust kallale karata, aga kui ma end tutvustasin, neelatas korra ja vastas mesimagusalt: palun, söör.»

Corwin naeris: «Proua teab vist Casey sõidust New Yorki rohkem kui meie . . .»

Ta jäi vait, sest Lyman jätkas kõnet.

«Jiggs? Art arvab end olevat sattunud teie sõbra jälile. Major ja seersant toimetasid Hendersoni Fort Myeri peavahti. Kas teil on tuttavaid, kellelt võiks teada saada . . . Jah, arvan, et see sobib. Ja palun helistage mulle kohe.»

Mõne minuti pärast oli Casey uuesti telefonil.

«Jiggs, kannatage üks hetk. Tahaksin, et ka Art pealt kuulaks,» ütles Lyman, ulatades Corwinile lisakuuldetoru.

«Oletused on õiged,» teatas Casey. «Ma helistasin Myeri peavahti korrapidajaseersandile ja küsisin, kas kolonel William Henderson on ikka veel vahi all. Ta vastas jaatavalt. Siis ütlesin, et mind määrati tema kaitsjaks ja küsisin, mida talle süüks pannakse. Korrapidaja ei teadnud kindlasti, kuid vahialuse toonud majori sõnade järgi olevat ta löönud üht seersanti ja lahkunud ilma loata garnisonist. Kolonel olevat vahi all oma komandöri, Brodericki suusõnalise korralduse põhjal.»

«Tänan, Jiggs, nüüd me teame vähemalt, kus ta asub. Ilma skandaalita teda vist päästa ei õnnestu?»

«Kardan, et mitte, söör. Kuid esialgu ei ähvarda teda minu arvates miski.»

«Jiggs, sõitke parem siia. Nähtavasti tuleb meil midagi kiiresti ette võtta.»

Lyman pani toru ära ja pöördus Corwini poole:

«Art, minge Pentagoni juurde ja jälgige Scotti iga

sammu. Ma pean teadma, kus ta täna päeval on. Mis ka ei oleks, helistage Estherile iga poole tunni järel. Teid võib kiiresti vaja minna.»

«Kuulen, söör.».

Pärast Corwini lahkumist läks Lyman oma korterisse ja tõusis liftiga kolmandale korrusele. Clark magas seal ühes külalistetoas. President koputas tasa uksele.

«Ray,» ütles ta pead ukse vahelt tuppa pistes, «tule palun alla. Asi võtab tõsise pöörde. Ma olen kabinetis.»

Clark läks haigutades alla, endal silmad ikka veel punased, ehkki presidendilt laenatud särk, rinnataskul tillukesed sinise niidiga väljaõmmeldud initsiaalid «J. L.», andis talle võrdlemisi värske väljanägemise.

Lyman, Todd ja Casey sõid singiga võileibu ja jõid piima peale. Presidendi ilme ei olnud lõbus, kuid Clark rõõmustas sellegi üle, et Lymanil oli söögiisu. Rahulolev Trimmer magas kerratõmbunult vaibal.

«Aitäh, ma ei taha praegu,» ütles Clark, kui Lyman osutas taldrikule võileibadega. «Ainult natuke kohvi.»

Kui teised olid söönud, lükkas ka Lyman oma taldriku eemale.

«Ray, me leidsime kolonel Hendersoni,» ütles president. «Ta on Fort Myeri peavahis. Ta rööviti teie majast kella üheksa paiku ja pandi Brodericki käsu järgi vahi alla. Jiggs arvab, et seal ei juhtu temaga midagi. Me ei saa teda praegu niikuinii aidata.»

Clark pani kohvitassi lauale.

«Minu arvates,» ütles ta, «hakkab vastane paanikasse sattuma. Ei olnud ju kuigi tark tegu Hendersoni niiviisi kinni võtta ja sinna istuma panna, kust teda kõigepealt otsima hakatakse.»

«Sõjaväelasliku mõtlemise tüüpiline näide, senaator,» torkas Todd oma tavalisel viisil. Märganud, et Casey niheleb toolil, tegi minister tema suunas kerge kummarduse. «Juuresolijaist mõistagi ei räägita,» lisas ta.

Lyman võttis piibu, toppis selle ääretasa tubakat täis ja hakkas alles siis rääkima:

«Lõppude lõpuks ei ole Scotti inimesed kuigi vilunud konspiraatorid, kuigi nad võtavad osa salajasest vandenõust. Nad on diletandid.» Ta tõmbas tikku ja süütas tubaka. «Tänu jumalale sellegi pisku eest. Tuleb välja,

et me tabasime nad ootamatult ja nad peavad improviseerima.»

«Ka meie improviseerime,» kostis jälle Toddi hääl. «Just nimelt praegu, härra president.»

«Näib küll,» nõustus Lyman vastumeelselt, «kuid edasi lükata me enam ei või.»

«Õige,» kinnitas Todd.

Casey tabas tema toonis endaga rahulolu.

«Nüüd tahan ma arutada tegevusplaani,» jätkas Lyman, «et juba täna õhtul alustada selle elluviimist. Seejuures peame iga sammu hoolikalt läbi mõtlema ja ette nägema võimalikud tagajärjed. Ma olen kindel, et ühest valesammust piisab kogu asja nurjaajamiseks. Pean tunnistama, et kahtlen tõsiselt meie edus, ükskõik, mida me ka ette ei võtaks.»

«Pagana pihta, härra president, sedaviisi ei saa . . .» alustas Todd, kui äkki helises telefon. Lyman võttis kuuldetoru.

«Jah, ta tulgu üles,» ütles ta. Ja selgitas toasolijaile: «See on Barney Rutkowski Colorado Springsist.»

Reedel kell pool kaks päeval

Kindral Bernard Rutkowski, vormimüts uljalt viltu, sammus läbi tunneli. Tema lühike täidlane kogu õõtsus kõndimisel, ümarad põsed punetasid. Läikima hõõrutud nööbid ja kardpael mütsinokal helkisid laelampide heledas valguses.

Kell oli pool kaks Washingtoni aja järgi, järelikult pool üksteist hommikul kohaliku, Colorado aja järgi. Kuid siin, pool miili Cheyenne'i mäe sügavusse rajatud tunnelis, oleks võinud vabalt öelda, et käes on kesköö. Kindral Rutkowski sooritas oma igapäevast visiiti Põhja-Ameerika mandri õhukaitse ühendatud juhtkonna operatiivkeskusesse. Õhukaitse ülemana ei jätnud Rutkowski ühelgi päeval kontrollimata, kuidas töötab see keskus, kogu maa õhukaitse süda. Ta püüdis iga päev kontrollida ise ajal, et hoida isikulist koosseisu pidevalt valvel.

Täna sõitis ta sissekäigu juurest pool miili mööda laia looklevat peatunnelit, mis viis peamise põiktunnelini. Siin tuli ta oma maastikuautost välja, et minna jala ülejäänud osa teest kolme korrusega terashooneni, kus paiknes operatiivkeskus.

Ta astus keskusehoonesse. Tunnimees uksel andis hoogsalt au, ta käsi tõusis otse vihinal mütsi juurde. Hoones endas oli tunnimehi veel rohkem: nende tervitustele vastates läks kindral suurde, teatrisaali meenutavasse kahe rõduga ruumi, kus umbes nelikümmend inimest jälgis pidevalt iga raketti, sputnikut ja lennukit Põhja-Ameerika territooriumi kohal.

Kindral tõusis rõdule ja istus kronsteinidele kinnitatud laua taha, mille ümber oli mitmesuguseid numbrilaudu, telefone, lüliteid ja nuppe. Korrapidaja kontrolör kolonel Francis O'Malley tõusis laua tagant püsti ja tardus valveseisangusse.

«Vabalt, Frank,» ütles Rutkowski. «Kas täna on olnud midagi olulist?»

O'Malley andis oma töö abile üle ja istus kindrali kõrvale toolile. Nende ees oli tohutu suur ekraan, millel oli näha kõik, mis mandri kohal taevas liikus. Elektronarvutusmasin töötas läbi sadadelt lennuväljadelt ning sõjaväebaasidest telegraafi, telefoni ja teletaibi teel saabuvaid andmeid. Märgid ekraanil vahetusid ühtelugu.

«Ei ole midagi olulist, söör,» vastas O'Malley. «Hiljaaegu läks küll õhk tuliseks, siis kui Vandenbergi baasist lasti üles paar suurt raketti, ilma et meile oleks teatatud väljalaske täpset aega. Enne kui me loost teada saime, olid need kuradi mürakad juba šahtist välja lennanud.»

«See on lubamatu. Kas andsite vähemalt mõnele seal vastu kolu?»

O'Malley puhkes naerma:

«Ärge muretsege, söör. Küllap andsin. Usun, et pärast seda peapesu nägi too Vandenbergi kontrolör taevast üsna ähmases valguses.»

Rutkowskile meeldis see rühikas noor ohvitser. Lennuväeakadeemia esimesi lõpetajaid hakati parajasti edutama vastutavatele ametikohtadele. Rutkowski hindas neid üldiselt palju kõrgemalt kui oma põlvkonna ohvitsere, kes olid õppinud West Pointis ja alles siis läinud üle lennuväkke. See noorsugu, mõtles ta, kuulub tervenisti lennundusele. Nad said mahvi algusest peale, — juba siis, kui nad olid alles nudipäised esimese aasta kursandid. Akadeemias ei säästetud vaeva, et sõeluda välja neid, kes hiljem oleksid võinud sõjaväelisest karjäärist loobuda. Kursante vintsutati ja drilliti, kuni neil tekkis mehaanilise kuuletumise instinkt, vastutustunne ja soov silma paista. Need olid suurepärased distsiplineeritud ohvitserid, kes armastasid oma teenistust. Rutkowski oli nendega kui lendurohvitseridega täiesti rahul.

Major, kes asendas O'Malley't kontrollpostil, pööras ümber ja andis peaga märku. Kolonel vabandas, läks laua juurde, võttis majorilt mingi paberilehe ja tõi kindrali kätte.

«Sel nädalal on meil mingeid takistusi, söör,» ütles ta. «Ma arvasin, et neist õnnestub lahti saada, kuid asi võtab tõsise pöörde.»

Rutkowski võttis O'Malley'lt paberilehe; sellele olid kleebitud kollased telegraafilindi tükid.

«O'Malley. Operatiivkeskus. Õhukaitse ühendatud komandopunkt. Transpordilennukid kaovad ekraanilt viiekümne miili kauguses. Maandumiskoht teadmata. Thomas. Operatiivüksus. Biggs Field.»

«Frank, mida see tähendab?» küsis Rutkowski.

«Seda ma tahtsingi teilt täna küsida, söör. Kolmapäeva õhtul teatati meile, et Pope'i baasist Fort Braggis lendavad kaksteist transpordilennukit Biggs Fieldi aerodroomile El Paso lähedal. Kuid sinna nad ei jõudnud, vaid pöördusid põhja ja maandusid teadmata kus. Me nägime neid raadiolokaatori ekraanil veel kümmekond minutit pärast seda, kui nad oleksid pidanud Biggsis maanduma. Nad kadusid ekraanilt kuskil New Mexico kõrbes.»

«Mis lennukid need olid?»

«Kontrolörid tegid mõõtmete ja impulsitugevuse järgi kindlaks, et need olid K-212,» vastas O'Malley. «Ja nii see tõepoolest oligi.»

«Õhudessantmanöövrid?»

«Arvatavasti küll. Kuid, pagana pihta, meie ei või ju lubada, et lennukid hulguksid meie ekraanidel ringi ja maanduksid, kuhu nad heaks arvavad.»

«Kas seda on olnud varem, Frank?»

«Jah, söör. Selgus, et on olnud küll, kuigi ma sellest kolmapäeva õhtuni midagi ei teadnud. Üksikud lennukid maandusid ja tõusid kuskil Biggsi ja Hollomani lennuväebaasi vahelisel maa-alal, kuid keegi ei pööranud neile erilist tähelepanu, kuni me avastasime nende kaheteistkümne ülelennu.»

«Kas te kontrollisite neid andmeid?»

«Jah, söör. Nii Pope'is kui ka Biggsis. Ma helistasin Pope'i baasi operatiivkorrapidajale. Mulle öeldi, et nad olid esitanud avalduse kaheteistkümne K-212 lennuks Biggs Fieldi ja olid olnud kindlad, et need sinna tõepoolest läksid. Rohkem ei teadnud nad selle lennu kohta midagi. Pärast ütles Biggsi operatiivosakonna ohvitser

mulle, et mõni miil enne baasi olevat lennukid katkestanud temaga raadioside. Kuhu nad läksid, on teadmata.»

«Kuid mida tähendab see telegramm?» küsis Rutkowski, osutades paberile, mis tal käes oli.

«Täna hommikul teatati Biggsist, et homme kell seitse null-null peavad sinna saabuma veel kolmkümmend K-212. Seepärast ma küsisingi Biggsi operatiivosakonnast Thomaselt, kuhu nad maanduvad. See on tema vastus.»

Rutkowski vaatas hetke paberit ja andis selle siis kontrolörile tagasi.

«Vahest on siin tegemist mõne Washingtonist tulnud korraldusega,» ütles ta. «Ma kontrollin ja teatan teile. Teil on muidugi õigus: kui meilt nõutakse laitmatut õhukaitset, siis ei või lubada, et lennukid teadmata kõrbesse kaovad. Hea, et te sellest minule ette kandsite.»

Kindral jätkas ringkäiku saalis. Ta peatus, et tervitada kanada ohvitseri, kes istus O'Malley'ga ühise juhtimispuldi taga. Siis kõndis ta läbi esimese korruse ja lahkus keskusest.

Poole tunni pärast jõudis Barney Rutkowski oma kabinetti Colorado Springsis, mis asus tunneli peasissekäigust seitsme miili kaugusel. Ta pani sigari ette ja laskis silmadel libiseda üle suure värvilise Ameerika kaardi, mis kattis kabineti ühe seina.

Kindral oli pahane, sest kuuldud lugu laskis aimata fakte, mis kippusid kitsendama ta teenistusalast võimu. Vastavalt määrustikule tuli õhukaitse ühendatud komandopunktile aegsasti teatada kõigi lennukite, rakettide ja muude lennuaparaatide ilmumisest Ühendriikide õhuruumi, sõltumata lennu kestusest. Mõnikord tuli ette ka määruste rikkumist. Väikesed eralennukid käisid sageli ette teatamata improviseeritud maandumisplatside vahet. Kuid kaksteist suurt sõjaväe reaktiivlennukit!

Salajane baas! Need sõnad viisid Rutkowski tasakaalust välja. Kaks aastat tagasi oli tal olnud kokkupõrge õhujõudude staabi ülema kindral Hardestyga. Rutkowski püüdis talle tõestada, et ei olevat mõtet baase

sedavõrd salastada, et isegi õhukaitse juhtkond neist midagi ei teaks. Kuidas saakski valvata õhuruumi, kui lennukid lendaksid üle terve mandri mõne salabaasini, näiteks North Albertasse, kus tehti mingeid katseid Maa tehiskaaslastega? Hardesty jäi nõusse, ta kandis ette staabiülemate komiteele ja saavutas positiivse otsuse. Möödunud aasta jaanuaris andis staabiülemate komitee välja direktiivi, millega nõuti kategooriliselt kõigilt organisatsioonidelt, kelle territooriumil tõusevad või maanduvad mis tahes «lendavad objektid», lendude eelnevat registreerimist Põhja-Ameerika mandri õhukaitse ülema juures. Erandiks ei olnud kõige salajasemadki objektid. Nüüd aga ignoreeris või rikkus keegi seda direktiivi.

Mida kauem Rutkowski New Mexico loole mõtles, seda vihasemaks ta sai. Ta oli impulsiivse loomuga mees; nüüdki tahtis ta otsekohe haarata telefoni, et helistada Washingtoni ja pärida Hardestylt, mida põrgut see ometi tähendab. Kuid kauaaegne teenistus oli teda õpetanud — vihasena või mitte vihasena — tegutsema alluvuse järjekorras. Tuli helistada Fort Braggi, Tommy Hastingsile. Tegelikult kuulusid need transpordilennukid taktikalise lennuväe juhtkonnale ja oleks pidanud pöörduma otse sinna; aga ta tundis Tommyt, pidas temast lugu ja lootis temalt rohkem teada saada. Ta palus sekretäril võtta ühendus kindralleitnant Thomas Hastingsiga, Ühendriikide armee esimese õhudessantkorpuse komandöriga.

Kõne ootel vaatas Rutkowski seinal rippuvat kaarti; kui telefon helises, lükkas ta sigari suunurka.

«Tommy? Siin Barney Rutkowski. Kuule, vanamees, kuhu põrgusse lendavad teie baasist need transpordilennukid K-212? Minult nõutakse, et oleksin kõigega kursis, aga need teie transpordid ajavad mu mehed marru. Need lennukid kaovad ekraanilt kuskil El Paso lähedal.»

Kindralleitnant Hastingsi hääl oli rahulik ja muretu:

«Mina ei saa sinna midagi parata, Barney. Need ei ole minu maimukesed, vaid õhujõudude omad. Mina ainult annan nende meeskondadele süüa ja uneaset.»

«Ära aja udu, Tommy,» ütles Rutkowski. «Sa pead ju

ometi teadma, milles on asi. Nad lendavad lõppude lõpuks sinu pesast välja.»

«Kuule, Barney. Mind pitsitad sa ilmaaegu. Need on salajased manöövrid. Kui tahad midagi teada saada, ära küsi minult, vaid kuskilt kõrgemalt.»

«Aitäh, sõber,» ütles ärritatud Rutkowski. «Kui saan sulle omakorda millegagi kasulik olla, anna aga märku.»

«Mis sa nüüd, Barney!» solvus Hastings.

«Igal ajal, Tommy,» ütles Rutkowski ja pani toru käest.

Õhukaitse ülem vaatas hetkeks kibestunult oma telefoniaparaati ja võttis siis otseühenduse operatiivkeskuse korrapidaja kontrolöriga.

«Frank,» küsis ta, «millal pididki need transpordilennukid sellesse neetud baasi saabuma: kas täna õhtul või homme?»

«Algul oli saabumisaeg määratud laupäevaks kell seitse null-null,» vastas O'Malley, «kuid äsja teatati Biggsist lisatelegrammiga, et maandumine on täna kell kakskümmend kolm null-null.»

«Kus võiks see pagana maandumisplats teie arvates asuda?»

«See peab olema kuskil El Paso lähedal, söör. Lennukid katkestavad Biggsiga raadioühenduse umbes viiskümmend miili ida pool ja pöörduvad loodesse. Nad lendavad veel mõne minuti samas suunas ja kaovad meil silmist.»

«Tänan, Frank,» pomises Rutkowski.

Nüüd oli ta maruvihane ja läks üha vihasemaks, kui mõtles, et teda ei usaldata, et ei usaldata inimest, kelleb õlakutel on neli kindralitärni ja kes vastutab kogu mandri õhukaitse eest.

Ta ei hakanud sekretäri teist korda tülitama, vaid võttis ise õhujõudude otsejuhtme kaudu ühenduse Parker Hardestyga Washingtonis.

«Kindral, räägib Rutkowski,» alustas ta ägedalt. «Mul on pahandusi. Kuskil istub üks puupea, kes arvab, et mulle ei või usaldada riiklikku saladust.»

«Rahunege, Barney.»

Rutkowski kujutas endale ette Hardesty siledat kort-

sudeta nägu, tema lokkis kastanjuukseid. Nagu alati kõlas Hardesty hääl rahulikult.

«Ma räägin tõsiselt,» ärritus Rutkowski. «Mingi koerapoeg arvab, et ma võin korraldada õhukaitset, teadmata, mis õhus sünnib.»

«Barney, vahest selgitate, milles on asi?»

«Täna õhtul saabuvad ligi kolmkümmend transpordilennukit Pope Fieldist mingisse salajasse baasi El Paso lähedal, aga meile ei anta selle ülelennu plaani. Veel enamgi: viimase saja miili sees teevad nad maskeerimismanöövri.»

«Ega te ometi usu, et need on bandiidid?»

«Põrgut, kindral, asi ei ole sugugi selles,» vastas Rutkowski tüdinud häälega. «Kas me peame kehtestatud korrast kinni või ei pea?»

Hardesty püüdis teda rahustada:

«Muidugi peame, Barney, kuid antud operatsiooni pärast te muretsete küll ilmaaegu. Te ju teate, et need on meie omad lennukid ja et nad tulevad Fort Braggist. Mina teie asemel ei teeks numbrit neist viimastest miilidest ja unustaksin kogu loo.»

«Kas te teate, mis pagana baas see seal kõrbes on?»

Hardesty vaikis hetke; siis vastas ta mõõdetud häältoonil, hoolega sõnu valides:

«Ärgem sellest parem rääkigem. Meie kõik teame, et on olemas vähem ja rohkem salajasi asju. Kas teile see meeldib või ei meeldi, kuid olukorraga tuleb leppida.»

«Te tahate öelda, et ma ei tohi neid asju teada?»

«Ma ei ole seda öelnud.»

«Jah, aga te mõtlesite just nimelt seda, kindral. Kui te säärast poliitikat ajate, siis on sel küll paha hais juures. Ma ei saa pimesi töötada!»

«Barney, mul on väga kahju,» ütles Hardesty, andes sellega mõista, et jutuajamine on lõppenud.

«Hästi,» vastas Rutkowski. «Nägemiseni.»

Ta surus sigarikoni vihaselt tuhatoosi. Tal oli hakanud palav, ehkki termomeeter teisel pool aknaklaasi näitas kõigest kuuskümmend seitse kraadi Fahrenheiti järgi. Ta kiskus frentši seljast ja nöörpis särgikrae lahti. Hardesty, kes oli saanud oma neljanda tärni vaid mõ-

ned kuud enne teda, kohtles teda nagu mõnd õpipoissi. Ta on tähtsuselt kolmas õhujõudude komandör, kuid Washington läheb temast mööda. Huvitav, kas teab sellest baasist ja nendest lendudest strateegilise lennuväe ülem Ted Daniel? Ta tahtis juba Danielile helistada, kuid mõtles ümber. Kui Daniel teab, on seda veelgi raskem taluda.

Tuhat ja tuline! Mõned tüübid kindral Scotti ümber on liiga palju huvitatud poliitikast ja rahvusvahelistest probleemidest, nad ei pööra küllalt tähelepanu relvastatud jõudude juhtimisele. Rutkowski läitis uue sigari ja seadis end mugavamalt pöördtooli istuma. Huvitav, miks oli Lyman ta teisipäeva õhtul ja kolmapäeva hommikul enda juurde kutsunud? Ka presidendi jutt oli kuidagi imelik olnud. Milleks oli presidendil vaja kutsuda teda Washingtoni, kui oleks võinud rääkida telefoni teel? Kui ta aga kohale oli lennanud, rääkis Lyman ääri-veeri, selle asemel et otse välja öelda, mis tal südamel oli. See keerutamine ei olnud sugugi Lymani moodi. Sellele vaatamata oli ta täitnud presidendi palve ja sondeerinud admiral Palmeri juures pinda. Nüüd aga, tont seda võtku, kinnitab president mingi salajase operatsiooni ja kustutab nimme asjasse pühendatud isikute nimekirjast õhukaitse ülema. Kas võib niiviisi kohelda inimest, — eriti siis, kui kõne all on tema tööga vahetult seotud asjad? Just nimelt, kordas ta endamisi: tema tööga vahetult seotud asjad.

Kui aga president võis temale salaja helistada, miks ei või siis tema helistada presidendile? Rutkowski ei sallinud kaudsete teede kasutamist, ta põlgas ohvitsere, kel ei jätkunud julgust pöörduda otse ülemuse poole. Kuid siin oli lugu teisiti. Nähtavasti oli Lyman määranud mingisugused salajased õppused ja otsustanud ise, kes nendest peab teadma. President on tsiviilinimene, ta vist lihtsalt ei taipa, mida see tähendab, kui mandri õhukaitsel ei lasta jälgida liiklemist õhuruumis. See on ju pagana ohtlik mäng. Ohtlik? Veelgi enam, see võib osutuda enesetapuks.

Rutkowski oli nüüd otsustanud. Ta võttis hargilt valge telefoni kuuldetoru — telefoni, mis ühendas teda vahetult Valge Maja kommutaatoriga. Õhukaitse üle-

maks oldud kahe aasta jooksul ei olnud ta seda telefoni kordagi kasutanud.

Valge Maja vastas viivitamatult.

«Palun presidenti,» lausus Rutkowski äkki rahulikuks muutudes. Presidendiga ühenduse saamiseks kulus vaid mõni sekund.

«Mis on, Barney?»

«Härra president, ma pöördun teie poole isikliku kaebusega, kuid minu arvates väga tähtsas asjas, sest muidu ei oleks ma teid tülitanud. Nagu ma meie viimasest jutuajamisest aru sain, tahate teie, et ma räägiksin avameelselt.»

«Jah, igatahes.»

«Asi on järgmine, härra president. Minu arvates oli see teil suur viga, kui te otsustasite läbi viia need õppused vägede ümberpaigutamisega õhu teel, minu komandopunkti aga jätsite kaitse kindlustamisest välja. Teise vea tegite minu arvates sellega, et rajasite kuskile kõrbesse lennuväljaga baasi, informeerimata mind.»

Saabus vaikus.

«Kas ei saaks üksikasjalisemalt, Barney?»

«Kuulen, söör. Mandri õhukaitsesüsteemi häirimatuks tööks peame olema informeeritud igast meie lennukist, raketist või mis tahes muust lennuaparaadist meie territooriumi kohal. Te varjate meie eest ühtainsat operatsiooni, ja kogu süsteem on häiritud.»

«Barney, laskumata selles asjas vaidlusesse, tahan ma küsida, kuidas te sellest teada saite?»

«Palun. Me nõuame valvekorraohvitseridelt, et nad teaksid kõik, mis toimub õhus. Kolmapäeva õhtul jälgis üks minu ohvitsere esimese grupi ülelendu. Lennukid liikusid El Paso suunas, pöördusid siis ootamatult loodesse ja kadusid raadiolokaatorite ekraanidelt. See ohvitser püüdis tavalisi kanaleid kaudu välja selgitada, mis lennukid need olid, kuid see ei läinud tal korda ja ta kandis täna päeval minule ette.»

«Te ütlesite: esimese grupi?» küsis president. «Kas te arvate, et neid oli veel?»

«Just nii, söör, nagu te kahtlemata isegi teate. Kolmkümmend transpordilennukit pidid sellesse neetud sala-

baasi saabuma homme kell seitse null-null (kell seitse hommikul). Pärast sain ma teada, et nad saabuvad sinna varem, nimelt täna kell kakskümmend kolm null-null.»

«Täna õhtul kell üksteist?»

«Jah, söör.»

«Üks hetk, Barney.» Kuuldetorus jäi kõik vaikseks ja Rutkowski taipas, et president kattis mikrofoni käega kinni. Ehk oli Lymanil selles asjas parajasti nõupidamine Scotti või kellegi teisega? Rutkowski keerutas oodates sõrmede vahel kustunud sigarit. Möödus mõni minut, enne kui ta jälle presidendi häält kuulis:

«Barney, asi on väga tõsine. See on seotud tähtsate sõjaväeliste küsimustega ja mul on vaja teie nõuannet. Kas te võiksite tulla veel kord siia, otse praegu?»

«Arvan, et võin. Kas telefoni teel ei saa asja joonde, söör?»

«Ei. Te peate isiklikult kohal olema.»

«Saan aru, härra president, aga kuidas jääb nende transpordilennukitega?»

«Barney, see ongi üks neist küsimustest, mida me tahame arutada. Millal te saate tulla?»

«Härra president, kui arvestada juurde sõit lennuväljale ja lennuväljalt linna, jõuan ma kohale kolme tunni pärast. Kas sellest aitab?»

«Aitab küll. Üks hetk veel, palun.» President vaikis uuesti, kuid seekord mitte kauaks.

«Barney, kiirus ei olegi nii tähtis kui saladuse hoidmine. Kas te ei saaks lennata üksi, ma tahtsin öelda — ilma piloodita?»

«Muidugi saan.» Kindral muigas. «Oma tunnid pean ma niikuinii õhus olema. Ma võin lennata mõnel hävitajal, kuid siis peab teel tankima. Andke mulle neli tundi.»

«Seda ei ole vähe. Kuid, Barney, peaasi, et tõepoolest mitte keegi sellest teada ei saaks. Palun ärge öelge kellelegi, kuhu te lähete. Kui te Andrewsis maandute, siis mõelge välja mingi isiklikku laadi ettekääne. Öelge näiteks, et tahate külastada haiget õde või kedagi omastest kuskil Marylandis. Ükskõik kus, ainult mitte Washingtonis. Siis võtke takso ja sõitke Valge Maja idasissekäigu

juurde. Valve ootab teid. Kas võiksite selga panna eririided?»

«Jah, söör.» Rutkowski hääles oli imestust, kuid president ei hakanud enam midagi seletama.

«Hüva, Barney, õhtuni,» ütles ta.

«Just nii, härra president.»

Rutkowski võttis toolikorjult frentši ja ajas selle hajameelselt selga.

«Tuhkagi ei saa aru,» pomises ta, kohendas kaelasidet ja lahkus kiirel sammul kabinetist.

Lyman pani toru käest ja pöördus toasolijate poole. Ta vaikis ligi minuti, vaadates kuhugi kaugusse. Ray Clark ei olnud veel kunagi näinud oma vana sõpra nii väsinuna, kurvana ja mahasurutuna. Christopher Todd vaatas Lymanit võidutseval ilmel, tema näos võis märgata kerget naeratustki. Casey, otse vastupidi, püüdis presidendile näkku mitte vaadata, ta pööras silmad päikesekiirtest säravale Washingtoni mälestusmärgile.

Linna kohal oli kuulda lennukimootori kauget müri-nat. Suure magnoolia tipust kostis läbi avatud akende tuppa linnulaulu. Toas valitses vaikus.

Lyman pani käed pintsakutasku ja surus huuled kokku. Kui ta rääkima hakkas, tundus tema hääl kõigile raugalikult vanana.

«Peab hakkama tegutsema juba täna õhtul,» ütles ta. «Aega on jäänud üsna vähe.»

«Härra president, me oleme teiega ühel meelel,» kinnitas Clark.

«Jumal, aita mul see aeg üle elada.» Näis, nagu poleks Lyman Clarki sõnu kuulnudki.

Todd tõstis häält, otsekui püüdes presidendi sünget meeleolu hajutada:

«Härra president, te tulete võitjaks. Te jääte peale, kui tegutsete kiiresti ja täpselt.»

Lyman naeratas kannatlikult ja kaastundlikult. Ta käis hääletute sammudega mööda vaipa.

«Chris, täna õhtul ei tule võitjaid. Lootkem, et riigis jääb püsima rahu.»

President raputas pead, otsekui ärgates sügavast unest, ja istus tugitooli.

«Hea küll,» ütles ta, «asugem asja juurde.»

«Nagu mulle näib,» elavnes Todd, «tuleb meil alustada kolmest punktist. Esiteks, te kutsute enda juurde Scotti ja tagandate ta ametist. Teiseks, saadate kõigile komandöridele oma allkirjaga telegrammi: teatate neile Scotti erruminekust ja keelate järgmiseks neljakümne kaheksaks tunniks kõik vägede ümberpaigutused ilma teie isikliku käsuta. Kolmandaks, saadate kindral Rutkowski baasi «Y» korraldusega see viivitamatult likvideerida.»

«Jiggs, teie arvamus?» President vaatas küsivalt Casey'le.

«Härra president, mind teeb rahutuks meile kõigile teada olev spetsiaalvahend, mis võimaldab kontrollida kogu maa televisioonivõrku,» ütles Casey. «Minu arvates peaks keegi viima teilt Mount Thunderisse kindral Garlockile kirja, mis keelaks tal ilma teie isikliku loata sekkuda tsiviil-televisioonijaamade töösse.»

«Ma ei usu, et peame Barney ilmtingimata New Mexicosse saatma,» ütles Lyman Toddile pärast minutilist järelemõtlemist. «Parem olgu ta siin. Sõjaväe sidesüsteemis on sadu peensusi ja ta võib meil aidata neis orienteeruda. Mina isegi ei tea, milles need peensused seisavad.»

«See on õige,» ütles Clark. «Mina teen ettepaneku, et Rutkowski keelaks neil lennukitel Fort Braggist välja lennata. Ta võib ähvardada neid sõjakohtuga, kui ta seda äärmist abinõu vajalikuks peab.»

«Loomulikult peab Barney'le kõik ära rääkima,» nõustus president. «Meie telefonikõne järgi otsustades tuleb teda vaevalt eriti veenda. Faktid paistavad nii selgesti silma, et keegi ei saa neid praegu ignoreerida.»

Casey silus oma lühikeseks pügatud juukseid.

«Härra president, ma ei tahaks kindralitest halba rääkida, kuid te tugevdate märksa oma positsiooni, kui vallandate ka kindral Hardesty ja määrate tema kohale kindral Rutkowski. Siis avaneb tal võimalus anda korraldusi tänu tema käes olevale võimule.»

«Jiggs, nii ma juba otsustasingi,» vastas Lyman. «Peale selle tuleb mul kõigest rahvale teatada.»

«Ainult mitte täna, Jordan,» hoiatas Clark. «Jätke see homseks. Pealegi ehmatab Frank Simon end kindlasti surnuks, kui kuuleb, et te vallandasite Scotti.»

«Vaene Frank,» ütles president, «sel nädalal ma ei hellitanud teda kuigi palju, eks ole?»

Casey oli ikka veel rahutu.

«Härra president, kui te lubate mul öelda, siis oli parem, kui te ise helistate Fort Braggi kindral Hastingsile ja annate käsu, et ükski neist lennukitest õhku ei tõuseks. Ma ei ole päris kindel, et ta kuuleb Rutkowski sõna.»

«Mina arvasin, et tingimusteta sõnakuulmine on sõjaväelaste peamine voorus,» tähendas Todd mürgiselt.

«See ongi nii, söör,» pahvatas Casey, «aga kui ülemusi ootamatult teistega asendatakse, siis muutub käskudele reageerimine. Igale ohvitserile tuleb anda veidi aega, et ta saaks muutustega kohaneda. Muidu ta ei ole veendunud, et käsklused, mida ta täidab, on seaduslikud. Pealegi kuulub Hastings armee koosseisu, Rutkowski aga lennuväkke ja nende väeliikide vahel on alati olnud konkurents. Kui aga käsu annab president, ei saa selle seaduslikkuses keegi kahelda.»

«Ma ei näe põhjust muretseda praegu selle neetud SIDERKO pärast,» lausus Clark. «Kui Broderick ei saa lennukeid, ei saa ta ka vägesid baasist välja.»

«Aga tal on juba kaksteist lennukit,» märkis Todd. «Te ju ise nägite, kui nad maandusid.»

«Ma arvan, et kui Barney tuleb, siis peame temaga selle üle nõu,» ütles Lyman. «Usun, et vägede väljavedu baasist ei toimu enne kesköödi.»

«Härra president, lubage mul teha veel üks ettepanek,» palus Casey.

«Olge lahke.»

«Ma arvan, et te peaksite helistama kõigile komandöridele, keda Scott loetles oma telegrammis «traavivõistluste» kohta Preaknessis. Öelge neile vaid, et häire jääb ära ja et nad peavad jääma oma kohtadele kuni edasiste korraldusteni.»

Clark hakkas naerma: «See rabab nad jalust. Ülemjuhataja teatab neile häire ärajätmisest, ehkki nad ei tohtinud teada, et see üldse plaanis oli.»

«Ma arvan, et Casey'l on seegi kord õigus,» ütles Lyman. «Chris, kas te märgite kõik üles?»

See küsimus oli küll ülearune. Rahulolevalt naeratav Todd tegi oma suurde kollasesse märkmikku asjalikke ülestähendusi.

«Nõndaks,» jätkas Lyman, «lõpuks jõuame hetkeni, millest ma lootsin, et see kunagi ei tule. Pean ütlema, et mul ei ole meie edusse vähimatki usku. Kardan, et samaspäeval võib kogu maa seista kodusõja lävel. Kujutage endale ette Scotti televiisorite ekraanidel.»

«See tuletab mulle meelde veel üht asja, mille Chris peaks kirja panema,» märkis Clark. «President peaks helistama RBC ringhäälingu peadirektorile ja paluma teda isikliku vastutuleku korras jätta ära MacPhersoni homne sõnavõtt.»

«Õigus,» nõustus Lyman.

Ta tõusis ja astus uuesti akna juurde. Tundus, nagu oleks ta oma kaasvestlejaist uuesti eraldunud. Ta laskis silmadel libiseda üle Ellipsi ja üle basseini Jeffersoni monumendi sammastikuni ja mõtles: see oli vist Jefferson, kes ütles: «Ma värisen oma maa pärast.» Nüüd saan ma aru, mida ta tahtis öelda. Kui meil oleks vandenõu kohta kirjalik tõendus, siis võiksin ma selle Scottile esitada ja sundida teda vaikselt erru minema. Ettekäändeks kõlbaksid lahkhelid lepingu suhtes, ja rahvas ei saaks kunagi millestki teada. Aga nüüd? Praeguses olukorras on meil eduks üks võimalus tuhandest. Ei Todd, ei Casey ega isegi mitte Clark ei saa sellest aru, ei või sellest aru saada. Aru saab sellest ainult president, aga president, see oled ju sina, Lyman, ja sul ei ole valikut. Küllalt, aitab enda ehtimisest targa vanakese sulgedega, Jordie. Asugem asja juurde.

Ta seisis ikka veel aknal, kui vali koputus uksele pani nad kõik võpatama. Kabinetti astus Esther Townsend.

«Andke andeks, härra president,» ütles ta. «All ootab keegi, kes nõuab kohest kokkusaamist teiega. Tema nimi on Henry Whitney.» Sekretäri hääl värahtas. «Ta on meie peakonsul Hispaanias.»

Reedel kell neli pärast lõunat

Henry Whitney oli juba kakskümmend aastat teenistuses olnud: erutusest oskas ta igas seltskonnas üle saada. Aga nüüd viibis ta kutsumata külalisena Ühendriikide presidendi kodus, kuhu ta oli tulnud kõigist instantsidest mööda minnes. Viimane asjaolu tegi talle kõige rohkem muret, kui ta miss Townsendi kannul võlvituḍ eesruumi läbis.

«President ootab teid selles toas.» Nende sõnadega lükkas miss Townsend lahti ühe ukse. «Härra president, see on mister Whitney.»

«Mul on hea meel teid näha,» ütles Jordan Lyman. Ta astus mõned sammud külalise poole ja ulatas tervituseks käe.

«Tere päevast, härra president.» Whitney ei olnud veel kohmetusest üle saanud. Tal oli piinlik, sest ülikond ja särgikrae olid tal kortsus, kingad puhastamata. Ta ei olnud saanud end korda seada: La Granjast oli ta hirmsa kiiruga kihutanud Madriidi lennujaama, et jõuda veel New Yorgi lennukile, New Yorgis aga oli sõitnud taksoga üle Long Islandi, et esimese lennukiga Washingtoni lennata. Ta oli vaevalt jõudnud silmi pesta ja lennujaamas elektriga habet ajada.

«Te tulete Pauli . . . Girardi asjus?» küsis Lyman kannatamatult.

«Jah, söör, mister Girardi asjus. Ma ei tea, millest alustada, söör. Vahest annan teile kõigepealt sellè . . .»

Ta asetas toolile oma nahkportfelli, avas lukud ja võtis välja kriimustatud hõbeportsigari.

«Vaadake, mis seal sees on, härra president.»

Lyman otse kiskus tal portsigari käest. Ta katsus seda avada, kuid murdis pöidlal küüne.

«Lubage, söör.» Whitney võttis taskunoa ja kangutas kaane lahti.

Nähtavale tuli kaks kokkupandud paberilehte, äärtel ja murdekohtadel pisut mustaks tõmbunud, kuid üldiselt heas korras.

Lyman luges läbi esimesed laused, heitis pilgu allkirjadele dokumendi lõpus . . .

«Istuge ometi,» ütles ta Whitney'le. «Andke andeks, ma loen selle läbi.»

Ta võttis prillid ja astus akna ligi. Lugenud lõpuni, vaatas ta veel kord üksikuid lauseid.

«Kas te lugesite ka?» küsis ta äkki.

«Jah, söör.» Whitney istus otsekui tardunult tugitoolis.

Lyman uudistas teda imestaval pilgul, nagu uudistatakse mõnd ootamatut heategijat. Tugitoolis istuv mees oli kujult silmapaistmatu, ruugete juuste ja peente näojoontega. Suured sinised silmad vaatasid süütult; see ei sobinud sugugi ta viibimisega säärasel momendil Valges Majas.

«Kas te mõistate, mis asi see on?» jätkas president.

«Mitte päriselt, söör. Võisin ainult kõrvutada üksikuid fakte. Kuid ma arvasin, et teil oleks tähtis . . . seda kätte saada, ja ma tõin selle siia.»

«Kas te pidasite kellegagi nõu selle dokumendi üle? Kas keegi nägi seda — saadik näiteks?»

«Ei, söör. Oleksin ehk pidanud seda tegema, aga ma ei teinud seda. Mitte keegi ei ole dokumenti näinud peale teie ja minu. Mulle näis, et see läkitus on rangelt isiklik. Olen täiesti kindel, et Hispaania politsei La Granjas ei olnud vaadanud, mis portsigaris sees on. Saadikul on minu siinviibimine teadmata. Väga võimalik, et mind otsitaksegi juba.»

«Saadik Lytle ei tea loost midagi?»

«Ei, söör. La Granjas — see on koht, kus lennuk hukkus — andis politseiülem minule üle kasti, kus olid sees õnnetuspaigal kokkukorjatud asjad. Seal polnud midagi väärtuslikku, ta andis mulle lihtsalt kõik, mis sealt leiti. Võtsin kasti oma autosse ja läksin lõunat sööma. Ma pidin veel õnnetuskohale tagasi sõitma, et uurijatega kokku saada. Kuid enne vaatasin, kas kastis ei ole isikuttõendavaid esemeid. Portsigari kaanel ei olnud mingit märki; ma avasin selle ja . . . ühesõnaga, lugesin

dokumendi läbi ja otsustasin, et see tuleb teile aegavilmata kätte toimetada.»

Lyman pani paberilehed kokku, asetas nad hoolega tagasi portsigari ja libistas selle tasku. Siis lükkas ta tooli otse külalise kõrvale ja istus.

«Mul on teile veel küsimusi, mister Whitney,» ütles ta, «kõigepealt Pauli kohta. Kas ta oli ... kas te nägite teda?»

«Ei, härra president. Põlemata jäid ainult nende hukkunute kehad, kes olid olnud lendurite kabiinis. Kõik teised põlesid ära.» Siis, näinud Lymani näoilmet, Whitney lisas: «Ma olen täiesti kindel, söör, et surm oli silmapilkne, nimelt kokkupõrke momendil.»

Lyman pööras näo ära. Millegipärast tuli talle nüüd meelde, kuidas Girard uue presidendi ametisseastumise puhul korraldatud pidustustel välja nägi. Ta oli nii naljakas oma suure pea ja laenatud läikiva torukübaraga! Nad mõlemad heitsid selle üle nalja. Paul ise leidis tookord, et ta on nende karikatuuride nägu, mis kujutavad kuivseaduse ja puritaanliku eluviisi kaitsjaid ... Nüüd aga Pauli enam ei olnud ...

Lymanil oli tunne nagu vanadel inimestel, kui nad hommikulehest surmakuulutusi loevad: ta tundis, kuidas kaob elu.

«Kindlasti hoidis ta seda portsigari katastroofi momendil käes,» märkis Whitney.

«Jaa, küllap ta tahtis seda päästa,» lisas õige tasa Lyman. «Me olime väga lähedased sõbrad, mister Whitney.»

«Tunnen teile kaasa, härra president.»

Lyman sundis end tagasi tulema küsitluse juurde.

«Niisiis te ei pühendanud loosse saadik Lytle'it?»

«Ei, söör.» Whitney sinised silmad vaatasid Lymanile pilgutamata vastu, ta hääl kõlas kindlalt. «Lugenud dokumendi läbi, jätsin kasti ülejäänud asjadega lennukompanii esindaja kätte, sõitsin Madriidi ja lendasin sealt esimese lennukiga Ühendriikidesse. Mul ei olnud isegi puhast särki kaasas.»

Peakonsuli viimase märkuse peale lõi Lyman vaid käega.

«Endastki mõista ei ole ma tänavu üheltki riigidepartemangu ametnikult tähtsamat dokumenti saanud kui see,» ütles president. «Te talitasite õigesti, mister Whitney. On vist ülearune manitseda, et te loetust mitte kellelegi ei hingaks ...»

«Mõistan, söör.»

«... ja dokumendi olemasolust mitte kunagi, ka mitte vihjamisi ei räägiks.»

«Kindlasti mitte, söör.»

«Ma rõhutan: mitte kunagi.»

«Kuulen, söör.»

«Annate mulle ausõna, mister Whitney?»

«Muidugi, söör.»

Lyman patsutas taskut, kus oli portsigar, ja jätkas aeglaselt: «Midagi säärast ei ole meie maal kunagi olnud. Arusaadavalt ei taha ma lubada, et see juhtuks. Niisama tähtis on teha nii, et ükski ei võiks isegi oletada selle võimalikkust. Ma tänan teid. Nüüd on mul luotust kõik joonde ajada, seda lugu suure kella külge riputamata.»

«Ma mõistan, söör.»

«Hüva!» ütles Lyman naeratades. «Mister Whitney, ma arvan, et teile avanevad teenistuses üpris head väljavaated ...»

«Olen teile väga tänulik, härra president.»

Whitney tõusis püsti: ta nägi, et president oli oma küsimustega lõpule jõudnud. Lyman uuris tähelepanelikult diplomaadi peeni näojooni, püüdes avastada neis mõnd reageeringut sellele ebaharilikule jutuajamisele. Kuid peakonsuli nägu ei reetnud midagi. Ta ootas viisakalt, mis presidendil veel öelda oli.

«Te peate nüüd õigustama end riigidepartemangu ees,» jätkas Lyman. «Mõelge välja mõni sobiv lugu, ja kui teil tuleb pahandusi, siis helistage miss Townsendile. Ta oskab oivaliselt hädast välja aidata. Kuidas te muide tema peale sattusite?»

«Valges Majas teadsin ma õieti vaid kaht nime, teie omast muidugi rääkimata: Frank Simon ja Esther Townsend. Antud olukorras pidasin õigeks pöörduda miss Townsendi poole. Kulus aega, enne kui ma temani jõudsin.»

«Tubli! Minge nüüd magama ja unustage see lugu.»

«Jah, söör. On see kõik, söör?»

«Kõik, ja veel kord palju tänu.»

Lyman saatis Whitney liftini, ootas, kuni kabiin liikuma hakkas ja läks kiirel sammul tagasi kabinetti, selle ust hooga lahti paisates.

«Tehke viskipudel lahti!» hüüdis ta triumfeerivalt. «Mina teen välja.»

Todd vahtis imestades presidenti, kes esimest korda tasakaalu oli kaotanud.

«Taevane jumal! Kas ta tõesti tõi selle? . . .»

Lyman võttis taskust portsigari ja tõstis selle kõrgele.

«Siin see on,» ütles ta, pärast kõiki neid päevi esimest korda rõõmsalt naeratades. «Nüüd võiks juba öelda, et oht on möödas. Tänu tublile Whitneyle . . . . ja ka Paulile,» lisas ta üsna tasa.

«Noh, härra president,» sõnas Clark pead vangutades, «näib tõepoolest, et olete õnneseen, pagan võtku.»

«Kas seal on kõik, mis te vajate?» päris kannatamatult Casey. «Ma mõtlen toda paberit.»

«Ma pole ealeski säärast alatust lugenud,» ütles Lyman. «Sellest piisab, et sundida kindral Scotti lahkumisavaldust kirjutama.»

Lyman oleks tahtnud minna Ray Clarkiga kõrvaltuppa ja lugeda seal hoolega läbi kogu dokumendi, lause lauselt. Formaalsus aga nõudis, et rahandusminister dokumendiga esimesena tutvuks.

«Lugege, Chris,» ütles president. «Siis loevad teised.»

Hõbeportsigar avanes nüüd märksa kergemalt. President võttis paberi välja ja ulatas Toddile. Kuni minister luges, pakkus president teistele sõnatu žestiga mõned lonksud võtta. Clark tegi tõrjuva käeliigutuse. Lugemisse süvenenud Todd võttis klaasi, tõstmata silmi paberilt. President lõi naeratades klaasid kokku Casey'ga.

Todd luges dokumendi kaks korda aeglaselt läbi.

«Olen teiega päri, härra president,» ütles ta. «Minulgi ei ole veel kunagi juhust olnud sääraseid nurjatusi lugeda. See dokument iseloomustab muide ka Barnswelli. Teda ei või tõesti mitte usaldada. Küll on hea, et me talle ei helistanud.»

Jätkuvas vaikuses luges dokumendi läbi Clark. Nüüd

jõudis kätte Casey järjekord, aga ta raputas keeldumise märgiks pead.

«Kui te lubate, söör, jätan mina selle lugemata. Minule aitab teadmisest, et vajalikud asjad on seal sees, mis ma neist enam loen . . . Kui keegi mult pärima hakkab, võin öelda, et mul ei ole dokumendist aimu.»

«Jiggs,» ütles president muheldes, «ehk on tol New Yorgi stsenaristil siiski õigus: näib, nagu oleks teil tahtmist erapooletuks jääda.»

«Söör, ma olen ikka veel merejalaväelane. Kui ma kaela veel rohkem õieli ajan, võin ma muutuda kaelkirjakuks.»

Toas nii kaua valitsenud pinge hakkas otsekohe langema. Kõik neli meest tundsid suurt kergendust. Clark jutustas uue poliitilise anekdoodi Georgia oludest. Lyman tuletas meelde, kuidas Ohio osariigi kuberneri-valimiste eelõhtul üks vastaskandidaadi nõuandjaid helistas eksikombel temale, Lymanile, ja sai talt instruktsiooni, mis kogu vastasleeri segi paiskas. Isegi Todd sattus hoogu ja jutustas, kuidas ta kord regatil esikohast ilma jäi, sest mingid naljahambad olid peitnud tema paati kergemeelse eluviisiga naisolevuse.

Todd oli aga ka esimene, kes uuesti tõsiseks muutus.

«Mis me nüüd teeme?» küsis ta.

«Ma otsustasin juba, Chris,» ütles Lyman kõhklematult. «Õhtul helistan Scottile ja ütlen talle, et tahan siiski Mount Thunderi sõita. Kutsun ta siia minule olukorda tutvustama. Me vestleme pisut ja ta kirjutab lahkumisavalduse.»

«Kas see ei kõla teil liiga lihtsalt?» kahtles Todd. «Kuidas te mõtlete sundida teda erru minema?»

«Palun talt selgitust kogu selle loo kohta: SIDERKO küsimus, Ray kinnipidamine, Hendersoni äraviimine, šifreeritud telegramm, kus määrati tegelikult kindlaks sõjaväelise pöörde daatum.»

Todd ja Clark reageerisid elavalt:

«Kuidas jääb aga tuludedeklaratsiooniga?» küsis Todd.

«. . . Ja Girardi dokumendiga?» lisas Clark.

«Miss Segnieri tuludedeklaratsioon ei tule kõne alla,»

vastas Lyman. «Ma juba ütlesin seda ja kordan veel. See on Scotti eraasi.»

Ta kõlistas klaasi, mis tal käes oli, ja jätkas otsekui endamisi:

«Mis puutub Barnswelli seletusse, siis on seda parem, mida vähem sellest juttu tuleb. Kui ma Pauli dokumendi käiku lasen, saab Scott selle olemasolust teada ja meil on edaspidi hulga raskem seda salajas hoida. Enne lepingu jõustumist peame veel pagana palju tööd tegema, ja ülearused takistused, ülearune saast, näiteks jutud sellest sõjaväelaste vandenõust, ei ole põrmugi soovitavad.» President vaikis viivu, peatas siis pilgu Clarkil ja jätkas: «Rahvas arvab vist koos minuga, et meie maal ei saa olla asju nagu need, millest räägitakse Girardi dokumendis. Te kõik teate, kuidas ma suhtun poliitikameestesse, kes on võimelised valetama. Kuid võite olla kindlad: minagi valetan südamerahuga, et aga rahvas kunagi teada ei saaks, kui räpased asjad kavatsusel on olnud.»

«Kuid pagana pihta, milleks kogu see jaht dokumendi ümber, kui te seda käiku lasta ei taha?» hüüdis Clark. «Miks me siis kargleme nagu kitsed kapsaaias?»

«See dokument on mul igaks juhuks, Ray,» ütles Lyman naeratades. «Mul on palju kindlam tunne, kui see mul taskus on.»

«Aga kui Scott kõik maha salgab?» küsis Todd. «Kui ta ütleb, et tal ei ole vandenõuga midagi tegemist?»

«Eks me siis näe,» ütles kangekaelselt Lyman.

«Noh, teate,» ütles kahtlevalt Clark, «kui teil õnnestub niiviisi võitjaks tulla, siis on see lausa ime. Tõtt öeldes arvan mina, et meil peab olema varuks midagi tõhusamat.»

«Jah, kindlasti,» kinnitas Lyman. «Esiteks peab Barney Rutkowski transpordilennukid Fort Braggis kinni. Teiseks antakse armee juhtkonnale teada, et kavatsetud üldhäire jääb ära.»

Helises telefon. Lyman võttis toru hargilt.

«Hüva, Art,» ütles ta viivu pärast helistajale. «Jätkake samas vaimus.» Ja, pöördudes toasolijate poole, lisas selgituseks: «Corwin teatab, et Prentice, Riley ja

Hardesty on just praegu lahkunud majast nr. 6. Nad on kogu päeva istunud Scotti juures.»

Todd surus peopesad kokku.

«Küll oleks tore, kui saaks nende kõnelusi lindile võtta! Nad aimavad nüüd, et oleme informeeritud. Ei tea, mida mina küll Scotti asemel teeksin?»

«Seda võib kergesti arvata,» vastas Casey, kibedus hääles. «Kuivõrd ta kontrollib kogu sõjaväe raadiosidet ja televisioonivõrkude tsentraalset kommutaatorit, arvab ta võivat oodata. Ta usub, et ta väed tuuakse kohale täna õhtul, ta on kindel, et presidendi blokeerimine on tal korda läinud.»

«Tead, vennas,» ütles Clark oma lõunaosariikide hääldusega, «kui ma kunagi siia majja kolin, võtan ma sinu kaasa.»

«Nagu käsite, senaator!» Naljatlev meeleolu haaras ka Casey't. Vist oli Lymani enesekindlus nakatanud neid kõiki.

«Kui ma kindral Scotti liiga kõrgelt ei hinda,» ütles Todd, «on ta vist analüüsinud presidendi iseloomu ja leidnud, et president ei hakka tema vastu avalikult tegutsema; mis aga puutub salaja tegutsemisse, siis usub kindral, et on võtnud meilt selleks kõik võimalused.»

«Olen teiega meeleldi nõus,» märkis Clark, «eriti veel kui arvesse võtta toda Gallupi instituudi õnnetut ankeeti avaliku arvamuse kohta. Scott võib loota, et mees, kelle selja taga on kõigest 29 protsenti rahvast, ei suuda talle kuigi tõhusalt vastu panna.»

«Andke aga julgesti pihta, härrased,» naeris Lyman, «rääkige nii, nagu polekski mind kuulamas.»

Todd vaatas teda tõsise ilmega.

«Kas te ikka tahate öelda Rutkowskile, mis teoksil on?» küsis ta.

«Tuleb vist öelda küll,» vastas Lyman. «Minu meelest on tal peaaegu kõik juba selge.»

President võttis hargilt kuuldetoru.

«Esther,» ütles ta, «ühendage mind, palun, kindral Scottiga. Ta on vist praegu kodus, Fort Myeris.» Lyman kattis mikrofoni käega kinni. «Ray, võtke teine kuuldetoru, ma tahan, et te pealt kuulaksite.»

Ei möödunud minutitki, kui ühendus oli juba käes.

«Kindral, siin räägib president,» sõnas Lyman. «Ma mõtlesin jälle ümber. Ma ei sõida homme kalale, vaid asun täitma oma ametikohuseid.»

«Väga hea, härra president,» vastas Scott. «Mul on selle üle hea meel.»

«Ma arvasingi, et te sellega rahule jääte,» jätkas Lyman sõnu hoolega kaaludes. «Nii ongi vist kindlam. Ma mõtlesin, et niisugusel momendil on parem, kui me teineteisega tihedalt sidet peame.»

«Jah, söör.»

«Ma tahan olla kõigega kursis. Enne kui te teele asute, et komandopunkti sõita, informeerige mind, palun, lühidalt meie vägede dislokatsioonist meie mandril ja ka välismaal.»

«See on hea mõte, söör. Homme hommikul saadan teie käsutusse ühe ohvitseri meie ühendatud staabist.»

«Ma eelistaksin, et te tuleksite ise, kui teil midagi selle vastu ei ole.»

«Jah, söör, aga ma tahaksin homme õige vara teele asuda, et kohapeal kõik üle vaadata . . . .»

«Ega ma hommikut mõelnudki, mõtlesin tänast õhtut.»

«Tänast õhtut? Ma mõistan.»

«Jaa, tänast õhtut, kindral. Tulge, palun, ise siia, kui teil midagi vastu ei ole; kas kell kaheksa sobib teile?»

«Jah, söör, sobib küll.»

«Hüva, ootan teid kell kaheksa üleval kabinetis. Käskige sõita kõrvalsissekäigu ette ja tulge üles.»

«Hea küll, härra president. Ma tulen.»

Lyman pani toru ära, Clark samuti.

«Noh, mis te kostate, Ray?» küsis Lyman.

«Häälest üksi on mulje saamiseks vähe,» vastas Clark pead vangutades. «Selge on igatahes, et see poiss on kõva pähkel.»

Lyman vaatas käekella ja pöördus Toddi ning Casey poole:

«Kell on praegu veerand kuus. Tulge, palun, mõlemad siia kell pool kaheksa. Ray ja mina jääme siiasamasse Barney saabumist ootama.»

President saatis nad ukseni, vajus siis suurde, kollase nahaga kaetud tugitooli ja, sõlminud lahti kingapaelad, võttis jalad lahti. Clark silmitses tema sokkides jalgu ja vangutas kurvalt pead:

«Tänu taevale ei saanud ükski fotomees valimiskampaania ajal su jalgu pildistada, muidu oleks meil mõndagi pahandust olnud.»

Lyman naeratas. Siis ütles ta väga tõsiselt:

«Ray, ma olen uhke su üle. Kui tore, et sa New Mexicos need kaks pudelit viskit väljakäiku valasid.»

«Erakorralised asjaolud,» urises Clark. «See-eest viskasin hinge alla pool pinti El Pasosse lennates.»

Lyman kummardus ettepoole ja toetas küünarnukid põlvedele. Prille sangapidi keerutades mõtles ta valjusti, mida edasi teha. Mõlemad sõbrad arutasid üksikasjaliselt eelseisvat kohtumist Scottiga. Clark esitas oma kaalutlused, president sorteeris neid mõttes, kiitis heaks või lükkas tagasi. Kuidas Scott küll käituma hakkab?

Nad olid juba kaalunud kõiki võimalikke variante, kui Esther teatas kindral Rutkowski kohalejõudmisest.

«Tulgu aga siia,» ütles Lyman ja pani kingad jalga.

Erariides oli Rutkowski pigem barmeni kui nelja tärniga kindrali nägu. Seljas oli tal pintsak ja ilma lipsuta, kuid kinninööbitud kraega spordisärk. Ta oli lüheldast kasvu ja paksuvõitu, valgetverd, massiivse lõualuuga. Näis, et ta ei ole saledale, rühikale Scottile kuigi võrdne vastane. See mulje aga hajus niipea, kui ta kõnelema hakkas. Tal oli võimukas komandörihääl.

«Härra president,» ütles ta, «näib, et mul on õigus saada erilist autasu; ma tulin kohale kolme tunni ja seitsmeteistkümne minutiga.»

Lyman ulatas talle käe:

«Te tunnete ju Georgia senaatorit Raymond Clarki?»

«Muidugi,» vastas Rutkowski, «mul on sageli tulnud tema komisjonis sõna võtta, — nii tema ajal kui ka varem.»

«Kuulge, Barney, ma tean, et teile meeldib ajada otsejuttu. Senaator oli umbes 36 tundi vahi all sellessamas salajases New Mexico baasis, mis teile nii palju muret valmistab.»

«Mis? Mis te ütlesite?» küsis Rutkowski üllatunult. Tuletikk tema käes kustus, ta pidi sigari teise tikuga läitma.

«Ütlen rohkemgi,» jätkas Lyman. «See baas organiseeriti mitu kuud tagasi, mina aga sain selle olemasolust teada alles esmaspäeva õhtul.»

President selgitas kindralile lühidalt olukorda; ta jättis ära üksikuid detaile, kuid ütles kõik vajaliku, mille alusel maismaa õhukaitse ülem võis endale kogu loost pilti luua. Kui ta lõpetas, istus Rutkowski sõnatult sigarisuitsu pilve keskel.

«Mida te saate teha selle loo likvideerimiseks, kui ma nimetan teid täna õhtul õhujõudude staabiülemaks — muidugi tingimusel, et Hardesty erru läheb?» küsis Lyman.

«Igal juhul saan kindlasti keelata lennukite startimise Pope'ist.» Rutkowski vaatas kella ja jätkas: «Kui nad tahavad jõuda New Mexicosse kell kakskümmend kolm null null kohaliku aja järgi, siis peavad nad startima Pope'ist ida aja järgi umbes sellelsamal ajal.»

«Seega meie aja järgi õhtul kell üksteist, eks ju?»

«Täpselt, söör.» Rutkowski naeratas. «Igatahes on teil aega napilt. Aga ärge meelt heitke. Isegi siis, kui lennukid New Mexicosse jõuavad, kulub neil vähemalt üks tund väeosa pealevõtmiseks.»

«Kas te olete nõus staabiülema kohale asuma?»

Rutkowski naeratas jälle.

«Ma täidan kõiki ülemjuhataja korraldusi. Õigupoolest ei ole kogu see ülesanne sugugi raske. Kui te Scotti ja Hardesty erru saadate, ei kulu kõigeks muuks rohkem aega kui pool tundi.»

«Jah, aga baas «Y» on vist välismaailmaga ühendatud üheainsa telefoniliini kaudu, mille teises otsas on mingi salajane kommutaator kas Scotti kabinetis või kuskil mujal Pentagonis.»

«Jätke see minu hooleks,» ütles Rutkowski. «Andke mulle ainult täna õhtuks paar väledat poissi, kes mu ülesanded täidaksid.»

Clark vaatas kindralit imestades.

«Näib, et see lugu ei üllata teid, kindral?» ütles ta. «Kas see kõik ei avaldanud teile rabavat muljet?»

«Siia lennates kaalusin ma mitmeid fakte, senaator. Kõigi arvates ei ole säärased asjad meil võimalikud; seda arvasin minagi. Nüüd aga mõistan, et see arvamus on ekslik. Teatud tingimustes võib sääraseid asju juhtuda igal pool. Ja ma pean ütlema teile, et Teisest maailmasõjast saadik etendavad sõjaväelased Ühendriikides üleliiga suurt osa. Ärge ainult mu sõnu Senatis tsiteerige.»

Rutkowski naeris oma laia, avalat naeru.

«Oleksin pidanud seda ammugi teadma,» lisas ta, «olen ju ise ka nende hulgast.»

Lyman võttis prillid eest ja jäi mõtlema, prillisang suus.

«Teil on vist sulaõigus,» ütles ta, «mina ise ei ole küll kunagi sellele mõttele tulnud. Täiesti õige: Ühendriikides pole kunagi olnud nii ulatuslikku, nii kauakestvat militariseerimist kui praegu. Aga te seisukoht rabab mind siiski, Barney.»

Rutkowski laiutas käsi otsekui märgiks, et tal enam midagi juurde lisada ei ole.

«Ehk saate täna õhtul mõnd selgitust kindral Scottilt, minu bossilt, — andke mulle see väljendus andeks.»

«Kui ta ainult saaks selgitust anda,» lausus Lyman sügava kurbusega hääles, «kui ta ainult saaks!»

Palunud Clarki oodata, juhatas Lyman kindrali külaliste tubadesse maja kolmandal korrusel. Ta helistas kööki, käskis tuua Rutkowskile lõunasöögi ja ütles talle, et võib puhata kella poole kaheksani.

Kui president kabinetti tagasi jõudis, ootas teda seal — peale Clarki — Esther Townsend.

«Üks kiire asi, härra president,» ütles ta Lymanile toimikut ulatades. «Teil tuleb otsustada sotsiaalkindlustuse seaduse eelnõu küsimus, mille tähtaeg on täna.»

Lyman võttis dokumendid ja hakkas neid hajameelselt lehitsema. Tal oli raske sundida end tagasi tulema tavaliste asjatoimetuste juurde.

«Ma ei ole ju veel rääkinud Tom Burtoniga,» lausus ta mõtlikult. «Aga mis öeldi Eelarvebüroos?» küsis ta siis äkki elavnedes.

«Eelarvebüroo arvamus on seal juures, härra

president,» vastas Esther. «Büroo üldiselt pooldab seda projekti, kuid jätab mõned punktid lahtiseks.»

«Hea küll,» ütles Lyman dokumentide kohale kummardudes. «Need punktid võib Eelarvebüroo Tomiga ja ta kaastöölistega läbi arutada.»

President andis allkirja, Esther korjas paberid kokku ja lahkus.

«Ray, meil tuleb üks raske õhtu. Läki lõunasöögi ootel ujuma!» ütles Lyman.

«Hea meelega, Jordie.»

Mõne minuti pärast sulistasid mõlemad sõbrad basseinis, mille juba president Roosevelt oli maja keldrikorrusele käskinud ehitada. Clark puristas vaala kombel, ujus vee all ja demonstreeris «Lymani krooli», nagu ta seda nimetas: sõudis veepinnal vaid kergelt kätega ja tegi samal ajal vee all jalgadega võimsaid äratõukeid. President ujus ühtlast, rahulikku brassi. Nad puhkasid hetke, vee juurdevoolutorust kinni hoides.

«Kuule, Ray,» ütles Lyman, «ma tahaksin, et Scottiga kohtumise ajal istuksid sa kõrvaltoas. Ehk läheb mul abi tarvis.»

«Jordie,» vastas Clark, «sa ju tead, et ma olen alati sinu kõrval.»

Reede õhtul kell kaheksa

President kontrollis veel kord, kas kõik on korras. Kohvilaual sigarikarbi taga seisis paberileht, millele Chris Todd oli oma peene ning selge käekirjaga märkinud kakskümmend nummerdatud punkti. Leht oli asetatud selliselt, et seda polnud näha kohalt, kus pidi istuma kindral Scott. Lymani kuuetaskus oli portsigar ja selle sees kokkumurtud dokument. Kirjutuslaua ühes kaugemas sahtlis oli Millicent Segnieri tuludedeklaratsioon: Todd oli siiski veennud seda varuks jätma, kuigi president oli kategooriliselt vastu vaielnud.

Lyman seisis aknaavas ja ootas. Õhtu oli vaikne, tänavaliiklus oli juba vaibumas. Taamal vilkusid videvikus ärilinnaosa tuled. Alt kostis purskkaevu tasast sulinat. Trimmer vallatles murul: teda oli selleks õhtuks kabinetist pagendatud.

President sundis end olema rahulik, kuid ei saanud närvipingest lahti. Õlad ja kael olid kuidagi kanged ja ta eelistas ennem seista kui istuda. Kuigi ta oli piirdunud kerge lõunaga ja joonud vaid kaks klaasi piima, tundis ta maos ebamäärast raskust.

Valge Maja edelavärava ette sõitis must limusiin. Värav avati ja sõiduk veeres edasi mööda kruusatatud teed. Lyman lahkus kiiruga aknaavast, võttis diivanilaualt raamatu ja istus tugitooli. Külalise tulekul pidi ju olema sundimatus poosis. Jälle pidi president — nagu ikka ja alati — otsustaval hetkel olema üksi. See oli paratamatu.

Pärast einet olid Lymani abimehed mitmele poole laiali läinud. Kindral Rutkowski ja kolonel Casey olid sõitnud ära raadiotelefoniga varustatud autos. Nad pidid ootama Pentagoni parkimisplatsil Estheri märgu-

annet, et kindral Scott on jõudnud Valgesse Majja. Siis pidid nad minema staabiülemate komitee keskseese komandopunkti.

Todd istus all, valitsuse istungisaalis telefoni juures. Ütlemata selle kohta sõnagi presidendile ja teistele, oli ta käskinud tulla oma otse Valge Maja vastas asuvasse ministeeriumi narkomaaniavastase võitluse ja alkoholimaksu agentidel, kes allusid temale kui rahandusministrile. Rohkem kui kolmkümmend agenti tungles ministeeriumi ooteruumis, jõi kohvi ja mängis kaarte, suutmata mõista, milleks neid siia vaja oli. Nende ülemused olid nad Toddi käsul kiireimas korras kohale kutsunud.

Ray Clark istus presidendi kabineti kõrval olevas toas, jalad diivani peal, ja uuris hoolega Ühendriikide konstitutsiooni kommenteeritud väljaannet. See oli töö, mida ta õigusteaduskonna lõpetamisest saadik polnud teinud.

Art Corwin oli pannud kakskümmend neli salateenistuse agenti valvama mitmele poole Valgesse Majja ja selle parki. Ta oli öelnud neile, et president otsustab võib-olla veel samal õhtul sõita Sinijärvele või Fort Davidisse, ja nad peavad presidendi saatjatena valmis olema kiiresti ära sõitma mis tahes suunas... Corwin ise asus valvama presidendi kabineti ukse ette teisel korrusel. Tema vastas istus, kõhn portfell põlvede vahel, alaline *warrant officer*. Suure võlvitud eesruumi läänepoolses otsas, kus toolid ja diivanid olid grupeeritud nagu perekondlikus võõrastetoas, istusid Corwini kaks vanemat abilist Valge Maja kaitsesalgast.

Kindral James Mattoon Scott astus liftist välja täpselt kell 19.59. Helepruun õhujõudude munder, neli läikivat hõbetärni kummalgi õlal, sobis laitmatult tema rühika koguga; rinda ehtis kuus rida ordenipaelu. Tumedad, vaevalt hallisegused juuksed olid hoolikalt kammitud; meeldiv naeratus pehmendas karmi suujoont, kui ta Corwinile ja *warrant officer*'ile tervituseks pead noogutas.

«Tere õhtust,» ütles ta.

Corwin teretas viisakalt vastu ja lükkas lahti kabinetiukse.

Scott astus julgel sammul tuppa. Ta naeratas enesekindlalt, kui Lyman raamatu kõrvale pani ja talle vastu tuli.

Ta tahab algusest peale jämedat otsa enda kätte saada, mõtles Lyman: pea vastu, Jordie, selle mehega pole nalja.

Käeliigutusega pakkus Lyman külalisele istet diivanil ja istus ise tagasi tugitooli. Nad olid nüüd toas kahekesi. Avatud akna kaudu valgus tuppa mahedat kevadõhku; eemalt kostis möödasõitvate autode sahinat asfaldil.

Scottil olid kaasas aktikaaned märgiga «Täiesti salajane». Ta asetas need diivanilauale ja hakkas paelu lahti sõlmima.

«Ärge nähke vaeva, kindral,» ütles Lyman. «Neid andmeid meil täna vaja ei lähe. Homne üldhäire jääb ära.»

Scott vaatas üles. Ta nägu ei väljendanud imestust ega viha, isegi mitte uudishimu. Ta vaatas presidendile otse silmi ja president mõistis, et heitlus tuleb pikk ja raske.

«Andke andeks, härra president,» ütles Scott, «kas te tahate häirekäsku tühistada?»

«Jah, tahan.»

«Aga miks, kui küsida tohib?»

«Viimase paari päeva jooksul on mõned faktid köitnud mu tähelepanu, kindral.» Lyman vaatas Scottile kindla pilguga otsa ja sundis end silmi mitte langetama. «Üksikasjadesse laskumata ütlen teile otseteed: ma nõuan teilt juba täna õhtul lahkumisavaldust ning samuti kindral Hardestylt, kindral Riley'lt ja kindral Dieffenbachilt.»

Peened kortsud Scotti silmade ümber tihenesid. Ta vaatas presidenti üksisilmi, ja vaikus muutus otse füüsiliselt tajutavaks.

«Te teete vist nalja, härra president, või olete arust ära,» ütles Scott üsna tasa. «Mul pole mingit põhjust vabatahtlikult lahkuda tegevväe koosseisust, — vähemalt nii kaua mitte, kuni ma pole saanud seletust selle ebatavalise nõudmise kohta.»

Lyman otsis pilguga sigarikarbi taga olevat märkmikulehte.

«Ma lootsin, et me saame läbi ilma liigsete seletusteta, kindral. Mis kasu on rääkida teile asju, mida te ise teate?»

«Aga ma leian, et jutt on kõige vähemalt imelik.» Lyman ohkas.

«Mulle sai teatavaks, kindral,» alustas ta, «et te kulutasite ilma minu nõusolekuta suuri summasid staabiülemate komitee erakorralisest fondist, et organiseerida üht baasi ja valmistada ette spetsiaalset väeosa, mille otstarvet ja olemasolu te varjasite nii minu kui ka Eelarvebüroo vastutavate töötajate ja kongressiliikmete eest. See on ilmne seaduserikkumine.»

«Missugust väeosa te mõtlete, härra president?»

«Tema lühendatud nimetus on SIDERKO. Lahtišifreeritult on see nähtavasti Sidesüsteemide Erikontroll.»

Scott naeratas otsekui kergendustundega ja seadis end diivanil mugavamalt istuma. Siis hakkas ta rääkima rahustaval toonil, nagu räägitakse ärahirmutatud lapsega:

«Ma kardan, et mälu teid petab, härra president. Te ju andsite mulle suusõnalise nõusoleku selle baasi ja väeosa organiseerimiseks. Võib-olla ei pannud te seda tähele, sest tol päeval, nagu mul meeles on, kaalusime mitmeid teisigi küsimusi. Ma arvasin, et te ise informeerite Eelarvebüroo juhatajat.»

«Mis kuupäeval see nõupidamine toimus, kindral?» Lyman hoidis vaevu tagasi pulbitsevat viha, kuid püüdis rääkida niisama rahulikult kui Scott.

«Ma ei mäleta seda täpselt, härra president. Vist oli see möödunud sügisel, novembri lõpul, teie kabinetis alumisel korrusel.»

«Kas nõupidamise aeg ja arutusel olnud küsimused on teil kuskil üles märgitud?»

«Muidugi. Andmed on mul töö juures. Kui soovite täpsustada, võin kohe Pentagonis ära käia ja nad siia tuua.»

«Ei ole vaja, kindral.»

«Sellel pole muidugi tähtsust,» märkis hooletult Scott. «Nõupidamisel viibis minu adjutant, kolonel

Murdock. Ta võib kinnitada mu sõnu nõupidamise aja ning arutatud küsimuste kohta.»

Vaata aga vaata, mõtles president, sul on isegi tunnistaja olemas su sõnade kinnitamiseks. Ei tea, kas on asja, mis sind ka rööpast välja viib?

«Mis puutub Kongressi informeerimisse,» jätkas Scott, «siis on sidesüsteemide kaitse sedavõrd delikaatne asi, et me pidasime paremaks seda Kongressi komisjonidega mitte kaaluda.»

«Küll aga kaalusite seda senaator Prentice'iga,» pareeris Lyman. «Sel nädalal arutasite temaga mitmeidki asju, ja mitmes kohas.»

Presidendi sõnad ei avaldanud Scottile kuigi palju mõju. Ta ainult kergitas end sirgemalt istuma ja võttis mõlema käega lauaservast kinni. Lyman nägi, et sõrmeküüned läksid tal sellest kramplikust haardest valgeks, nagu oleks ta tahtnud lauaplaadi küljest tükki ära murda.

«SIDERKO'st ei tea senaator Prentice kõige vähematki,» kostis kindral.

«Senaator Raymond Clark külastas kesknädalal seda baasi ja tal oli seal Prentice'iga telefonikõne. Prentice ütles talle, et relvastatud jõudude komitee on baasi olemasolust hästi teadlik.»

Scott kehitas õlgu.

«Mul polnud aimu, et senaator Clark baasis käis. Mis aga puutub lahkhelidesse kongressiliikmete vahel, siis pean ütlema, et olen ammugi juba loobunud sinna vahele segamast.»

«Vahest annate mulle seletust,» jätkas Lyman usutlemist, «miks valisite selle väeosa komandöriks mehe, kes kuulutab avalikult oma põlgust tsiviilvõimude vastu ja kelle seisukohavõtud otsekui kutsuvad mässule?»

«Ma ei ole ühegi ohvitseriga kunagi arutanud tema poliitilisi vaateid,» ütles Scott pahaselt. «Kõnesoleval ohvitseril on väga hea teenistusleht, ta on sideväeosade üks tublimaid spetsialiste.»

«. . . kes pealegi harrastab turismi,» lisas Lyman. «Kolonel Broderick ristles eile õhtul mootorpaadiga mu saarekese ümber Sinijärvel, Maine'i osariigis. Mis oli tal sinna asja?»

«See on lausa fantaasia vili, härra president!» Scotti nägu väljendas hämmastust, nagu ei usuks ta oma kõrvu või kahtleks presidendi mõistuses. «Kolonel Broderick käis eile õhtul oma baasist tulles Washingtonis. Ma tellisin ta siia nõu pidama.»

«Kirjeldus, mis ma saarevahilt sain, vastab kaunis täpselt kolonel Brodericki välimusele: mustad kulmud, tõmmukas jume, toores näoilme ja nõnda edasi.»

«Broderickiga võib tuhandeid segi ajada.»

«Aga arm paremal põsel?»

«Te ütlesite vist, et see oli õhtul, härra president? Teie saarevaht ei näe vist pimedas kuigi hästi.»

«Oli alles valge, kindral,» ütles Lyman rahulikult.

«Küllap teie saarevaht eksis,» märkis Scott, leidmata paremaid vastuväiteid.

«Hea küll, kindral. Kuid öelge mulle, miks senaator Clark baasis «Y» kinni peeti?»

«Võiks öelda, et säärane süüdistus on teatud mõttes alusetu. Minu teada on Georgia osariigi senaatoril mõningaid ... ma ütleksin ... nõrkusi: teatud olukorras võib ta hakata kujutlema ...»

Lyman tegi järsu liigutuse.

«Need sõnad tuleks teil küll tagasi võtta, kindral,» ütles ta. «Seal baasis ei võtnud Ray tilkagi suhu, kuigi Broderick talle kaks pudelit viskit tuppa poetas.»

«Võib ju olla, et senaator Clark teile midagi säärast kokku on rääkinud,» jätkas Scott rahuliku, kuid kindla häälega, «kuid ometi on päris selge, et see on fantastiline väljamõeldis. Ükski kohus ei usuks neid sõnu.»

«Kas te tahate öelda, et seda lugu peaks uurima kohus?»

«Sugugi mitte, härra president,» ütles Scott üleolevalt. «Aga ma arvan, et kui Clark räägib üht ja Broderick teist, siis ei ole meil võimalik kindlaks teha, kas Clark üldse baasis käis.»

«Te tahate seda fakti eitada?»

«Ma ei eita seda, kuid ei või seda ka kinnitada. Ma ei tea ühte ega teist. Tean vaid, et Broderick eile õhtul mulle sellest ei rääkinud.»

Lyman vaatas oma küsimuslehte ja jätkas:

«Kuidas on lugu kolonel William Hendersoni vahistamisega? Teda peetakse praegugi veel kinni Fort Myeri peavahis.»

«Te mõtlete baasi «Y» komandöri abi?»

«Te teate väga hästi, keda ma mõtlen, kindral.»

«See küsimus on mul hästi teada, härra president. Kolonel Broderick kandis mulle täna otse, et Henderson arreteeriti postilt omavolilise lahkumise ja valvemeeskonna seersandi löömise pärast.»

«Kas Broderick ütles teile, kus kohas Henderson kinni võeti?»

«Minu teada võttis sõjaväepolitsei ta tänaval kinni Washingtoni ärilinnaosas.»

Lyman raputas ägedalt pead.

«Ei, kindral,» vastas ta. «Kolonel Henderson viidi väevõimuga ära senaator Clarki majast Georgetownis.»

Scott ajas pea kuklasse ja pahvatas naerma.

«Vahest tuleme tagasi maa peale, härra president? Mul on küll teadmata, kes teile informatsiooni hangib, kuid sel inimesel on kahtlemata liig elav kujutlusvõime.»

«Siirdugem järgmise küsimuse juurde,» lausus Lyman külmalt.

«Härra president, lubage mul enne läita üks neist suurepärastest sigaritest sealt karbist!»

Lyman ei tahtnud kindralile lubada eelist, mida annab varjav suitsupilv. Ta kasutas hädavalet.

«Kahju küll,» ütles ta, «kuid Esther jättis uuendamata karbi sisu. Ma vaatasin järele just enne teie tulekut.»

«Pole viga.» Scott nööpis lahti vormikuue ja otsis pluusitaskust. «Ega teil midagi selle vastu ole, kui ma oma sigaritest ühe võtan?»

«Olge hea ....» Lyman nägi, et ta manööver ei läinud läbi.

Scott süütas sigari ja vaatas mõtlikult esimesi lakke tõusvaid suitsupilvekesi. Ta võttis mugavama poosi ja naeratas.

«On teil veel midagi, härra president?»

Küll on sitke poiss, mõtles Lyman. Selg valutas tal

abaluude kohal ja ta tundis kogu näos kramplikku pinget. Ta oleks tahtnud Scotti silmis pooltki nii enesekindel olla, kui Scott tema silmis oli.

«Jah, on teisi küsimusi veel,» vastas ta. «Ma tahan selgitust saada teie tegevuse teise külje kohta, eriti mis puutub kollektiivsesse mängu Preaknessi totalisaatoril.»

«Mis te nüüd, härra president! Ega te mind selle eest häbiposti mõtle panna, et ma hipodroomil käin?»

«Ma tahan selgitust saada,» kordas president.

«Siin pole õieti midagi selgitada,» vastas Scott. «On arusaadav, et sõjaväe raadiosidet ei tohiks kasutada isiklikku laadi teadete edasiandmiseks, kuid staabiülemate komitee esimehel on ses suhtes tavaliselt suurem vabadus kui teistel.»

«Ma kuulsin, et te saatsite Pentagonist minema ühe noore mereväeohvitseri, kes neist võiduajamise telegrammidest oli rääkinud.»

«Šifreerijad ei tohi lobiseda ühestki telegrammist,» ütles Scott karmilt. «Ma näen, et ka kolonel Casey on huvi tundnud mu isiklike asjade vastu. See üllatab mind, härra president, ma olen tõsiselt pettunud . . .»

«Kust te teate, et kolonel Casey minuga kokku on saanud?» küsis Lyman teravalt.

«Ma pole öelnud, et ta just teie jutul oli. Ütlesin ainult, et ta on minust kellelegi rääkinud. Niisiis rääkis ta teile, härra president?»

«Teie lahkel loal olen mina see, kes küsib. Miks te andsite Casey'le sel nädalal neli vaba päeva?»

«Ta oli ilmselt väsinud.»

«Aga miks admiral Barnswell keeldus koos teistega totalisaatoril mängimast?»

«Kust mina seda tean, härra president? Mõnigi mees ei taha riskeerida. Minule aga riskeerimine meeldib,» ütles Scott avameelselt. «See on üks minu rohkeid puudusi.»

Lyman jälgis tähelepanelikult Scotti näoilmet. Millestki ei olnud näha, et kindral oleks teadnud Girardi sõidust või ta kõnelusest Barnswelliga. President ootas viivu: ta lootis, et Scott ütleb veel midagi, millest kinni hakata. Aga Scott istus, pahvides külmavereliselt suitsu.

Kui ta lõpuks rääkima hakkas, oli ta hääl rahulik ja sundimatu.

«Lubage teile esitada üks küsimus, härra president: mis eesmärgil te pärite seda totalisaatorilugu? Ega te ometi taha nõuda mu erruminekut isikliku telegrammi saatmise pärast?»

«Muidugi mitte, kindral,» vastas Lyman. «Aga nüüd veel üks küsimus. Ütelge palun, miks teie ja staabiülemate komitee määrasite üldhäire niisugusele ajale, mil Kongress ei ole koos ja kongressiliikmed on laiali sõitnud üle kogu maa?»

«See on kõige parem abinõu sõjaväe juhtkonna valvsuse uinutamiseks,» vastas Scott kärmelt. «Te rääkisite ju sedasama, kui häire daatumi kinnitasite.»

«Kas admiral Palmer võttis istungist osa, kui see daatum arutusel oli?»

«. . .Ei . . .» Scott näis esimest korda kaotavat enesekindluse. «Ei, Palmerit ei olnud kohal.»

«Kas ta asetäitja oli?»

«Ei olnud vist ka, kui mälu mind ei peta. Sel päeval ei olnudki merejõudude esindajat.»

«Kuid viimasel ajal on olnud veel mitu istungit, millest admiral Palmer ega ta asetäitja osa ei ole võtnud?»

«Mnjaa . . . seda küll. Minulgi on neid kordi meeles.»

«Kas see ei ole ülimal määral ebaharilik?»

«Vahest ebaharilik küll, kuid mitte ülimal määral. Merejõudude esindajad ei saanud lihtsalt mahti paarist viimasest koosolekust osa võtta. Kui ma ei eksi, oli admiral Palmeril viimasel ajal üsna palju tööd: ta tegeles spetsiaalküsimustega rakettrelvi kandvate ristlejate alal.»

«Admiral Palmer kinnitab hoopis muud, kindral. Mitmel korral ei olnud ta saanudki kutset staabiülemate komitee istungile. See aga on tõepoolest ülimal määral ebaharilik nähtus.»

«Sellest ma järeldan, et nii admiral Palmer kui ka kolonel Casey on esitanud kaebusi. Niisiis laevastiku ja merejalaväe ohvitserid — nooremleitnandist alustades ja admiraliga lõpetades — ei esine alluvuse korras.»

Lyman ei reageerinud sellele märkusele. Ta siirdus oma nimekirja järgmise punkti juurde. Scott ootas rahulikult.

«Teisipäeva õhtul käisite te kindral Riley'ga kindral Garlocki juures,» märkis Lyman.

«Jah, me tahtsime näha, kas Mount Thunderil on kõik häireks valmis.»

«Ja teha korraldusi teatud eriväeosade paigutamiseks sinna laupäeval?»

«Nähtavasti on mind kogu selle nädala silmas peetud,» ütles Scott, presidendi küsimust tähele panemata.

«Ma tahaksin vastust oma küsimusele, kindral.»

«Mina aga tahaksin enne teada, miks Ühendriikide president peab vajalikuks luurata staabiülemate komitee esimeest nagu mõnd labast kurjategijat.»

«Kõigepealt vastake mu küsimusele, kindral.»

«Ei vasta, kuni teie pole vastanud minu omale, härra president.»

Scott tõusis püsti. Ta seisis istuva presidendi ees kogu oma pikkuses. Suitsev sigar, mida ta pöidla ja nimetissõrme vahel hoidis, oli ähvardavalt suunatud Lymani poole.

«Ma ei kavatse jääda kauemaks siia tuppa, kus mind üle kuulatakse.» Kindrali hääles oli metallina helisevaid noote. «Ma ei esita lahkumispalvet ega vasta enam ühelegi küsimusele. Küll aga tahan öelda teile mõned sõnad, härra president.»

Istudes pikakasvulise, laiaõlgse kindrali ees, kes sihtis talle sigarit otsekui püstolitoru, tundis Lyman end õige hapra ja kleenukesena. Ta tõusis ja astus sammu ettepoole, püüdes ebasoodsat füüsilist muljet kuidagi tasakaalustada. Mõlema mehe vahel oli nüüd vaevalt kaks jalga maad.

«Rahvusliku informatsioonikeskuse poolt kogutud andmed, mida meie mõlemad mister Liebermanilt kuulsime, õigustavad staabiülemate komitee kõiki kartusi,» jätkas Scott. «Me oleme teile korduvalt rääkinud ja tõestada püüdnud, et ei ole kuigi tark tegu kirjutada alla dokumendile, mis jätab ilmselt võimalusi kokkuleppest kõrvalehiilimiseks. Nimelt võib kumbki pool, kui ta on lahinguseadmed erapooletute vaatlejate juu-

resolekul lahti võtnud, hakata neid sedamaid kuskil mujal kokku monteerima.»

«See kõik on minulgi hästi teada, kindral.» Lyman tundis end jälle vanana ja väsinuna, nagu kogu see aeg enne Henry Whitney ootamatut kohaleilmumist.

«Pean ütlema, härra president, et kui siin jäetakse tarvitusele võtmata kiired abinõud, siis on see lähedane kuritegelikule hooletusele. Kui te mõtlete seda tegu viisi jätkata, siis ei jää minul kui Ameerika patrioodil muud üle, kui faktid rahvale teatavaks teha.»

«Te keeldute andmast lahkumispalvet, kuid sepitsete tegusid, mis lõpevad paratamatult teie tagandamisega,» märkis Lyman.

Scott jäi vastuse võlgu.

«Ärge muretsege, kindral,» jätkas president, «abinõud on mul tarvitusele võetud. Kuid enne tuleb lahendada üks teine küsimus, mis on Ameerikale niisama tähtis, võib-olla tähtsamgi veel.»

«Mis küsimus see on?»

«Küllap ise teate, kindral!»

«Mul pole aimugi, mida te mõtlete, — just nagu ma ei mõista teisigi asju, mis te siin kokku olete rääkinud.»

Lyman vaatas kindralit kavala pilguga.

«Öelge mulle, kindral: kuidas te oleksite talitanud Liebermani andmetega, kui oleksite olnud Ühendriikide president?»

«Ma ju ütlesin teile, et ei hakka enam küsimustele vastama.»

«Sellel küsimusel ei ole midagi ühist meie senise teemaga, kindral. Mul on lihtsalt huvitav teada. President vajab ju igasugust abi; teil aga, kindral, on — tagasihoidlikult rääkides — leidlik pea.»

«Ma ei oleks kunagi sellele lepingule alla kirjutanud.»

«Seda ma tean. Aga kujutlege, et saite presidendiks pärast lepingu allakirjutamist ja ratifitseerimist. Kuidas te oleksite siis toiminud?»

Scott, kes oli juba pöördumas ukse poole, jäi seisma ja silmitses tähelepanelikult presidenti, just nagu otsides tõendust tema siiruse kohta. Scotti vasaku käe sõr-

med klammerdusid rusikassetõmbunud parema käe ümber. Ülesseatud probleem huvitaş teda ilmselt ja ta mõtles keskendatult.

«Kas te räägite tõsiselt, härra president?»

«Surmtõsiselt, kindral.»

«Hüva.» Scotti vasaku käe haare tugevnes veelgi. Ta oli momendiks unustanud kõik muu.

«Kõigepealt,» ütles ta viimaks, sõnu hoolega kaaludes, «oleksin kontakti astunud venelastega ja nõudnud kohest kokkusaamist nende peaministriga.»

Lyman naeratas esimest korda selle sõnavahetuse ajal. Talle meenus, et kui ta ise oli otsustanud Nõukogude peaministriga kokku saada, oli tal mõtlemiseks kulunud umbes niisama palju sekundeid.

«Võib-olla see üllatab teid, kindral, kuid ma astusingi juba selle sammu. Ma palusin riigisekretäri organiseerida see kokkusaamine meie Moskva saatkonna kaudu. Loodan kõnelda Nõukogude peaministriga tuleval nädalal, niipea kui see võimalik on.»

Scott vangutas imestades pead.

«See on vaevalt usutav, härra president,» ütles ta.

«Palun, siin on telefon. Soovi korral võite riigisekretärile helistada ja mu sõnu kontrollida.»

Vastuseks kehitas Scott ainult õlgu nagu džentelmen, kes teise džentelmeni sõnu usub.

«Mida's te kavatsete teha, kui te Nõukogude peaministriga kokku saate?» küsis ta.

«Vabandage, kindral; te unustate, et mina olen see, kes nõuannet vajab. Niisiis öelge palun ise, mida te minu asemel teeksite?»

Oli näha, et kuigi Lymani küsitlusviis Scottile vastumeelt oli, püüdis ta siiski vastusega hakkama saada. Peente kortsude võrk tema silmade ümber tõmbus tihedamaks.

«Ma oleksin lihtne ja sirgjooneline,» ütles ta. «Ma nõuaksin, et mind lastaks ära käia Jakuutias. Kui venelased keelduksid, siis pöörduksin Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni poole, seejärel aga asuksin kokku monteerima «Olympus»-rakettide lahinguosi.»

Lyman pahvatas naerma, üllatades sellega nii Scotti kui ka iseennast.

«Kas te leiate, et selline teguviis oleks naljakas?» küsis Scott.

«Oh ei, mitte põrmugi, kindral.» Lyman vangutas pead, ta naeris ikka veel. «See on lihtsalt olukorra iroonia,» lisas ta.

«Minu arust ei ole siin midagi naerda,» pahandas Scott.

«Istuge, kindral!» Lyman osutas käega diivanile. «Tahaksin rääkida teile üht-teist sellest ametikohast, mida te nähtavasti homme üle võtta tahtsite.»

«See on vale!»

«Istuge.»

Scott kõhkles viivu ja vajus siis kuulekalt diivanile. Uudishimu on imeline asi, mõtles Lyman. Temagi istus tagasi oma tugitooli.

«Naljakana näis minule see,» jätkas president, «et te soovitasite mulle neidsamu samme, mida minagi mõtlesin teha — vähemalt esialgu. See aga tähendab, et teie tegutseksite peaaegu täpselt nii, nagu mina kavatsen tegutseda. Kuid sellest hoolimata on teil tahtmine praegust valitsust kukutada. Kas teile ei tundu, kindral, et see on mõningal määral imelik?»

«Ma protesteerin valesüüdistuse vastu!» hüüdis ägedalt Scott. «Ja pean ütlema, et suurem osa tänasest jutust on lausa võõrastav.»

Mugavat poosi otsides asetas Lyman ühe jala teise peale. Ta närvid olid viimase võimaluseni pingul, kuid väsimuse kiuste püüdis ta oma mõtteid selgelt sõnastada.

«Väga kahju, kindral. Me oleksime võinud edukalt töötada koos, ja kumbki oleks täitnud oma kohustusi. Teie vastused minu küsimustele tõestavad, et meie vaated on üpris sarnased. Tegelikult ei ole ju meie töös midagi sellist, mis suuremale osale meist kättesaamatu oleks, ja ei ole kuigi palju neid küsimusi, mida mõni teine inimene — tema riiete lõikest olenemata — võiks teisiti lahendada.»

«Kas te mõtlete halvustada minu mundrit?»

«Oh ei, jumal hoidku. Tahan ainult öelda, et sõjaväelasel ei ole tsiviilisikuga võrreldes mingit eelist

nende määratu suurte probleemide lahendamisel, mis presidendi ees seisavad ja millest paljud on lausa lahendamatud. Need probleemid jäävad ikka samaks.»

«Ühed inimesed tegutsevad, teised räägivad ainult,» märkis Scott.

Lyman vangutas kurvalt pead.

«Kindral, te olete lihtsalt pime. Kas te ei näe, kui lähedal me oleme teineteisele kõnesolevas küsimuses? Kas te tõesti ei näe?»

«Tõtt öeldes ma arvan, härra president, et teil pole reaalsusetunnet. Ka see katkendlik endaanalüüs tõestab seda.»

Scotti hääles oli kalkust. Lyman tundis jälle surmavat väsimust.

Ma ei suuda sellest mehest jagu saada, mõtles ta. Lihtsalt ei suuda. Ta tundis rinde all piinavat raskust ja talle näis, et ta vajub mingisse uttu nagu tookord ühel Korea mäeseljakul.

«Vaadake, härra president, rahvas ei pea teist enam lugu,» ütles Scott. Ta rääkis tasa, kuid Lymanile näis, et ta sõnad on haamrilöökidena rasked. «Teie poliitika on toonud meid kuristiku servale. Äriringkonnad ei usalda teid. Ametiühingud on täis põlgust teie vastu, nagu neist raketitööstuse streikidest näha. Sõjaväelaste moraal on langenud kõige madalamasse punkti kolmekümne aasta pikkusel perioodil, sest te keelate neile kangekaelselt vähegi viisakat tasu nende teenete eest natsiooni kaitsel. See teie lepingu sõlmimine aga on naiivse poisikese tegu.»

«Te unustate end, kindral.» Lymani hääl kõlas nõrgalt.

«Need on faktid,» jätkas Scott. «Rahvas ei usu teid. Gallupi ankeet ei valgusta küll olukorda absoluutse täpsusega, kuid ilmselt on ta päris õige. Kui me ei kehtesta kogu maal kindlat korda ja distsipliini, võime kuu ajaga katastroofini jõuda.»

«Ja selle korra sisseseadjaks olete teie, kindral?» See küsimus kõlas Lymani suus peaaegu nagu fakti konstateerimine.

«Seda pole ma öelnud,» vastas Scott. «Kuid ma ei hakka loomulikult kellelegi rääkima, nagu kavatseksin

ma käia teie jälgedes ja vastutada kas või osaliselt teie valitsuse pankrotistumise eest.»

Ei, seda inimest pole võimalik kõigutada, mõtles Lyman. Pole võimalik sundida teda midagi mõistma. Kas minu valitsus on täpselt niisamuti võimetu olnud rahvale oma poliitikat selgitama? Ehk ongi selles kindrali sõnade tähendus? On tal õigus, et jutuajamiste aeg on möödas? Aga kas nad tõesti ei mõista, mis siin kaalul on? . . .

Ma pean rääkima Ray'ga, mõtles edasi Lyman. Jah, Ray'ga. Kus ta on? Ma pean teda nägema. Küllap ta istub kõrvaltoas, ma võiksin minna temaga nõu pidama. Küll tema teab, mis teha tuleb.

Lyman katsus sundida end olema rahulik, aga ta mõtted kippusid laiali valguma. Oleks vaja minna abi otsima Ray'lt, sellelt vanalt sõbralt . . . See oli ju Ray, kes tookord Koreas ta elu päästis, talle julguse ja enesekindluse tagasi andis. Kas ta ei või siis teha seda veel kord, üksainus kord veel, et aidata ületada seda uut takistust? Lyman arvas tundvat oma näol Clarki käe karmi puudutust, mis talle tookord jõu tagasi oli andnud.

Ei, Jordie, see oli kakskümmend aastat tagasi ja sa ei olnud siis veel Ühendriikide president. Nüüd kõrvakiil enam ei aitaks. Nüüd võid sa ainult omal jõul võidule tulla.

Lyman puudutas portsigari, mis tal pintsaku sisetaskus oli, ja sai sellest uut lootust. Niisiis, Barnswelli dokumenti läks tal ikkagi tarvis. Kuidas oli ta ometi võinud nii optimistlikult arvata, et ta ilma selleta toime tuleb! Chris ja Ray olid targemad.

Kõike seda mõeldes ei lasknud ta Scotti silmist. Kindral istus vaikselt, ükski lihas ei liikunud ta näos. Lyman puuris silmad sellesse näkku, püüdes sealt midagi välja lugeda.

Äkki ta märkas, et peened kortsud kindrali silmade ümber ei olnud enam samad mis enne. Kindrali nägu oli küll endiselt liikumatu, kuid selles oli mingi muutus, mingi vaevalt tabatav uus ilme. Oli see valvsus? Kartus? Ebakindlus?

Jah, ebakindlus. Lyman tundis seda vaistlikult. See

mees, kes oli kogu õhtu olnud nii enesekindel, kõhkles nüüd... Või oli tal kogu aeg olnud selline ilme ja Lyman ei olnud osanud seda tähele panna?

President oli nüüd hulga rahulikum, ta tundis suurt kergendust. Sellest mehest saab ometi jagu, mõtles ta, asjad ei arene sugugi tema kasuks. Näis, et polnudki enam vaja kindralit pilguga fikseerida, see silmade kahevõitlus näis olevat ülearune. Lyman vaatas toas ringi: Eisenhoweri lipud, Kennedy tool, Monroe rohkete ilustustega kirjutuslaud. Kõik need presidendiameti reliikviad tuletasid talle meelde, kui suur võim temal endal käes oli.

«Kindral,» alustas ta rahulikult, «mul on teile midagi ette lugeda.» Ta võttis taskust portsigari.

«Ma tahtsin küll juba ära minna,» märkis Scott kuidagi rutakalt.

«Ei, kindral,» ütles Lyman, «istuge nüüd ja kuulake. Küll ma ütlen teile, millal te minna tohite.»

Näib, et asi on korras, mõtles Lyman, ma nägin vist õigesti.

Ta avas portsigari, võttis välja kaks kõrbenud paberilehte, silus neid lauaplaadil ja seadis prillid õigemaks.

«See leiti lennuki rusudest, millega Paul Girard Gibraltarist koju tagasi oli lendamas. Lennuk purunes ja Paul hukkus leekides.»

Nüüd poleks Scott enam ajadeski ära läinud; uudishimu aheldas ta paigale.

Lyman hakkas lugema:

«Märgukiri presidendile. Gibraltaris, 15. mail 1974. Meie, allakirjutanud, kelle initsiaalid on ka iga lehekülje lõpus, tõendame, et alljärgnev tekst kujutab endast meie jutuajamise sisu tänasel kuupäeval admiral Barnswelli kajutis Ühendriikide sõjalaeva «Eisenhower» pardal.»

Lyman heitis pilgu Scottile. Kindrali nägu oli endiselt läbitungimatu, ainult silmalaud varjasid nüüd pooleldi ta silmi.

«1973. aasta detsembri lõpul oli admiral Barnswellil, kes viibis Washingtonis ametiasjus, kokkusaamine staabiülemate komitee esimehe kindral Scottiga viimase korteris Fort Myeris. Juures olid ka merejalaväe ülem

kindral Riley ja USA armee peastaabi ülem kindral Dieffenbach.

Kokkusaamisel arutati põhjalikult olukorda riigis ja jõuti üksmeelsele otsusele, et Lymani valitsus on kaotamas rahva usaldust, sest laiad ühiskonnakihid ei ole valitsusega rahul. Võeti õigeks, et kavasolev tuumadesarmeerimise leping jätab Ühendriigid ootamatu kallaletungi puhul kaitsetuks. Need kaalutlused ja ka relvastatud jõudude ohtlik moraalilangus selle tagajärjel, et valitsus keeldub suurendamast sõjaväelaste palku, sundisid kokkusaamisest osavõtnuid järeldama, et Ühendriigid on praegu oma ajaloo kõige kriitilisemal etapil.

Kindral Scott märkis, et sõjaväe juhtkond peab selles olukorras õigustama oma truudusevannet konstitutsioonile ja olema valmis tegudeks, mis võivad vajalikuks osutuda. Lepiti kokku, et seesuguse vajaduse üleskerkimisel annab kindral Scott asjaosalistele signaali.

Vahemerel inspektsioonireisil olles külastas kindral Scott 26. veebruaril admiral Barnswelli tema laeva pardal. Pikas usalduslikus vestluses rõhutas kindral Scott olukorra edasist halvenemist detsembrikuu nõupidamisele järgnenud perioodil. Barnswell võttis õigeks, et sõjaväe juhtkond peab täitma oma kohust kodumaa ees, kuid küsis ühtlasi, mida Scott kavatseb ette võtta. Scott vastas, et meil tuleb tegutseda «natsiooni autoriteedi kindlustamise nimel». Barnswell küsis, kas see tähendab konstitutsioonilise võimu ja eriti presidendi toetamist. Scott vastas, et konstitutsioonilist võimu tuleb kindlasti toetada, kui ainult välised sündmused ei õõnesta ega nõrgesta seda võimu sel määral, et ta tähtsusetuks muutub. Barnswell kinnitas Scottile, et on nagu alati valmis täitma oma kohust.

23. ja 24. aprillil viibis admiral Barnswell taas Washingtonis ja tal oli Scottiga veel üks kokkusaamine. Seekord ütles Scott, et kui osutub vajalikuks tegudele asuda, siis teatab ta sellest Barnswellile ja teistele šifreeritud telegrammiga, kutsudes neid osa võtma kollektiivsest kihlveost hobuste võiduajamisel, kusjuures ta märgib aja, millal vajalik tegevus algab. Kollektiivse

kihlveoga telegraafiline nõustumine pidi olema jaatavaks vastuseks.

Sellelgi korral nõudis admiral Barnswell kinnitust selle kohta, et kõnesolev tegevus ei ole milgi määral sihitud seadusliku tsiviilvõimu vastu. Scott andiski sellise kinnituse, kuid lisas, et see «oleneb antud momendiks kujunenud olukorrast». Admiral Barnswell küsis, mida Scott «antud momendiks kujunenud olukorra» all mõtleb. Selle peale vastas Scott, et ta mõtleb viimaseid sündmusi: need viitavad Scotti arvates faktile, et president ei tule toime oma ülesannetega riigi julgeoleku alal, ja kui see tõesti nii on, siis võib presidendi tagandamine osutuda vajalikuks kogu maa hüvangu seisukohalt.

12. mail sai admiral Barnswell Scottilt telegrammi: Scott kutsus teda osa võtma kollektiivsest panusest laupäeval, 18. mail Preaknessi hipodroomil, ja teatas ka aja, millal võidusõit pidi algama. Kaalunud asjaolusid, saatis Barnswell vastuseks: «Ei võta osa.» Sellega Barnswell mõtles, et ta oleks tahtnud saada täpsemaid üksikasju ja ka kinnitust selle kohta, et antud plaanidel on presidendi heakskiit.

Tänase kõneluse momendini ei ole admiral Barnswell saanud Scottilt mitte mingisuguseid lisateateid. Admiral kuulis härra Girardilt imestuse ning rahutusega, et presidendil ei olnud kavatsetud sammudest aimu ja et ta ei võinud järelikult neid heaks kiita. Kujunenud olukorras ei või admiral Barnswell täita edaspidiseid käske, kui selleks ei ole presidendi sõnaselget korraldust.

Farley C. Barnswell, aseadmiral. 15. mail kell 22.00 Greenwichi aja järgi. Paul Girard.»

«Mis on teil selle kohta öelda,» küsis Lyman.

«See on võltsitud dokument.»

«Võltsitud?» hüüdis Lyman, mitte uskudes oma kõrvu.

«Jah, härra president.»

Veri valgus Lymanile näkku; ta pani käed rinnale risti ja ütles:

«Niisiis, te süüdistate mind dokumendi võltsimises, kindral!»

«Ma ei süüdista mitte kedagi. Tahan vaid öelda, et

nendes paberilipakates kirjeldatud sündmusi pole kunagi olnud. Mul pole olnud selliseid jutuajamisi admiral Barnswelliga. Kahju, et mister Girardi ennast kohal ei ole: ta oleks võinud meile öelda, mis asjaoludel see kõik kirja pandi.»

«Kahju jah, et Paul hukkus, püüdes päästa kodumaad,» ütles Lyman nördinult.

«Ma loodan, et te ei mõtle halvustada sellega minu patriootilisi tundeid, härra president?»

Lyman osutas dokumendile.

«Kas te tahate eitada, et see on admiral Barnswelli allkiri?» küsis ta.

Scott kehitas õlgu.

«See on mul teadmata. Aga kui ma peaksin seletust andma Barnswelli seletuse vastu, siis ma ei kahtle, et minu seletus jääks peale.»

«Kas te vihjate jälle mingi kohtuprotsessi võimalikkusele, kindral?»

«Kui asi niikaugele peaks minema, ei usu ameeriklased seda lugu, mis te kokku olete meisterdanud.»

«Minagi omalt poolt riskeeriksin kohtuprotsessiga, puudutamata isegi tervet rida teisi küsimusi,» vastas Lyman. Ta võttis sigarikarbi tagant sedeli küsimustega ja asus lugema neid punkt-punktilt: «Te teatasite senatikomisjonile relvastatud jõudude alal, et sidesüsteem töötas viimase häire ajal halvasti, tegelikult oli aga side vist ainus lõik, mis tõesti korralikult funktsioneeris. Te olete üsna kaua ja lähedalt tuttav olnud Harold MacPhersoniga, kelle tutvusringkond omakorda on kaunis kahtlane. Või see teie visiit senaator Prentice'i juurde, kus te käisite salaja kesköötunnil kaubaveolifti kasutades, et teid ei nähtaks. On veel teisigi andmeid, kuid mis me neist ikka sorime. Ma nõuan tunni aja jooksul lahkumispalvet teilt ja veel kolmelt kindralilt staabiülemate komiteest.»

Ebakindel tunne, mida Lyman juba enne tähele oli pannud, haaras kindral Scotti üha rohkem. Ta vaatas kord lauale lebavat dokumenti, kord nimekirja Lymani käes.

«Kui ma ütlesin, et see dokument on võltsitud,» pöördus ta lõpuks presidendi poole, «siis oli see vahest liig

palju öeldud; aga meil pole ometigi mingit tõendust, et see dokument on ehtne.»

«Ei kindral, ma kardan, et teie jutt ei pea vett. Dokumendil on kahe mehe allkiri, kellest üks on veel elus. Girard helistas mulle Gibraltarist; ta ütles, et sai kirjaliku ülestunnistuse, mille ta kindluse mõttes oma portsigari paneb. Üks Hispaania politseiohvitser leidis portsigari ja andis selle ühele Ameerika saatkonna ametnikule, kes on praegu Washingtonis. Temalt ma saingi täna portsigari.»

«Mis on selle mehe nimi?»

«Seda ma teile ei ütle. Aga te võite olla kindel, et ta luges dokumendi läbi ja võib esineda tunnistajana. Too Hispaania politseiohvitser võib kahtlemata kinnitada portsigari samasust. Ja, lõpuks, on ju olemas käekirja eksperdid.»

«Kas te hakkate mind kohtulikult jälitama?» küsis Scott ja naeratas tujutult.

Lyman ei vastanud. Scott istus endiselt liikumatult, kuid ta silmad reetsid teda veel enne, kui ta rääkima hakkas.

«Kas te hävitate selle dokumendi, kui ma lahkumispalve esitan?» küsis ta.

Niisiis, Scott hakkas tingima. Lyman, kes ei olnud seesugust varianti ette näinud, jäi mõtlema. Toas oli tunda vaid kahe mehe hingamist ja kauge autoliikluse kaja lahtise akna taga.

«Hävitan küll,» ütles Lyman. «Mitte sellel põhjusel, mida mõtlete teie, kuid hävitan küll. Tegelikult ei ole seda dokumenti siis enam vaja. Niipea kui mul need neli lahkumisavaldust käes on, põletan ma selle ära siinsamas kaminas, — teie nähes, kui soovite.»

Scott tõusis püsti. Ta vaatas ülevalt alla presidendile, kes ei võinud arvata, kas kindral tahab kapituleeruda või, vastupidi, uhkelt ära minna. Nad mõõtsid teineteist pilguga. Siis ütles Scott õige tasa:

«Kas ma tohin kasutada teie kirjutuslauda?»

«Muidugi.»

Scott astus pähklipuust kirjutuslaua juurde, mis seisis seina ääres. President tegi talle lahti ülemise laua-

laeka, ise alumist laegast põlvega kinni hoides, et see lahti ei tuleks. Scott võttis sahtlist puhta paberilehe presidendi kuldse embleemiga ja kirjutas:

«17. mail.

Käesolevaga palun vabastada mind Ühendriikide Staabiülemate Komitee esimehe kohustest arvates selle lahkumisavalduse vastuvõtmise momendist.

James M. Scott, USA õhujõudude kindral.»

Lyman kuivatas puhudes tinti, kummardus laua kohale ja kirjutas põiki üle blanketi alumise poole:

«Lahkumisavaldus on vastu võetud. 17. mail kell 21.39

Jordan Lyman.»

President võttis avalduse ja astus telefoni juurde.

«Esther,» ütles ta, «kindral Scott kasutab mõned minutid minu telefoni, ta peab rääkima mõne oma kolleegiga. Palun valige talle numbrid, mis ta soovib. Kuid enne ühendage mind kindral Rutkowskiga. Ta on staabiülemate komitee komandopunktis.»

Scott, kes seisis kabineti keskel, ei suutnud varjata imestust Rutkowski nime kuuldes.

«Barney, siin Jordan Lyman. Kindral Scott andis just lahkumisavalduse ja ma võtsin selle vastu. Saatke, palun, kõigi väeosade staapidesse minu allkirjaga kiirtelegramm homseks kavandatud üldhäire ärajätmise kohta. Ja andke käsk, et need K-212 Fort Braggist ei lahkuks. Kui nad on juba startinud, määrake neile mõni teine sihtkoht või kutsuge nad tagasi. Kui on vaja, saatke ka see telegramm minu nimel.»

Lyman pani toru ära ja pöördus Scotti poole. Kindrali näol oli morn naeratus.

«Kindral, ma tahan, et üldsus ei saaks kunagi teada teie lahkumise tõelist põhjust,» ütles Lyman. «Ma ei tea, kas te minuga ses suhtes päri olete, kuid nii see jääb.»

«Mingi põhjuse te ikkagi nimetate?»

«Seda küll. Põhjusena nimetan meie lahkhelisid lepingu asjus. Nad on paraku küllaltki reaalsed. Ma esinen homme kõnega kogu rahvale ja ütlen, et nõudsin neid nelja lahkumisavaldust sellepärast, et te jät-

kasite opositsiooni ülitähtsas poliitikaküsimuses — jätkasite seda ka siis, kui küsimus juba lõplikult otsustatud oli.»

«Te võite muidugi rääkida, mis süda lustib,» ütles naeratades Lyman. «Aga kui te nimetate oma lahkumise tõelisi motiive, püüan ma teie juttu iga viisi valeks teha.»

Scott astus presidendile sammu lähemale.

«Härra president, neid, nagu te ütlesite, «tõelisi motiive» pole olemaski. Ma ei teinud mitte midagi väära, seadusevastast ega mässule ahvatlevat, millele te vihjate. Mind on sundinud lahkuma inimene, kes on kaotanud . . . orienteerumisvõime.»

«Te võite mõelda, mis te heaks arvate, kindral, kuid andke mulle. sõna, et te vaikite, kuni ma oma otsuse avaldan. Vastasel korral olen ma sunnitud pidama teid selles majas kinni kogu laupäeva.»

«Annan teile ausõna, härra president. Ma ei avalda oma arvamist, enne kui asjasse puutuvad faktid üldiselt teatavaks on saanud.»

Lyman suundus ukse poole.

«Jätan teid mõneks ajaks üksi, kindral. Öelge palun Riley'le, Hardestyle ja Dieffenbachile, et nad otsemaid siia tuleksid. Nad võivad sisse sõita tagaväravast, nagu teiegi sõitsite. Niipea kui mõni neist kohale on ilmunud, helistage miss Townsendile. Ta otsib mu üles.»

Lyman astus koridori, pani ukse enda järel kinni ja, ühendanud rõngaks pöidla ja nimetissõrme, andis Corwinile märku, et kõik on korras. Siis kiskus ta pärani lahti selle toa ukse, kus Clark teda ootama pidi. Ta tahtis juba hüüda: «Ray!», kuid nägi, et tuba oli tühi.

President vaatas küsivalt Corwini poole.

«Art, kus on siis Ray? Ta pidi mind siin ootama.»

«Oo, senaator läks ära ligi tund aega tagasi,» ütles Corwin. «Ta on minister Toddiga allkorrusel, valitsuse istungisaalis.»

Liftiga alla sõites Lyman mõtles: «Niisiis, Ray'd ei olnudki kohal selle jõuproovi ajal. Aga kui ma teda oleksin vajanud? Kuid ometi tulin ma üksi toime. Võibolla ta teadis, et ma toime tulen . . .»

Mööda kaetud galeriid rosaariumi kõrval tõttas Lyman reipal sammul maja läänetiiba. Tahtmatult hakkas ta viilistama mingit lõbusat viisi.

Kui ta istungisaali jõudis, ruttasid ta mõlemad liitlased talle vastu. Lyman seisis, kohmetu ja nurgeline nagu alati, kuid ilmselt olukorra peremehena. Ta võttis taskust blanketi.

«Kindral Scott on ametist lahkunud,» ütles ta.

Toddi hallid kulmud kerkisid kaarena. Ta surus kõvasti presidendi kätt.

«Te saite kõige hullemast üle, härra president. Kõik muu läheb nagu lepase reega.»

Clark imiteeris lõuahaaki Lymani suunas.

«Puhas töö, Jordie,» ütles ta naeratades. «Täitsa poiss!»

Reede õhtul kell üksteist

«Kapituleerunud armee viletsate riismete likvideerimine», nagu Todd seda nimetas, vajas mõnd aega. Corwin, Todd, Casey ja Rutkowski — viimased kaks kutsuti kiires korras Pentagonist tagasi — käisid Monroe toas rahutult edasi-tagasi, kuni president Lyman kabinetis oma ametikohuseid täitis.

Esimesena jõudis kohale õhujõudude staabi ülem Hardesty. Ta oli väliselt täiesti rahulik; ärevust võis välja lugeda vaid närvilisest käeliigutusest, millega ta oma kastanpruune lokkis juukseid silus.

Niipea kui Hardesty ära oli läinud, nimetas Lyman kindral Bernard Rutkowski õhujõudude uueks staabiülemaks. Rutkowski seisis sirgelt, parem käsi piiblil, ja kordas Toddi järel ametivannet.

Samas helistas Rutkowski õhukaitse ühendatud juhtimise staapi ja käskis kolonel O'Malley'l otsekohe ette kanda, kui raadiolokaatorid peaksid avastama mõne lennuki väljalennu salajasest New Mexico baasist.

Maavägede staabi ülem kindral Dieffenbach kirjutas lahkumispalve, presidendiga ühtki sõna vahetamata. Lahkudes kummardas ta vaid kergelt ja seadis paika oma musta silmasidet.

Niipea kui Dieffenbach allkirja oli andnud, helistas Rutkowski ta asetäitjale ja nõudis presidendi nimel, et kolonel William Henderson otsekohe Fort Myeri peavahist välja lastaks. Casey sõitis Lymani kirjaliku käsuga oma sõpra vabastama.

Viimasena tuli kindral Billy Riley, sõjaka näoga nagu alati, silmad vihast välkumas. Nüüd oli see tseremoonia läbi. Corwin andis märku Monroe toas olijaile.

«Kindral Scott on lahkumas,» ütles ta.

Clark ja Todd ruttasid välja. Nad jõudsid Scottile järele lifti kohal.

«Kas tohib öelda teile mõned sõnad, kindral?» küsis Clark.

Kuni nad jutlesid ja Lyman kõrval seisis, astus Todd kabinetti, võttis kirjutuslaua alumisest sahtlist ümbriku, pistis selle pintsaku sisetaskusse ja läks kiiruga tagasi sinna, kus Clark ja Scott teda ootasid. Nad sõitsid kolmekesi alla.

Öö oli soe. Pilved varjasid kuud, kuid ta kahvatus hajunud valguses oli selgesti näha puude ja põõsaste piirjooni. Kõik kolm meest jäid seisma sammaskäiku, mis viib esimese korruse vastuvõtusaali juurest lõunapoolse juurdesõidutee kaareni.

«Kindral,» alustas Todd, «president on mitte ainult riigimees, vaid ka džentelmen.»

«Džentelmen küll, olgu riigimehega, kuidas on,» vastas vihane kindral.

Todd jättis selle märkuse tähele panemata.

«Jah, president on džentelmen,» jätkas ta. «Mina ei ole džentelmen. Olen lihtlabane hoolimatu advokaat. Senaator Clark on poliitikategelane. Kumbki meist ei hooli liigsest viisakusest.»

«Tänaseks mulle juba neist ääri-veeri juttudest aitab. Jagu on täis,» vastas kindral. «Ma istun nüüd autosse ja sõidan minema, kui te lahkelt lubate.»

Todd, kes oli kindralist hulga lühem, astus talle tee peale ette.

«Ma loodan, et te ära ei sõida, enne kui me oma jutuga lõpule oleme jõudnud,» ütles ta ja võttis taskust ümbriku. «Siin ümbrikus on New Yorgis eluneva miss Millicent Segnieri käesoleva aasta tuludedeklaratsioon föderaalse tulumaksu maksmiseks.»

Scott jäi seisma. Sammaskäigu hämaruses ei olnud näha ta näoilmet.

«Kas tõesti?» küsis ta.

«Võib-olla on see teil teadmata,» jätkas Todd, «aga miss Segnier kärpis oma möödunud aasta tulude summat kolme tuhande seitsmekümne üheksa dollari võrra, mis ta olevat kulutanud staabiülemate komitee esimehe kostitamiseks. Kui maksude valitsus kahtlema hakkas,

seletas miss Segnier, et tal tuli teid kostitada seoses riidefassongide kindlaksmääramisega sõjaväe naispersonali jaoks.»

«See on huvitav, kuid vaevalt usutav,» märkis Scott ükskõikselt.

«Meil on hulk teisigi tõendusi, mis illustreerivad veenvalt teie kauakestnud südamlikku vahekorda miss Segnieriga. President talitas tõelise džentelmenina, kui ta sellest täna õhtul juttu ei teinud.»

«Mis siis ikka,» arvas kindral, «nüüd, kus teiegi kondi hammaste vahele olete saanud, võin ma vist soovida teile head ööd?»

«Ausalt, kindral,» ütles senaator Clark, meelega labaseid sõnu valides, «teil ei ole asjast õiget sotti. Kui te endale liiga palju sisse pillite, siis mina ja minister paneme teil suu kinni selle va tuludedeklaratsiooniga.»

«Mis see tähendab?» hüüdis Scott. «Siin majas ei kuule kelleltki õiget juttu!»

Clark jätkas nüüd juba korrektsemalt:

«Ma tahtsin öelda, et olen presidendiga ühest parteist. Kui te esinete valitsusevastaste kõnedega või lubate kellelgi kohelda end kui märtrit, siis avaldan ma teie armuromaani kõigi ameerika ajalehtede esimesel leheküljel.»

«Minu naine oleks teile selle eest väga tänulik,» nähvas kindral.

«Seal üleval pidas president silmas üksnes natsiooni huve, senaator ja mina aga hoolitseme oma partei huvide eest,» ütles Todd.

Clark puudutas sõrmega Scotti vormikuube.

«Ja mis peaasi, kindral, te ei tohi järgmistel presidendivalimistel esitada oma kandidatuuri Jordan Lymani vastu — isegi siis mitte, kui olukord on teile soodus. Ärge midagi säärast mõelgegi. Vastasel korral riputame Todd ja mina teile Millicent Segnieri otse kaela.»

«Ma näen, et mul on tegemist kahe labase närukaelaga,» urises Scott vastu.

Clark puhkes laginal naerma.

«Põrgut, kindral!» ütles ta. «Teil on tegemist palju hullemaga veel!»

Scott lükkas nad mõlemad kõrvale ja läks kindla

sammuga auto poole, selg sirge ja pea uhkelt kuklas. Limusiini uksel vaatas ta tagasi.

«Soovin õnne: saite hakkama õige labase, õige räpase viguriga.»

«Igatahes ei läinud meil selleks vaja kolme ja poolt tuhandet palgalist kõrilõikajat ja üht baasi liivakõrbes, mis läks maksma kakskümmend miljonit dollarit,» põrutas vastuseks Clark.

Scott ei võtnud vaevaks vastata. Ta lõi autoukse kinni ja võimas auto liikus hääletult paigast. Todd ja Clark jälgisid seda pilguga, kuni signaaltuled edelapoolse värava taha kadusid; siis pöördusid nad majja tagasi. Kui nad uksest sisse astusid, tuli jooksuga Trimmer ja lipsas nende jalgade vahelt sisse, otsekui aimates, et tohib nüüd jälle peremehe kabinetis olla.

Koer jooksis noolena laiast trepist üles, kuna Todd ja Clark tõstukit ootama jäid. Todd võttis taskust pika sigari, muljus seda pöidla ja nimetissõrme vahel ja pani suhu.

«Minu viimane nali oli ehk ülearune, aga ta viis mu tasakaalust välja,» märkis Clark pead vangutades.

Todd otsis vestitaskust suure tiku, tõmbas pöidlaküünel põlema ja läitis sigari.

«Unustage see,» vastas ta. «Peab muide ütlema, et Scott läks põhja vägagi väärika näoga. Nagu kapten komandosillal. Vesi on tal juba vööni, tema aga seisab uhkelt ja kuulab, kuidas orkester mängib: «Jumal, sull' ligemal' . . .»»

«Jah, kahju, et ta meie poolel ei olnud.»

Lymani leidsid nad kabinetist. Ta seisis marmorkamina ees ja silmitses peotäit paberituhka restil. Kui ta pea tõstis, nägid ta mõlemad sõbrad, et pisar läikis tal silmanurgas.

«Kui kahju,» sosistas ta, «Paul ei saa kunagi teada, et tema oli õieti see, kes kodumaa päästis.»

Clark vaatas kaminaresti ja ütles, tõstmata silmi:

«Ta oli abiks, Jordie, kindlasti oli. Aga ta poleks suutnud seda ise teha. Mitte keegi meist poleks suutnud. Ainult sina suutsid — ja tegidki.»

Laupäeval kell üks pärast lõunat

Valge Maja läänetiivas ajakirjanike saalis tungles trobikond reportereid nagu sööda otsinguil kalda lähedale tunginud makrelliparv. Oli nii kitsas, et mõni pidi märkmeid tegema teise selja peal. Õhk lämmatas nagu leilisaunas. Aeg-ajalt kostsid üldisest lärmist välja üksikud hüüded — keegi katsus midagi küsida, kuid edutult.

Frank Simon tõusis pöördtoolile ja palus kätega vehkides vaikust. Lõpuks õnnestus tal seda summa vaigistada. Kuuldusid hüüded:

«Millal antakse meile tekst?»

«Kas Lyman lahkub ametist?»

«Kas ta esineb raadios ja televisioonis?»

Simoni peen nägu tõmbles, otsaesisele ilmusid higipiisad.

«Kui te hetkeks vait jääte,» karjus ta kähiseva häälega, «püüan ma teile rääkida kõik, mis ma tean. Esiteks: president nõudis kõigilt meie raadio- ja televisioonikompaniidelt viisteist minutit aega sõnavõtuks riiklikult ülitähtsal teemal. Talle anti see aeg ja ta esineb täna kell üks päeval. Kõne kantakse üle valitsuse istungisaalist. Teiseks: teksti enne välja ei jagata, kuid . . .»

Kostis hõikeid ja protestihüüdeid, mis otsekui mööda süütenööri levisid saalist koridori ja vestibüüli.

«Oodake ometi!» pingutas Simon. «Kas te tõesti ei saa veidigi vait olla? Stan, ronige sealt alla, muidu litsute kellegi laiaks.»

Need sõnad olid adresseeritud fotograafile, kes oli roninud kapi otsa, balansseerides seal ühel jalal ja püüdes pildistada tunglevaid kolleege. Simoni hoiatusele ei pööranud fotograaf vähimatki tähelepanu.

«Kes selle välja mõtles, et teksti ei anta?» karjus Hal Brennon, pikk lärmakas noormees «New York Times»-ist.

«Mitte keegi,» nähvas Simon vastu. «Tekst on alles kirjutamata. Kuulake ometi, kirevase pärast! Me paneme televiisorite juurde stenografistid ja te saate stenogrammide koopiad osade kaupa alates sellest momendist, kui president hakkab rääkima. Vestibüüli seame laua, kust neid koopiaid jagatakse.

«Frank,» kuuldus kellegi hääl kuskilt tagantpoolt, «räägitakse, et kindral Dieffenbach olevat läinud erru. Vastab see tõele?»

«Kahjuks ei tea ma midagi. Kuuldusi on palju. Oodakem kella üheni,» vastas Simon.

«Kes kirjutab kõne?»

«President. Ja ma ütlen teile tõtt: mul ei ole õrna aimugi, millest ta kavatseb rääkida.»

Saalis naerdi halvustavalt, kuid rahvasumm hakkas juba hõrenema. Kolme-nelja kaupa liikusid elavalt lobisevad ajakirjanikud vestibüüli poole.

Malcolm Waters jäi Simoni laua juurde. Ajakirjandussekretär pani põlema sigari ja kummardus usaldusliku Associated Pressi korrespondendi poole.

«Milky, lööge mind maha, kuid ma ei tea raasugi rohkem kui teie, pigem juba vähem,» kurtis Simon.

Waters alandas häält:

«Sünnib imelikke asju. Eile õhtul kogunes rahandusministri kabinetti umbes kolmkümmend ministeeriumi agenti. Nad istusid seal kesköönі. Keegi neist ei tea, milleks nad kohale kutsuti. Räägitakse veel, et Art Corwin olevat eile õhtul valvama pannud kogu oma meeskonna.»

«Kuulsin, kuulsin,» vastas Simon mornilt. «Kuid minule ei rääkinud Lyman midagi, ta lülitas mind sellest loost hoopiski välja.»

Saali olid jäänud veel mõned reporterid. Waters kummardus rohkem Simoni poole ja sosistas:

«Kindral Scott käis eile õhtul siin?»

«Scott?» imestas Simon. «Mul pole aimugi. Võib-olla kutsus šeff välja Makedoonia Aleksandri enese — mine seda tea.»

... Oma kabinetis istus vestiväel president Lyman. Laud oli täiskirjutatud paberilehti täis. Presidendi vastas istus Christopher Todd, laitmatult riides nagu alati: hall ülikond seljas, mustriline lips ees. Ta märkis midagi oma suurde joonelisse märkmikku. Lauanurgas istus Ray Clark, särgikaelus lahti nööbitud, lipsusõlm lõdvaks lastud. Pliiatsiots hammaste vahel, vaatas ta keskendunult üleskirjutusi paberilehel. Akna taga helkisid magnoolialehed esimese suviselt kuuma päeva päikeselõõmas, kuid kabineti konditsioneeritud õhk oli jahe.

«Mind teevad rahutuks need väed baasis «Y»,» ütles Lyman, «kuigi Barney on kindel, et ilma lennukiteta ei liigu nad paigast. Tema arvates ei ole mõtet usaldada seda asja armee staabiülema asetäitjale, enne kui kõne on peetud.»

«Tal on õigus,» noogutas Todd. «See jõuk tuleb väga ettevaatlikult laiali saata, muidu võib tulla pahandusi.»

«Aga miks mitte seda baasi alles jätta?» arvas Clark. «Tuleb saata sinna uued ohvitserid ja nad õpetagu seal välja niisamasuguseid spetsialiste nagu seni. Ülemaks võib määrata Hendersoni. Allohvitseride hulgast tuleb umbrohi välja kitkuda. Kahju on nii võitlusvõimelist väeosa laiali saata.»

«Ehk on see tõepoolest hea idee,» nõustus Lyman. «Ma räägin Barney'ga.»

«Kas admiral Palmer teab juba, kelleks ta määratakse?» küsis Todd.

Lyman naeratas: «Ei tea. Ta kuuleb seda täna ja imestab kindlasti. Tahaksin teda sel hetkel näha. Hea küll, asugem asja juurde. Mulle meeldib kõne algus, kuid lõpp on kehvavõitu.»

Kõik kolm asusid jälle tööle. Saabus vaikus; aeg-ajalt vaadati läbi järjekordne lehekülg ja Todd või Clark panid ette oma parandused. Kui president noogutas, oli parandus vastu võetud. Filipiinlasest teener tõi kolm sandvitši, piima ja kohvi. Varsti pudenes laual segipaisatud paberitele leivapuru ja tekkis kohviplekke.

Kell pool üks astus tuppa Esther Townsend.

«Kui te tahate lugeda ümberkirjutatud eksemplari, peate käsikirja viie minuti pärast tagasi andma.»

Lyman andis talle pataka pabereid. Terveid ridu oli

maha tõmmatud, oli rohkesti tindiplekke ja juurdekirjutusi.

«Palun dikteerige tüdrukutele,» ütles ta. «Siin on kõik, puudub ainult paar viimast lehte.»

Veerand tunni pärast tuli Esther tagasi:

«Andke lõpuosa, muidu ei jõua.»

Lyman ulatas talle veel kaks lehte.

«Nüüd aitab. Viimase lehekülje lõen niisama. Siin ei ole küll kõik hästi loetav, kuid pole viga: ma tean juba, mis öelda tuleb.»

Mõni minut enne üht astusid kõik kolm valitsuse istungisaali. Lymanil oli käes kümme lehekülge teksti, tipitud spetsiaalsel, suure šriftiga masinal, et kergendada lugemist. Kõige all olid kaks käsitsi kirjutatud, viimasel momendil parandustest kirjuks tehtud lehte.

Enne ukse avamist seisatas Lyman Estheri ees.

«Kuidas ma välja näen?» küsis ta. «Doris ja Elsie istuvad Louisville'is televiisori ees ja ma ei taha, et neil oma vanamehe pärast häbi on.»

Esther naeratas ja tõstis sõrme meelekohale. See tähendas: «Vaikust, sekretär mõtleb.» Ta vaatas Lymani üle, kohendas lipsu ja pühkis särgilt leivaraasu.

«Kõik on korras, kuberner, käib küll,» kinnitas ta. «Need kotid silmade all ajaksid küll Punamütsikesele hirmu nahka, kuid pole viga: nad annavad teile soliidse riigimehe ilme.»

«Ole tubli,» sosistas sõbrale Clark.

Ruumis askeldati vaikselt. Pika laua keskosale olid suunatud viis televisioonikaamerat — üks igalt suuremalt kompaniilt. Pool tosinat kõrvaklappidega helioperaatorit kontrollisid aparaate ja ühendusmuhve, püüdes mitte takerduda kaablirägastikku. Fotograafid ja kinokroonika operaatorid seisid kahel pool suuri telekaameraid.

Lyman asus oma kohale presidendiembleemi kandvas väikeses ümberpaigutatavas kõnetoolis, mis oli ehitud lippudega — rahvuslipu ja presidendi omaga. Esther, Todd, Clark ja Corwin seisid külgseina ääres ajalehetrusti kolme reporteri selja taga. Need viimased pidid eelseisva kõne üksikuid detaile ja nüansse edasi andma ülejäänud lehemeeste perele, kes tunglesid nelja tele-

viisori ees ajakirjanike toas, vestibüülis ja Simoni kabinetis.

Enne, kui sulgus uks, tabas Lyman *warrant officer'i* pilgu. Ükskõiksel näol istus mees koridoris, must portfell süles.

Üks kõrvaklappidega mees näitas presidendile ülestõstetud nimetissõrme: aega oli üks minut. Siis ta kõverdas sõrme: kolmkümmend sekundit. Tasane häältesumin vaikis. Kui operaator käe rusikasse surus, ütlesid viis diktorit, igaüks oma mikrofoni: «Leedid ja džentelmenid, nüüd kõneleb Ühendriikide president . . .»

Rusikas tõusis jälle üles, nimetissõrm jäi käskivalt peatuma Lymanil, ja president alustas:

«Minu kaasmaalased! Mul on kahju katkestada teie kaunist puhkepäeva pärast nädalast tööd. Washingtonis on täna suurepärane ilm ja minu teada on ilm niisama ilus kogu maal. See on meile kõigile esimene tõeline suvepäev. Ma tänan teid, et te pühendate minu ärakuulamiseks mõned minutid.»

Hugh Ulanski United Press Internationalist, kes istus televiisori ees Frank Simoni kabinetis, turtsatas:

«Mis see on, kas ilmateade?»

Reporterikari hirnus vaikselt.

«Mokk maas, Hugh,» torises Simon.

«. . . Ma ei oleks täna hakanudki teie aega raiskama, kui mul poleks olnud öelda asju, mis on tähtsad igale ameeriklasele. Mõnelgi meist siin Valges Majas oli möödunud nädal täis raskeid katsumusi ja teatud mõttes ka piinavat pettumust. Ma pean oma kohuseks otsekohe rääkida teile kolmest tähtsamast asjast.»

Asepresident Vincent Gianelli istus vanaaegse laua taga ühe Itaalia mägiküla kohvikus. Ta kuulas presidendi kõnet portatiivsest raadiost ja vangutas hämmeldunult pead. Mida see küll tähendas? Tuli välja, et Gallupi instituudi viimane küsitlus oli Lymanit rohkem vapustanud, kui arvata võis.

«Esiteks pean kahetsusega teatama, et täna palusin ma kohtuministrit pöörduda esmaspäeva hommikul raketitööstuse streigi lõpetamiseks kohtusse. Usun, et enamik töölisi — ametiühingu liikmeid — ja nende liidridki tunnevad töö seismajätmise pärast muret. Ma hindan kõrgelt ametiühingute liidu esimehe Lindsay ja tema kolleegide jõupingutusi. Kuid streik kestab ikka veel ja minu kohuseks on kaitsta natsiooni huve. Niisugusel kriitilisel hetkel ei või kaalule panna Ühendriikide julgeolekut.»

Marylandi osariigis, oma uues villas, kargas Cliff Lindsay vihaselt püsti. «Altvedamine,» pomises ta. «Lyman andis mulle aega esmaspäevani, nüüd aga varastab ta mult nelikümmend kaheksa tundi.» Raskel sammul läks Lindsay telefoni juurde, et helistada Lääneranniku ametiühinguliidrile.

Oma kabinetis Vandenbergi raketibaasis noogutas kindral George Seager heakskiitvalt pead. Eile õhtul teatati häire ärajätmisest, tänahommikune «sõduripost» tõi kuulduse kindral Jim Scotti vallandamisest. Ja jumal tänatud, lõpuks ometi oli president nende streikide vastu karmimaks läinud. Oligi viimane aeg. Seager nihutas tooli televiisorile lähemale. Kuidas jääb «Preaknessi operatsiooniga»?

«Teiseks, kallid kaaskodanikud, pean teile teatama, et hiljuti Senati poolt ratifitseeritud tuumarelvade desarmeerimislepinguga on tekkinud tõsiseid komplikatsioone. Asi on sedavõrd tõsine, et tuleb kahelda, kas me saamegi õigel ajal, see on alates esimesest juulist, alustada lepingu realiseerimist.»

Senaator Frederick Prentice, kes kihutas piki maanteed Mount Thunderi poole, kuulas presidendi kõnet autoraadiost. Ta oli veetnud öö ilma telefonita mägionnis põhja pool Leesburgi, kuhu ta oli sõitnud puhkama. Varasema kokkuleppe põhjal kindral Scottiga sõitis ta nüüd Mount Thunderisse, et aidata pukki kõvakäelist valitsust, mida ameeriklased vajasid. Nüüd, Jor-

dan Lyman, ei aita sind enam miski, kuigi sa lepingu asjus ümber mõtlesid. Kivi on veerema pandud, sa oled hiljaks jäänud!

«Julgeoleku kaalutlustel ei või ma selle probleemi tõelist iseloomu avalikult teatavaks teha. Võin ainult öelda, et loodan sellest probleemist jagu saada. Me peame seda suutma ja võimalikult kiiremini, kui me tahame, et leping, millele me oleme asetanud nii suuri lootusi, jõustuks.

Üleeile ma palusin meie suursaadikut Moskvas lepida kokku minu ja Nõukogude peaministri kohtumise asjus. Peaminister oli nõus ja ma loodan temaga kokku saada eeloleval kolmapäeval Viinis.»

Mõne kvartali kaugusel Valgest Majast pöördus United Press Internationali päevauudiste toimetaja televiisorist ära ja hüüdis oma kaastöölistele, kes ootasid paari sammu kaugusel: «Kiirteade: president kohtub venelastega kolmapäeval Viinis!» Associated Pressi agentuuris Connecticut Avenue'l võideti kaks väärtuslikku sekundit seeläbi, et büroojuhataja istus ise teletaibi taga. Vaevalt oli ta Lymani sõnu kuulnud, kui tema sõrmed hüplesid juba klahvidel:

«Välkteade. Lyman kohtub kolmapäeval Nõukogude peaministriga.»

Büroo juhataja pöördus teletaibi tagant tõusmata jälle televiisori poole.

«Koos minuga sõidavad riigisekretär ja mõned minu teised kolleegid. Me oleme mures, kuid — võin seda teile kinnitada — me ei karda. On alust loota, et selle kohtumisega kõrvaldatakse tekkinud raskused ja leping jõustub 1. juulil Los Alamoses ja Semipalatinskis üheaegselt, nagu varem kokku lepitud.

Kahjuks ei saa ma praegu sel teemal enam midagi juurde lisada.»

Saul Lieberman istus oma kabinetis Luure Keskagentuuris Potomaci teisel kaldal ja noogutas heakskiitvalt pead. Täiesti õige. Meil on edu saavutamiseks

üks võimalus kümnest, kuid üritada tasub. Lyman võib selle võimaluse realiseerida. Ta oskab raskemastki olukorrast võitjana välja tulla.

Louisville'i haigla palatis kummardus Doris Lyman tütre voodi kohale ja võttis ta käe:

«Oo, Elsie, ma oleksin pidanud eile koju sõitma.»

«Sõida täna, ema. Ma tunnen end juba päris hästi,» vastas Elizabeth vaikselt.

Moskvas oli õhtu. Kremli ühes pikas, kõrge laega toas istus televiisori ees Nõukogude peaminister ja jälgis ülekannet. Sputnikule monteeritud releejaam töötas erakordselt hästi ja peaminister vaatas tähelepanelikult Ameerika presidendi nägu ekraanil, kuna tõlk kõne sisu edasi andis.

«Jõuame kolmanda punkti juurde, mida ma tahtsin teiega täna arutada. Teen seda raske südamega, sest on juhtunud midagi niisugust, mis erutab mind rohkem kui miski muu minu ametis oleku ajal. Kellelegi teist ei ole saladus, et tuumadesarmeerimislepingu ratifitseerimine on tekitanud meie maal veelgi ägedamaid vaidlusi, kui tekitas selle esialgne allakirjutamine.»

Stewart Dillard, kes istus Chevy Chase'is oma luksusvilla verandal, ütles naeratades naisele:

«Muidugi ei olnud see Valgele Majale saladuseks. Lyman pidi olema teada saanud, missugust lärmi Fred Prentice meie pühapäevaõhtusel vastuvõtul tõstis.»

«Stew, ära räägi nõnda,» pahandas Francine Dillard, «järgmine päev räägiti meie vastuvõtust ainult head.»

Morton Freeman istus oma korteris New Yorgis, jõllitas vihaselt televiisoriekraani ja mõtles: ootame, kui Lyman täna õhtul kuuleb esinemas paipoisut MacPhersonit. Siis tundub talle kõik viimase kahe kuu jooksul kuuldu lapsiku lällutamisena. Miks see fašistivärdjas ei taha näidata mulle oma tänase kõne teksti?

«Mind ei häirinud teie vaidlused kodus ja tööl ega diskussioonid Senatis. Nii on meil kombeks ja olgu ka

edaspidi. Mind tegi rahutuks mõnede meie kõrgemate sõjaväelaste organiseeritud, üldsuse eest varjule jäänud vihane vastupanu lepingule.»

«Nüüd see tuleb!» sosistas Milky Waters kõrval istuvale reporterile. «Vean kihla kakskümmend kümne vastu, et kindral Scott lendab oma kohalt.»

Reporter vaatas imestunult Watersit:

«Scott?»

Istungisaalis jälgis Clark kõnelevat Lymanit ja mõtles: «Ära nüüd ägedaks mine, Jordie, muidu ehmatad neid. Räägi rahulikult, tasa ja targu.»

«Lubage mul lühidalt iseloomustada tsiviil- ja sõjaväevõimude vahekorda meie valitsussüsteemis, nii, nagu mina sellest aru saan. Ma olen täiesti veendunud ja usun, et see on ka enamiku ameeriklaste arvamine, et meie sõjaväejuhtidel peab alati olema võimalus avaldada oma vaateid. Loomulikult võisid nad seda teha ka siis, kui arutati tuumadesarmeerimislepingut.»

Mereväe staabiülem admiral Lawrence Palmer istus Pentagonis oma kabinetis kirjutuslaua taga ja noogutas kõrval istuvale abile:

«Ta räägib õigust. Ma võtsin vähemalt viis korda sõna lepingu vastu.»

«Söör, need olid ju kõik kinnised istungid,» vaidles abi.

«Muidugi,» nõustus Palmer, «kuid asja otsustamise ajal kuulati mind alati ära.»

Kindral Parker Hardesty, kes kuulas kõnet kodus naise seltsis, ühmas: «Alatu vale! Chicagos tahtsin ma oma ettekandesse poetada üheainsa lõigu, aga ministri neetud tsensorid jätsid selle välja.»

«Aga kui president ja Senat on võtnud otsuse seadusandlikus korras vastu, siis, kallid kaaskodanikud, peab igasugustel vaidlustel ja sõjaväelaste opositsioonil olema lõpp. Täpselt nagu sõjaski: komandör kuulab ära oma staabi ohvitseride arvamused, aga kui ta on kinnitanud

lahingu plaani, siis see enam arutamisele ei kuulu. Vastasel korral tekiksid segadus ja kaos ning lüüasaamine oleks vältimatu. See kõik käib ka valitsuse nõuandjate kohta Washingtonis.»

Kindral Scott, spordiülikond seljas, istus koos kindralite Riley ja Dieffenbachiga portatiivse televiisori ees oma kabinetis Fort Myeri elamu teisel korrusel.

«Tuleb tõele au anda,» ütles Scott, «inimese kohta, kel absoluutselt ei ole õigus, peab Lyman end laitmatult üleval. Kui ta oskaks niiviisi käituda ka seal, kus seda on tarvis!» Riley kehitas õlgu:

«Jim, mind jätab tema kõne ükskõikseks. Viinis ei saavuta ta mitte midagi.»

Dieffenbach võttis välja rahatasku.

«Ehkki meil pole sellest sooja ega külma, panen ma välja kümme dollarit selle peale, et staabiülemate komitee uueks esimeheks saab Barney Rutkowski.»

«See on minu hell koht, Ed,» naeratas Scott. «Võtan vastu. Minu arvates saab esimeheks Palmer.»

«Käesoleva nädala algul panin ma tähele, et staabiülemate komitee esimees kindral Scott ja veel kolm komitee liiget vaidlevad ikka veel lepingu vastu, kuigi see on juba ratifitseeritud, ja püüavad faktiliselt organiseerida rühmitust, kes takistaks lepingu jõustumist esimesel juulil.»

Millicent Segnier ja Eleanor Holbrook vaatasid New Yorgis ühiselt saadet, trimbates kõrgetest pokaalidest jää ning soodaveega viskit.

«Issand hoidku!» kiljatas Milly. «Kas ta tõesti kavatseb Jimi vallandada?»

Shoo meenutas merejalaväe ohvitseri käsi põimumas ümber tema kaela, ja mõtles, et küllap on Jiggs oma ülesandega hästi hakkama saanud. Võib-olla nimetatakse ta nüüd kindraliks või nii?

Kuuldavalt lausus ta:

«Milly, mis tähtsust sel on? Mulle see Lyman meeldib.»

«Ma hindan kindral Scotti kõrgelt. Ta on valitsuses üks targemaid päid. Mitme kuu jooksul on ta aidanud meid üle saada lugematuist raskustest, mis on seisnud minu ja teiste tsiviilametkondade ees. Tema nõuanded on olnud väärtuslikud, sageli hindamatud. Ma tean, et ta on rahva hulgas väga populaarne. Ma jagan seda austust tema vastu. Kui ma sain teada, et ta võtab osa organiseeritud vastupanust lepingule, ma ei uskunud seda. Kuid kindral Scott tunnistas mulle temale omase aususe ja otsekohesusega, et asi on tõepoolest nii.»

Leitnant Dorsey Hough viibis sel ajal Havai saartel, Pearl Harboris, Vaikse ookeani laevastiku staabi šifreerimistoas. Ta keeras raadio täie võimsuse peale, et summutada kirjutusmasinaid, millel kõrvaklappidega madrused trükkisid telegramme Okinavale, San Franciscosse, Midway saarele ja merel viibivatele laevadele saatmiseks. Hugh'i jalad puhkasid kirjutuslaual, tema põlvedel oli lahtilöödud ajakiri. «Kelle kuradi pärast need lillelised fraasid, kui tahad mehe ainult selle eest lahti lasta, et ta hobuste peale kihla vedas?» pomises ta vaikselt. «See Lyman ei salli hasartmänge vist silmaotsaski.»

Kokkupandavas majas New Mexico kõrbes lõi kolonel John Broderick vihaselt jalaga vastu lauakest, millel seisis televiisor. Aparaat lendas mürtsatades põrandale.

«Mulle aitab sellest idiootlikust epistlist!» ütles ta kõrval istuvale majorile. «Minu arvates on Valgesse Majja pugenud komu, just nimelt Valgesse Majja!»

«Veelgi enam — tuleb tunnustavalt märkida kindral Scotti meelekindlust: ta keeldus lõpetamast lepinguvastast võitlust. Mulle ei jäänud muud üle, kui soovitada tal erru minna. Eile õhtul esitas ta mulle lahkumispalve. Kuigi ma olen tõsiselt kurb, et meie kodumaa ei saa kasutada selle andeka kindrali teeneid, võtsin ma tema palve vastu.»

Kogu maa ajalehetoimetustes helisesid teletaibisignaalid: «Viimane uudis: kindral Scott on ametist tagandatud.»

Oma kajutis «Eisenhoweri» pardal Gibraltaris näpistas admiral Farley Barnswell end kõrvast ja kaalus oma olukorda. Kui Girard surma sai, kas võis siis president mingil moel teada saada memorandumist, millele tema, Barnswell, alla oli kirjutanud? Loomulikult mitte. Kas võis Girard kõnelda presidendiga enne oma väljalendu Madriidist? Võis, kuid vaevalt oli ta seda teinud. Laevastiku administratiivhoonest Girard ei helistanud ja tal ei jätkunud aegagi, et kuskilt mujalt helistada. Barnswell hõõrus närviliselt käsi. Midagi ei andnud enam parandada — muudkui oota.

«Kohe pärast seda nõudsin ma etiketist rangelt kinni pidades erruminekut teiseltki kolmelt kindralilt: õhujõudude staabiülemalt kindral Hardestylt, armee staabiülemalt kindral Dieffenbachilt ja merejalaväe ülemalt kindral Riley'lt. Võttes arvesse, et kõik need kindralid käitusid vastavalt oma veendumustele ausalt ning mehiselt, palun ma Kongressi neid mitte ilma jätta erruminekul ettenähtud pensionist. See on neile vaid väike kompensatsioon aastatepikkuse teenistuse eest. Muuseas võin teatada, et lähemal ajal esitan ma puhkuselt tulnud Kongressile seaduseelnõu, milles nähakse ette mitte üksnes sõjaväelaste pensionide, vaid ka nende põhipalga suurendamist.»

Vaikse ookeani laevastiku komandör admiral Topping Wilson kuulas presidendi kõnet hajameelselt oma majas ühel Honolulu künkatipul. Presidendilt kaksteist tundi tagasi saadud telegramm laupäevase häire ärajätmise kohta tähendas «Preaknessi operatsiooni» läbikukkumist. Nüüd admiral otse tardus hirmust. Mis oli teda küll sundinud osa võtma Scotti mõttetust avantüürist? Tal oli hea meel, et see kõik oli lõppenud. Ausalt öeldes, mida rohkemat olekski suutnud Scott, Lymaniga võrreldes? Wilson puudutas sõrmega hõbedasi tärne oma krael ja meenutas päevi, mil ta seisis ristleja sillal ja viis eskaadri sellestsamast neemest mööda Pearl Har-

borisse. Ta arvas veel tundvat soolase vee pritsmeid oma näol. Nüüd aga oli ta vana, hirmus vana.

Connecticutis, oma hästi sisustatud linnaäärse maja kabinetis, laskus Harold MacPherson raskelt kirjutusmasina ees seisvasse tugitooli. Ta oli lõpetanud viimase lehekülje just enne presidendi kõne algust. Nüüd rebis ta kõik täiskirjutatud lehed algul kaheks, siis neljaks ja lõpuks kaheksaks tükiks. Ta astus punutud paberikorvi juurde ja viskas kõik sinna, jälgides viimaste, sõrmede külge kleepunud paberitükkide langemist. Ameerika on hukkunud, mõtles ta. Hävinud. Võib maha matta. Kommunistid said Jordan Lymani oma nõusse ja kogu meie pikk võitlus on olnud asjata. Ta valas endale pool klaasi puhast viskit ja jõi selle ainsa sõõmuga ära. Süngelt veeretas ta klaasi sõrmede vahel, silmitses graveeritud nimetähti ja virutas selle siis täiest jõust läbi toa. Klaas lendas vastu vana marmorkaminat ja purunes tuhandeks killuks.

«Mõistagi astusin ma otsekohe vajalikke samme kindralite vabanenud kohtade täitmiseks: ei võinud ju hooletusse jätta Ühendriikide julgeolekut. Ma määrasin merejõudude praeguse staabiülema admiral Lawrence Palmeri staabiülemate komitee uueks esimeheks. Ühendriikide Ülemkohtu esimees nõustus lahkelt vannutama admiral Palmeri täna päeval minu kabinetis.

Võidakse muidugi öelda, et admiral Palmer oli niisama suur lepingu vastane kui tema endised kolleegid staabiülemate komiteest. See on tõsi. Aga kui president oli teinud otsuse ja Senat oli selle otsuse kinnitanud, surus admiral Palmer oma protestihääle maha ja ühines paljude teiste komandöridega, kes koondusid ülemjuhataja ümber. Admiral Palmer on erakordselt andekas komandör, hea strateeg, ja ma olen kindel, et ta saab oma ülesandega kõigiti hakkama.»

Scotti elamus Fort Myeris võttis Dieffenbach aeglaselt rahataskust kümnedollarise rahatähe ja ulatas selle Scottile. Komitee endine esimees kissitas silmi, vaadates läbi akna päikesest valgustatud Kapitooliumile. Ma ei saanudki Palmerit oma poolele võita, mõtles ta.

Kindral Garlock vaatas Mount Thunderis üksisilmi televiisorit. Ta oli täiesti nõutu. Jim Scotti ja Billy Riley teisipäevaõhtune visiit ei olnud talle rahu andnud kõik need neli päeva. Vahest teab president rohkem, kui ta räägib? Ehk on mõtet paluda Valges Majas audientsi ja jutustada presidendile kindralite visiidist? Mis on tema, Garlocki kohus? Ta kummardus ettepoole ja kuulas edasi.

«Ohujõudude uus staabiülem on juba määratud. See on kindral Rutkowski, senine Põhja-Ameerika mandri õhukaitse ülem. Tema elu ja teenistus on ameeriklaste tulevastele põlvedele eeskujuks. Tema lahingulised teened ja erakordne anne sõjataktika ja strateegia alal räägivad ise enda eest. Kindral Rutkowski andis eile õhtul Valges Majas ametivande. Ma usun, et ta tuleb suurepäraselt toime oma ülesannetega admiral Palmeri kõrval.

Armee, merejalaväe ja merejõudude eesotsas seisavad seniste komandöride igati väärilised asetäitjad, kes juhatavad nimetatud väeliike ajutiselt.»

Jiggs Casey istus naise ja vana sõbra Mutt Hendersoni vahel oma Arlingtoni korteri söögitoas. Marge sosistas Casey'le kõrva:

«Kallis, anna andeks, et ma sulle New Yorgi reisi pärast põrgut tegin. Ma ei teadnud, et käimas on midagi tähtsat.»

Casey vaid naeratas.

Henderson tõusis diivanilt ja katsus masinlikult sinkjat muhku oma vasaku silma all.

«Jumala eest, ühele lihtsale maapoisile on seda kõike liig palju. Kas maapoiss ei otsiks endale midagi juua?»

«Otsi jah,» vastas Casey, «aga too minule ja Marge'ile ka.»

Kui Henderson oli läinud kööki, küsis Marge:

«Jiggs, kas on tõsi, et sel nädalal plaanitseti riigipööret või midagi sarnast?»

Casey vaatas imestunult naist.

«Ei tea, Marge, tõesti ei tea. Mul ei ole mingisuguseid täpseid andmeid.»

Teises linnalähedases rajoonis jõe teisel kaldal seisis Bill Fullerton oma maja taga hiiglasliku pöögi varjus ja kuulas raadiot, mis seisis suveköögi laual. Pagan võtaks, mida on lõpuks ühist selle kõige ja Paul Girardi esmaspäevaõhtuse telefonikõne vahel? Ja veel see salajaste baaside nimekiri, mida president Lyman teisipäeva hommikul nõutas? Olen istunud oma kolmkümmend aastat Eelarvebüroos ja suhelnud kogu aeg Pentagoniga, mõtles ta: ma haistan kohe, kus midagi kahtlast on, ükskõik kui hoolikalt seda varjatakse. Asi lõhnab eriti kahtlaselt. Kas ei ole see seotud mõne sõjalise operatsiooniga? Ja kus asub lõpuks see pagana baas «Y»?

«Leidub ehk inimesi, kes arvavad, et nii kriitilisel ajal sõjaväe kõrgemas juhtkonnas tehtud muudatused nõrgestavad maad. Ma vastan neile üsna veendunult: jätke oma kartused. Admiral Palmer, kindral Rutkowski ja teised ohvitserid, kes seisavad praegu meie riigikaitse eesotsas, on palju aastaid töötanud kõrgetes sõjaväeorganites ning on oma uuteks kohustusteks igati ette valmistatud.

Eeloleval nädalal sõidan ma Viini. Sel puhul vajan ma teie toetust ja teie eestpalveid. Kuid ma sõidan täie teadmisega, et meil kodus on kõik hästi.»

Henry Whitney kuulas presidenti keskendunult. Ta peatus Georgetownis ühe töökaaslase juures diplomaatilisest ametkonnast. Kui Whitney hommikul riigidepartemangu Hispaania osakonnas registreerus, loeti talle ette suursaadiku vihane telegramm Madriidist. Whitney ei teadnud veel, kuidas seda asja joonde ajada, kuid praegu tegelesid tema mõtted muuga. Jah, härra president, mõtles ta, ma palvetan teie eest, ükskõik kuhu te sõidate ja mida teete. Siis tuli talle meelde Jordan Lymanilt lahkumisel saadud lubadus. Äkki saab miss Townsend tõepoolest midagi teha, et leevendada suursaadik Lytle'i viha? Pärast ülekande lõppu tuleb talle helistada.

«Nüüd aga lubage mul teha mõned üldised märkused. Vaatamata sellele, missugustest veendumustest ja motiividest kindral Scott ja tema kolleegid oma tegevuses

lähtusid, ei jäänud minule kui presidendile ja relvastatud jõudude kõrgemale ülemjuhatajale muud võimalust, kui toimida just nii, nagu ma toimisin. Kui ma oleksin toiminud teisiti, siis ei oleks ma õigustanud seda suurt usaldust, mis oli presidendiameti vastu inimestel, kes kaks aastasada tagasi kirjutasid konstitutsiooni.

Meie riik on vabariik, mida juhib president. Mõnikord valitakse presidendiks sõjaväelane, mõnikord tsiviilisik. Presidendi endine elukutse ei mängi rolli: kui ta on valitud, siis peab ta vastavalt konstitutsioonile enda peale võtma täieliku vastutuse Ühendriikide välispoliitika ja kaitse eest. Ta võib eksida, tema otsused võivad olla populaarsed või ebapopulaarsed, aga kuni ta on võimul, ei saa ta taganeda kohustusest otsuseid teha. Sellest järeldub, et kui ta on midagi otsustanud — olgu see kasuks või kahjuks —, siis tema poolt juhitava valitsuse liikmed peavad tema poliitikat täielikult toetama.

Kindral Scotti ja tema kolleegide opositsioon lepingu vastu ei olnud iseendast nende errumineku põhjuseks. Ei: põhjuseks oli opositsiooni mitteõigeaegsus. Kuni Senat ei olnud veel lepingut ratifitseerinud, oli neil täielik õigus ja koguni kohustus avalikult ja täielikult väljendada oma arvamust. Aga kui Senat oli juba hääletuse teel kinnitanud lepingu kui Ühendriikide rahvusliku poliitika elemendi, olid nad kohustatud seda igati toetama, kuni nad riigiteenistuses olid. Nad keeldusid sellest, ja ükski president ei oleks võinud säärase olukorraga leppida.

Praegu kuulavad mind kuskil inimesed, kes ühel ilusal päeval ise presidendiks saavad. Kui ma ei oleks toiminud, nagu ma toimisin, siis ei oleks ma täitnud oma kohust nende vastu ja ameeriklaste kogu uue põlvkonna vastu, niisamuti ka ajaloo ja teie kõigi vastu. Nägemiseni ja õnnistagu jumal teid kõiki.»

Presidendi viimased sõnad kostsid mõttetu kriginana purukssõidetud auto raadiovastuvõtjast, kui liikluspolitsei sõiduk teepeenrale pööras. Politseinik ruttas üle tee kiviseina juures külili oleva auto juurde. Kohutavast löögist tekkinud tolm ja suits hõljusid alles õnnetuspaiga kohal.

Teel seisis sõjaväe autobuss, ja kümmekond sõdurit ümbritsesid kruusatatud teepeenral lamavat kogu. Kui politseinik nendeni jõudis, ütles seersant:

«Me tahtsime anda esmaabi, kuid ta oli juba surnud. Küllap sai löögist surma.»

«Kuidas see juhtus?»

«Me ei näinud õieti. Ühel meist on kaasaskantav raadio ja me istusime ning kuulasime presidenti. Juht räägib, et auto olevat tohutu kiirusega otse meie ees kurvi tagant välja ilmunud, teelt kõrvale kaldunud ja vastu seina põrutanud. Sõitja ei jälginud vist teed ja sattus segadusse, kui meid nägi.»

Politseinik astus purustatud auto juurde, sirutas käe aknast sisse ja lülitas raadio välja. Siis, näinud auto numbrit, vandus endamisi. Küll on needus, mõtles ta — sellega tuleb tegemist teha kogu järgmise nädala.

Tagumine numbrimärk oli lõmmis, kuid selgesti loetav. See oli Kalifornia märk «USS-1».

Epiloog

President Jordan Lymani pressikonverents

Esmaspäeval, 20. mail kell 10.30.

(Osavõtjaid — 483 inimest)

P r e s i d e n t: Tere hommikust. Mul on teile mõned teated.

Esiteks: ettevalmistused minu sõiduks Viini on juba lõpule viidud ja mister Simon annab teile sellest lõuna paiku üksikasjalist informatsiooni.

Teiseks: seisab ees ühe diplomaadi määramine uuele ametikohale. Kui Senat kokku tuleb, esitan ma kinnitamiseks Tšiili uue suursaadiku kandidatuuri. See koht on juba mitu nädalat vakantne. Ma määrasin suursaadikuks professionaalse diplomaadi, algatusvõimelise ning vilunud töötaja, mister Henry Whitney. Praegu on ta meie peakonsuliks Hispaanias.

Kolmandaks: ma rahuldasin relvastatud jõudude mitme kõrgema ohvitseri lahkumispalve. Täielik nimekiri avaldatakse pärast pressikonverentsi. Sealt leiate õhujõudude kindralite George Seageri ja Theodore Danieli nimed. Kindral Seager juhatas Vandenbergis raketibaasi, kindral Daniel oli strateegilise lennuväe komandör. Erru lähevad ka Vaikse ookeani laevastiku komandör admiral Topping Wilson, Vahemere 6. laevastiku komandör admiral Farley Barnswell ja kindralleitnant Thomas Hastings, armee 1. õhudessantkorpuse komandör Fort Braggis.

M a l c o l m W a t e r s (Associated Press): Härra president . . .

President: Palun vabandust, mister Waters, mul on veel üks teadaanne. Nagu teate, on presidendil traditsiooni kohaselt kolm sõjaväelist adjutanti — üks armeest, üks õhujõududest ja üks merejõududest. Ma arvan, et on aeg lisada neile veel üks adjutant, nimelt merejalaväe poolt. Ma määran sellele kohale kolonel Casey. Talle antakse brigaadikindrali auaste. See on kõik, mida ma tahtsin öelda.

Hugh Ulanski (United Press International): Söör, kas võib paluda kolonel Casey täielikku nime?

President: Andestage. Tema nimi on kolonel Martin Jerome Casey. Praegu on ta ühendatud staabi ülem. Ma usun, et mõned teist peaksid teda tundma.

Merrill Stanley (National Broadcasting Company): Härra president, kas äsja loetletud viis ohvitseri on lastud erru samal põhjusel nagu staabiülemadki, see tähendab lepingu vaenlastena?

President: Täpsustagem esialgu üks küsimus. Errulaskmise põhjuseks ei olnud lihtsalt opositsioon lepingu vastu, vaid organiseeritud ja visa vastuhakk valitsusele pärast seda, kui valitsuse poliitika oli selgelt välja kujunenud. Selle selgitava märkusega vastan ma teie küsimusele jaatavalt. Need viis kõrgemat komandöri kavatsesid ühineda kindral Scottiga avalikuks väljaastumiseks valitsuse poliitika vastu. Seda ei võinud lubada.

Merrill Stanley (NBC): Härra president, meid on sõna otseses mõttes üle külvatud küsimustega selle staabiülemate loo kohta.

President: Mind ka. (Naer.)

Merrill Stanley (NBC): Igatahes, söör. Suurem osa neist viitab sellele, et inimesed ei saa aru, miks tuli vallandada nii palju inimesi.

President: Neid ei vallandatud. Nad ise palusid end erru lasta. Õige on see, et ma soovitasin neil kindraleil esitada lahkumispalve, kuid nad oleksid võinud keelduda, apelleerida teise instantsi poole. Nad eelistasid seda mitte teha ja ma arvan, et nad tegid õigesti. Te küsite, miks on neid nii palju. Errulaskmine puudutas ainult neid kindraleid, kes olid võtnud nõuks tegutseda rahvusliku poliitika elluviimise vastu pärast seda, kui

see poliitika oli kinnitatud. Nagu ma laupäeval rääkisin, ei olnud meil võimalik sellises olukorras edasi töötada. Mitte ükski komandör ei kannatanud selle tõttu, et ta esines lepingu vastu enne selle ratifitseerimist. Näiteks on admiral Palmer ja kindral Rutkowski tõusnud silmapaistvamatele ametikohtadele sellest hoolimata, et nad möödunud aastal lepingut üsnagi teravalt arvustasid.

James Compton (Knight Newspapers): Söör, teie laupäevasest kõnest ei selgunud, missuguses ulatuses te neile erruminekuks survet avaldasite.

President: Oletagem, Jim, et see on küsimus, ehkki ma ei kuulnud selles küsimärki. Formuleerigem nii: ma andsin neile nõu erru minna ja nad võtsid minu nõuande vastu. (Naer.)

Hal Brennan («New York Times»): Härra president, meile on autoriteetsetest allikatest teada antud, et teie eelseisva kohtumise Viinis Nõukogude peaministriga tingisid luureandmed, mis annavad põhjust kahelda, kas venelased kavatsevad lepingust rangelt kinni pidada. Söör, on see õige?

President: Kahjuks ei saa ma Viini nõupidamisest enne selle lõppu midagi öelda.

Hal Brennan («New York Times»): Järelikult on põhjust arvata, et see teade vastab tõele?

President: Kuulge, mister Brennan, ma ei jaata ega eita midagi. Ma lihtsalt hoidun selle küsimuse arutamisest. Aitaksin teid heameelega, kuid ma ei pea selle arutamist praegu otstarbekohaseks. Teid kõiki informeeritakse õigel ajal.

Ruth Everson (New Orleansi «Times-Picayune»): Härra president, pärast nende kindralite vallandamist tuntakse meie osariigis suurt muret riigi julgeoleku pärast. Mida te võiksite öelda selle kohta?

President: Minu arvates ütlesin ma laupäeval küllaltki selgelt, et mul ei ole selles suhtes mitte mingisuguseid kartusi.

Thomas Hodges («Minneapolis Star and Tribune»): Härra president, kas te küsisite selles asjas nõu Rahvuslikult Julgeolekunõukogult, valitsuse liikmetelt või teistelt nõuandjatelt?

President: Ma ei küsitlenud Rahvuslikku Julgeolekunõukogu ega ministrite kabinetti, küll aga arutasin küsimust väga tõsiselt ja detailselt mõnega oma nõuandjaist.

Thomas Hodges («Minneapolis Star and Tribune»): Söör, kas te võiksite nimetada neid nõuandjaid?

President: Käesoleval juhul arvan, et selleks ei ole vajadust.

Roger Swensson (Chicago «Tribune»): Härra president, paljud ei suuda uskuda, et selle massilise errumineku põhjustas üksnes leping. Kas oli veel teisi põhjusi?

President: Leping erutas kogu maad väga. Ka kõrgemalseisvad isikud ei suuda oma tundeid alati vaos hoida.

Roger Swensson (Chicago «Tribune»): Kas te tahate öelda, söör, et siin on osaliselt kaasa aidanud isiklikku laadi kaalutlused?

President: Ei, seda ei ole ma öelnud. Küll aga tahtsin öelda, et suhtumises lepingusse, mis on meie riigile ja kogu maailmale eluliselt tähtis, asusid staabiülemad minu omaga võrreldes otse vastupidisele positsioonile. See vastuolu oli lahendamatu.

Grant Church (Washingtoni «Star»): Härra president, laupäeval te ütlesite, et pöördute täna raketitööstuse tööliste streigi asjus kohtusse. Kas olete oma kavatsusele kindlaks jäänud?

President: Ma palusin kohtuministrit oodata päeva lõpuni. Minu arvates on lootust lahendada seda probleemi ilma kohtu abita. Kui aga asi täna hommikul paigalt ei nihku, siis, nagu lubasin, pöördume kohtu poole.

Edgar St. John (Washingtoni «Post»): Härra president, viimastel päevadel tehakse palju oletusi nende errumineku poliitilise tähenduse kohta. Oli ju kindral Scottil paljude vabariiklaste ja isegi mõnede demokraatide hulgas suur autoriteet. Kas te ei arva, et ta võib järgmistel presidendivalimistel osutuda vabariikliku partei kandidaadiks teie vastu?

President: Eddy, ega te ometi taha, et ma juba praegu teataksin oma kavatsusest uuesti kandideerida?

(Naer.) Igal juhul mitte täna. (Naer.) Võib-olla ilmutab kindral Scott valimiste vastu huvi, kuid ma ei arva, et ta võidaks, kui mina teist korda kandideeriksin. Seda isegi vaatamata minu nii-öelda veidi tagasihoidlikule positsioonile hiljuti olnud küsitluse põhjal. (Naer.) Tõsi, poliitikas muutub kõik kiirelt, kuid toetudes mõnedele nädala lõpul saadud andmetele oleksin ma väga üllatatud, kui kindral Scott otsustaks kandideerida mõnele valitavale ametikohale. Kuid lubage mul siinkohal öelda, et ma hindan Scotti kõrgelt. Ma lihtsalt arvan, et mõni tema seisukoht on ekslik.

A. H. Cooledge («King Features»): Härra president, te ütlesite «mõni tema seisukoht»! Kuid tema ülejäänud seisukohad?

President: Ma tahtsin öelda, et minu arvates eksib ta peamises. «Mõnede seisukohtade» all pidasin ma silmas teisejärgulisi vaateid, mis tulenevad peamisest.

Ernest Dubois (Los Angelese «Times»): Härra president, kas te rääkisite juba Kalifornia kuberneriga senaator Prentice'i järglase määramisest?

President: Ma arvan, see oleks minu poolt taktitu samm. Praegu oleks see igal juhul kohatu ja mittevajalik. Ma olen kindel, et kuberner otsustab küsimuse õigel ajal ise, ilma minu kaasabita. Tahan muide öelda, et Senatis annab senaator Prentice'i enneaegne surm end teravalt tunda. Kellelegi ei ole saladuseks, et mõnedes küsimustes läksid meie vaated lahku, kuid see ei vähendanud teda minu silmis sugugi.

Helen Updyke (Columbia Broadcasting System): Härra president, lubage küsida, kes määratakse teie tänase sõnavõtu alguses nimetatud kõrgemate komandöride asemele?

President: Kõigil juhtudel täidavad ajutiselt nende kohuseid asetäitjad või staabiülemad.

Kyle Morrison (Baltimore'i «Sun»): Härra president, nagu te kindlasti olete kuulnud, pahandab paljusid sõjaväelasi peale lepingu veel see, et ei võeta midagi ette nende kunagiste lisatasude taastamiseks. Nad kinnitavad, et see mõjuvat halvasti nende moraalile. Kas te võite selle kohta midagi öelda, söör?

President: Võin küll, mister Morrison. Nagu te teate, tegin ma juba laupäeval sellest juttu. Minu arvates on niisugused meeleolud suurelt jaolt põhjendatud. Relvastatud jõudude ja üksikute väeliikide moraali on loomulikult vaja tõsta ning üheks stiimuliks võib olla see, millest te praegu rääkisite. Me kavatseme lähema kahe nädala jooksul esitada Kongressile sellekohase seaduseelnõu. Eelarvet see ei koorma, kuid tuleb küllaltki helde. Ma arvan, et detaile on võimalik üsna kiiresti välja töötada. Ma ehk olengi sellega ülearu viivitanud, kuid ainult sellepärast, et on olnud rohkesti teisi probleeme, mis minu meelest on tähtsamad.

John Hutchinson (Chicago «Sun-Times»): Härra president, mul on küsimus teisest valdkonnast: kas te olete otsustanud, kes täidab vakantse koha Illinoisi osariigi ringkonnakohtus?

President: Jah, otsus on tehtud, aga ma kardan, et viimaste päevade saginas olen ma selle unustanud. Üks hetk. (Peab mister Simoniga nõu.) Ahjaa, Frank tuletas mulle meelde. Ma kavatsen sellele kohale määrata Benjamin Krakow' Chicagost. Mister Simon ütleb, et selle kandidatuuri on heaks kiitnud «Sun-Times» (naer) ja ka juristide assotsiatsioon.

Alan Angell (Newarki «Star-Ledger»): Härra president, kust te teadsite, et teie poolt loetletud kõrgemad ohvitserid töötasid kuni lõpuni lepingu vastu?

President: Vaadake, ka presidendil on oma informatsiooniallikad. Juhtus nii, et need viis komandöri, kelle erruminekust ma täna teatasin, ühinesid kindral Scottiga ja toetasid tema poolt määratud tegevuskava.

Oscar Lewis (Des Moines'i «Register»): Härra president, ega te ometi taha öelda, et oli olemas mingi sõjalis-poliitiline vandenõu või midagi sellesarnast?

President: Ei, ma konstateerin lihtsalt mõningaid fakte. Kõik erruläinud ohvitserid tundsid üksteist hästi, vahetasid kaunis avalikult arvamusi ega hoidnud oma vaateid salajas. Kogu asi on selles, et nad rühkisid vales suunas, kinnitatud rahvuslikule poliitikale risti vastu, ja seda ei võinud lubada.

Marvin O'Rourke («Gannett Newspapers»): Härra president, liiguvad kuuldused, et reede õhtuks oli rahandusministeeriumi hoonesse kokku kutsutud terve hulk rahandusagente. Kas te ei võiks meile selgitada, milles oli asi?

President: Sellest ei või ma midagi öelda. Vahest sai minister Todd andmeid mingist kuritegelike elementide operatsioonist, mis millegipärast jäi ära. Ma katsun teada saada ja palun mister Simonil teid hiljem informeerida.

William Seaton (RBC): Härra president, see ei olnud küll minu ajal, kuid ma tean, et kui 1951. aastal president Truman tagandas kindral MacArthuri, siis ta ei keelanud MacArthuril pöörduda Kongressi poole. Mida te ütleksite, kui kindral Scott sedasama teeks?

President: Minu arvates ei saa neid kaht olukorda võrrelda. President Trumani poolt rakendatud abinõud olid eelkõige distsiplinaarse loomuga. Dokumentide varal võite kindlaks teha, et lugu oli just nimelt nii. Minu lahkhelid kindral Scottiga arenesid palju kaugemale, sest kaalul oli kogu maa edasine saatus. Mulle näib, et teie küsimus kuulub kategooriasse «mis oleks, kui». Ma ei usu, et Kongressi liidrid alustaksid uurimist ja kahtlen, kas kindral Scott leiaks seal soosivat vastuvõttu.

Peter Benjamin («United Features»): Härra president, mul on väga pentsik küsimus ja ma püüan seda täpsemalt formuleerida. Viimastel päevadel liikusid visad kuulujutud selle kohta, et tegemist oli palju rohkemaga kui leping, ja et olid olemas mingid andmed või signaalid näiteks... valitsuse kukutamise plaani kohta. Kas teie teadsite mingist sõjaväelaste vandenõust, mille eesmärgiks oli asendada või hävitada mõnd praeguse riigisüsteemi elementi?

President: Ma olen kindel, mister Benjamin, et te ei tahaks isegi küsimuse vormis oletada, nagu oleks kindral Scott püüdnud usurpeerida tsiviilvõimude õigusi. Kui järele mõelda, siis on vahest meie relvastatud jõudude kõige kaunimaks traditsiooniks see, et nad peavad konstitutsioonist lugu. Eriti tähtis on see nüüd,

mil rakettide, sputnikute ja tuumarelva olemasolu lubab kõrgematel sõjaväelastel haarata mis tahes maal võimu lihtsa nupulevajutamisega.

Ameerika rahvas ei usu kindlasti, et ühelgi meie relvastatud jõudude kindralil võis riigi asutamisest saadik midagi säärast mõttesse tulla. Lootkem, et seda kunagi ei juhtu.

M a l c o l m W a t e r s (Associated Press): Tänan, härra president.

Sisukord

Toimetuselt 5
Pühapäev 11
Esmaspäev 41
Esmaspäeva õhtul 70
Teisipäeva hommikul 91
Teisipäeval pärast lõunat 116
Teisipäeva õhtul 140
Kolmapäeva hommikul 151
Kolmapäeval pärast lõunat 171
Kolmapäeva õhtul 178
Neljapäeva hommikul 193
Neljapäeval lõuna paiku 203
Neljapäeval pärast lõunat 211
Neljapäeva õhtul 216
Neljapäeva ööl 228
Reede hommikul 246
Reede keskpäeval 257
Reedel kell pool kaks päeval 262
Reedel kell neli pärast lõunat 276
Reede õhtul kell kaheksa 289
Reede õhtul kell üksteist 312
Laupäeval kell üks pärast lõunat 316
Epiloog 333

Флетчер Кнебел, Чарлз Бейли. СЕМЬ ДНЕЙ В МАЕ. Обложка Тыну Ару. На эстонском языке. Издательство «Ээсти Раамат», Таллин, Пярнуское шоссе, 10. Toimetaja R. Rammus. Kunstiline toimetaja E. Järv. Tehniline toimetaja R. Lillema. Korrektorid M. Sepp ja A. Nurmoja. Laadda antud 23. VI 1971. Trükkida antud 25. XI 1971. Paber 54×84/16. Trükipoognaid 21,5. Tingtrükipoognaid 18,1. Arvestuspoognaid 17,67. Trükiarv 20 000. Tellimise nr. 1947. Trükikoda «Ühiselu», Tallinn, Pikk tän. 40/42. Hind 57 kop.

1—11—5